greg Egan

scara lui schild

Într-un viitor îndepărtat, regulile fizicii nu se vor mai aplica şi un univers rival va ameninţa să-l înghită pe al nostru.

„Specialitatea lui Greg Egan este explorarea până la paroxism a ultimelor descoperiri ştiinţifice, iar în această privinţă *Scara lui Schild* este cu adevărat uluitoare şi derutantă."

Publishers Weekly

„O fascinantă examinare a continuităţii şi a transfigurării identităţii nemuritorilor."

Fantasy & Science Fiction Magazine

„Egan este singurul scriitor de SF care poate transforma ideile ameţitoare ale teoriei cuantice în romane excelente." *Library Journal*

Lângă staţia ştiinţifică Mimoza, în urma unui experiment, se creează accidental o sferă care se extinde cu jumătate din viteza luminii, înghiţind totul în cale. Populaţia de pe planetele locale este silită să se refugieze în sisteme solare îndepărtate. Lângă sferă rămâne o navă cu oameni de ştiinţă, care, pe lângă încercarea de a descifra legile ce stau la baza acestui univers nou creat, sunt puşi în faţa dilemei dacă să îngăduie sau nu existenţa unor noi forme de viaţă.

ISBN 978-973-143-088-1

www.nemira.ro

colecţia nautilus science fiction

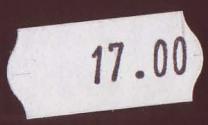

GREG EGAN s-a născut la 20 august 1961 în Perth, Australia, și a absolvit Facultatea de matematică a Universității Western Australia. Este programator de calculatoare și în anii 1980 a început să publice povestiri în cea mai importantă revistă de SF britanică *Interzone* și în faimoasa revistă americană *Asimov's SF Magazine*. Egan se numără printre cei mai de seamă reprezentanți ai subgenului hard science-fiction, abordând temele ontologiei cuantice și matematice, natura conștiinței, genetica, realitatea simulată, sexualitatea, inteligența artificială și superioritatea materialismului rațional asupra religiei. În 1995 a primit Premiul John W. Campbell Memorial pentru romanul *Permutation City*, în 1998 Premiile Hugo și Locus pentru nuvela *Oceanic* și a fost recompensat de cinci ori cu Premiul Ditmar (echivalentul Australian al Premiului Hugo) până în 2000, când a refuzat premiul pentru romanul *Teranesia*, ceea ce l-a exclus definitiv de pe lista viitoarelor nominalizări. A publicat romanele SF: *Quarantine* (1992; *Carantina*, Ed. Nemira), *Permutation City* (1994), *Distress* (1995), *Diaspora* (1997), *Teranesia* (1999), *Schild's Ladder* (2002; *Scara lui Schild*, Ed. Nemira).

greg Egan

scara lui schild

Traducere din limba engleză
MIHAI DAN PAVELESCU

NEMIRA

Coperta colecției: Corneliu ALEXANDRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EGAN, GREG
Scara lui Schild / Greg Egan; trad.: Mihai Dan Pavelescu
București, Nemira & Co, 2007
ISBN 978-973-143-088-1

I. Pavelescu, Mihai Dan (trad.)

821.111(84)-31=135.1

Greg Egan
SCHILD'S LADDER
© 2001 by Greg Egan

© Editura Nemira & Co, 2007

Lector: Alma Cristina Roman
Tehnoredactor: Corneliu ALEXANDRESCU

Tiparul executat de Alföldi Nyomda Rt

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-973-143-088-1

Mulțumiri adresate lui John Baez, Jennifer Porehl, Caroline Oakley, Anthony Cheetham, John Douglas, Jo Fletcher, Simon Spanton, Oisín Murphy-Lawless, Devi Pillai, Peter Robinson, Russell Galen, Carol Jackson, Emma Bailey, Diana Mackay, Philip Patterson, Christodoulos Litharis, Nicola Fantini, Giancarlo Carlotti, Albert Solé, Petr Kotrle, Makoto Yamagishi, Florin Pîtea și Mihai Dan Pavelescu.

1

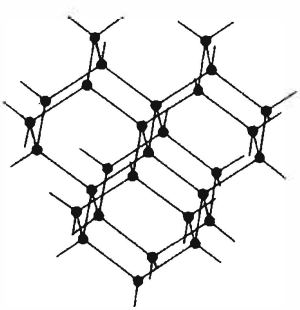

La început a fost un graf asemănător mai degrabă cu diamantul, decât cu grafitul. Fiecare nod din graful acela era tetravalent: se conecta prin patru muchii cu alte patru noduri. Drumul cel mai scurt de la orice nod înapoi la sine era o buclă cu lungimea de șase muchii. Fiecare nod aparținea la douăzeci și patru de asemenea bucle, la patruzeci și opt de bucle cu lungimea de opt muchii și la patru sute optzeci de bucle care aveau lungimea de zece muchii. Muchiile nu aveau lungime sau formă, nodurile nu aveau poziție; graful consta doar din conectarea unor noduri la

altele. Acel șablon de conexiuni, repetat la nesfârșit, era tot ce exista.

La început? Trezindu-se mai bine, Cass se corectă: aceea era versiunea pe care ea și-o reamintea din copilărie, dar în prezent prefera să fie mai precaută. Regulile Sarumpaet îți îngăduiau să urmărești istoria universului în trecut până în vecinătatea Grafului Diamantului și acolo se afla tot ce ai fi putut cere de la o Big Bang: entropia scăzută, crearea particulelor, expansiunea rapidă a spațiului. Dacă avea însă rost să urmărești în trecut toate aceste indicatoare de direcție... asta era altă întrebare.

Cass lăsă modelul de fagure al grafului să mai zăbovească în întunericul craniului ei. După ce renunțase la aspectul lumii văzute prin ochii de copil, era incapabilă să decidă în care epocă a vieții ei locuia de fapt. Acesta era unul dintre pericolele minore ale longevității: trezirea putea semăna cu tentativa de a-ți găsi drumul spre casă pe o stradă cu zece mii de locuințe, care, toate, fuseseră cândva ale tale. Nu conta că indiciile aflate de cealaltă parte a pleoapelor ei puteau fi mai edificatoare; ea trebuia să urmeze logica internă a amintirilor proprii înapoi, până în prezent, înainte de a se putea scutura și trezi.

Regulile Sarumpaet atribuiau o amplitudine cuantică posibilității ca orice graf să fie urmat de altul. Printre altele, regulile prognozau că dacă un graf conținea o buclă formată din trei noduri trivalente care alternau cu trei noduri pentavalente, succesorii săi cei mai probabili aveau să aibă același șablon, dar acesta era comutat

unui set de noduri adiacente. O astfel de buclă era cunoscută drept foton. Regulile prognozau că fotonul se va mișca. (În ce direcție? Toate direcțiile erau la fel de probabile. Orientarea fotonului necesita mai multă muncă, suprapunerea unui roi de versiuni diferite, care aveau să interfereze și să se anuleze reciproc când călătoreau în orice altă direcție decât cea favorizată.)

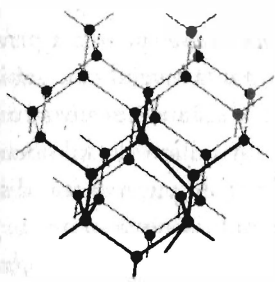

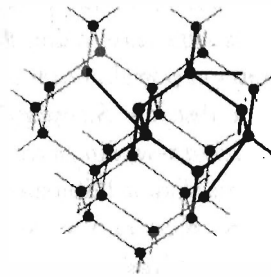

Alte șabloane se puteau propaga în mod similar, iar simetriile și interacțiunile lor se potriveau perfect cu particulele fundamentale cunoscute. Orice graf continua să fie un graf, o serie de noduri și conexiunile lor reciproce, însă imperfecțiunile din diamant căpătau propria lor viață.

Starea actuală a universului era foarte îndepărtată de Graful Diamantului. Până și un petic de vid cvasi-absolut din mijlocul spațiului interstelar își datora geometria cvasi-euclidiană faptului că era o suprapunere complexă de numeroase grafuri, fiecare ciuruit de particule virtuale. Și în vreme ce un vid ideal, în toată complexitatea lui, era o cantitate cunoscută, majoritatea spațiului real se abătea de la idealul acela într-un mod

incontrolabil, fiind străbătut de radiații cosmice, contaminanți moleculari, neutrini și nesfârșita ondulare domoală a undelor gravitaționale.

De aceea Cass călătorise până la Stația Mimoza, aflată la jumătate de an-lumină de sub-giganta albastră al cărei nume îl primise, la trei sute șaptezeci de ani-lumină de Pământ. Rainzi și colegii lui construiseră aici un ecran împotriva zgomotelor.

Cass deschise ochii. Ridicând capul pentru a privi printr-un portal, încă fixată de pat la nivelul taliei, abia putea distinge Silențiatorul: o scânteiere albăstruie reflectându-se din carcasă la un milion de kilometri distanță. Stația Mimoza avea atât de puțin spațiu disponibil, încât ea trebuise să se mulțumească cu un corp înalt de doi milimetri, motiv din care vederea îi era mai puțin acută ca de obicei. Combinația de imponderabilitate, vid și dimensiuni de insectă o făcea totuși să simtă o robustețe plăcută; masa i se redusese de o mie de ori mai mult decât secțiunile transversale ale mușchilor și tendoanelor, astfel că presiunile și tensiunile implicate în orice coliziune semănau cu atingerea unui fulg. Chiar dacă s-ar fi năpustit cu capul direct într-un perete ceramic, i s-ar fi părut că era oprită de un obstacol format din petale.

Din păcate aceeași rezilienţă magică nu putea fi aplicată și întâlnirilor ei cu obstacole mai puțin tangibile. Părăsise Pământul fără să fi avut vreo garanție că mimozanii vor zări vreo valoare în propunerea ei, dar abia în ultimele zile ea începuse să accepte posibilitatea unei respingeri zdrobitoare. Și-ar fi putut susține

întregul caz de acasă, acceptând cu stoicism o întârziere de câte șapte sute patruzeci de ani între etapele argumentării. Sau ar fi putut trimite un Surogat, bine instruit, însă non-conștient, care să pledeze în numele ei. Cedase însă în fața unei combinații de nerăbdare și sentiment de proprietate și se transmisese orbește.

Acum verdictul se găsea la mai puțin de două ore.

Își desfăcu centura și pluti de pe pat. Nu trebuia să se spele ori să elimine resturile digestiei. Din clipa în care sosise, sub forma unui flux de impulsuri ultraviolete cu un preambul care solicita întrupare în aproape orice condiții, mimozanii fuseseră politicoși și găzduitori; Cass avusese grijă să nu abuzeze de ospitalitatea lor, cerând luxuri frivole. Un corp autonom și un loc pentru a dormi în siguranță erau singurele lucruri de care avea realmente nevoie pentru a se simți ea însăși. Etanșarea ermetică față de vid și alimentarea exclusiv cu lumină necesitau un timp de adaptare, dar același lucru era valabil pentru obiceiurile și clima oricărei regiuni nefamiliare de pe Pământ. A cere aici dreptul de a mânca și defeca ar fi însemnat o nepolitețe la fel de mare cu insistența pentru recreările servile ale mâncărurilor favorite din copilăria ei, în timp ce vizita vreo facilitate terestră.

Un tunel cu secțiune circulară, puțin mai înalt decât ea, îi conecta odaia spartană de o incintă unde putea să interacționeze cu software-ul pe care-l adusese de pe Pământ și, prin intermediul lui, cu mimozanii înșiși. Țopăi, ricoșând, prin alezajul acela, plesnind peretele cu palmele și tălpile, izbindu-se de el în mod deliberat cu capul și umerii.

Când pătrunse în incintă, păru să iasă din gura unei vizuini pentru a pluti deasupra pajiștii largi și luxuriante de dedesubt, dedesubtul unui cer împestrițat de nori. Iluzia era pur audiovizuală – sunetele codificate în unde radio – , dar, în ciuda lipsei greutății care s-o apese pe ceramica ascunsă sub luncă, forța detaliilor era straniu de convingătoare. Câteva fire de iarbă și cântecele unor insecte erau îndeajuns pentru a o convinge pe jumătate că putea să simtă parfumul aerului de sfârșit de vară.

Ar fi fost realmente un act de autotrădare dacă decorul acesta s-ar fi întins complet și în interiorul ei – până la senzațiile de a fi în corpul obișnuit, înalt de doi metri, și de a mânca un mic dejun compus din fructe și cereale, după ce traversase înot Lacul Chalmers ? Dacă putea să intre și să iasă din această liniștitoare operă de artă fără să-și piardă controlul asupra realității, de ce n-ar fi putut duce procesul câțiva pași mai departe ?

Îndepărtă ideea aceea, deși era mulțumită că nu înceta niciodată s-o sâcâie. Când existau mijloacele de a te autotransforma, instantaneu și fără efort, în absolut orice, unicul mod de menținere a unei identități era să-ți trasezi propriile granițe. Însă odată ce pierdeai imboldul de a continua să te întrebi dacă le trasaseși sau nu în locul cuvenit, puteai la fel de bine să te fi născut *Homo sapiens*, fără să deții de fapt niciun fel de opțiuni reale.

Destul de aproape de vizuină se afla o statuie din marmură a lui Rainzi, cu brațele încrucișate, surâzând ușor. Cass gesticulă spre mesager și acesta învie; piatra albă căpătă nuanța și textura pielii. Rainzi însuși era la

câteva generații depărtare de oricine care se sinchisise să simuleze o dermă vie, cu atât mai puțin să dețină una, totuși Cass nu era echipată pentru a descifra protocoalele de comunicare ale mimozanilor, așa că optase ca totul să-i fie tradus în dialectul vizual utilizat pe Pământ.

– Îți vom comunica decizia noastră la ora nouă, așa cum ți-am promis, o asigură mesagerul. Sperăm însă că nu te deranjează dacă o vom preceda printr-o ultimă sesiune de trecere în revistă. Unii dintre noi apreciază că există aspecte care încă n-au fost soluționate pe deplin. Vom începe la șapte și jumătate.

Mesagerul se înclină, apoi încremeni iarăși, neașteptând un răspuns.

Cass încercă să nu caute prea multe în neașteptata schimbare de program. Era demoralizant să descopere că gazdele ei tot nu fuseseră în stare să ajungă la un verdict, dar cel puțin nu aveau s-o lase să aștepte mai mult decât anticipase. Faptul că ea îi informase deja pe mimozani, în detaliu, asupra tuturor aspectelor experimentului care-i trecuseră prin minte în trei decenii de pregătiri și acum aceștia sperau să audă din partea ei ceva nou și decisiv peste numai douăzeci de minute nu constituia un motiv pentru a intra în panică. Indiferent ce mărunțișuri neclare îi găsiseră în analiză, îi ofereau șansa de a îndrepta lucrurile.

Încrederea îi era totuși zdruncinată și-i era imposibil să nu se gândească la posibilitatea eșecului. După o lună petrecută aici, încă nu începuse să se simtă singură sau să ducă dorul casei; acela era prețul pe care avea să-l plătească după întoarcere. Chiar și în ritmul lipsit de

grabă al întrupaților, șapte sute patruzeci de ani săpau o falie adâncă. Aveau să treacă milenii înainte ca schimbările prin care prietenii de pe Pământ le traversaseră împreună să înceteze s-o mai diferențieze de ei. Milenii... dacă nu o veșnicie...

Cass continua să creadă că se putea adapta la pierderea aceea, atâta timp cât beneficia de ceva cu care s-o echilibreze. A fi un singleton însemna să accepți că fiecare decizie avea costul ei, dar după ce înțelegeai că situația aceasta era un trofeu câștigat cu greu, nu una împotriva căreia să te revolți, ea oferea un gen de demnitate tuturor alegerilor, cu excepția celor mai prostești.

Și totuși dacă mimozanii o refuzau? Poate că exista ceva brav și romantic în simplul act de a călători sute de ani-lumină, de a locui în corpul unei insecte care trăia în vid și de a se aliena de lumea căreia aparținea, totul cu speranța de a-și vedea ideile testate cât mai rapid cu putință. Dar cât timp va putea afla alinare în simpla cutezanță a celor ce făcuse, după ce speranța respectivă se năruia?

Se strânse ghem și încercă să plângă. Nu putea lăcrima și suspinele care îi ricoșau din gura etanșată de o membrană aduceau cu zumzetul unui țânțar. Însă tremurăturile provocate de eforturile plămânilor rudimentari continuau să ofere o senzație de eliberare. Nu-și șterse complet din minte harta corpului ei pământean; în forma sa specifică erau înglobate prea multe din felurile în care percepea emoțiile. De aceea tot ce-și amputase dăinuia ca un fel de fantomă –

nici pe departe la fel de convingător ca o adevărată simulare, totuși îndeajuns de puternic pentru ca să fie o diferență.

După ce se descărcă, Cass își întinse membrele și pluti peste pajiște ca un puf de păpădie, pe cât de calmă și lucidă fusese de când sosise aici.

Cunoștințele ei despre Teoria Grafului Cuantic proveneau din trecut. Ideile pe care fusese capabilă să le extragă din opusul acela de cunoaștere le extrăsese cu mult timp în urmă. Dacă însă mimozanii găsiseră o întrebare la care ea nu putea răspunde, o îndoială pe care ea n-o putea domoli, asta în sine ar fi fost o ocazie să învețe ceva în plus.

Chiar dacă ar fi trimis-o acasă cu nimic altceva, n-ar fi plecat cu mâinile goale.

Livia puse prima întrebare și era mult mai simplă decât orice anticipase Cass.

– Crezi că regulile Sarumpaet sunt corecte?

Cass ezită mai mult decât avea nevoie, o tentativă deliberată de a-și încărca răspunsul cu gravitatea cuvenită.

– Nu sunt sigură că sunt corecte, dar probabilitatea mi se pare copleșitoare.

– Experimentul tău le-ar testa mai riguros decât orice s-a încercat până acum, observă Livia.

Cass încuviință.

– Văd asta ca pe un câștig, însă doar unul minor. Nu cred că încă o simplă testare a regulilor ar justifica experimentul. Mă interesează mai mult ce implică

regulile, ţinând seama de faptul că sunt aproape cu certitudine corecte.

Încotro se îndrepta discuţia aceasta? Privi în jur, la ceilalţi, aşezaţi în cerc pe pajişte: Yann, Bakim, Darsono, Ilene, Zulkifli şi Rainzi. Mediatorul ei alesese înfăţişări pentru toţi, deoarece ei înşişi nu ofereau niciuna, dar cel puţin expresiile faciale şi limbajul corpului erau modulate de propriile lor semnale premeditate. Toţi optaseră să arate interesaţi în mod politicos, totuşi nu trădau nimic.

– Ai multă încredere în TGC?

În mod limpede, Livia tocmai îşi dăduse seama cât de straniu sunau întrebările ei; tonul ei era al unei persoane care imploră să fie păsuită până ce scopul îi devenea evident.

– Da, răspunse Cass, am încredere. Este simplă, este elegantă şi este coerentă cu toate observaţiile noastre de până acum.

Cuvintele acelea păreau superficiale, dar alţii cuantificaseră toate criteriile respective cu mult timp în urmă: TGC ca o descriere a dinamicii universului cu minimul posibil de complexitate algoritmică; TGC ca o redescriere topologică a unor rezultate de bază în teoria categoriilor – un mediu matematic în care regulile Sarumpaet apăreau la fel de naturale şi inevitabile ca şi regulile aritmeticii; TGC ca sistemul cel mai probabil de la baza legilor fizice, ţinând seama de orice bază de date substanţială de rezultate experimentale ce se întindeau de la fizica nucleară la cosmologie.

Darsono se aplecă spre ea şi rosti:

– Dar de ce, în inima ta – se lovi în piept cu un pumn imaginar – ești convinsă că-i adevărată?

Cass zâmbi. Gestul acela nu făcea parte din vocabularul sobru pe care Mediatorul ei îl utiliza în mod prestabilit; însemna că Darsono îl solicitase explicit.

– Pe de o parte, recunoscu ea destinzându-se ușor, motivul îl constituie istoria. Descendența ideilor. Dacă o civilizație extraterestră ne-ar fi înmânat Teoria Grafului Cuantic pe o tăbliță de piatră – din senin, în secolul al XVIII-lea sau al XIX-lea – poate că n-aș avea aceleași sentimente despre ea. Însă *relativitatea generală* și *mecanica cuantică* s-au numărat printre lucrurile cele mai minunate create de antici și continuă să fie cele mai bune aproximări practice pe care le avem pentru majoritatea universului. TGC este unificarea lor. Dacă relativitatea generală este atât de apropiată de adevărul că numai un fragment minuscul poate să lipsească, iar mecanica cuantică este la fel... câtă libertate poate exista pentru a îngloba toate succesele amBelor și totuși să fie greșită?

Kusnanto Sarumpaet trăise pe Pământ la sfârșitul mileniului al III-lea, când un grup de matematicieni și fizicieni risipiți pe planetă – cunoscuți acum ca „Sultanii Spinului" – produsese primul vlăstar viabil al relativității generale și al mecanicii cuantice. Pentru a fuziona cele două descrieri ale naturii, trebuia să substitui geometria precisă și neechivocă a clasicului continuum spațio-temporal cu o stare cuantică, care atribuia amplitudini unui întreg domeniu de geometrii posibile. O modalitate de a face asta era să-ți imaginezi că porți

o particulă, de exemplu un electron, în jurul unei bucle și să-i calculezi amplitudinea direcției spinului astfel ca la sfârșitul drumului să fie aceeași ca în momentul pornirii. În spațiul bidimensional, spinii vor fi întotdeauna la fel, dar în spațiul curbat rezultatul va depinde de geometria detaliată a regiunii prin care a călătorit particula. Generalizarea acestei idei, brăzdarea spațiului cu o rețea de căi urmate de particule cu diverși spini și compararea lor în nodurile unde se întâlneau, a dus la noțiunea de *rețele spin*. Precum armonicele unei unde, rețelele acestea includeau un set de „cărămizi" din care puteau fi construite toate stările cuantice ale geometriei.

Grafurile cuantice ale lui Sarumpaet erau copiii rețelelor spin, îndepărtându-se cu un pas de relativitatea generală prin preluarea la valoare aparentă a celor mai bune calități ale propriilor lor părinți. Ele abandonau ideea oricărui spațiu preexistent în care putea fi înglobată rețeaua și defineau totul – spațiu, timp, geometrie și materie – exclusiv în condițiile stabilite de ele. Particulele erau bucle de valență modificată țesute în graf. Măsura oricărei suprafețe se datora numărului de muchii al grafului care o străpungea, volumul oricărei regiuni depindea de numărul de noduri pe care le conținea. Și fiecare măsură temporală, de la orbitele planetare la vibrațiile nucleelor, putea fi practic reformulată ca o numărătoare a modificărilor dintre grafurile care descriau spațiul în două momente diferite.

Sarumpaet se străduise timp de decenii să insufle viață viziunii sale, prin găsirea legilor corecte ce guvernau

probabilitatea ca un graf oarecare să evolueze în alt graf. În cele din urmă fusese binecuvântat de o lipsă a opțiunilor; existase doar un singur set de reguli care puteau face ca totul să funcționeze. Cei doi bunici ai teoriei sale, așa imperfecți cum erau, nu se puteau înșela foarte mult; ambii produseseră în domeniile lor prognoze care fuseseră verificate cu o acuratețe foarte mare. Recunoașterea ambilor nu lăsase loc pentru erori.

– Din punct de vedere conceptual, zise Livia, argumentul acesta este foarte atrăgător. Ar putea totuși să existe abateri de la reguli – mult prea mici ca să fi fost detectate până acum – care să modifice complet rezultatul experimentului tău.

– Este un test delicat, încuviință Cass, dar nu de aceea l-am propus. (Se învârteau în cerc.) Dacă regulile sunt valabile, graful pe care l-am conceput ar trebui să fie stabil pentru aproape șase trilionimi de secundă. Este un interval suficient pentru a ne oferi o multitudine de observații asupra unui continuum spațio-temporal complet diferit de al nostru. Dacă nu durează atât de mult, voi fi dezamăgită. Nu întreprind acest experiment în speranța de a dovedi că Sarumpaet a greșit!

Se întoarse către Darsono, căutând vreun indiciu că el i-ar fi putut împărtăși exasperarea, dar înainte de a-i putea evalua starea sufletească, Livia vorbi din nou.

– Și dacă durează mai mult?

Până la urmă, Cass pricepu.

– Este vorba despre *securitate*? Am abordat foarte amănunțit riscurile potențiale...

– Pornind de la ipoteza că regulile Sarumpaet sunt corecte.

– Exact. Ce altă ipoteză ar fi trebuit să utilizez?

Astrologia feniciană? Litomanția californiană? Cass își înfrână impulsul de a recurge la sarcasme; miza era prea mare.

– Am recunoscut că nu există certitudinea că regulile s-ar păstra în absolut toate circumstanțele netestate. Nu am însă nimic mai bun cu care să le înlocuiesc.

– Nici eu, replică Livia cu blândețe. Părerea mea este că nu trebuie să supra-interpretăm succesul regulilor Sarumpaet. Relativitatea generală și teoria câmpului cuantic au mărturisit din capul locului că erau doar aproximări; împinse la extreme, ambele au produs nonsensuri evidente. Totuși faptul că TGC n-o face – absența unui motiv fundamental pentru care nu poate fi universal aplicabilă – nu constituie o garanție că se întinde într-adevăr atât de departe.

Cass scrâșni din dinți.

– Recunosc că așa este. Dar unde ajungem în felul acesta? Refuzăm să mai efectuăm orice experimente care n-au fost încercate anterior?

– Bineînțeles că nu, zise Rainzi. Livia propune o abordare în etape. Înainte de a-ți construi graful, vom avansa spre el printr-o serie de experimente, astupând treptat golul.

Cass amuți. Față de respingerea directă, acesta era un obstacol banal, totuși se simțea rănită; lucrase treizeci de ani pentru a-și șlefui propunerea și detesta implicația că fusese neglijentă.

– Câte etape?

– Cincisprezece, răspunse Livia.

Descrise un gest din braț și în fața ei apăru o serie de grafuri țintă. Cass le studie fără să se grăbească.

Fuseseră bine alese. Caracteristicile care conlucrau pentru a face stabilă propria ei țintă erau introduse mai întâi una câte una, apoi în perechi, după aceea câte trei. Dacă în regulile care ar fi făcut periculos ultimul graf *exista* vreo eroare nedescoperită, nu putea să existe un mod mai sistematic de a-l detecta din timp.

– Alegerea îți aparține, spuse Rainzi. Noi vom vota propunerea pe care o aprobi.

Cass îl privi în ochi. Expresia deschisă de pe fața lui era masca unei marionete, dar asta nu însemna că n-ar fi fost sincer. Aceasta nu era o amenințare, o tentativă de a o intimida să accepte. Faptul că o lăsau să decidă, că-i îngăduiau să-și cântărească propriile costuri, propriile temeri înainte de a vota era un semn de respect.

– Cincisprezece experimente, repetă ea. Cât timp va dura?

– Poate trei ani, răspunse Ilene. Poate cinci.

Condițiile variau și Silențiatorul nu era perfect. Plănuirea unui experiment în TGC era ca și cum ai fi așteptat o regiune din ocean să devină suficient de calmă pentru ca niște bariere fragile să poată bloca valurile și să țină la depărtare formele de viață timp suficient pentru a-ți permite să testezi un principiu subtil al dinamicii fluidelor. Nu exista echivalentul unei cuve de laborator pentru testări; continuumul spațio-temporal era un întreg ocean, indivizibil.

În termenii separării de prietenii ei, cinci ani nu însemna nimic prin comparație cu secolele pe care le pierduse deja, totuși ideea o descuraja pe Cass. Probabil că expresia chipului o trădase, deoarece Bakim spuse:

– Te poți întoarce pe Pământ oricând dorești, pentru a aștepta rezultatele acolo.

Unii mimozani aveau greutăți în a înțelege motivul pentru care cineva care găsea dificilă viața în stație s-ar fi simțit obligat să fie aici în persoană.

Empat ca întotdeauna, Darsono adăugă iute:

– Sau ți-am putea aloca alt spațiu pentru locuit. În cealaltă parte a stației există o cavitate adecvată, aproape de două ori mai mare; n-ar trebui decât să redirecționăm niște cabluri.

Cass izbucni în râs.

– Mulțumesc.

Poate că i-ar fi putut clădi și un corp nou, lung de patru milimetri. Sau și-ar fi putut abandona scrupulele, să se topească în software și să se desfete în orice luxuri ar fi dorit. Acela era pericolul cu care avea să se confrunte zilnic aici, nu doar riscul că va ceda ispitei, ci riscul că toate principiile pe care optase să le definească ea însăși nu vor părea decât nonsensuri masochiste.

Își coborî privirea spre pajiștea iluzorie, pictată de lasere pe retinele ei ca tot ceea ce o înconjura, însă mintea îi apelă altă imagine la fel de puternică, din interior: Graful Diamantului, așa cum îl vedea în vise. Nu-l putea ajunge niciodată, nu-l putea atinge niciodată, dar putea învăța să-l vadă dintr-o direcție nouă, să-l înțeleagă într-un chip nou. Venise cu speranța de a fi schimbată,

prin cunoașterea aceea, dacă nu de altceva. Fuga înapoi pe Pământ, cauzată de teama că aici și-ar putea testa propriile granițe mai riguros, în numai cinci ani de conștiință, decât dacă ar fi petrecut aceleași trei sferturi de mileniu acasă, ar fi fost cel mai mare act de lașitate din viața ei.

– Voi accepta experimentele în etape, declară ea. Aprob propunerea Liviei.

– Cine este pentru? întrebă Rainzi.

Se făcu liniște. Cass putea auzi greierii cântând. *Nimeni? Nici chiar Livia? Nici chiar Darsono?*

Ridică ochii.

Toți cei șapte mimozani ridicaseră mâinile.

2

Parcurgând cu scuterul ionic milionul de kilometri până la Silențiator, Cass se trezi admirând peisajul pentru prima dată după mulți ani. Scuterul înainta cu 1,25 *g*, dar cușeta se apăsa atât de ușor de spinarea ei, încât ar fi putut la fel de bine să fi plutit în apă neagră sub un cer extraterestru. Chiar de la o jumătate de an-lumină distanță, Mimoza perfora o gaură violet orbitor în beznă, o împunsătură de ac de zece ori mai luminoasă decât luna plină. Departe de strălucirea ei, stelele erau prea numeroase pentru a sugera constelații; orice desen din linii pe care încerca să le traseze între ele era iute subminat de o alternativă la fel de atrăgătoare, apoi de

a treia, apoi de a patra – ca o suprapunere de grafuri, fiecare cu altă alegere de muchii între aceleași noduri. Când ajunsese prima dată aici, își căutase propria stea, privind cu o combinație de teamă și exaltare cum aceasta pâlpâia la limita vizibilității pentru ochii ei amplificați de o mie de ori. Acum uitase toate indiciile de care avea nevoie pentru a o găsi și nu simțea niciun imbold de a-i cere software-ului navigator să i le reamintească. Soarele nu era un far care să aducă liniștea, iar ea avea să-l revadă din apropiere destul de repede.

De fiecare dată când fusese terminată una dintre etapele-țintă ale Liviei, Cass expediase o mini-armată de curieri digitali care să poarte vestea la șapte generații de strămoși și descendenți de-ai ei, ca și prietenilor din Chalmers. Ea însăși primise zeci de mesageri, majoritatea de la Lisa și Tomek, plini de bârfe neînsemnate, dar pe care le acceptase cu brațele deschise. Trebuie să fi devenit straniu pentru prietenii ei, pe măsură ce anii trecuseră și nu mai știau dacă mai avea rost sau nu să strige în neant. Dacă ea ar fi călătorit întrupată, așa cum încă procedau o mână de antici, ar fi putut parcurge secolele de mesaje în timpul voiajului de revenire. Fiind însă redusă la un semnal atemporal aflat în tranzit, nu avea altă opțiune decât să păsească nepregătită în viitor. Revenirea acasă avea să fie situația cea mai dificilă cu care se confruntase vreodată, totuși acum era aproape sigură că timpul pe care-l petrecea aici urma să se dovedească o investiție reușită.

Cu o jumătate de oră înainte de a ajunge, Cass se întoarse pe burtă și-și scoase capul peste marginea

cușetei. Evacuarea motorului ei era un pâlpâit abia perceptibil, mai slab decât o flacără de metanol la lumina zilei, dar știa că dacă s-ar fi întins și ar fi pus mâna în fluxul de plasmă, ar fi pierdut iute orice iluzie că trupul mimozan ar fi fost indestructibil.

Privi Silențiatorul care creștea sub ea, cu sfera argintie scânteind albastru-Mimoza. Era înconjurat de un roi de sfere mai mici, îngemănate, inegal colorate și mult mai puțin strălucitoare. Cabluri de legătură, invizibil de subțiri, le îngăduiau gemenelor să orbiteze una în jurul celeilalte, în vreme ce jeturile ionice echilibrau ușoara influență a gravitației Silențiatorului, menținând fix în raport cu stelele centrul de masă al fiecărei perechi.

Silențiatorul făcea posibilă efectuarea de experimente care nu s-ar fi putut desfășura nicăieri altundeva. Distribuția corectă de materie și energie putea curba continuumul spațio-temporal în orice mod permis de ecuațiile lui Einstein, dar crearea unei stări explicite de geometrie cuantică era cu totul altceva. În locul unei simple curbări complete a continuumului spațio-temporal, ca o placă de metal într-o fierărie, ea trebuia controlată cu aceeași precizie ca particulele într-un experiment cu două fante. Însă „particulele" geometriei erau cu douăzeci și cinci de ordine de magnitudine mai mici decât atomii și nu puteau fi niciodată vaporizate, ionizate sau păcălite în alt mod pentru a fi manipulate una câte una. De aceea, același grad de delicatețe trebuia să fie obținut cu echivalentul unui bloc de fier de zece tone.

Rafinarea materialului inițial era utilă și Silențiatorul făcea tot ce-i stătea în putință pentru a elimina toate formele de impurități. Materia obișnuită și câmpurile magnetice absorbeau sau deviau particulele încărcate, în timp ce un înveliș de nuclee exotice, prinse de lasere cu raze gama în stări din care nu puteau să se dezintegreze fără să absoarbă neutrini, oprea o fracțiune mult mai mare din miliardele rătăcitoare decât ar fi făcut-o un perete de plumb gros cât galaxia.

Undele gravitaționale treceau prin orice, așa că unicul antidot era un al doilea tren de unde, proiectat pentru a-l anula pe primul. Nu se putea face nimic în privința cataclismelor sporadice – supernove sau găuri negre care se înfruptau din roiurile stelare din centrul unor galaxii îndepărtate – dar cele mai persistente unde gravitaționale, care soseau dinspre stelele binare locale, erau ciclice, predictibile și slabe. De aceea, Silențiatorul era înconjurat de contra-surse, ale căror orbite erau programate să dilate spațiul în centrul dispozitivului când corpurile pe care le simulau îl comprimau, și viceversa.

Trecând la câțiva kilometri de o contra-sursă, Cass putu vedea suprafața de rocă aglomerată care-i trăda originea din sfărâmăturile de asteroizi ale Mimozei. Fiecare bucățică de material de aici fusese târâtă afară din puțul gravitațional al sistemului pe o perioadă de circa o mie de ani, un proces inițiat de un pachet de spori de dimensiunea unor microni care fusese expediat de pe Viro, cea mai apropiată planetă populată, cu nouăzeci la sută din viteza luminii. Mimozanii înșiși

veniseră de peste tot, călătorind la fel cum făcuse Cass după ce stația fusese asamblată.

Decelerația lină a scuterului o opri lângă o cală de andocare și redeveni lipsită de greutate. Ori de câte ori era îndeajuns de aproape fie de stație, fie de Silențiator pentru a-și estima viteza, aceasta părea să fie puțin mai mare decât a unui tren, lăsând impresia că în călătoria de cinci ore putuse traversa lățimea unui continent terestru. Drumul era de fapt egal cu cel până la Lună și înapoi.

Un perete al calei avea mânere și Rainzi apăru lângă ea, pe când se trăgea de la un mâner la următorul. Mimozanii montaseră proiectoare și videocamere pe pereții locurilor pe care ea le vizita în Silențiator, astfel încât oaspetele și gazdele se vedeau reciproc.

– Asta-i! anunță Rainzi voios. Exceptând vreo supernovă inoportună, vom reuși în cele din urmă să-ți vedem graful terminat.

Software-ul îl reprezenta purtând o rană cu jeturi, pentru a-i explica abilitatea de a sui pe perete fără să atingă nimic.

– O s-o cred când o să se-ntâmple, răspunse Cass stoic.

De fapt, din clipa în care Ilene programase rularea, cu douăsprezece ore în urmă, Cass se simțise nebunește de sigură că nu mai rămăseseră obstacole. Opt dintre cele paisprezece ținte anterioare fuseseră atinse din prima încercare, făcând torturant de plauzibilă posibilitatea încă uneia. Totuși ea șovăia să admită că ar fi acceptat orice de la sine înțeles și dacă ceva era într-adevăr în neregulă, ar fi fost mai ușor să-și calce în picioare

mândria dacă ar fi pretins dintru început că așteptările îi fuseseră întotdeauna potrivit de modeste.

Rainzi nu argumentă, însă îi ignoră pesimismul simulat.

– Am o propunere, spuse el. O nouă experiență pe care poate c-ai dori s-o-ncerci, pentru a sărbători momentul. Bănuiesc că va fi împotriva principiilor tale nobile, dar cred cu toată onestitatea că-ți va plăcea. Vrei să m-asculți?

Avea o expresie de asemenea inocență placidă, încât Cass fu sigură că el știa exact cum suna asta în traducere. Dacă acela era *cu adevărat* înțelesul său, ideea nu era complet absurdă sau nepotrivită. Ea ajunsese să-l placă pe Rainzi și chiar dacă el nu fusese niciodată la fel de grijuliu sau de doritor s-o înțeleagă pe cât era Darsono, adevărul era că asta îl făcea și mai interesant. Dacă ei doi ar fi putut găsi destule lucruri comune pentru a deveni amanți, putea fi un mod potrivit de a-și lua rămas bun de la Mimoza: înlăturând opiniile reciproc deformate pe care le aveau unul față de celălalt. Pentru a rămâne loială idealurilor întrupării aici, Cass fusese silită să adopte un soi de ascetism, însă asta nu era în niciun caz o calitate la care ea să fi aspirat vreodată, cu atât mai puțin una pentru care să spere că va fi reamintită.

– Ascult, rosti ea.

– Pentru evenimente speciale ca acesta, noi devenim uneori nucleari. De aceea m-am gândit să te-ntreb dacă ai dori să ni te alături.

Cass încremeni și se holbă la el.

– Nucleari? *Cum*? A rezolvat cineva toate problemele?

Femtomașinile construite din nuclee exotice fuseseră utilizate drept calculatoare pentru scopuri speciale încă de la dezvoltarea designului fundamental, cu șase mii de ani în urmă. Din punct de vedere al vitezei în sine, ele depășeau mult toate celelalte substraturi, dar, din câte știa Cass, nimeni nu putea stabiliza o femtomașină mai mult decât câteva picosecunde; în acel timp ele puteau efectua un număr imens de calcule, însă apoi explodau și te lăsau să scotocești printre resturi în căutarea răspunsului. Spectroscopia prin raze gama putea să extragă doar câteva sute de kiloocteți, ceea ce era cu ordine de magnitudine prea puțin chiar pentru o memorie diferențială – o descriere comprimată a experiențelor ce puteau fi absorbite de o copie de referință înghețată a persoanei care le trăise cu adevărat. Cass se gândi că poate scăpase vestea vreunei descoperiri în timp ce călătorise de pe Pământ, totuși dacă știrea ar fi ajuns cu adevărat la Stația Mimoza, ar fi trebuit s-o fi auzit de acum.

– Tehnologia nu s-a modificat, răspunse Rainzi. Noi o facem în stil liber. Unidirecțional.

Stil liber însemna implementarea minții pe un substrat care trecea prin divergență cuantică. *Unidirecțional* însemna că niciunul dintre produsele finale ale vreunei versiuni a calculelor nu putea să fie recuperat și transferat înapoi în hardware-ul uzual. Rainzi îi cerea să se cloneze într-o bombă cu ceas și abac de dimensiunea unui nucleu, care urma să genereze o multitudine de

versiuni diferite ale ei, fără să ofere în același timp posibilitatea măcar a unei supraviețuitoare.

– Nu, spuse Cass șovăielnic, îmi pare rău. Nu mă pot alătura vouă.

Adio sentiment de mulțumire nesocată față de îndrăzneala de a intenționa sexul intermodal! Glumi:

– Trag linie față de orice implementare în care percep modificări detectabile de greutate de fiecare dată când învăț ceva.

Femtomașinile rearanjau energii de legătură echivalente unei porțiuni importante din propria lor masă; ar fi fost ca și cum s-ar fi îngrășat ori ar fi slăbit o jumătate de kilogram de câteva ori pe secundă, din simpla gravitație a gândurilor.

– Mă gândeam că vei refuza, surâse Rainzi. Ar fi fost totuși lipsit de politețe să nu te-ntreb.

– Mulțumesc. Apreciez gestul.

– Dar ai considera-o ca pe un fel de moarte?

Cass făcu o grimasă.

– Sunt întrupată, nu dezechilibrată! Dacă o copie a minții mele are parte de câteva minute de conștiință, apoi este pierdută, asta nu înseamnă moartea nimănui. Este pur și simplu amnezie.

Rainzi păru nedumerit.

– Atunci nu-nțeleg... Știu că preferi întruparea, pentru a avea percepții oneste ale mediului înconjurător, dar noi nu vorbim despre imersarea ta într-o simulare confortabilă în care ești înapoi pe Pământ. Experimentul tău ar trebui să dureze aproape șase picosecunde. Rulând pe un substrat de forță nucleară tare, vei

avea ocazia să vezi sosirea datelor în timp real. Bineînțeles în cele din urmă vei primi un subset util ale acelorași informații, totuși nu va fi la fel de detaliat sau la fel de imediat. *Nu va fi la fel de real.*

Îi surâse provocator și urmă:

– Să presupunem că fantoma lui Sarumpaet ți-ar apărea în somn și ți-ar spune: „Îți acord un vis în care asiști la dezintegrarea Grafului Diamantului. Vei călători în trecut, te vei micșora la scara Planck și vei vedea totul cu proprii tăi ochi, exact așa cum s-a petrecut. Singurul șpil este că după ce te vei trezi, nu-ți vei mai aminti nimic." Tu spui că nu crezi că acela care visează va muri. *Atunci tot n-ai dori visul?*

Cass dădu drumul mânerului și se roti dinspre perete. Nu avea rost să obiecteze că el îi oferea o imagine de miliarde de ori mai grosieră decât aceea, a unui eveniment mult mai puțin important. Nu era un loc în fotoliile de orchestră la nașterea universului, însă rămânea cel mai apropiat pe care ea putea spera să-l obțină pentru a asista la un eveniment pentru care-și sacrificase deja șapte sute patruzeci și cinci de ani din viață.

– Nu-i vorba că nu mi-aș aminti experiența aceea, zise ea. Dacă ai trăit ceva, ai trăit și gata! Mă îngrijorează mai degrabă celelalte lucruri prin care va trebui să supraviețuiesc. Celelalte persoane care va trebui să devin.

Cass lega apariția civilizației de inventarea procesorului cuantic de clasă singleton: Procs. Ea accepta că nu putea să evite complet divizarea în versiuni multiple; interacțiunea cu orice obiect obișnuit din jurul ei dădea naștere unui sistem încâlcit – Cass plus nor, Cass plus

floare – şi nu putea spera niciodată să împiedice părţile aflate în exteriorul ei să intre în suprapuneri de diverse rezultate clasice, generând versiuni ale ei care asistau la evenimente exterioare diferite.

Totuşi, spre deosebire de strămoşii ei ghinionişti, ea însăşi nu contribuia la proces. În vreme ce îşi efectua calculele, Procsul din craniul ei era izolat de lumea mai largă – o stare ce dura doar microsecunde, dar care era aplicată în mod rigid pe toată durata respectivă – încălcând carantina aceea numai când vectorul lui de stare descria *un rezultat, cu certitudine*. Cu fiecare ciclu de operare, Procsul rotea un vector care descria o unică posibilitate în altul cu aceeaşi proprietate şi, deşi calea dintre cele două includea în mod necesar suprapuneri de multe posibilităţi, numai starea finală, definită, determina acţiunile ei.

A fi un singleton însemna că deciziile ei contau. Nu era silită să dea naştere unei multitudini de euri; fiecare răspunzând într-un mod diferit, de fiecare dată când îşi găsea conştiinţa sau judecata balansându-se pe o muchie subţire ca tăişul unui cuţit. Ea nu era deloc ce fusese de fapt *Homo sapiens*, însă se apropia de ceea ce crezuse acesta că ar fi fost în majoritatea istoriei sale: o creatură a liberului arbitru, capabilă să facă *un lucru şi nu altul*.

Rainzi nu-i contestă argumentul; o urmă în tăcere, când se căţără în sala display. Aceasta era o cavitate mică în structura exterioară a Silenţiatorului, nu cu mult mai mare decât odaia ei din staţie, echipată cu un singur scaun. Nici nu se punea problema ca lui Cass să

i se permită să fie mai aproape de acțiunea propriu-zisă; până și procesorul pe care rulau mimozanii, scrupulos proiectat pentru a elibera cât mai puțin zgomot în mediu, fusese alungat pe periferia Silenţiatorului. Întrucât ea însăși nu deținea aceleași caracteristici antifonice, trebuia să accepte să fie înghețată instantaneu la câteva grade Kelvin cu trei minute înainte de fiecare rulare. Cu excepția imobilizării, metoda nu avea efecte secundare neplăcute, dar slujea ca un memento inconfortabil al faptului că „respirația" în ciclu închis a corpului ei mimozan era placebo pur. Fusese totuși de acord să i se supună de douăzeci de ori până acum, doar de dragul de a scăpa de întârzierea de trei secunde cu care datele reveneau la stație.

Când se așeză în scaunul criogenic, ceilalți mimozani începură să apară în jurul ei, tachinând-o și felicitând-o pentru rezistență.

– Ar fi trebuit să pariem, glumi Livia, dacă țintele incrementale se vor dovedi sau nu o risipă de timp. Până acum m-ai fi putut ușura de toate bunurile mele lumești.

Unica posesiune materială a Liviei era copia unei monede antice din bronz, creată din metal rămas din asteroid.

Cass clătină din cap.

– Eu ce-aș fi pus la bătaie? Brațul stâng?

Avuseseră dreptate să procedeze după planul Liviei și Cass încetase de mult să-i mai poarte pică. Nu numai că era mai sigur așa, dar era un experiment științific superior calitativ, deoarece testa pe rând fiecare structură nouă.

Se dovedi că Livia făcea aluzie la un pariu real; Bakim recunoscu că pusese prinsoare cu Darsono că ea, Cass, nu va rămâne până la sfârşit la Mimoza. El nu izbuti însă să-i explice mizele; Mediatorul lui nu putu găsi o analogie potrivită şi nimic din ce sugeră Cass însăşi nu era nici măcar pe aproape. Niciun obiect preţios sau informaţie nu avea să-şi schimbe stăpânul. De asemenea pe învins nu-l aştepta niciun act de servitute sau umilinţă. Cass fu amuzată de prinsoare în sine, dar o deranja că putea să priceapă doar jumătate din ceea ce se întâmpla. Când prietenii ei aveau s-o întrebe despre mimozani, oare toate istorisirile ei aveau să se sfârşească prin scuzarea propriei ei incomprehensiuni? Ar fi putut la fel de bine să fi vizitat unul dintre marile oraşe de pe Pământ şi să-şi fi petrecut timpul trăind într-un canal de evacuare al apelor pluviale, purtând cu oamenii conversaţii răcnite printr-un grilaj îngust, la nivelul rigolelor, abundând în neînţelegeri despre obiecte şi evenimente pe care ea nici măcar nu le putea întrezări.

În mod clar, Rainzi fusese desemnat să-i pună Întrebarea Nucleară, fiindcă nimeni altul nu abordă subiectul. Lui Cass i se păru uşor exasperant că ei nu sufereau nici măcar de un moment de stânjeneală, când îşi ocupau punctul superior de observaţie. Nu aveau să plece, nu aveau s-o abandoneze; pur şi simplu aveau să-şi cloneze minţile în substratul nuclear. Fără a se aştepta să recupereze clonele, originalele n-ar fi avut niciun motiv să se oprească, măcar pentru o picosecundă, în vreme ce rulau versiunile lor mai rapide.

Graful țintă apăru pe peretele din fața ei. Figurau toate cele patru șabloane distinctive de noduri pe care le încercaseră în toate combinațiile posibile. Tot așa cum particulele virtuale stabilizau vidul obișnuit – creând o stare de materie și geometrie al cărui succesor cel mai probabil era el însuși – , cele patru modele ale lui Cass direcționau novo-vidul mai aproape de posibilitatea persistenței. Echilibrul era doar aproximativ; potrivit regulilor Sarumpaet, chiar și o rețea infinită construită din acest model avea să se dezintegreze în vid obișnuit în câteva secunde. La scara Planck, era o realizare destul de însemnată; un acrobat care mergea pe frânghie și ocolea Pământul de câteva miliarde de ori înainte să cadă putea fi descris ca având un echilibru la fel de imperfect. În realitate orice fragment de novo-vid pe care izbuteau să-l creeze ar fi fost înconjurat din capul locului de ruda sa mai vârstnică, mult mai stabilă, și s-ar fi confruntat cu inevitabilul cam de un trilion de ori mai repede.

Ilene enumeră o listă de măsurători de la sondele cu instrumente care le monitorizau mediul, până la o rază cu puțin peste o oră-lumină. Nu exista nimic care ar fi putut zădărnici experimentul... cel puțin nimic care să se deplaseze cu viteză mai mică decât nouăzeci și cinci la sută din cea a luminii. Urmă apoi Zulkifli cu un raport de stare de la mașinăria din în adâncul Silențiatorului. Sistemele care se autopregătiseră în ultimele douăsprezece ore se aflau acum la câteva minute de a fi gata.

Unicul graf de pe perete era doar o sinteză utilă pentru starea pe care sperau s-o creeze; novo-vidul în

sine era suma a părți egale din patruzeci și opt de variații ale grafului țintă, toate generate de simple transformări simetrice ale originalului. Toate variațiile individuale favorizau o direcție față de celelalte, dar suma combina toate influențele posibile, anulându-le pe toate și dând naștere unei stări perfect izotrope. Deoarece niciunul dintre grafuri nu putea fi găsit în natură, această descriere elegantă era inutilă ca rețetă, deoarece nu era greu de arătat că același vector de stare putea fi de asemenea descris de o sumă diferită: patruzeci și opt de regiuni de vid obișnuit, fiecare ușor curbată, orientate în patruzeci și opt de direcții diferite.

La interiorul Silențiatorului, o masă asteroidală de heliu fusese răcită într-un condensat Bose-Einstein și manipulată într-o stare care era la fel de probabil să fie găsită în oricare dintre patruzeci și opt de locuri diferite. Aceste locuri posibile erau distribuite pe suprafața unei sfere cu diametrul de șase kilometri. Materia obișnuită – sau orice gen de materie care interacționa cu lumea din exterior – s-ar fi comportat ca și cum fiecare poziție distinctă devenise deja unica realitate; dacă un roi de particule de praf ce trecea prin apropiere devenise parte a sistemului sau dacă comportamentul colectiv al heliului doar sugerase mișcarea detaliată a propriilor săi atomi, atunci comportamentul acela ar fi putut spune numai jumătate din istorie – jumătatea clasică – și toate subtilitățile cuantice ar fi fost pierdute în textul scris cu litere mărunte. Însă condensatul era izolat la fel de scrupulos ca orice Procs aflat în ciclu și fusese răcit până în punctul în care

stările tuturor atomilor săi individuali erau dictate complet de proprietățile sale macroscopice. Fără complicații ascunse, la interior sau exterior, rezultatul era un sistem mecanic cuantic de mărimea unui munte.

Geometria vidului în Silențiator moștenea multiplicitatea heliului; vectorul lui de stare era o sumă a vectorilor pentru patruzeci și opt de câmpuri gravitaționale diferite. Odată ce componentele condensatului fuseseră toate aduse pe poziții, geometria cuantică din centrul sferei avea să fie echivalentă cu novo-vidul și urma să se materializeze un gen nou de continuum spațio-temporal.

Aceea era versiunea idealizată: un eveniment predictibil într-un loc cunoscut. În realitate rezultatul rămânea prizonierul a nenumărate imperfecțiuni și potențiale intruziuni. Dacă experimentatorii erau norocoși, uneori pe o perioadă măsurată în minute, uneori pe o regiune măsurată în metri, aveau să fie create câteva mii de lungimi cubice Planck de novo-vid, care aveau să supraviețuiască vreme de șase trilionimi de secundă fără de precedent.

Yann se întoarse către Cass:

– Ești gata pentru înghețare?

Prima dată când îi pusese întrebarea aceea, fusese aproape la fel de emoționată ca în clipa dinainte de a fi transmisă de pe Pământ, dar întrebarea devenise rapid o formalitate. *Bineînțeles că era gata. Așa se făceau lucrurile*. Era vorba de numai câteva minute de imobilitate inertă în care privea datele apărând pe ecranul din fața ei, iar probabilitatea era acum foarte bună că va fi

pentru ultima oară. Un drum de cinci ore înapoi la stație, o zi sau două pentru analize, o celebrare scurtă și avea să plece. Corpul pământean, înghețat mult mai profund decât fusese acesta vreodată, o aștepta. Avea să pășească peste anii-lumină într-o clipită subiectivă, cu un set nou de amintiri care să mături păienjenișurile înghețate ale vechiului ei ego.

– Nu, spuse ea. Nu sunt gata.

Yann păru alarmat, însă doar pentru o clipă. Cass suspectă că tocmai discutase în particular cu cineva mai capabil să ghicească ce intenționa ea. Deși mimozanii nu gândeau mai rapid decât ea – întrucât rulau ei înșiși pe Procsuri, se confruntau cu același loc îngust de calcul – , puteau să comunice unul cu celălalt cam de cinci ori mai rapid decât îngăduia propria ei formă de vorbire. Asta nu făcea decât s-o irite, când obișnuiau să discute despre ea, pe la spate.

Adăugă sec:

– Spune-i lui Rainzi că m-am răzgândit.

Yann surâse, evident încântat, apoi pictograma lui fu înlocuită instantaneu de pictograma lui Rainzi. Era corect: numărătoarea inversă începuse și mimozanii aveau lucruri mai bune de făcut decât să simuleze inerția de dragul simulării.

Răspunsul lui Rainzi fu mai precaut decât al lui Yann.

– Ești sigură că vrei să faci asta ? După tot ce mi-ai spus ?

– Sunt singletonul chintesențial, răspunse Cass. Îmi cântăresc foarte atent toate alegerile.

Nu avea timp să silabisească în cuvinte glaciale tot ce simțea, tot ce o impulsionase. Pe de o parte era același sentiment de proprietate care o adusese aici pe toată distanța aceasta; în mod justificat sau nu, nu dorea ca mimozanii să aibă o imagine mai bună decât ea a lucrului pe care erau pe punctul de a-l crea împreună. De asemenea, exista aceeași dorință de grabă; ea nu avea niciodată să vadă ori să atingă vreun graf așa cum era în realitate, dar a rămâne închisă într-un corp care putea percepe numai o fracțiune din date, la milisecunde după eveniment, avea s-o lase simțindu-se la fel de detașată de eveniment, acum, ca și când ar fi rămas pe Pământ, așteptând veștile vechi de secole ale unui experiment efectuat la ani-lumină depărtare. Orice punct de vedere era un compromis, dar ea trebuie să fie pe cât de aproape putea să ajungă.

Dincolo de experiment în sine acum îi era însă limpede că nu putea pleca de la Mimoza fără să facă măcar un lucru care să fie împotriva firii ei. După cinci ani de reținere monahale, cinci ani în care-și negase conforturile neoneste ale realității virtuale, se săturase să plaseze principiul acela mai presus de orice. Dincolo de faptul că *această* întrupare avea să fie complet în serviciul onestității, ea trebuia, neapărat, să se smulgă din făgașul absolutist pe care-l săpase din momentul în care sosise. Dacă ar fi făcut un mic compromis din capul locului, poate că n-ar fi încercat același sentiment de disperare. Era însă prea târziu pentru jumătăți de măsură. Dacă revenea pe Pământ *neschimbată*, n-ar fi însemnat un triumf al

integrității. Ar fi fost un soi de moarte. Ar fi implodat în ceva la fel de ermetic și imutabil ca o gaură neagră.

Toate acestea erau puse în balanță cu lucrul pe care ea îl detesta cel mai mult: lipsa de control, lipsa de sens a tuturor alegerilor pe care le făcea. *Totuși, ce alegeri?* Clonele ei aveau să ruleze câteva minute subiective, majoritatea cufundate în atenție, pe măsură ce primeau datele. Care era lucrul cel mai rău pe care l-ar fi putut face unul dintre acele ego-uri tranzitorii? Să arunce câteva cuvinte rele Liviei sau lui Darsono? Să destăinuie un mic și vinovat secret din trecutul ei unor oameni care fie că n-aveau să-l înțeleagă, fie că n-avea să le pese, și oricum n-ar fi avut ocazia să-i reproșeze ceva multă vreme? Ea nu deschidea porțile spre străvechiul coșmar omenesc: nenumărate varietăți de suferință, nenumărate varietăți de stupiditate, nenumărate varietăți de banalitate. Ea urma să se difuzeze pe o distanță foarte mică în spațiul posibilităților și orice nefericiri ar fi putut simți, orice fapte reprobabile ar fi putut comite ar fi fost șterse și imposibil de recuperat.

Rainzi părea sceptic și nu-l putea învinui. Nu mai avea însă timp să joace rolul avocatului diavolului, pentru a-i testa fermitatea. Cass își menținu poziția, tăcută, și după o clipă el încuviință.

Ea simți un flux de nivel redus de solicitări de date; îi ceru Mediatorului să răspundă. Mai trecuse prin același proces înainte de transmiterea de pe Pământ; mai întâi se expediau preliminariile, lucrurile care trebuiau

cunoscute despre structura minții ei înainte de a putea fi implementate într-un mediu nou.

– Ia-mă de mână, zise Rainzi. Vom trece împreună.

Își puse degetele spectrale peste ale ei și-i ceru totul.

Cass îi cercetă chipul. Printr-o pură întâmplare Mediatorul ei îi conferise o înfățișare care-i inspira încredere, dar chipurile întrupaților nu erau indicații mai bune asupra caracterului, indiferent dacă fuseseră sculptate de gene sau de dorințele purtătorilor lor. Dacă ochii lui Rainzi încă îi mai păreau blânzi după cinci ani asta nu se datora oare faptului că el îi arătase bunătate autentică? Nu era momentul potrivit pentru amăgiri paranoice despre mintea incognoscibilă dindărătul măștii.

– Ție nu-ți este niciodată frică de asta? îl întrebă.

– Puțin, recunoscu el.

– Ce te-nspăimântă mai mult? Ce crezi că s-ar putea întâmpla?

El clătină din cap.

– Nu mă tem că m-ar aștepta o soartă teribilă. Totuși, indiferent de câte ori aș face-o, nu mă apropii mai mult de a ști cum este în realitate. Nu crezi că ăsta-i lucrul cel mai înfricoșător?

– Absolut, zâmbi ea.

Nu erau atât de diferiți, încât ea să fie nebună pentru a-l urma, așa cum ar fi fost nebună dacă ar fi urmat un robot blindat într-un vulcan. Nu avea să fie ceva straniu sau dureros, mai presus de puterea ei de îndurare. Dacă o dorea cu adevărat, nu avea de ce să se teamă.

Cass deschise zăgazurile.

Mâna lui Rainzi trecu prin a ei, intangibilă ca întotdeauna. Cass se înfioră. *Ea era tot cea care era mereu*, iar acea parte din ea care prețuia asta mai presus de orice nu-și putu ascunde ușurarea.

– Nu-ți fie teamă, o asigură el, n-o să te-nvârți de colo-colo, în așteptare. Și nu vei fi dezamăgită. Femtomașina va porni doar după un semnal prestabilit din partea Silențiatorului; dacă nu se-ntâmplă nimic, nici măcar nu va rula.

– Nu spui asta cui nu trebuie? protestă Cass.

Ar fi trebuit să-i fi menționat acest amănunt înainte să se fi divizat.

Rainzi strânse din umeri.

– Pentru clonă, va fi evident. Dacă va avea ocazia să gândească ceva...

Dacă vidul din inima Silențiatorului se modifica, celălalt ego al ei avea să se trezească și să privească întregul eveniment cum se derulează în mișcare încetinită, bifurcându-se de un milion de ori, apoi dispărând înainte ca ea să fi observat măcar vestea cea bună. De acum nici prețul, nici răsplata nu mai făceau parte din propriul ei viitor.

Cu toate acestea, ele două aveau să fie o singură persoană: una trează, una adormită. Visul pe care nu avea să și-l amintească avea să fie al ei.

Aici și acum, însă?

Trebuia să se descurce cu orice străfulgerări putea să fure.

Se întoarse către Yann.

– Îngheață-mă. Pentru ultima dată.

3

Cass privi în jurul sălii simulate. Ecranul de pe perete era acoperit cu date noi, dar nimic altceva nu părea să se fi schimbat. Mimozanii erau obişnuitele pictograme desenate de Mediator; ea tot nu avea nicio speranţă de a-i percepe aşa cum se percepeau ei înşişi. Acele structuri din mintea ei unde erau reprezentate datele senzoriale nu se modificaseră, ci pur şi simplu nu mai erau cuplate la organe de simţ autentice. Doar atingerea pielii inexistente a lui Rainzi de pielea ei – o translaţie interacţionând cu o simulare – dovedea că ea păşise în lumea lui.

Sau mai degrabă, că amândoi păşiseră împreună într-o lume nouă, din care niciunul nu putea spera să mai iasă.

Cass nu simţi nicio nelinişte, doar o senzaţie dulce-amăruie a tot ceea ce însemna şi nu însemna nou-descoperita ei libertate. Dacă ar fi abandonat întruparea cu un an sau doi mai devreme, poate că ar fi avut o şansă de a progresa, de a găsi un drum de schimbare gradată, care ar fi dus la abilităţi noi, de exemplu capacitatea de a interpreta în mod direct limbajul mimozanilor. Aşa însă nu avea vreme nici pentru cel mai mărunt act de îngăduinţă de sine: o simulare de înot, o masă din hrană solidă, un pahar de apă rece. După cinci ani, toate plăcerile pentru care se păstrase deveniseră accesibile în chiar momentul când n-ar fi fost nimic altceva decât distrageri nedorite.

Îşi trase mâna din a lui Rainzi şi se întoarse să examineze ecranul. Un jet slab de particule radia din centrul

Silențiatorului, semnul unei granițe instabile între vidul vechi și cel nou.

Datele sosiseră de numai câteva sutimi de picosecundă, astfel că statisticile continuau să fie ambigui. Pe când privea, șiruri de cifre fură actualizate, stropii de punctulețe de pe o jumătate de duzină de grafice se îndesiră, curbele se transformară ușor. Cass știa încotro se îndreptau toate cifrele și toate curbele; era ca și cum ar fi privit chipul unui prieten mult-așteptat materializându-se din beznă, după ce-și închipuise de o mie de ori reîntâlnirea lor. Iar dacă fața se putea totuși dovedi a unui străin, asta nu avea nimic de-a face cu modul în care simțea ea. Anticiparea în sine oferea destulă plăcere; nu trebuia să invoce urme de îndoială doar pentru a savura suspansul suplimentar.

– Ceea ce facem nu-i chiar așa neobișnuit, reflectă Darsono. Cred că toți trăim în minimum două scări temporale: una rapidă și imediată, și prea detaliată pentru a reține altceva decât cadrul general, cealaltă îndeajuns de lentă pentru a ne absorbi complet. Credem că memoria noastră nu are lacune, credem că ne purtăm întregul trecut în interiorul nostru, fiindcă suntem obișnuiți să privim în urmă și să vedem numai schițe și evidențieri. Dar toți trăim și percepem mai multe decât ne amintim.

– Asta nu-i adevărat pentru toți, îl contrazise Bakim. Există persoane care înregistrează în memorie toate gândurile pe care le au.

– De acord, însă până ce absolut toate părțile acelor înregistrări nu au potențialul de a fi declanșate automat

de gânduri și percepții ulterioare – pe care nimeni nu le îngăduie niciodată, fiindcă avalanșa de asocieri l-ar înnebuni – , nu poate fi vorba de memorie adevărată. Este doar o listă cu toate lucrurile pe care le-a uitat.

– „Memorie adevărată"? chicoti Bakim. Să presupun atunci că dacă percep ceva cu o rezoluție spațială atât de mare încât nu pot acorda atenție imediată și conștientă tuturor detaliilor simultan, ea nu-i o percepție „adevărată"... ci numai o ironie crudă, care vrea să-mi bage în cap toate lucrurile pe care n-am reușit să le percep?

Cass zâmbi, dar nu interveni în discuție. *Cu certitudine?* Probabil că nu. Era însă inutil să reflecte asupra ramificațiilor potențiale; le putea regreta dacă, și când, ar fi trecut în mod direct printr-o experiență neplăcută sau ar fi făcut ea însăși o prostie. Orice altceva era simultan inutil și un soi de masochistă eroare de dublă numărare. (Iar ea nu avea în niciun caz să înceapă să se întrebe dacă decizia *aceea* era universală – o constantă care traversa istoriile, un act de inevitabil pragmatism – sau pur și simplu norocul unei ramificații?)

– Nu înțeleg, spuse Livia, ce se-ntâmplă cu spectrul energetic.

În imponderabilitatea simulată a încăperii, ea apărea răsturnată cu capul în jos, cu chipul în partea superioară a câmpului vizual al lui Cass.

– Are sens pentru cineva?

Cass examină histograma care arăta numărul de particule ce fuseseră detectate în diferitele domenii energetice; nu părea să conveargă spre curba prognozată

teoretic. Ea observase asta și mai devreme, dar bănuise că nu era decât un artefact al eșantionului redus pe care-l colectaseră. Marginea histogramei era totuși destul de distinctă și forma ei de ansamblu nu fluctua prea mult, așa că neconcordanța cu curba nu semăna de fapt cu un accident de zgomot. Mai rău încă, toate statisticile dinamice de la baza diagramei sugerau că acum existau suficiente date pentru a oferi o imagine fiabilă a spectrului de bază.

– Nu-i posibil să fi calculat greșit geometria graniței? se întrebă Rainzi.

Particulele pe care le vedeau reflectau felul în care colapsa novo-vidul. Cass modelase mai întâi procesul pe Pământ, iar calculele ei arătaseră că, deși forma inițială a graniței urma să fie un produs atât al șansei pure, cât și al unor detalii necontrolabile ale circumstanțelor din Silențiator, pe măsură ce colapsa, ar fi devenit rapid sferică, fiind eliminate toate abaterile.

Cel puțin asta era adevărat dacă erau valide unele ipoteze plauzibile.

– Dacă regiunea transformată, zise ea, avea de la început o formă suficient de anormală, este posibil să și-o fi păstrat, pe măsură ce s-a micșorat. Nu știu însă ce ar fi putut cauza o asemenea anomalie.

– O impuritate minoră, care n-a fost totuși suficientă pentru a afecta coeziunea? sugeră Ilene.

Cass scoase un sunet evaziv. Ar fi fost minunat să fi avut câteva unghiuri diferite de vedere, care să le permită să observe orice asimetrie din radiație. Fuseseră însă treziți de sosirea datelor provenite de la ciorchinele

de detectori cel mai apropiat de femtomașină; informațiile de la următorul ciorchine ar fi avut nevoie de aproape altă microsecundă ca să ajungă în același punct, iar până atunci ei vor fi dispărut de mult. Celălalt sine întrupat al ei ar fi apucat să vadă tabloul de ansamblu, deși cu o granulație mult mai grosolană. Propria ei misiune – de fapt, întregul ei *raison d'être* – era să interpreteze ce putea din indiciile existente.

Spectrul energetic nu era zimțat și complicat, ba nici chiar foarte larg. Nu arăta *suficient de anormal* ca să fie produsul unei regiuni în formă de cârnat, clătită sau tor a novo-vidului, cu atât mai puțin o structură mai exotică, cu graniță fractală sinuoasă. Vârful avea cam aceeași lățime și același tip de simetrie lină ca și curba prognozată, atât doar că era decalat ascendent în lungul scării energetice, iar pantele de ambele sale părți erau inversate. Nu era literalmente o imagine în oglindă a rezultatului așteptat, dar Cass avea certitudinea că era produsul unei transformări destul de simple. Dacă modificai un singur semn plus în minus, undeva în adâncurile ecuațiilor fundamentale, *acesta* ar fi fost rezultatul.

Zulkifli era cu un pas înaintea ei.

– Dacă modifici operatorul care acționează pe graniță, comutând rolurile interiorului și exteriorului regiunii, obții o corespondență perfectă.

Cass simți un fior de teamă, cu atât mai tulburător cu cât îi evoca măruntaiele spectrale ale corpului pământean. *Dacă afirmația lui Zulkifli era adevărată, atunci regiunea se extindea, nu colapsa.*

– Ești sigur că funcționează? întrebă ea.

Zulkifli își afișă calculele pe care le efectuase în mod privat și suprapuse rezultatele peste histogramă. Curba lui trecea exact prin vârfurile tuturor barelor. El găsise semnul plus care se modificase într-un minus. Atât doar că...

– Nu poate fi corect, declară ea.

Simpla inversare de roluri pe care o sugerase el era elegantă, totuși absurdă; era ca și cum ei ar fi susținut că vedeau lumina provenită de la un foc în care cenușa mocnită se transforma în lemn. Conservarea energiei era un concept subtil, chiar și în relativitatea generală clasică, însă în TGC se rezuma la faptul că starea de vid simplu rămânea complet nemodificată de la un moment la următorul. O cantitate imensă de fizică se revărsa din această cerință banală și cu toate că era îndepărtată de noțiunile cotidiene de lucru mecanic, căldură și energie, un miliard de evenimente banale la care Cass asistase în decursul vieții ar fi fost imposibile dacă adevărul ar fi diferit într-atât încât operatorul de graniță al lui Zulkifli să fi reprezentat alegerea corectă.

Se lăsă tăcere. Nimeni n-o putea contrazice, dar în același timp nu se putea nega corespondența dintre date și curba lui Zulkifli.

Apoi Livia rosti:

– Potrivit regulilor Sarumpaet propriul nostru vid este perfect stabil; acesta este criteriul pe care Sarumpaet l-a utilizat de la început. Însă novo-vidul *nu* se dezintegrează în modul prezis de regulile acelea. Atunci care este modalitatea cea mai simplă de a aplana

contradicțiile? Tăcu o clipă, după care își anunță soluția: Să presupunem că *ambele* tipuri de vid sunt perfect stabile, în mod independent. Dacă există o lege mai cuprinzătoare care validează această afirmație – în cadrul căreia regulile Sarumpaet reprezintă un caz specific – , noi n-am fi întâlnit-o niciodată în etapele experimentale de până acum, deoarece n-am avut niciodată setul complet de particule virtuale care a constituit un vid alternativ viabil.

Yann rânji apreciativ.

– Ar trebui tratate în mod egal toate stările care au potențialul de a fi vid? Oricât de exotice am putea crede că sunt, toate sunt eterne? Foarte democratic! Dar asta n-ar implica un punct mort, un impas? În felul acesta, novo-vidul n-ar încremeni, lăsând granița fixă?

– Nu, spuse Ilene. Dinamica n-ar trebui să fie atât de imparțială. O parte ar putea să continue transformarea celeilalte părți la graniță. Aș zice că partea cu cele mai puține specii de particule.

Potrivit tuturor numărătorilor, novo-vidul avea cele mai puține particule dintre cele două părți. Totuși Cass se simțea mai degrabă furioasă decât speriată. Discuția despre transformarea unui vid evadat era intolerabilă; ei petrecuseră cinci ani, eliminând o asemenea variantă, validând regulile Sarumpaet pentru toate grafurile asociate. Ar fi fost imposibil un grad și mai mare de precauție.

Rainzi vorbi calm:

– Să presupunem că novo-vidul ar crește. Ce se-ntâmplă când întâlnește o impurificare? Este o stare

coerentă, care a putut fi creată numai în perfectă izolare, în mijlocul celui mai pur vid din univers. Este fragilitatea încarnată. Odată ce atinge câțiva neutrini hoinari și începe decoerența cuantică, vor fi patruzeci și opt de arome de vid obișnuit – toate în istorii separate și toate nevătămătoare.

Livia privi precaut spre Cass. Parcă își dorea ca de data aceasta Cass să anunțe vestea proastă, nu s-o facă tot ea, ca de fiecare dată.

Cass îi făcu pe plac.

– Mi-aș dori să ai dreptate, Rainzi, dar nu-i o argumentație obiectivă. La fel de corect am putea spune că propriul nostru vid este o suprapunere de diverse versiuni curbate ale novo-vidului. Dacă acolo acționează realmente o nouă lege dinamică, și dacă ea păstrează în mod precis novo-vidul, atunci, potrivit *acelei* legi, vidul *nostru* este delicatul obiect cuantic care-și așteaptă decoerența.

Rainzi căzu pe gânduri.

– Ai dreptate, acceptă el. Deși nici chiar asta nu ne spune multe despre graniță. Niciuna dintre legile specializate care se aplică de ambele părți nu poate funcționa acolo. Vom înțelege soarta graniței doar dacă putem înțelege legea generală.

Cass râse amar.

– Ce contează ce vom înțelege *noi?* Nu vom putea spune asta nimănui! Nu-i vom putea avertiza!

Granița nu se deplasa cu viteza luminii – altfel ei nu s-ar fi trezit deloc înainte ca granița să fi trecut peste femtomașină – , dar era improbabil să se extindă atât de

lent, încât originalele lor să n-o vadă venind, cu atât mai puțin să nu aibă posibilitatea de a se evacua. Oricum însă ceea ce știau ea și tovarășii ei clone era inutil; nu aveau cum să-și partajeze cunoștințele cu lumea exterioară. Femtomașina era proiectată să nu facă nimic mai mult decât să-și calculeze locuitorii pentru propriul lor bine. În urma ei n-aveau să rămână decât resturi, gunoaie. Chiar dacă ei ar fi putut codifica un mesaj în produsele dezintegrării, nimeni nu l-ar fi căutat.

Lozincile despre pericolele realității virtuale acumulate în mod subconștient de-o viață începură să răsune în capul lui Cass. Ar fi dorit să înlăture această întreagă iluzie de pe fața ei ca pe o pânză de păianjen orbitoare și otrăvitoare; dorea să vadă și să atingă din nou realitatea. *Să aibă piele reală, să respire aer real... așa ceva ar fi schimbat totul.* Dacă ar fi putut să vadă lumea prin propriii ei ochi și să reacționeze cu instinctele propriului ei corp, ea știa că ar fi putut fugi dinaintea oricărui pericol.

Era atât de irațional, încât era aproape amuzant. Ea percepea pericolul de un miliard de ori mai clar decât ar fi putut spera vreodată dacă ar fi fost întrupată. Dispunea de toate reflexele și toate puterile ei de raționare, operând de un miliard de ori mai rapid ca de obicei.

Păcat numai că toate atuurile acelea erau zadarnice.

– Luminozitatea crește, anunță Zulkifli.

Cass examină dovezile, cât putu de imperturbabil. Era evidentă o creștere lentă și constantă a ratei de producere a particulelor, care se distingea clar de fluctuațiile de fundal ce o ocultaseră anterior. Asta putea să

însemne doar că granița creștea. Cu excepția unei benigne explicații eratice pentru așa ceva – o pliere fractală care îngăduise graniței să crească în suprafață, în timp ce volumul novo-vidului în sine se contracta – rămâneau puține îndoieli privind vidul care era înghițit pentru a fi produse particulele pe care le vedeau ei. Ceea ce ea privise întotdeauna ca fiind un capriciu elegant – la fel de încântător și nepractic ca o fiară legendară care putea fi creată prin bioinginerie și care putea fi ținută pentru scurtă vreme în viață, dacă ar fi fost protejată și răsfățată, dar care n-ar fi putut dăinui niciodată mai mult de cinci minute dincolo de pereții din sticlă ai cuștii ei – își devora acum în mod vizibil ruda sălbatică, mai vârstnică. Cass apelase nu un exilat singuratic și lipsit de apărare dintr-o lume care n-ar fi putut exista niciodată, ci lumea aceea în sine... și se dovedea la fel de autonomă și viabilă ca și propria ei lume.

Rainzi i se adresă, cu blândețe, însă direct:

– Dacă stația va fi distrusă, noi toți avem cópii de rezervă recente, care au fost expediate către Viro. Tu?

– Am memoriile mele pe Pământ, spuse ea, dar nimic de când am sosit aici.

Cei cinci ani pe care-i petrecuse printre mimozani aveau să fie pierduți. *Existaseră, totuși. Ea trăise evenimentele acelea. Avea să fie amnezie, nu moarte.* Însă dacă argumentul acela fusese suficient pentru a-i îngădui să pășească de bunăvoie în fundătura în care se afla acum, Cass nu era convinsă că l-ar fi putut împinge mai departe pentru a se resemna cu pierderea mai mare. Ea devenise finalmente cineva nou în stație – cineva îndeajuns de

diferit de vechiul său ego pentru ca să fie lângă mimozani. Totuși acea Cass care strânsese din dinți când părăsise sistemul solar pentru prima dată avea să se deștepte neschimbată din somnul ei congelat și avea să afle că brava călătoare care sperase să devină murise.

– Nu știu cum să te ajut să te împaci cu ideea asta, zise Rainzi. Mă pot gândi însă la un singur mod prin care să mă împac eu însumi cu oamenii pe care i-am pus în pericol.

Mimoza era departe de restul civilizației, însă procesul pe care-l declanșaseră ei nu avea să se stingă, nu avea să se micșoreze ori să se destrame odată cu distanța. Întrucât vidul era combustibilul său, focul sălbatic urma să se întindă inexorabil: spre Viro, spre Maeder, spre o mie de alte planete. Spre Pământ...

– Cum? întrebă amorțită Cass.

– Dacă putem găsi o cale de-a opri asta, replică Rainzi, atunci nu contează că n-o putem aplica noi înșine și nici măcar că nu putem avertiza pe nimeni. Putem fi împăcați cu descoperirea strategiei corecte. Știu că deținem unele avantaje – în rezoluția temporală cu care vedem datele și în faptul că suntem unicii martori ai acestei etape timpurii – , dar, privind în ansamblu, cred că restul populației din galaxie constituie o contrapondere chiar mai importantă. Dacă noi putem găsi o soluție, atunci o va găsi și cineva de acolo.

Cass se uită în jur, privindu-i pe ceilalți. Se simțea pierdută, dezrădăcinată. Nu se simțea vinovată, nu încă. Nu se simțea un monstru. Toți mimozanii urmau să se trezească pe Viro, lipsiți de memoriile câtorva ore,

dar altfel nevătămați și deși ea îi văduvise de căminul lor, ei pricepuseră riscurile la fel de bine ca și Cass atunci când optaseră să desfășoare experimentul. Însă dacă pierderea Silențiatorului și a stației era ceva cu care Cass se putea împăca, continua să i se pară de domeniul suprarealului să extrapoleze de la propriile ei câteva picosecunde de neajutorare la exilul unor întregi civilizații. Trebuia să confrunte adevărul, dar nu era nici pe departe sigură că modul corect în care s-o facă ar fi fost vânătoarea unei soluții care, în cazul cel mai bun, ar fi fost o fantezie plauzibilă.

Darsono îi prinse privirea.

– Sunt de acord cu Rainzi, anunță el solemn. Trebuie să facem asta. Trebuie să găsim soluția.

– Livia?

– Absolut, zâmbi Livia. De fapt, eu sunt chiar mai ambițioasă decât Rainzi. Încă nu sunt dispusă să recunosc că nu putem stopa noi înșine evenimentul.

– Mă îndoiesc de așa ceva, comentă sec Zulkifli. Vreau să știu însă dacă familia mea va fi în siguranță.

Ilene aprobă din cap.

– Nu-i mare lucru, dar este mai bine decât să abandonăm. Nu sunt de acord doar pentru a mă elibera de senzația de neajutorare... în niciun caz cât timp datele continuă să sosească și noi mai putem căuta un răspuns.

– Mie nu mi se pare un pericol real, spuse Yann. Viro se află la șaptesprezece ani-lumină și nu putem fi siguri că chestia asta nu se va stinge de la sine înainte să fi atins măcar carcasa Silențiatorului. Mi-ar plăcea totuși să știu legea generală care înlocuiește regulile

Sarumpaet. Au trecut douăzeci de mii de ani! Este timpul să avem o fizică nouă.

Cass se întoarse către Bakim.

El ridică din umeri.

– Ce altceva avem de făcut? Să jucăm jocuri de societate?

Cass era copleşită numericeşte şi dorea să fie convinsă. O furnicau degetele să găsească fie şi cea mai măruntă dovadă că dezastrul putea fi limitat, iar dacă ei eşuau, ar fi fost totuşi modul cel mai puţin morbid în care să moară: s-ar fi străduit până în ultima clipă pentru un motiv real de optimism.

Se amăgeau însă singuri. În puţinele minute subiective care le rămăseseră, ce speranţă aveau să reuşească?

– N-o să izbutim niciodată, rosti ea simplu. Vom testa o idee, confruntând-o cu datele, vom vedea că nu-i bună şi asta va fi tot.

Rainzi surâse de parcă ea ar fi spus ceva amuzant de naiv. Înainte ca el să deschidă gura, Cass îşi aminti ce anume uitase.

Ce anume devenise ea...

– Aşa va părea pentru cei mai mulţi dintre noi, zise el. Dar asta nu trebuie să ne descurajeze. Fiindcă de fiecare dată când vom eşua, vom şti că altă versiune a noastră va fi testat altă idee. Va exista întotdeauna şansa ca una dintre ele să fie corectă.

Spaţiul populat

Sunt prezentate doar puţine dintre sistemele stelare. Sistemele estompate fuseseră pierdute înapoia graniţei la momentul sosirii lui Tchicaya la bordul lui *Rindler*, la 605 ani după evenimentul Mimoza.

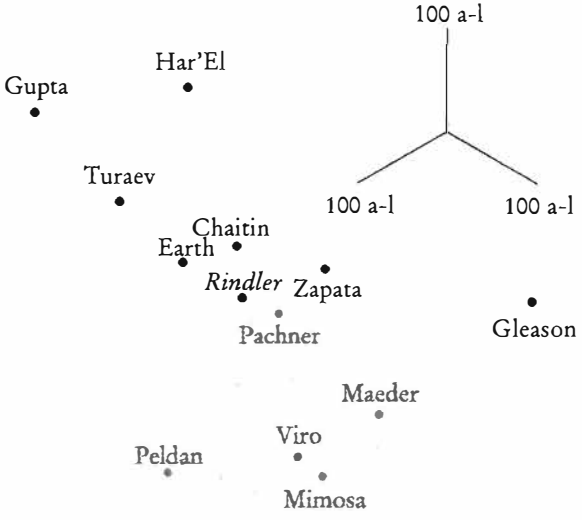

4

Pentru că așa optase, mintea lui Tchicaya începu să funcționeze cu mult înainte ca noul lui corp să fi fost complet personalizat. Pe măsură ce ochii i se focalizară, el își întoarse privirea de la capacul slab iluminat al cuvei la template-ul dolofan și alburiu pe care-l ocupa acum. Valuri de organizatori îi roiau în sus și în jos pe membre și trunchi, aidoma unor vânătăi mobile pe sub pielea translucidă, ucigând celulele nedorite și consumându-le, stimulând altele să migreze ori să se dividă. Procesul nu era dureros – în cel mai rău caz, îl gâdila, ba chiar, sporadic, îl excita sexual – , totuși Tchicaya simțea imboldul straniu de a începe să lovească în ele cu pumnii și nu avea nicio îndoială că turtirea lor ar fi fost enorm de satisfăcătoare. Impulsul era probabil un răspuns înnăscut față de paraziții pământeni, un instinct greșit direcționat pe care strămoșii lui nu ajunseseră să-l elimine. Sau poate că-l păstraseră în mod deliberat, în speranța că s-ar putea dovedi util altundeva.

Când înălță capul ca să capete o imagine mai cuprinzătoare, zări o bucată nedigerată de gambă, purtând încă urme ale musculaturii și părului corporal al ultimului ocupant.

– Urrggh.

Zgomotul răsună străin și-i lăsă un nod în gât. Cuva rosti:

– Te rog, deocamdată nu încerca să vorbești.

Organizatorii năvăliră peste rămășița ofensatoare și o dizolvară.

Morfogeneza de la zero, pornită de la o singură celulă, nu putea fi atinsă în mai puțin de trei luni. Acest corp împrumutat nu urma să aibă nici măcar ADN-ul cu care se născuse Tchicaya, dar fusese proiectat pentru ușoara regresare și sculptare într-o aproximare destul de bună a oricui rămăsese rezonabil de aproape de strămoșii lor umani, iar procesul putea fi încheiat în vreo trei ore. Când călătorea în felul acesta, Tchicaya obișnuia să devină conștient numai în cursul ajustării finale: reglajele hărților mentale ale corpului său pentru acomodarea la toate diferențele minore ce reprezentau inconveniente prea mari pentru a fi eliminate fizic. De data aceasta însă decisese să se trezească mai devreme și să îmbogățească la maximum experiența.

Își privi brațele și degetele alungindu-se ușor; pe alocuri carnea creștea prea mult, pentru ca după aceea să moară, retrăgându-se. Organizatorii îi invadară gura, reformându-i gingiile, deplasându-i dinții în locuri noi, îngroșându-i limba, apoi eliminând straturi întregi de țesut în exces. Se strădui să nu regurgiteze.

– Esste sseva oribil, se plânse el.

– Imaginează-ți cum ar fi fost dacă și creierul tău ar fi fost din carne, răspunse cuva. Toate căile neurale ar fi trebuit să fi fost crescute și retezate... ca un peisaj horticol ornamental plin de tablouri din viața altcuiva care ar fi fost remodelat într-un portret al propriului tău trecut. Ai fi avut coșmaruri, halucinații și flashbackuri din amintirile ultimului utilizator.

Cuva nu era conștientă, totuși reflectarea la replica ei reprezenta o distragere utilă de la senzația de stres emoțional pe care Tchicaya începea s-o simtă în măruntaie. Era o replică mult mai productivă decât: „Tu ești idiotul care-a cerut să fie treaz pentru asta, așa că de ce nu taci și te străduiești să iasă cât mai bine?".

Când își simți limba curățată în mod funcțional, spuse:

– Unii cred că același lucru se petrece și digital. De fiecare dată când reconfigurezi un Procs pentru a rula ceva nou, simplul act al încărcării programului generează experiențe cu mult înainte să-i fi pornit rularea în chip oficial.

– Ah, sunt sigură, încuviință cuva voios. Însă natura procesului garantează că nu-ți vei reaminti niciodată nimic din el.

Când Tchicaya fu capabil să stea în picioare, cuva își deschise capacul și-l lăsă să se plimbe prin incinta de recuperare. El își întinse brațele, roti capul, își aplecă și curbă spinarea, în timp ce cuva îi consilia Procsul cu privire la modificările pe care trebuia să le efectueze pentru sincronizarea dintre realitate și așteptările lui

Tchicaya privind feedbackul chinestezic și timpii de răspuns. Într-o săptămână sau două, avea să se fi acomodat oricum cu diferențele, dar cu cât le aborda mai devreme, cu atât avea să scape mai repede de senzația de distragere că propria sa carne se simțea ca un costum prost croit.

Hainele care-l așteptau fuseseră deja informate asupra măsurilor sale și stilurilor, culorilor și texturilor pe care le prefera. Aveau design în magenta și galben, care părea vesel fără să fie țipător, și Tchicaya nu simțea nevoia de a solicita schimbări sau de a viziona un spectru de alternative.

Pe când ce se îmbrăcă, Tchicaya se examină în oglinda murală. De la volbura de țepi întunecați de pe scalp, până la cicatricea strălucitoare care-i cobora pe piciorul drept, toate caracteristicile vizibile fuseseră reproduse fidel după o descriere la nivel micrometric a corpului său în ziua în care-și părăsise planeta natală. Din câte își putea da seama, acesta putea să fi fost chiar originalul. Senzația internă de familiaritate era de asemenea convingătoare; pierduse ușoara tensiune în mușchii umerilor care se acumulase în ultimele săptămâni dinaintea plecării sale, dar nu era deloc surprinzător, după ce tocmai scăpase de toți cârceii mult mai inconfortabili cu care se alesese în cuvă. Iar dacă cicatricea aceasta nu era cea din copilăria sa și nici colagenul nu era cel care fusese aplicat de pielea ce se vindeca în corpul lui de doisprezece ani, atunci n-ar fi fost același nici în corpul lui adult de acum dacă n-ar fi plecat niciodată de acasă. Tot ce putea face un organism de

la o zi la alta era să se ranforseze într-o asemănare aproximativă a stării sale anterioare. Același lucru era valabil, de la un moment la cel următor, pentru starea întregului univers. Dintr-un punct sau altul de vedere, toți erau imitații imperfecte a ceea ce fuseseră cu o zi în urmă.

Cu toate acestea numai atunci când călătoreai trebuiai să-ți abandonezi propriul trecut, ori să lași în urmă reziduuri ce creșteau mereu.

– Reciclarea zece, se adresă Tchicaya cuvei.

Uitase exact unde anume era stocat al zecelea corp din urmă pe care-l ocupase, însă când autorizarea lui ajungea acolo, memoriile pasive din Procsul său aveau să fie șterse și carnea avea să-i fie reciclată în același gen de template albicios precum cel pe care tocmai îl revendica.

– Conform numărătorii mele, răspunse cuva, numărul zece nu există. Vrei să reciclezi numărul nouă?

Tchicaya deschise gura ca să protesteze, apoi își dădu seama că vorbise din obișnuință. Când plecase de pe Pachner, cu treizeci de ani în urmă – cu câteva ore subiective în urmă – știuse foarte bine că siajul corpurilor sale se va reduce cu unul cât timp el se afla încă în tranzit și n-ar fi trebuit să ridice un deget ori să spună un cuvânt pentru ca să se întâmple așa.

– Păstrează numărul nouă, rosti el.

Când ieși din incinta de recuperare, Tchicaya fu recunoscător pentru recenta reajustare a simțului echilibrului său. Puntea de sub tălpi era opacă, dar se găsea în interiorul unei sfere transparente cu diametrul de o sută de metri, care se rotea pentru a crea gravitație

la extremitatea unei traverse lungi de un kilometru. În stânga sa, spinul navei era clar vizibil pe fundalul stelelor, cu atât mai mult cu cât axa de rotație coincidea cu direcția de deplasare. Stelele care se mișcau lent în cercurile cele mai mici aveau tente albăstrui de gheață, pentru ca departe de polul celest artificial să capete nuanțe mai firești, înroșindu-se ușor în cele din urmă. Jumătatea dreaptă a cerului era lipsită de stele, însă avea o strălucire uniformă neatinsă de deplasarea Doppler și atât de lipsită de orice caracteristici, încât nimic nu putea fi zărit mișcându-se în interiorul ei: nici măcar o scânteie de luminozitate mai mare ori mai mică, care să se ridice peste punte, odată cu stelele.

De pe suprafața lui Pachner, granița vidului Mimoza apăruse foarte diferită: o sferă tremurătoare de lumină care strălucea albastru-oțeliu arzător în centru, dar care era răcită spre periferie de propria ei deplasare Doppler variată. Gradarea culorii o făcuse să pară distinct rotunjită și tridimensională, iar faptul că, aparent, o puteai vedea curbată, convexă, sporise impresia deja amăgitoare de distanță. Întrucât se extindea cu jumătate din viteza luminii, suprafața de cer ocultată de graniță nu constituia o măsură demnă de încredere a proximității ei. A-ți îndepărta privirea de la punctul ei cel mai apropiat însemna să privești în trecut, către un timp când fusese considerabil mai mică, și lumina stelară care atinsese în trecere sfera cu secole în urmă – ocolind pericolul și părând să-l contureze – nu-ți spunea în realitate nimic despre mărimea ei actuală. Când plecase Tchicaya, Pachner fusese la puțin mai mult de doi

ani de a fi cuprinsă, însă granița abia dacă își schimbase aspectul în deceniul pe care el îl petrecuse acolo, și avea să ocupe tot numai o sută douăzeci de grade din câmpul vizual în clipa în care planeta urma să fie înghițită.

Tchicaya fusese pe Pachner ca să stea de vorbă cu oameni aflați pe punctul de a-și pregăti plecarea. Fugise cu mult înaintea durilor care se lăudau că aveau să plece cu doar câteva secunde înaintea sfârșitului, dar din câte știa fusese unicul evacuat care plănuise să ajungă la o distanță mai mică de graniță decât fusese în momentul plecării. Planetele sortite pieirii erau inutile ca posturi de observație; aproape imediat ce obiectul interesului se apropia de tine, trebuia să te retragi din fața lui cu viteza luminii. *Rindler* se retrăgea constant, însă nu mai rapid decât era absolut necesar. Egalitatea de viteză cu granița transforma aspectul acesteia; de pe puntea de observație nu se zărea nicăieri imaginea celestă care devenise o emblemă a pericolului pentru zece mii de civilizații. Granița arăta finalmente așa cum era în realitate: un zid vast, lipsit de structură și materialitate între două lumi incomparabil diferite.

– Tchicaya!

Privi în jur. În apropiere existau o duzină de persoane, dar toate erau concentrate asupra panoramei. Apoi remarcă o siluetă deșirată, care se apropia cu un braț ridicat în semn de salut. Tchicaya nu recunoscu chipul, însă Mediatorul lui culese o semnătură familiară.

– Yann?

Tchicaya știuse de secole că Yann se îndrepta de asemenea spre *Rindler*, dar puntea de observație era

ultimul loc în care s-ar fi așteptat să-l întâlnească. În tot timpul cât fuseseră în contact, schimbând mesageri peste decenii și ani-lumină, Yann fusese strict acorporal.

Semi-străinul se opri în fața lui.

– Ce mai faci?

Tchicaya surâse.

– Sunt bine. Tu însă pari să te fi îngrășat.

Yann strânse din umeri în semn de scuză.

– M-am conformat modelor locale. Continui să cred că-i o absurditate: să propulsezi milioane de tone de mobilier pe o traiectorie ca asta, când același lucru s-ar fi putut obține cu câteva sute de kilograme de instrumente și Procsuri. Dar pentru că ei îi dăduseră drumul, și o făcuseră oricum, și pentru că majoritatea celor de aici poartă carne, n-aveam de ales. Trebuie să fiu în mijlocul evenimentelor, altfel prezența mea aici e inutilă.

– Logic, recunoscu Tchicaya.

Detesta ideea ca oricine să fie silit să-și părăsească modul preferat, totuși realitățile politice erau incontestabile.

Dacă optimiștii aveau dreptate și viteza actuală a granței avea valoarea maximă pe care urma s-o aibă vreodată, modul cel mai simplu de a evita amenințarea ar fi fost să fugă dinaintea ei. Dacă întreaga ta lume consta deja din hardware compact și robust care fusese proiectat pentru a funcționa în spațiul interstelar, nu era deloc de neconceput ideea de a adăuga prin inginerie protecțiile necesare împotriva coliziunilor relativiste cu gaze și praf, de a accelera la o viteză corespunzătoare –

jumătate din *c*, plus o marjă de siguranță aleasă – și apoi de a te îndepărta de pericol. O făcuseră deja o duzină de comunități acorporale și nenumărați indivizi izolați.

Însă pentru oamenii obișnuiți să locuiască pe suprafața unei planete, noțiunea intrării într-o permanentă stare de zbor era probabil mai oripilantă. Deocamdată vidul mimozan înghițise peste două mii de sisteme locuite și în timp ce majoritatea refugiaților care săreau de pe o planetă pe alta era de acord să se transmită cu viteza luminii din punct în punct, în mai puțin de două milenii aveau să fi dispărut toate vechile colonii înființate pe planete care îi primiseră. Principial procesul putea fi prelungit în mod nedefinit; noi planete locuibile puteau fi pregătite din timp prin intermediul pachetelor cu spori de mare viteză, urmate la scurt timp după aceea de oameni. Fiecare cămin temporar avea să dureze ceva mai mult decât cel dinainte, deoarece viteza graniței ar fi fost depășită. Oamenii s-ar fi putut chiar obișnui cu faptul că orice planetă pe care vor pune piciorul va fi distrusă, nu în miliarde, ci în câteva mii de ani. Întreaga Cale Lactee avea să fie pierdută după un timp de șase ori mai lung decât istoria consemnată și până atunci hăul dintre galaxiile vecine ar fi putut părea mai puțin amenințător.

Chiar presupunând însă ca ipoteză inatacabilă că granița nu-și va spori viteza fără avertisment și făcând din acel scenariu o fantezie scăldată în tonuri trandafirii, exilul nu era o soartă care să fie acceptată cu ușurință. Dacă din punct de vedere fizic era posibil să respingă novo-vidul – să-i inițieze distrugerea tot așa

cum mimozanii îi inițiaseră crearea – , tovarășul întrupat al lui Tchicaya avea de departe miza cea mai mare în reușita aceea. Nu avea să fie ușor să-i convingă că n-ar fi trebuit să încerce.

– Acum ai sosit de pe Pachner? întrebă Yann.

Tchicaya încuviință. Era încântat de întâlnirea cu Yann, totuși avea probleme în menținerea contactului vizual; cerul rotitor îi atrăgea întruna privirea.

– Tu când ai ajuns aici?

Pierduse urma ultimelor mișcări ale lui Yann; comunicațiile între călătorii interstelari fuseseră întotdeauna dificile, cu decalaje temporale în linia de vizare și inconștiențe tranzitorii, dar necesitatea direcționării semnalelor în jurul unui obstacol aflat în creștere constantă adăugase un nivel suplimentar de întârzieri și fragmentări.

– Acum aproape nouă ani.

– Oho! Și eu crezusem că tu ești cel smuls din elementul lui.

Yann avu nevoie de un moment ca să interpreteze afirmația.

– N-ai mai fost niciodată în spațiul cosmic?

– Nu.

– Nici măcar pe o orbită planetară?

Părea sceptic.

Tchicaya se simți iritat; era exagerat ca un fost acorporal să pună atâta importanță pe faptul dacă el fusese sau nu în carne.

– De ce să fi fost în spațiu? Vidul n-a însemnat niciodată o mare atracție.

Yann zâmbi:

– Vrei să faci turul de onoare, în vreme ce te aduc la curent?

– Sigur că da.

Toate informațiile lui Tchicaya despre starea curentă de la bordul lui *Rindler* erau perimate... deși nu cu toți cei șaizeci de ani pe care călătoria lui de treizeci de ani i-ar fi implicat în mod normal. Calculă rapid înainte de a confirma rezultatul cu nava; aici trecuseră cincizeci și doi de ani de când fusese expediat ultimul buletin informativ pe care-l primise pe Pachner.

De pe puntea de observație, o scară cobora spre o pasarelă. Nava era alcătuită din șaisprezece module separate, dispuse în cerc; spițele care le conectau de butuc nu erau traversabile, dar existau cordoane ombilicale care legau modulele adiacente. După ce lăsaseră în urmă adăpostul punții, Tchicaya putu să vadă motoarele amplasate în butuc sub forma unor contururi întunecate, aglomerate la zenit. Era improbabil să fie utilizate prea curând; dacă granița ar fi accelerat în mod brusc, probabil că s-ar fi deplasat prea rapid pentru ca *Rindler* să poată scăpa și toți cei de la bord s-ar fi evacuat așa cum sosiseră: sub formă de date. Și chiar în cazul în care nava ar fi fost distrusă fără avertisment, majoritatea oamenilor ar fi pierdut numai câteva ore de memorii. Tchicaya își instruise Procsul să transmită zilnic cópii de rezervă și fără îndoială Yann făcea ceva similar, deoarece scăpase deja o dată în felul acesta de vidul mimozan.

Panorama de pe pasarela îngustă era dezorientantă; fără o punte întinsă care să impună un orizont vizual,

marginea graniței devenea indiciul cel mai convingător. Tchicaya începu să se simtă ca și cum ar fi mers în interiorul unei gigantice centrifuge orizontale, plutind la o depărtare nedeterminată deasupra unui ocean învăluit în ceață albă. Orice tentativă de a substitui această idee ușor stranie cu faptul că în realitate ținea pasul cu o undă de șoc lată de șase sute de ani-lumină nu contribuia cu nimic la a-i îmbunătăți stabilitatea.

– Acum facțiunile au denumiri, începu Yann.

Tchicaya gemu.

– Ăsta-i un semn prost. Nimic nu este mai rău decât o etichetă care să cimenteze loialitățile oamenilor.

– Și nimic nu-i mai rău decât cimentarea loialităților în timp ce noi suntem tot în minoritate. Noi suntem Flexibili, ei sunt Conservatori.

– „Flexibili"? A cui a fost ideea asta?

– Nu știu. Chestiile astea par să se cristalizeze pur și simplu din vid.

– Cu o ușoară amorsare din partea propagandiștilor. Oricum, bănuiesc că este o treaptă mai sus decât dacă am fi fost Aberanți Sinucigași sau Trădători Defetiști.

– Oho, termenii aceia sunt încă larg utilizați... neoficial!

Picioarele lui Tchicaya cedară fără avertisment. El îngenunche pe pasarelă și închise ochii.

– N-am nimic, rosti. Lasă-mă o secundă.

– Dacă panorama-i atât de tulburătoare, sugeră Yann cu blândețe, de ce nu lipești ceva peste ea?

Tchicaya făcu o grimasă. Sistemul lui vestibular dorea ca el să se ghemuiască pe sol, să blocheze toate

semnalele vizuale contradictorii şi să aştepte restabilirea normalităţii. Îşi desfăcu uşor braţele, asigurându-se că era pregătit să acţioneze pentru a-şi regăsi echilibrul în scurt timp. După aceea deschise ochii şi se ridică în picioare. Inspiră adânc de câteva ori, apoi reîncepu să meargă.

– Ambele poziţii rămân pur teoretice, continuă Yann. Conservatorii nu sunt mai pregătiţi să distrugă vidul mimozan decât suntem noi să ne adaptăm lui. Totuşi echipa care lucrează la crearea viermilor Planck tocmai a atras un lot nou de recruţi şi rulează permanent experimente. Dacă se va ajunge vreodată la o cursă tehnologică, e clar că va fi una strânsă.

Tchicaya contemplă posac ideea respectivă.

– Problema este decisă de cel care câştigă primul puterea de a-şi impune punctul de vedere? Nu-i asta tocmai definiţia barbarismului?

Ajunseseră la scara ce suia pe spre puntea următorului modul. Tchicaya prinse balustrada şi urcă tremurând, fericit să fie înconjurat de aglomerarea de obiecte banale.

Ieşiră la marginea unei grădini, realizată într-un stil pe care Tchicaya nu-l mai văzuse anterior. Tulpinile se încolăceau în elice complexe, dezvoltând frunze acoperite cu structuri hexagonale care scânteiau aidoma unor ochi compuşi. Potrivit navei, plantele fuseseră proiectate pentru a prospera în lumina constantă a graniţei, deşi era greu de înţeles în ce fel ar fi putut avea nevoie de unele dintre caracteristicile lor mai exotice. Ornamentaţiile nu păreau totuşi excesive aici. Trandafirii

sau orhideele autentice ar fi fost dezgustător de nostalgice în mijlocul spațiului interstelar.

În grădină erau mai mulți oameni decât pe puntea de observație. Când străinii îl priveau, Tchicaya surâdea și oferea gesturile pe care Mediatorul său le considera cuvenite pentru a-i saluta în trecere, însă el nu se simțea pregătit pentru prezentări oficiale, care să-i clasifice pe toți în tabere opuse.

– Nu există un nivel la care ambele tabere ar mai putea totuși coopera? întrebă el. Dacă nu putem cădea de acord asupra teoriei care va fundamenta acțiunea ce va fi întreprinsă finalmente, am putea la fel de bine să renunțăm toți și să ne îmbarcăm în convoiul către Andromeda.

Yann era apologetic.

– Bineînțeles. Nu îngădui suspinelor mele să-ți creeze o imagine prea sumbră. Încă n-am ajuns în punctul ostilității de dragul ostilității; continuăm să ne reunim resursele pentru știința fundamentală. Doar experimentele direcționate spre obiective fac ca relațiile să fie nițel cam înghețate. Când Tarek a început să traseze la graniță grafuri despre care credea că au o șansă serioasă de a fi proto-viermi viabili, l-am eliminat din toate grupurile de discuții teoretice și acordurile de partajare a datelor... cu toate că niciunul dintre noi nu credea că ar fi existat pericolul să reușească. De atunci el a mai bătut nițel în retragere și a acceptat să se limiteze la grafuri ce-i pot testa intuițiile fără a fi lovit de amoc dacă se întâmplă să fie confirmate.

Tchicaya începu să protesteze, dar Yann îl întrerupse.

– Da, știu că-i o înțelegere găunoasă; n-ar fi necesară prea multă nesinceritate pentru a pretinde că succesul n-a fost altceva decât o eroare teribilă. Totuși cine sunt eu să țin prelegeri despre rezultatele la care ei ar fi trebuit sau nu să se aștepte?

– După accident, murmură Tchicaya, toți sunt înțelepți în privința lui.

El cunoscuse indivizi care susțineau că ar fi distrus cu încântare orice versiune încă existentă a lui Cass și a complicilor ei, deși aceea era opinia extremistă, foarte rară. În general se accepta că mimozanii fuseseră precauți și nu puteau fi judecați după magnitudinea forței pe care o descătușaseră. Puțini puteau afirma în mod onest că, dacă ar fi fost în locul mimozanilor, ei ar fi tratat regulile Sarumpaet – neatinse de douăzeci de mii de ani – ca fiind subiectul unor serioase îndoieli, ca să nu mai vorbească de anularea lor.

Potrivit ultimelor vești aflate de Tchicaya, șaptesprezece oameni din miliardele de evacuați optaseră să rămână locului și să moară. El știa că sinuciderile acelea împovărau conștiința lui Yann – așa cum o făcea nefericirea tuturor celor alungați din căminele lor – , însă asta nu-i dicta atitudinea față de fenomen. Poate că ar fi fost un gest plin de tact să se retragă complet din dezbatere, așa cum făcuseră ceilalți șapte mimozani, dar Tchicaya îi înțelegea refuzul de a proceda așa. Soarta vidului trebuia să fie judecată pe meritele acestuia, nu să fie tratată ca un surogat prin intermediul căruia creatorii săi puteau fi condamnați sau absolviți, iar Yann intenționa

să evidențieze distincția respectivă prin cutezanța lui de a ține partea cuiva.

– Prin urmare nu s-a consemnat niciun progres teoretic cât timp am fost în tranzit?

O breșă decisivă ar fi fost primul lucru pe care l-ar fi menționat Yann, totuși poate că apăruseră unele direcții promițătoare.

Yann strânse din umeri.

– Trei pași la stânga, patru pași în jos. Trasăm grafurile astea sonde complexe și le lansăm prin graniță, apoi sperăm că ceea ce putem vedea din dezintegrarea lor ne va spune ceva util. Chiar și când alegem în mod inspirat o sondă și obținem un set curat de date, totu-i hidos de indirect ca dovezi pentru modele concurențiale.

Imediat după accident, fuseseră ușor de conceput candidați pentru meta-reguli care stabilizau complet atât vechiul, cât și noul vid. Problema cea mai mare a teoreticienilor fusese pe atunci excesul de posibilități. Spectrul de lumină a graniței ajutase cumva la îngustarea alegerilor și până și unicul și norocosul fapt că granița călătorea mai încet decât lumina avusese drept rezultat anularea unei clase de teorii în care accidentul doar schimbase masele unor particule și declanșase un bătrân și plictisitor colaps de câmp Higgs. În cazul acela, vidul mimozan n-ar fi fost decât o versiune de energie mai redusă a vidului banal, iar înțelegerea fizicii sale ar fi fost la fel de simplă ca modificarea câtorva numere în ecuațiile vechi. O analiză atentă confirmase însă până la urmă intuiția majorității oamenilor: orice tip unic de vid – chiar și unul care trecea printr-un

asemenea colaps – trebuia să apară exact la fel pentru oricine trecea prin el, un principiu antic cunoscut ca invariant Lorentz, care data tocmai de pe vremea abolirii eterului. Singura viteză la care o modificare putea să se propage și în același timp să satisfacă criteriul respectiv era viteza luminii.

Deoarece *Rindler* oferise o platformă stabilă de pe care să testeze granița prin experimente – și în același timp să sublinieze intens că *nu* era invariant Lorentz – abundența de posibilități se dovedise iluzorie. După ce devenise fezabilă testarea noilor teorii, singurele care nu fuseseră falsificate erau cele care rămâneau prea imperfect definite pentru a oferi prognoze clare. Această neclaritate temporară nu era totuși o imperfecțiune; era posibil ca măreața și corecta generalizare a regulilor Sarumpaet să *nu poată* fi pur și simplu precizată dintr-un exemplu al unui vid stabil și întrezărirea neclară a altuia, și era mai bine să fii silit să te confrunți cu realitatea respectivă decât să fii convins pentru a doua oară de un fals sentiment de securitate.

Yann rosti gânditor:

– Cred c-am putea oricând înceta să ne mai chinuim să tragem cu ochiul dincolo de graniță și să reînviem Silențiatorul. Își lovi mâinile una de cealaltă, entuziast. Câteva experimente bine gândite, în vechiul stil, ar putea ajunge direct în miezul lucrurilor.

– Da, asta-i o idee excelentă. Am putea s-o facem chiar aici.

O a doua inițiere a novo-vidului, dintr-un punct de pornire care se deplasa deja rapid în aceeași direcție în

care toți fugeau din calea primului, ar fi fost de două ori mai dificil de evitat. Sugestia sardonică a lui Yann te făcea totuși să cazi pe gânduri, întrucât era departe de a fi unicul fel în care putea fi amplificat dezastrul. Oricât de prudenți ar fi fost, oricare le-ar fi fost motivele, exista întotdeauna șansa de a înrăutăți situația.

– Următoarea sondă o lansăm în vreo douăsprezece ore, zise Yann. Dacă te interesează, aș putea probabil s-aranjez.

– Ce să aranjezi?

– Să te iau și pe tine.

Tchicaya simți cum i se pune un nod în beregată.

– Adică tu cobori acolo? În persoană?

– Absolut.

– *De ce*?

Yann izbucni în râs.

– Nu mă-ntreba! Tu ești cel cu fetișul cărnii; crezusem că vei înțelege. Așa fac ei lucrurile aici. Eu doar le cânt în strună.

Tchicaya privi pe lângă el în lumina perlată opacă, mai lipsită de caracteristici decât orice beznă pe care o întâlnise cândva. Ochii savurau întunericul, invocând indicii despre ceea ce ar fi putut conține, dar lumina granița îi inunda vederea cu un neant irefutabil.

Credea el că putea să trăiască în lumina aceea? Credea că întrupații ar fi trebuit să-și sfârșească fuga, să pună capăt rezistenței și să mărșăluiască direct în albul acela orbitor?

Lumina graniței era un fenomen de suprafață, un văl tulburător de perfect. Indiferent ce anume s-ar fi

putut afla îndărătul său, putea cu uşurinţă să fie la fel de bogat structurat şi complex ca şi universul cunoscut de Tchicaya.

– O să-ţi dau un răspuns după ce mă scol, rosti el.

Jumătate dintre cele şaisprezece module ale lui *Rindler* erau destinate găzduirii. Nava îl anunţă pe Tchicaya ce cabină îi fusese repartizată, dar el declină îndrumările detaliate, deoarece Yann părea doritor să continue ca ghid.

– Mai întâi îţi voi arăta unde stau eu, propuse Yann. E-n drum şi eşti binevenit oricând.

Toate modulele locuibile erau divizate în niveluri multiple; departe de muchii, acolo unde încă puteai întrezări cerul, era ca într-un bloc cu multe etaje. După ce ieşiră de pe scară, Yann porni energic pe un coridor şi-i arătă camera.

Tchicaya simţi un gol în stomac. Cabina era împărţită în două baterii de fante înguste; fiecare fantă era lată de un metru şi înaltă de jumătate de metru. Câteva fante conţineau corpuri inerte. Şirurile de mânere dintre orificiile acelea aveau probabil rolul de a-i ajuta pe ocupanţi să ajungă la destinaţie. Yann îi urmă privirea şi spuse:

– Nu-i chiar aşa de greu, odată ce te obişnuieşti.

Îi demonstră, căţărându-se şi lunecând în cuşeta lui de mărimea unui sicriu, a cincea dintr-o stivă de opt.

– Cererea mea de întrupare, rosti deznădăjduit Tchicaya, avea clauza standard: dacă aici nu exista loc pentru mine la mărimea completă, nava trebuia să mă

redirijeze spre cea mai apropiată destinație alternativă. Poate că va trebui să examinez mai atent înțelesul unora dintre termenii aceia.

În patru milenii de călătorii între suprafețe planetare, el întâlnise un spectru larg de condiții de trai considerate acceptabile de către localnici, indiferent dacă în urma tradiției sau necesității. În rare ocazii i se oferiseră chiar, în mod deliberat, cazări inospitaliere. Nu văzuse totuși niciodată indivizi atât de înghesuiți laolaltă ca aici.

– Hmmm...

Răspunsul lui Yann era rezervat, de parcă, privind retrospectiv, plângerea aceea nu l-ar fi surprins, totuși nu se gândise în mod onest că un nou-venit ar fi considerat *Rindler* aglomerată. Execută cu abilitate reversul manevrei sale de inserare și i se alătură lui Tchicaya.

– Le-aș fi sugerat să mai relaxeze situația, renunțând la grădină, reflectă Tchicaya, dar ținând seama că ar însemna o diferență foarte mică, probabil c-ar trebui s-o păstreze pentru binele sănătății mentale.

Yann se strecură pe lângă el, ieșind pe coridor. Tchicaya îl urmă, deprimat. Atunci când se trezise în spațiul restrâns al cuvei nu simțise nici urmă de panică, însă nu știuse că în scurt timp urma să se mute în ceva și mai strâmt.

Traversă ultima pasarelă cu ochii ațintiți drept înainte, continuând să se împleticească la fiecare zece–cincisprezece metri, când orizontul fals devenea imposibil de ignorat. Era furios că îngăduia tribulațiilor acestora meschine să-l împovăreze. Avea noroc: era

obișnuit să călătorească, era obișnuit cu schimbarea și ar fi trebuit să se fi deprins cu genul acesta de dezamăgire minoră. Majoritatea evacuaților aflați pe punctul de a părăsi Pachner trăiseră acolo toată viața lor și schimbarea de felul celei cu care aveau să se confrunte era metafizic de străină pentru ei. Nu conta ce se găsea dincolo de lumina graniței; oamenii aceia cunoșteau forma fiecărei pietre pe o rază de o mie de kilometri în jurul locuinței lor și chiar dacă ar fi sfârșit pe o planetă miraculos de similară după standardele oricărui planetolog, ei tot s-ar fi simțit alienați și deposedați.

Pe când suiau treptele, Tchicaya glumi:

– Haide să ne-ntoarcem în grădină. Pot să dorm în tufișuri.

Umerii îl dureau deja la gândul că va fi nevoit să stea atât de nemișcat. Se putea modifica pentru a-și pierde obiceiul de a se întoarce în mod repetat de pe o parte pe alta în timpul somnului, totuși ideea de a trebui s-o facă nu ducea decât la accentuarea claustrofobiei sale într-un sens mult mai profund. Puteai îndepărta o sută de fleacuri ca acesta fără să simți lipsa vreunuia în mod individual, dar după aceea, într-o bună zi, te trezeai și constatai că jumătate din amintirile tale nu mai păreau adevărate, că toate bucuriile și vitregiile mărunte erau secătuite de arome și semnificații.

– D37, nu? întrebă vesel Yann. Asta-i la stânga de aici, apoi a patra ușă la dreapta. Se opri și-l lăsă pe Tchicaya să treacă pe lângă el. O să mai vorbim în scurt timp despre lansarea sondei, dar sunt convins că ceilalți nu vor obiecta.

– Da. Mulțumesc.

Tchicaya ridică o mână în semn de rămas bun.

Toate ușile pe lângă care trecea erau închise, însă a patra îl recunoscu și se deschise înaintea prezenței sale.

În fața lui se aflau un birou, două scaune și un set de rafturi. Păși în cameră și văzu un singur pat, destul de spațios. Înapoia unei partiții se găsea un duș, toaleta și o chiuvetă.

Sprintă după Yann, care porni să fugă doar pe jumătate convins, după care ceda și se opri, îndoindu-se de râs.

– Ticălosule!

Tchicaya îl ajunse și-l lovi cu pumnul în braț, îndeajuns de puternic pentru a smulge un protest satisfăcător.

– Dă dovadă de sensibilitate culturală! ceru Yann. Durerea nu face parte din gestaltul meu tradițional.

Ceea ce făcea improbabil ca el să fi simțit realmente vreo durere; chiar și printre întrupați, era oarecum conservator să permiți ca orice, cu excepția leziunilor structurale, să fie trădat ca disconfort autentic.

– Se pare că nici spațiul nu face parte.

Yann clătină din cap și se strădui să pară onest.

– Dimpotrivă. Dintotdeauna am avut o sofisticată hartă eu–și–ambientul; noi, foștii acorporali, pur și simplu nu suntem preocupați de corelațiile sale cu lumea materială. Indiferent cum ți s-ar părea ție, ceea ce simțim noi în cabina aceea ticsită este cu zece ordine de magnitudine mai presus de orice lux ai cunoscut vreodată.

Rosti cuvintele acestea fără urmă de satisfacție sau pompozitate. Nu era hiperbolă sau dorințe deșarte, ci adevăr.

– Știi că am fost gata să mă întorc și să părăsesc nava?

Yann pufni, complet neconvins.

Tchicaya nu știa ce amenințare mai potrivită să arunce la despărțire, așa că se mulțumi să-și ridice brațele resemnat și reveni în cabina lui.

Plimbându-și ochii peste puținii metri pătrați, zâmbi larg, ca un idiot. Era doar o miime din mărimea casei în care locuise pe Pachner, dar era tot ce-i trebuia.

– Ticălosul...

Se întinse pe pat și se gândi la răzbunare.

5

Naveta se separă de *Rindler* și expedie stomacul lui Tchicaya în imponderabilitate. Privi modulul de andocare ce se retrăgea, știind perfect că îi lansase după o tangentă spre înapoi, dar fiind în același timp atât de convins la nivel visceral că se prăbușea drept în jos, încât vederea modulului – care continua pe arcul său de rotație, însă cobora de la zenit în față, în loc să-i dispară îndărătul capului – îi derută complet simțul echilibrului și direcției. La început simți ca și cum s-ar fi rostogolit peste cap către înapoi, ceea ce ar fi explicat cel puțin ceea ce vedea, dar când urechile lui interioare nu izbutiră să confirme mișcarea, iluzia dispăru... doar

pentru a reveni peste o clipă și a-l purta prin același ciclu. Repetările sacadate ce urmară i-ar fi putut face mai puțină greață, dacă s-ar fi petrecut realmente; ceea ce-l tulbura, într-o măsură mult mai mare decât orice efect fizic direct al lipsei gravitației, era incapacitatea de a-și interpreta percepțiile.

Începu să se orienteze după ce întreaga navă deveni vizibilă, din profil. După un minut *Rindler* se redusese la nivelul unei salbe rare de mărgele de sticlă și noile stele fixe i se cristalizară lui Tchicaya în minte ca indicii pe care merita să le trateze cu seriozitate. Planul alb și infinit din dreapta sa putea să fi fost un deșert luminat de Lună, văzut printre pleoapele pe jumătate închise. El zburase odată cu un glisor deasupra dunelor de nisip, noaptea, pe Peldan, în răstimpuri fiind aproape în imponderabilitate în aerul rarefiat. Desigur nu existase o lumină lunară, însă stelele fuseseră la fel de strălucitoare ca acestea.

Yann îl privea atent de alături.

– Te simți bine?

Tchicaya încuviință.

– În 'șafturile în care ai crescut tu, îl întrebă, exista verticalitate?

– În ce sens?

– Știu că odată ai spus că tu nu ai simțit gravitația... dar totul era dispus și interconectat ca pe sol? Sau totul era izotrop tridimensional – ca un habitat spațial de imponderabilitate, unde orice se poate conecta în orice direcție?

Yann îi replică afabil:

– Amintirile mele cele mai vechi sunt despre CP^4 – ăsta-i un manifold Kähler, care local seamănă cu un spațiu vectorial cu patru dimensiuni complexe, deși topologia globală este destul de diferită. Totuși n-am crescut acolo; în tinerețe am fost deplasat mult, pentru a-mi păstra percepțiile flexibile. Obișnuiam să-mi petrec timpul în ceva numai pe departe similar cu asta – arătă spre spațiul mai mult sau mai puțin euclidian care-i înconjura – , exclusiv pentru anumite tipuri speciale de probleme de fizică. Și chiar majoritatea mecanicii newtoniene este mai simplu de priceput într-un manifold simplectic; existența câte unei coordonate separate și vizibile pentru poziția și momentul fiecărui grad de libertate face lucrurile mult mai clare decât dacă ai înghesui totul laolaltă într-un unic spațiu tridimensional.

S-a spulberat și mitul călătorului experimentat. Tchicaya nu invidia educația lui Yann, dar probabil că pentru el lumea de dincolo de graniță era din această cauză mai puțin exotică decât fusese noțiunea unei jungle pentru Tchicaya în copilărie. Siguranța îi era zdruncinată când i se reamintea că existau criterii potrivit cărora mileniile lui de experiență fuseseră amuzant de înguste.

Nu putea totuși să le împace pe amândouă: nu putea susține că întrupații aveau nevoie de șocul și de stranietatea acestui univers care îmbobocea, pentru ca după aceea să-și dorească să nu fie mai înfricoșător de confruntat decât altă banală suprafață planetară.

Kadir se întoarse și interveni țâfnos:

– Eu pot analiza perfect fluxurile dintr-un manifold simplectic fără să pretind că locuiesc în el. Ăsta-i scopul matematicii. A-ți imagina că trebuie să plutești prin toate spațiile abstracte ce apar într-o problemă de fizică înseamnă să iei pur și simplu lucrurile în mod literal.

Yann zâmbi, neofensat.

– Nu intenționez să te contrazic. N-am venit aici ca să fac prozeliți pentru acorporalitate.

Din fața lui Tchicaya, Zyfete murmură:

– De ce te-ai sinchisi, dacă poți să faci întruparea la fel de stearpă?

Tchicaya își mușcă limba. Fusese avertizat asupra nivelului de acrimonie și în orice clipă orice persoană de la bordul lui *Rindler* putea fi silită să înainteze cu greu printr-un strat de venin înalt până la brâu, ridicat de oponenții săi în drumul către o decizie, însă ciorovăiala ad-hoc într-un spațiu strâmt nu era ideea lui despre dizarmonie productivă.

Propulsia navetei intră în funcțiune, conferind o accelerație ușoară pe care Tchicaya reuși s-o interpreteze mai degrabă ca pe un plonjon amețitor, decât ca pe o completă inversare a solului și cerului. Scană albeața care-l făcea să lăcrimeze, căutând destinația lor, dar strălucirea era impenetrabilă. Părea miraculos să survoleze la kilometri deasupra unui obiect care domina cerul pe sute de ani-lumină – fără a fi preschimbat într-un tăciune, așa cum s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost atât de aproape de suprafața unei stele – , totuși mărimea în sine era aceea care făcea granița vizibilă de la depărtare. Nu era necesar ca fiecare kilometru pătrat să

sclipească orbitor pentru ca luminozitatea totală s-o întreacă pe a oricărei supernove. Fără uzuala deplasare Doppler care să amplifice puterea luminii, un colimator care ar fi privit direct spre graniță ar fi oferit o imagine de până la trei ori mai slabă aici, decât vederea echivalentă de pe orice planetă pe care o vizitase el. Amețitor era faptul că-i umplea vederea, fără a lăsa loc pentru nimic altceva. Pe Pachner, în majoritatea anului, granița fusese parțial ocultată de lumina zilei, dar chiar și atunci când ajunsese în punctul ei cel mai îndepărtat de soare, existase întotdeauna o dungă îngustă de întuneric spălăcit rămasă undeva la orizont, cu câteva stele palide pe care să-ți odihnești ochii.

Când propulsia își inversă sensul, Tchicaya zări finalmente silueta Trasatorului. Alcătui din degete o diafragmă împotriva strălucirii înconjurătoare și reuși să deslușească parțial structura. În vârful mașinii se afla o sferă, iridescentă în culorile curcubeului sub lumina care o atingea. Știa că era acoperită cu un tipar fin de microjeturi, trilioane de dispozitive minuscule capabile să lanseze doar unul sau doi atomi în orice direcție. În timp ce *Rindler* putea să țină destul de bine pasul cu granița, pur și simplu deplasându-se, stilusul Trasatorului plutea atât de aproape, încât coliziunile cu gazul interstelar și chiar presiunea luminii graniței în sine ar fi distrus alinierea, dacă n-ar fi fost compensate. Probabil că și influența vizitatorilor se încadra fără probleme în capacitățile defensive ale mașinii, însă pentru Tchicaya era simultan minunat și amuzant că prezența lor putea fi acceptată – semăna cu un caligraf care înscria cuvântul *Gravitație* pe

gămălia unui ac, în vreme ce patru prunci dolofani se cocoțau pe umerii săi și începeau să se lupte între ei.

Pe măsură ce naveta se apropie, dimensiunea modestă a Trasatorului deveni clară; era mai mic decât modulele lui *Rindler*, lat de patruzeci–cincizeci de metri, cu sfera de microjeturi extinsă pe o consolă deasupra unei platforme netede. Propulsia navetei efectuă o ultimă corecție perceptibilă înainte ca o suită de manevre prea line pentru a fi simțite să-i aducă în contact cu platforma.

Kadir își desfăcu centurile și se apropie de trapa din podeaua navetei. Tchicaya îl urmă.

– Aveți atmosferă acolo?

Kadir încuviință.

– Oamenii vin și pleacă, așa că cel mai simplu este să menținem presiunea.

Tchicaya se încruntă.

– Nu voi reuși niciodată să folosesc asta, așa este?

Își ciupi dosul mâinii, trăgând de membrana aproape invizibilă pe care și-o pulverizase pe toată pielea; i se spusese că-i va îngădui corpului său să supraviețuiască până la o săptămână în vid și, deoarece creșterea uneia noi dura trei luni, păruse o precauție pe care merita s-o ia. Singurul lucru care-i lipsea costumului era masa de reacție. Dacă se pomenea plutind spre graniță, lucrul cel mai bun pe care-l putea face era să emită o ultimă copie de rezervă și să se resemneze cu o interesantă moarte locală.

– O să văd dacă pot aranja o oportunitate la întoarcere, spuse Kadir.

Remarca fusese rostită fără maliție evidentă, totuși era greu să știe cum s-o interpreteze. Întrucât Tchicaya îi îngăduise lui Yann să-l prezinte celor doi Conservatori ca pe un tovarăș de cauză, încordarea pe care o simțise variase, iar el nu era niciodată sigur când să se aștepte la o mică tachinare lipsită de răutate și când să se încordeze pentru o ripostă realmente tăioasă ca inamic al cauzei.

Zyfete și Yann li se alăturară când trapa se deschise precum un iris, dezvăluind un tunel slab iluminat în lungul căruia se înșiruiau mânere. Tchicaya îi lăsă pe toți să treacă înaintea lui, nedorind să blocheze progresul cuiva dacă începenea. Ceilalți intrară toți cu picioarele înainte, ca și cum ar fi coborât o scară, dar el se simțea mai sigur să se târască prin tunel, imaginându-se mai mult sau mai puțin orizontal. Își reaminti un teren de joacă de pe Turaev, un labirint de conducte interconectate. Când Zyfete ridică ochii la el și se strâmbă, el îi scoase limba și recită câteva versuri dintr-o poezioară pentru copii. Fără să vrea, ea surâse.

Incinta de comandă a Trasatorului era octogonală, cu opt ferestre înclinate și orientate în jos, către graniță. Aprecierea vizuală a distanței era dificilă în absența unei texturi a luminii, care să stabilească scara, însă Tchicaya bănuia că acum plutea la numai cinci–șase metri de novo-vid. Își simți brusc bătăile inimii, deși ritmul nu i se părea anormal; era o deplasare a atenției sale, mai degrabă decât un val de adrenalină. Nu se temea, totuși era acut de conștient de corpul său, de moliciunea și de fragilitatea lui, comparativ cu majoritatea celorlalte

lucruri din lume. Era felul în care se simțea atunci când se trezea eșuat în mijlocul unui landșaft aspru, insuficient pregătit pentru rigorile sale, totuși nu într-atât de amenințat, încât să renunțe pur și simplu la încarnarea curentă ca fiind nerecuperabilă. Ar fi fost necesar un dezastru cosmic chiar mai grandios decât Mimoza pentru a-i răpi mai mult de câteva minute de amintiri, dar în timp ce ocupa un corp se identifica pe deplin cu el. Se găsea într-un loc unde un ghinion îl putea mărunți în particule mai mici decât atomii și, ținând seama de circumstanțe, era mai mult decât fericit să lase instinctele care predicau despre viața și moartea absolută să iasă în prim-plan și să facă tot ce puteau mai bine pentru a-l proteja.

În centrul incintei, o baterie de displayuri înconjura un dom octogonal: carcasa stilusului. Tchicaya se uită cum Kadir și Zyfete emiseră o serie lungă de comenzi verbale. Lipsa automatizării părea aproape rituală; privi întrebător spre Yann, care șopti:

– Este un fel de transparență. Există moduri mai sofisticate prin care ne-am putea monitoriza reciproc, însă având observatori din ambele părți la toate experimentele și controlând totul prin cuvinte, păstrăm procedurile deschise la un nivel... în vreme ce în culise verificăm echipamentul și auditățm software-ul cu o mie de tipuri diferite de instrumente de mare putere.

– Seamănă atât de mult cu era diplomației pământene, încât este deprimant.

Yann zâmbi.

– Știam că aici cunoștințele tale ezoterice vor fi utile.

Tchicaya pufni.

– Nu te uita la mine pentru a-l descoperi pe Machiavelli. Dacă vrei rahatul ăla, du-te și dezgroapă un antic.

– Oho, mă aștept ca anacronauții să sosească în *Rindler* dintr-o zi în alta – precedați de câteva megatone de produse secundare de fuziune – și să anunțe că au venit pentru a salva universul.

– Dintr-o zi în alta sau dintr-un mileniu în altul.

Era o posibilitate sinistră. Rămășițe risipite ale civilizației pre-Procsul, vechi de douăzeci de mii de ani, continuau să pufăie între stele în invenții pârâitoare, scuipând combustibil și necesitând mii de ani pentru fiecare călătorie. Tchicaya nu se intersectase niciodată cu anticii, dar tatăl său întâlnise un grup care vizitase Turaev cu mult înainte să se fi născut el. Niciunul nu călătorise mai departe de optzeci de ani-lumină de Pământ, așa că deocamdată nu fuseseră periclitați de novo-vid, dar dacă nu cumva Conservatorii triumfau, în câteva decenii anacronauții urmau să fie nevoiți să aleagă ori să adopte unele dintre noile tehnologii detestate, ori să fie anihilați.

Kadir le azvârli o căutătură dezaprobatoare, de parcă pălăvrăgelile lor însemnau că nu-și priveau cu seriozitate rolul de monitori. Tchicaya avea reapelare senzorială totală, indiferent dacă era sau nu atent în mod conștient, și Yann s-ar fi lăudat neîndoios cu ceva și mai complicat, însă se autodisciplină și tăcu.

Zyfete descria o succesiune de particule care avea să fie emisă de stilus. Dezastrul de la Mimoza oferise

măcar un beneficiu compensator: experimentele în gravitația cuantică deveniseră mult mai ușor de efectuat. Granița era adâncă de numai câteva lungimi Planck, asigurând experimentatorilor un instrument prin comparație cu care un tăiș atomic ar fi părut mai lat decât un sistem planetar. Deși particulele de cea mai înaltă energie pe care le putea crea Trasatorul erau instrumente ridicol de tocite, granița în sine le putea transforma în șrapnel mult mai eficient decât fiecare întreg inofensiv. Când stilusul emitea către graniță un fascicul coerent de mezoni, sârma ghimpată a grafurilor dezmembrate reteza din nodul de quarci și gluoni virtuali ce alcătuiau fiecare mezon fragmente care aveau propriile lor dimensiuni suprarealiste și era posibil de exploatat efectele de coerență astfel ca unele dintre aceste fragmente să acționeze la unison pentru a modifica granița însăși. Sursele naturale de zgomot nu aveau posibilitatea de a declanșa accidental același efect, așa că nu mai era necesar tipul de ecranare exorbitantă pe care-l utilizase Silențiatorul.

Kadir se întoarse să-i privească și Yann aprobă din cap.

– Totul este așa cum am convenit. Dați-i drumul.

Zyfete i se adresă Trasatorului:

– Executarea!

Fără vreo întârziere perceptibilă, Trasatorul începu să anunțe rezultatele. Tchicaya simți cum îl furnică pielea; prins între risc și păsuire, nu avusese timp să-și reamintească, dar tocmai gâdilaseră un tigru care ar fi putut răspunde transformându-i pe toți patru în cuante

geometrice, înghițind *Rindler* peste altă fracțiune de milisecundă și redublându-și eforturile de a devora toate îndepărtatele lor cópii de rezervă și prieteni mai prudenți.

Kadir începu să înjure și Mediatorul etichetă politicos cuvintele cu un indicativ care ar fi oprit traducerea pentru oricine predispus să fie ofensat. Zyfete îl privi, neliniștită, însă tăcută.

După ce tirada încetă, Tchicaya întrebă precaut:

– Nu a fost ceea ce sperați, totuși v-a spus ceva?

Kadir lovi cu piciorul în carcasa stilusului și reculul îl propulsă îndărăt, lovindu-l cu un bufnet de fereastră. Tchicaya nu-și putu stăpâni o grimasă; oricât de robuști ar fi fost participanții în aceste coliziuni, mașinăria de precizie, carnea vie și ferestrele orientate spre vidul interstelar păreau toate să merite un tratament mai blând.

– Secvența aceasta, spuse Zyfete, trebuia să confirme un experiment anterior, dar rezultatele n-au fost aceleași ca la ultima rulare. Modelul nostru nu poate să explice discrepanța, nici ca abatere statistică, nici ca modificare predictibilă în novo-vid.

Kadir se răsuci și izbucni:

– Sau voi, trădători genocidali, ați defectat mașina asta, sau...

– Sau *ce*? întrebă Yann. Oferă-ne alternativa cea mai probabilă!

Kadir șovăi, după care rânji morocănos.

– Cred că-mi voi păstra ipoteza aceea pentru mine.

Tchicaya fu îngrozit, deși era pregătit să pună răbufnirea mai degrabă pe seama frustrării, decât pe a disprețului real. Ambele tabere erau la fel de neajutorate. Dacă

aveau să continue așa, niciuna nu avea să-și impună punctul de vedere, ori să accepte un compromis. Novo-vidul avea să se rostogolească pur și simplu peste ele.

La jumătatea drumului de întoarcere spre *Rindler*, Kadir își ceru scuze. Tchicaya nu se îndoi de sinceritatea lui, deși cuvintele erau mai degrabă oficiale decât prietenoase. Yann încercă să glumească cu el pe seama incidentului, însă Kadir se retrase din conversație.

Când ajunseră la doc și debarcară, grupul se despărți. Yann dorea să asiste la testele rulate pe un nou spectrometru, care aveau loc într-un atelier situat mai sus în același modul, dar Tchicaya n-avea chef să-l însoțească, așa că reveni către cabina lui.

Nu se așteptase să fie martor la o descoperire în această expediție, cu atât mai puțin să ajungă el însuși la vreo revelație spectaculoasă în urma simplei apropieri de graniță; la fel de bine putea spera să afle secretele vidului obișnuit, privind cu atenție în aer rarefiat. Încerca totuși un fior de dezamăgire. Înainte să fi sosit aici existase o neîndoioasă incitare la gândul de a înainta până lângă unda de șoc fatală și apoi de a amplifica îndrăzneala prin studierea ei: disecarea și dezvăluirea pericolului. Era ca o legendă pe care i-o spusese mama lui: în Era Barbarismului, când oamenii revărsaseră bombe unii asupra celorlalți din cer, indivizi porecliți Săgari plonjau din avioane și cădeau alături de bombe pentru a le dezamorsa în văzduh, îmbrățișând dispozitivele ca niște amanți, în vreme ce scotoceau prin inimile lor mecanice și le seduceau să-și trădeze creatorii ostili. Însă dacă

aerodinamica făcea improbabilă această fabulă romantică, cel puțin nimeni nu se așteptase ca Săgarii să învețe fizica nucleară de la zero în timp ce cădeau, după care să pătrundă în interiorul fiecărui atom de material de fisiune și să smulgă protonii destabilizatori, unul câte unul.

Zyfete îl ajunse din urmă pe scara ce cobora spre pasarelă.

– Căminul lui Kadir, spuse ea, este atât de aproape de graniță. Ridică mâna cu degetul mare și arătătorul gata să se atingă. Nouă mii de ani de istorie. În mai puțin de un an, nu va mai exista.

– Îmi pare rău. (Tchicaya știa prea bine că nu trebuia să răspundă cu platitudini despre istoria care continuă să trăiască în memorie.) Crezi că vreau să văd Zapata distrusă? întrebă el.

Ea nu trebuise să numească planeta; toți cunoșteau pe dinafară teribilul grafic temporal.

– Dacă putem opri granița fără să distrugem întregul novo-vid, voi fi de acord. Voi susține soluția cu același zel ca oricare alt suporter al ei.

Ochii lui Zyfete fulgerară furios.

– Ce imparțial din partea ta! Ne-ai îngădui să ne păstrăm căminele atât timp cât n-ar fi niciun pericol ca tu să-ți pierzi noua și prețioasa jucărie!

– Pentru mine nu este o jucărie, protestă Tchicaya. A fost Zapata o „jucărie" acum nouă mii de ani, când se afla pe frontieră?

– Frontiera *aceea* s-a lățit de pe Pământ și a fost creată de coloniști dispuși s-o facă. N-a incinerat pe nimeni care îndrăznea să rămână pe loc. Făcu o grimasă.

Ce crezi c-o să găsești acolo, înăuntru? O măreață și strălucitoare lumină de transcendență?

– Nu tocmai.

Transcendența era un termen gol de conținut, rămas din religie, dar în unele culturi planetare muribunde ajunsese să se refere la un legendar proces de restructurare mentală care avea să ducă la inteligență imensă și o abundență nelimitată de supraputeri neclare... cu condiția ca detaliile să poată fi perfecționate, preferabil de altcineva. Era probabil o idee ispititoare dacă erai într-atât de leneș încât să nu fi învățat niciodată nimic despre universul în care locuiai și nici nu prea puteai concepe efortul necesar pentru a o face; acel transport fermecat de metamorfoze avea cu certitudine să sosească în cele din urmă, făcând inutilă necesitatea.

– Mulțumesc, spuse Tchicaya, dar dețin deja inteligență generală. Nu-mi trebuie nimic mai mult.

Un rezultat riguros al teoriei informației era faptul că odată ce puteai învăța într-o manieră suficient de flexibilă – ceva ce omenirea deprinsese în Epoca Bronzului – unicele limite cu care te confruntai erau viteza și capacitatea de stocare; orice alte schimbări structurale erau pur și simplu o chestiune de stil.

– Tot ce doresc, urmă el, este să explorez în mod corespunzător acest fenomen, nu să pornesc de la axioma că trebuie distrus în interesul nostru.

– *Interes*? Chipul lui Zyfete se contorsionă de furie. Nu ești decât un răhățel arogant!

– Dacă vrei să salvezi căminele oamenilor, rosti obosit Tchicaya, trebuie să depășești obstacole mai mari

decât mine. Du-te și alină-ți prietenul sau du-te și lucrează la modelul vostru. Nu intenționez să schimb insulte cu tine.

– Nu crezi că-i o insultă destul de mare faptul că vii aici și-ți anunți intenția de a interveni, dacă măcar s-ar părea că suntem pe punctul de a reuși?

El clătină din cap.

– *Rindler* a fost construită de o coaliție care nu avea alte planuri în afară de studierea novo-vidului. Fiecare dintre membrii ei avea obiective personale, dar nava aceasta a fost concepută ca o platformă pentru observări neutre, nu ca rampă de lansare a oricărui gen de intervenții.

Ajunseseră la pasarelă. Tchicaya păstră ochii plecați, deși știa că asta îl făcea să pară stingherit.

– Pe acorporali îi pot înțelege, rosti Zyfete. Pentru ei este irelevant ce anume se află în afara Procsurilor lor, atâta vreme cât pot menține în funcțiune aceiași algoritmi. Tu însă ai simțit adierea vântului. Ai simțit mirosul solului. Știi exact ce avem de pierdut. Cum poți să disprețuiești tot ceea ce ți-a dat naștere?

Tchicaya se răsuci către ea, mânios pe felul în care încerca să-l intimideze, totuși decis să rămână politicos.

– Nu disprețuiesc nimic, zise el, și, așa cum am afirmat, voi lupta să păstrez aceleași lucruri ca și tine, dacă este posibil. Însă dacă tot ceea ce vom face cu prețioasa noastră întrupare este să ne agățăm de câteva locuri călduțe și familiare pentru următoarele zece miliarde de ani, atunci am putea la fel de bine să ne încuiem

în ‘șafturile perfecte ale acelor planete și să aruncăm cât colo cheia spre lumea exterioară.

Zyfete replică rece:

– Presupun că dacă ți s-ar părea că o căsnicie a devenit prea tihnită, ai interveni și-ai sparge capul unuia dintre parteneri?

Tchicaya se opri din mers și ridică mâinile.

– Te-ai exprimat cât se poate de clar. Acum vrei să mă lași în pace?

Zyfete îl privi în tăcere, ca și cum și-ar fi terminat veninul și ar fi fost încântată să plece exact în clipa aceea... dacă nu i-ar fi cerut-o el. După ce zăbovi îndeajuns de mult pentru a exclude ideea greșită că i-ar fi ascultat cererea, se întoarse și porni înapoi pe pasarelă. Tchicaya rămase locului și o privi, surprins că se simțea atât de zguduit. Niciodată nu-și tăinuise opiniile față de oamenii printre care trăise – cu excepția cazurilor în care tăcea politicos în prezența celor aflați într-o tulburare autentică – și de-a lungul deceniilor fusese nevoit să-și dezvolte o piele groasă. Dar cu cât se apropia mai mult de sursa transformărilor, cu atât îi venea mai greu să creadă că asista la o tragedie totală, precum potopurile și foametea din trecut. Pe Pachner, unde amărăciunea și frământarea fuseseră cel mai intense, el se simțise de asemenea apărat, deoarece subcurentul de incitare fusese incontestabil dedesubtul fricii și durerii.

Dacă însă atacul lui Zyfete îl usturase, aceasta se datora în principal lucrurilor pe care ea nu le rostise. Simpla prezență a ei acolo însemna că-și părăsise deja propriul cămin, că gustase deja din amalgamul acela de

libertate și pierdere. Precum Tchicaya, ea plătise o dată și nimeni n-avea să-i spună că prețul nu fusese suficient de mare.

Tchicaya făcu duș, ca să-și îndepărteze costumul spațial, apoi se întinse pe pat, ascultând muzică și gândindu-se. Nu dorea să-și petreacă fiecare moment de veghe pe *Rindler* punându-și întrebări asupra poziției sale, însă nici nu dorea să devină insensibil față de îndoieli. Nu voia să scape din vedere posibilitatea ca el să fi ales tabăra greșită.

În cazul în care Conservatorii își atingeau obiectivul, posibilitățile oferite de novo-vid nu trebuiau să fie pierdute pentru totdeauna. Indiferent ce anume se învăța în procesul distrugerii sale ar fi putut deschide posibilitatea recreării, într-un mod mai sigur, mai controlat. După câteva zeci de milenii, în pragul lor ar fi putut să apară iarăși un univers nou, dar de data aceea n-ar mai fi însemnat o amenințare pentru cineva. Nimeni n-ar fi fost alungat din căminul său. Nimeni n-ar mai fi trebuit să aleagă între exil și adaptare.

Și după câteva zeci de milenii, cât de mult s-ar mai fi strâns spirala sufocantă a familiarității? Dacă istoria de nouă mii de ani a planetei Zapata era prea valoroasă pentru a fi pierdută, după nouăzeci de mii de ani toate tradițiile, toate grăunțele de nisip de pe toate planetele locuite ar fi fost indiscutabil sanctificate.

În același timp însă cei care se considerau înăbușiți puteau să fugă oricând, așa cum el fugise de pe Turaev. Cei care erau fericiți să intre ca somnambulii în eternitate

puteau să rămână. Tchicaya nu avea niciun drept de a impune nimănui acest punct de inflexiune.

Nu avea dreptul, dar n-avea nici puterea, tot așa cum nici nu aspira la ea. Se afla aici doar pentru a susține un caz nepopular și pentru a vedea dacă putea să convingă pe cineva. Dacă el credea că novo-vidul oferea cea mai mare bogăție de oportunități de care dispusese specia umană de când părăsise Pământul, nu putea fi decât laș și neonest dacă nu izbutea să argumenteze împotriva distrugerii sale.

Cabina se simțea mai puțin spațioasă de la un minut la altul. O părăsi și porni prin navă, îndreptându-se către grădină. Continua să se simtă amețit pe pasarele, totuși încrederea i se îmbunătățea treptat.

Grădina era aproape pustie. Găsi o băncuță care nu era orientată spre graniță, oferind o panoramă pe care o putea accepta fără să-l cuprindă vertijul. Rotirea stelelor polare albastre era îndeajuns de lentă pentru a fi liniștitoare și întregul spectacol părea mai puțin mecanic grație frunzișului care le întrerupea arcele perfecte.

Deplasarea Doppler era o noutate pentru el, dar mișcarea stelelor îi era familiară. În timpul unei Înceteniri ușoare pe Turaev, cerul nopții arătase exact ca acesta. Lipsea doar soarele, care să răsară și să apună cu fiecare rotație.

El stătuse lângă cuva care avea să-i pregătească corpul pentru stocare și mintea pentru transmisie. Cuva îi ceruse să-și anunțe dorințele asupra eventualei reciclări a cărnii în care se născuse. Tatăl lui pledase cu blândețe: „Te putem aștepta. O mie de ani,

dacă de atâta vei avea nevoie. Ajunge s-o spui și o vom face. Nu va trebui să pierzi nimic."

Un trecător îl privi, curios să vadă un pasager nefamiliar. Mediatorii lor interacționară și străinul solicită o introducere. Tchicaya nu ceruse să nu fie întrerupt și acceptă derularea schimbului de informații. Se stabiliră protocoale, se verificară translatorii și se schițară comportamentele mutual acceptabile. Aici nu existau obiceiuri locale de care să țină seama, așa că Mediatorii lor dădură cu banul în mod virtual pentru a decide maniera în care trebuiau să se salute reciproc.

– Nu cred că ne-am cunoscut. Mă numesc Sophus.

Tchicaya se ridică și-și spuse numele, apoi se atinseră unul pe celălalt, ușor, pe umărul stâng.

– Am venit de numai o zi, explică el. Este prima mea ieșire de pe planetă; încă mă adaptez.

– Te deranjează dacă mă alătur ție? Aștept pe cineva și acesta este locul cel mai frumos în care s-o fac.

– Ești binevenit.

Se așezară pe bancă și Tchicaya întrebă:

– Pe cine aștepți?

– Cineva care-ți va uzurpa rolul actual de cel mai recent sosit. Tehnic vorbind, cred că ea a sosit deja, dar nu se află încă în starea în care să-și revendice poziția.

Tchicaya surâse, amintindu-și propria sa materializare în cuvă.

– Două sosiri în tot atâtea zile?

N-ar fi fost deloc straniu dacă cineva l-ar fi urmat de pe Pachner, însă acolo el nu întâlnise pe nimeni care să-i fi împărtășit planurile de călătorie.

– Dacă va continua în ritmul acesta, nu vor mai avea corpuri. Va trebui să înghesuim acorporalii direct în procesoarele navei.

Sophus se încruntă, simulând reprobarea.

– Te rog, fără discriminări! Ei trebuie să se ofere voluntari, nu să le-o sugerăm noi.

– Așa cum s-au oferit să partajeze cabinele acelea, pentru a face loc noilor sosiți?

Sophus încuviință, aparent amuzat de gestul respectiv. Tchicaya simți un fior de îngrijorare, nesigur dacă nu cumva tocmai se făcuse îndrăgit de Sophus prin niște remarci ce fuseseră considerate dovezi de bigotism sau dacă pur și simplu el era hipersensibil. Se întrebă după cât timp îl va întreba Sophus despre simpatiile sale, însă fie că răspunsul se răspândise deja prin telefonul fără fir, fie că Sophus era îndeajuns de politicos pentru a flecări o vreme și a vedea dacă poate să extragă informația indirect.

– De fapt, explică Sophus, în curând vom începe să creștem corpuri noi. Ne așteptăm la o năvală de acum... în cel mult un deceniu. Modelele prognozează că oamenii vor dori să vină aici.

Tchicaya era derutat.

– De ce, din cauza lui Zapata?

Sophus clătină din cap.

– Este mult prea târziu pentru a mai salva Zapata. Poate că nu literal vorbind, dar cei mai mulți sunt îndeajuns de realiști ca să nu creadă că pot inversa situația în chiar ultima clipă. Privesc nițel mai departe, peste un secol... un secol și jumătate.

– Aha...

Aflat într-o companie potrivită, Tchicaya ar fi putut să glumească pe seama posibilității pe care o ridica Sophus, totuși nu era genul de blasfemie nepăsătoare pe care s-o încerce cu un străin. Și adevărul era că simțea o tristețe autentică, din unele puncte de vedere mai profundă decât sentimentele sale despre sfârșitul lui Turaev. Precum dezrădăcinarea unui mult iubit și sedentar strămoș prin intermediul căruia o familie risipită rămânea în contact, exodul oamenilor de pe Pământ și distrugerea solului acelei planete aveau să cresteze inimile chiar și celor mai cosmopoliți călători.

– Încă se vorbește despre mutarea lui, vorbi Sophus. Împingerea unei pitice albe în sistemul solar, ca să-l ia de acolo. Sirius B este candidatul evident.

Tchicaya clipi spre el, nevenindu-i să creadă.

– N-ar fi imposibil, insistă Sophus. Când descarci materie pe o pitică albă, ea este încălzită prin comprimare mareică. Dacă o faci așa cum trebuie, un volum important va țâșni în jeturi. Dacă aranjezi o asimetrie a jeturilor și dacă dispui de suficientă masă, poți obține o modestă accelerație netă. Apoi aduci Pământul pe orbită în jurul stelei; accelerația deplasează orbita, totuși Pământul poate fi fixat gravitațional.

– Dar s-o aduci pe Sirius B la *jumătate din viteza luminii*...

Sophus ridică o mână.

– Știu, știu! Va trebui să aduni atât de multă masă de reacție și s-o deplasezi pe toată atât de rapid în locul ei, încât pagubele ar rivaliza cu cele de la Mimoza.

A declanșa un asemenea prăpăd numai pentru a exila întregul glob de piatră ca un tot nefărâmat ar fi ca și cum ai salva New Yorkul de potopuri, mutându-l pe Io. Unicul răspuns sănătos ar fi proiectarea unor saci cu nisip eficienți, fiind în același timp pregătit să renunți cu grație și să privești cum se scufundă, dacă asta se dovedește a fi imposibil.

– Da.

Dacă totuși Tchicaya își reamintea corect istoria, New York nu ajunsese tocmai pe Io, ci *privirea cu grație a scufundării* ar fi fost mai aproape de adevăr. Oare nu cumva o statuie faimoasă sfârșise în Paris, iar diverse poduri și clădiri ajunseseră risipite prin parcuri tematice?

Sophus se ocupă scurt de o percepție internă.

– Colega mea este pe punctul să iasă. Vrei s-o cunoști?

– Aș fi încântat.

Se ridicară simultan și porniră către scară. Pe pasarelă, Tchicaya se străduia să țină pasul cu Sophus, de parcă nimeni n-ar mai fi acceptat lipsa lui de experiență, acum, după ce încetase să fie literalmente cel mai recent recrut.

– De unde a sosit?

– Vrei să spui... în mod direct?

– Da. Eu am fost pe Pachner și nimeni de acolo nu vorbea despre vreo călătorie spre *Rindler*. Poate că pur și simplu nu m-am întâlnit cu ea...

Sophus clătină din cap.

– Este în tranzit de aproape un secol, timp standard.

Asta însemna o călătorie lungă. Deși dacă ai fi călătorit pe o rută indirectă ai fi pierdut mai mulți ani în total, întreruperea călătoriei prin cât mai multe escale tempera senzația de alienare. Indiferent ce facțiune ar fi susținut colega lui Sophus, probabil că privea cauza cu multă seriozitate.

Tchicaya își imagină o hartă a regiunii.

– A venit de pe Chaitin?

– Exact.

– Dar nu s-a născut acolo?

– Nu. Să știi că peste vreo două minute o vei putea întreba în mod direct despre istoria vieții ei.

– Îmi cer scuze.

Poate că era absurd să fie atât de curios despre nou-venită când încă nu știa aproape nimic despre ceilalți pasageri din *Rindler*, dar rezumatul sumbru al lui Yann și propria sa experiență limitată îl făcuseră deja să tânjească după cineva care să scuture status quo-ul.

Pe când traversau puntea de observare, ușa incintei de recuperare se deschise. Tchicaya surâse, recunoscând postura nou-sositei: cu membrele relaxate și încrezătoare după revenirea chinestezicii, oprindu-se pentru o clipă la vederea granței.

După aceea recunoscu încă ceva și propriul său corp încremeni din nou.

Nu trebuia să-i verifice semnătura; ea nu-și schimbase aspectul de ultima dată când li se încrucișaseră drumurile. De fapt nu se schimbase în patru mii de ani, din ziua în care ei se despărțiseră.

Tchicaya o luă la fugă, orb la toate din jur, strigându-i numele:

– Mariama!

Ea se întoarse, auzindu-l. Își dădu seama că era șocată, apoi nesigură în privința reacției. Se opri, nedorind s-o stânjenească. Trecuseră o mie două sute de ani de când se văzuseră ultima oară și nu știa ce va crede ea despre prezența lui.

Mariama întinse mâinile și el alergă, ca să i le prindă în mâinile sale. Se rotiră unul în jurul celuilalt, râzând, cu pași siguri pe podeaua lustruită, lăsându-se pe spate în propria lor forță centrifugă, mișcându-se tot mai repede, până ce brațele îl dureră pe Tchicaya și încheieturile îl arseră și ochii i se împăienjeniră. Însă nu el avea să fie cel care să se oprească și nici cel care să-i dea drumul.

6

Ceva nevăzut înțepă mâna lui Tchicaya, o vibrație ca un diapazon lipit de os. Se întoarse și privi spațiul gol de alături, iar o ceață întunecată tremură, materializându-se.

– Repede! Dă-i codul ăsta Exosinelui tău!

Datele abia fuseseră schimbate între Mediatorii lor și Tchicaya își dori să-l fi respins. Se simțea de parcă fusese păcălit să prindă ceva incriminatoriu aruncat în direcția lui; gestul reflex declanșat de obiectul aflat în aer se dovedise a fi răspunsul complet greșit.

– Nu pot!

– Nimeni nu va ști niciodată, spuse Mariama. Ei sunt ca statuile. Vei fi invizibil.

Inima lui Tchicaya bubuia. Privi spre ușă și se pomeni ciulind urechile pentru a auzi pași, deși știa că nu avea ce să audă. Era oare cu adevărat posibil ca ea să fi străbătut casa nedetectată, să fi trecut pe lângă părinții lui în starea aceea scandaloasă?

– Exosinele noastre scanează pentru a detecta pericolele, protestă el. Orice s-ar întâmpla la viteză obișnuită...

– Exosinele tău m-a detectat?

– Nu știu. Poate că da.

– Ți-a semnalat ceva? Te-a scos din Încetinire?

– Nu.

El nu era totuși adult. Cine putea ști cât de diferit programate erau Exosinele lor?

– O să ne ferim de ei, explică Mariama. Nu fac asta ca să le golesc buzunarele. Dacă nu suntem o amenințare pentru nimeni, nu vom declanșa nicio alarmă.

Tchicaya se holbă la ea, sfâșiat. Nu se temuse niciodată de părinții lui, dar savurase aprobarea lor. Cea mai vagă umbră de dezamăgire pe chipul tatălui îl făcea să sufere de nefericire. Părinții lui erau oameni buni; faptul că le prețuia opiniile nu era doar un narcisism copilăresc. Dacă, potrivit părerii lor, el se descurca bine, atunci avea să fie respectat de toți. Mariama era însă Mariama: o lege în sine.

Ea înclină capul.

– Te rog, Tchicaya. E distractiv, dar mă simt singură fără tine.

– De când ai ieșit din Încetinire?

Mariama își feri ochii.

– De o săptămână...

Asta îl duru. Cât de singură se putea simți, dacă avusese nevoie de o săptămână ca să-i simtă lipsa?

Ea duse o mână la gură și mormăi:

– ...sau două.

Tchicaya se întinse s-o prindă de braț, însă Mariama sări îndărăt și dispăru din vedere. El încremeni pentru o secundă, după care se repezi la ușă și se rezemă cu spatele de ea.

Cercetă odaia cu ochii, știind că era lipsit de sens s-o caute dacă nu dorea să fie zărită. Umbre lunecau regulat de hipnotic peste pereți și podea. Panourile luminatoare din plafon se aprindeau seara și atenuau schimbările din amurg și zori, dar chiar dacă el și-ar fi ferit privirea de ferestre, ciclul diurn era evident peste tot.

Altă săptămână trecu cât timp stătu acolo. Mariama nu mai putea să fie tot cu el în cameră; chiar dacă ar fi fost în stare să reziste atât timp fără hrană și apă, ar fi înnebunit de plictiseală.

Reapăru în fața lui ca o reflexie tremurătoare în apa dintr-un vas, care fusese agitată și apoi se liniștea repede.

– Cum ai intrat? o întrebă.

Ea arătă cu degetul mare spre geam.

– La fel cum am ieșit.

– Porți hainele mele!

Mariama zâmbi larg.

– Mi se potrivesc perfect. Și le-nvăț o grămadă de șmecherii noi.

Netezi cu palma o mânecă și șterse modelul vechi, înlocuindu-l cu explozii stelare aurii pe fond negru.

Tchicaya știa că-l întărâta, sperând să-l determine s-o urmeze. Ea îi dăduse cheia; dacă dorea s-o facă, nu-i mai trebuia nimic altceva. Dacă ceda și i se alătura acum, avea să scape cel puțin de un complex joc de-a v-ați ascunselea.

– Două săptămâni, rosti el.

Era mai mult decât generos, iar riscul ca părinții lui să-i observe absența era microscopic.

– O să vedem...

Tchicaya scutură din cap.

– Vreau să fii de acord. Două săptămâni, după care ne întoarcem amândoi.

Mariama își mușcă buza inferioară.

– N-o să fac o promisiune pe care s-ar putea să n-o pot respecta. După aceea îi citi expresia chipului și cedă puțin. Bine! *Exceptând niște circumstanțe excepționale*, ne vom întoarce peste două săptămâni.

Tchicaya șovăi, dar știa că era făgăduiala cea mai apropiată de o garanție pe care putea spera s-o extragă de la ea.

Mariama îi întinse o mână, zâmbind ușor. Apoi mișcă din buze și rosti fără sunet *acum*.

Mediatorii lor erau îndeajuns de inteligenți ca să sincronizeze procesul fără a trebui să le-o ceară. Tchicaya expedie codul către Exosinele său și ei doi ieșiră împreună din Încetinire. Comutarea modurilor metabolice ale celulelor în tot corpul său și reconfigurarea tuturor sistemelor de nivel înalt responsabile cu

menținerea posturii, respirația, circulația și digestia dură aproape cincisprezece minute. Timpul trecu însă imperceptibil, deoarece Procsul lui își relua rata normală doar după ce corpul își încheia mutația.

Lumina din odaia lui înghețase într-o după-amiază târzie de toamnă. Putea să audă briza mișcându-se prin arborii de lângă casă, un sunet cu totul diferit de pulsațiile de modificări ale presiunii barometrice cu care se obișnuise. Erau de numai șase zile civile în Încetinire, dar noile ritmuri i se infiltraseră în minte mai rapid decât ar fi avut dreptul, parcă instigate de un proces pe care Exosinele lui neglijase să-l temporizeze.

Mariama îl smuci de mână, trăgându-l spre ușă.

– Haide!

Expresia ei era de veselie, totuși nu-și putea deghiza tonul de nerăbdare autentică. Ei se mișcau acum ca fulgerul, cele mai lenețe hoinăreli apăreau amețitoare în ochii oricui, însă nu era îndeajuns de iute.

– Nu pe acolo!

El arătă cu mâna spre fereastră.

– Ți-e frică să treci pe lângă ei, spuse Mariama acuzator.

– Bineînțeles.

Tchicaya îi întoarse calm privirea. Era perfect rezonabil să nu dorească să fie descoperit și oricât de iscusită ar fi fost ea în a-l manipula, nu avea să se lase deposedat de absolut toate instinctele.

– Este mai sigur să folosim fereastra. Așa că vom folosi fereastra.

Mariama izbuti să pară simultan amuzată și martirizată, totuși nu comentă. Tchicaya trecu peste pervaz și ea îl urmă, închizând cu atenție panoul articulat. Pentru o clipă el fu derutat; în intervalul scurt cât aveau să lipsească, nimeni n-avea să observe o fereastră deschisă. În două săptămâni gerurile nocturne ar fi lăsat însă semne de neșters pe unele dintre bunurile lui mai fragile.

În timp ce traversau grădina, o întrebă:

– Tu nu mergi acasă ca să dormi?

– Nu. Mi-am stabilit tabăra în centrala energetică. Acolo am toată mâncarea.

Se întoarse către el și Tchicaya fu convins că era pe punctul de a-i cere să se întoarcă în casă, pentru a șterpeli și el niște provizii, dar apoi ea spuse:

– O putem împărți. Am destulă.

După-amiaza luminoasă era straniu de tăcută, însă Tchicaya se îndoia că s-ar fi neliniștit dacă într-o zi obișnuită n-ar fi auzit alte voci vreme de un minut sau o oră. Când ieșiră pe drum, el zări alți doi pietoni în depărtare. În timpul Începetinirii, Exosinele lui nu numai că-i reprogramase propriul mers, ci-i ajustase și așteptările privind aspectul altor oameni; deplasarea cu ambele tălpi menținute constant pe sol sau poziționarea brațelor pentru maximizarea stabilității păruseră lucruri pe atât de normale pe cât le simțise el. După restaurarea vechilor sale noțiuni de dinamică a corpului, pietonii nu apăreau doar încremeniți, ci speriați și sfioși, de parcă s-ar fi așteptat la un cutremur dintr-o clipă în alta.

Privi îndărăt spre casa lui și-și plecă iute ochii de la ferestre, pentru a cerceta grădina. Pe o scară temporală de decenii, vântul și ploaia puteau muta solul și pietricelele în locuri nedorite, dar plantele erau proiectate să reziste înaintea elementelor acelea nesupuse; el văzuse procesul cu propriii lui ochi. Afară, pe câmpuri, plantațiile își purtau singure de grijă, aranjând în mod colectiv orice modificări le-ar fi fost necesare în irigații și drenaj și mândrindu-se de abundență nerecoltată în anotimpurile stranii.

– Cum ai găsit codul? întrebă Tchicaya.

Era prima Încetinire pentru amândoi; ea nu l-ar fi putut stoca dintr-o ocazie anterioară.

– Nu-i mare secret, răspunse nepăsător Mariama. Nu-i îngropat adânc sau încriptat. Tu nu-ți examinezi niciodată Exosinele? Nu dezasamblezi software-ul?

Tchicaya strânse din umeri. Nici măcar nu visase vreodată să zgândărească lucrurile la nivelul acela: Exosinele lui, Mediatorul lui... Data viitoare aveai să testezi funcționarea propriului tău Procs, disecându-ți propria minte!

- Eu dezasamblez lucrurile, îi replică, numai dacă pot supraviețui fără să le mai asamblez.

– Nu sunt idioată. Fac cópii de rezervă.

Ajunseseră la parc. Patru hexapozi gigantici erau ghemuiți, nemișcați, într-un colț. Roboții decorativi erau alcătuiți doar din șase picioare spiralate, dispuse în trei perechi care se întâlneau în unghiuri drepte în centru. Dacă ar fi fost înzestrați cu cea mai vagă formă de conștiință, probabil că ar fi înnebunit din cauza

absenței oricăror stimuli, totuși nu erau decât simpli identificatori de șabloane cocoțați pe arcuri.

Mariama alergă la ei și bătu din palme. Cel mai apropiat se mișcă leneș, deplasându-și centrul de greutate și legănându-se pe trepiedul celor trei picioare care atingeau acum solul. Ea începu să sară înainte și înapoi, încurajându-l, și hexapodul porni să se rostogolească după ea.

Tchicaya privi, râzând, și-și abținu o mustrare: *cineva o să observe că s-au mișcat și o să înțeleagă că Încetinirea a fost violată.* Se îndoia că hexapozii ar fi avut memorie, dar peste tot existau mașinării care monitorizau străzile și păzeau orașul de pericole improbabile. Faptul că ei nu treziseră pe nimeni nu dovedea că n-aveau să fie descoperiți în cele din urmă.

Mariama alerga printre roboți.

– Nu m-ajuți?

– La ce să te ajut?

Izbutise să-i facă pe toți patru să se miște simultan fără intervenția lui. Tchicaya nu se mai jucase cu hexapozii din pruncie, însă niciodată nu reușise să atragă atenția a doi roboți în același timp.

– Să-i fac să se lovească între ei.

– Nu o vor face.

– Vreau să-i fac să-și încurce picioarele. Nu cred că ei înțeleg că asta se poate întâmpla.

– Ești realmente sadică, protestă el. De ce vrei să-i zăpăcești?

Mariama dădu ochii peste cap.

– N-o să pățească nimic. Nimic nu le poate face vreun rău.

– Nu mă îngrijorează soarta lor, ci faptul că îți face ție plăcere.

Ea rămase cu ochii asupra lui, fără să se oprească din țopăit.

– Nu-i decât un experiment. Nu-i nimic răutăcios. Oare de ce trebuie să fii mereu atât de formalist?

Tchicaya simți un val de iritare, dar și-l stăpâni și răspunse cu glas calm:

– Bine, o să te ajut. Zi-mi ce să fac.

Întrezări lucirea de dezamăgire din ochii ei, înainte ca să-i zâmbească și să înceapă o serie de instrucțiuni detaliate.

Hexapozii erau primitivi, însă modelul lor despre sine și ambient era mai fiabil decât își imaginase Mariama. După cincisprezece minute în care se străduise să-i păcălească să-și lege picioarele în noduri, ea cedă finalmente. Tchicaya colapsă pe iarbă, gâfâind și Mariama i se alătură.

El privi drept în sus, către cer. Devenise deja alburiu, aproape incolor. Când începuse Încetinirea fusese vară și uitase cât de scurte erau zilele de iarnă.

– Cunoști pe cineva, întrebă Mariama, care măcar să fi *auzit* de Erdal?

– Nu.

Ea pufni, cu așteptările confirmate.

– Probabil că el locuiește pe cealaltă parte a planetei.

– Și? Vrei ca jumătate din planetă să intre în Încetinire, iar cealaltă jumătate să nu intre?

Pe Turaev toți erau conectați, cumva. În timp ce Erdal călătorea, întreaga planetă avea să-l aștepte, laolaltă. Ori proceda așa, ori se spărgea într-o mie de cioburi.

Mariama se răsuci spre el.

– Tu știi, nu-i așa, de ce-o fac ei?

Era o întrebare retorică. Oamenii aveau întotdeauna motive ulterioare și Tchicaya fusese mereu atras de explicațiile lor. Se foi ca un copil curios și întrebă, simulând incitarea:

– Nu, spune-mi tu!

Mariama îi aruncă o privire veninoasă, totuși refuză să se lase abătută.

– Ca să inducă *vinovăție*. Păpușarii marionetei cosmice. Crezi că bietul Erdal ar îndrăzni să nu mai vină acasă, când nouă milioane de oameni își țin răsuflarea pentru el?

Tchicaya știa foarte bine că n-avea rost să conteste în mod direct afirmația aceea; preferă să contraatace.

– Ce-i așa de rău la Încetinire? Nu rănește pe nimeni.

Mariama era înveninată.

– Când toate celelalte planete civilizate înfloresc în ceva nou, noi nu facem nimic și nu mergem niciunde – de zece mii de ori mai încet ca înainte.

– Încetinirea există pe multe planete.

– Nu dintre cele *civilizate*.

Tchicaya amuți. O stea slabă apăruse direct deasupra lui, chiar înainte ca soarele să fi apus pe deplin.

– Deci tu vei pleca într-o bună zi? spuse el. Pentru totdeauna?

Întrebarea îi produse o senzație ciudată, de constricție în trahee. Niciodată nu pierduse sincronizarea cu cineva; nu-și putea imagina genul acela de separare lipsită de punți.

– Nu.

Se întoarse către ea, surprins.

– În loc de așa ceva, zise Mariama, plănuiesc să trezesc la viață toată planeta. Orice alt obiectiv mai mic ar fi pur și simplu egoist, nu crezi?

Mașinăriile din centrala energetică erau robuste și îndeajuns de inteligente pentru a se apăra singure și pentru a-și proteja orice vizitatori, fără a fi nevoie de garduri înalte sau uși zăvorâte. Tchicaya își amintea că locul fusese mai zgomotos ultima dată când îl vizitase, dar Încetinirea redusese fluxul de reziduuri purjate din oraș la un firicel inaudibil. Energia era extrasă din reziduuri printr-un proces electrochimic catalizat de enzime, pe care el încă nu-l studiase în detaliu; din fericire, o parte din energie sfârșea sub formă de căldură și până și outputul diminuat era suficient pentru ca să poți locui înăuntru peste noapte. Mariama făcuse un cuib de pături chiar lângă conductele de răcire care duceau la radiatoarele cu aripioare de pe acoperiș.

Tchicaya adulmecă precaut aerul, însă nu exista nici urmă a obișnuitului iz scârbos; poate din cauză că nu numai produsele de canalizare ce treceau pe aici erau mai puține, ci și pentru că erau diluate de scurgerile nediminuate de pe plantații. Simțea un miros ciudat de legume fierte, totuși nimic intolerabil.

Mariama depozitase conserve de mâncare, din tipul rațiilor cu autoîncălzire pe care oamenii le luau în ținuturile virgine, înghețate, din sud. Probabil că avusese nevoie de destul timp pentru a colecta atâtea fără să atragă bănuieli. Îi întinse una și el apăsă clapeta ca să-i declanșeze încălzirea.

– De cât timp plănuiești asta? o întrebă.

– De mai mult de un an.

– Dinainte ca eu să fi știut măcar că Erdal călătorește.

– Nici eu nu știam. Doream pur și simplu să fiu pregătită pentru oricare moment în care s-ar fi petrecut.

Tchicaya fu impresionat și puțin intimidat. Era cu totul altceva să privești soarele și stelele gonind pe cer și să te gândești: cum ar fi dacă aș putea să fiu la fel de rapid ca ele? Să plănuiești ieșirea din Începetinire chiar înainte să fi trecut vreodată prin ea necesita o linie de gândire cu totul diferită.

– Și ce ai făcut? Înainte să fi venit la mine acasă?

Ea strânse din umeri.

– Am explorat... Mi-am băgat nasul... Am avut grijă să nu trezesc dronele...

Tchicaya simți cum chipul i se înăsprește la auzul termenului acela disprețuitor, însă apoi se întrebă câtă toleranță trebuia să accepte pentru a ține seama de străduania ei permanentă de a-l provoca. Uneori calculele deveneau atât de dificile, încât îl scoteau din sărite. Ar fi dorit să fie deschiși unul cu celălalt, dar se îndoia că acesta ar fi fost stilul Mariamei. Și nu dorea ca ea să fie altfel, nu dorea să se schimbe.

Deschise conserva și se aplecă peste cutie, nesigur asupra sentimentelor pe care i le trăda chipul.

După ce mâncară, stinseră lampa și se întinseră sub pături, ghemuiți laolaltă. Tchicaya fu stingherit la început, ca și cum căldura plăcută pe care o simțea din partea corpului ei lipit de al lui atrăgea riscul de a se transforma în ceva mai complicat, dar știa că era încă imposibil din punct de vedere fizic ca între ei să aibă loc ceva de natură sexuală. Ideea eșuării finale a garanției aceleia îl tulbură, însă nu era ceva care să poată dispărea peste noapte.

– Două săptămâni nu-i destul, zise Mariama. Trebuie să ieși din odaia ta cu un centimetru mai înalt: suficient ca părinții tăi să simtă că ceva-i în neregulă, dar fără să poată pune degetul pe rană.

– Culcă-te.

– Sau să-nveți ceva ce nu știai. Uluiește-i cu erudiția ta.

– Acum mă iei peste picior.

Tchicaya îi sărută ceafa. Imediat își dori să n-o fi făcut și așteptă, încordat, o mustrare. Sau și mai rău, o încercare de a înainta pe o potecă pe care el nu intenționase niciodată să calce.

Însă Mariama rămase nemișcată în beznă și după un timp el începu să se întrebe dacă măcar îl simțise. Avea părul des la ceafă și buzele lui abia dacă atinseseră câteva șuvițe ciufulite.

În opinia lui Tchicaya, pustietatea reală a orașului nu-l făcea cu nimic mai interesant, iar libertatea de a

hoinări pe străzi și ogoare la orice oră era mai puțin ispititoare acum, iarna, decât în verile obișnuite, când oricum abia dacă era restricționată de autoritatea parentală. Se gândi să sugereze să revină în Începetinire și să iasă din nou când clima era mai caldă, dar se temea să nu compromită înțelegerea lor inițială. Dacă *el* nu-și ținea cuvântul dat, n-avea nicio șansă s-o determine pe Mariama să-și țină cuvântul *ei*.

Mariama dorea să prindă un tren spre Hardy, chiar mai departe dacă ar fi fost posibil, preferabil să înconjoare întregul continent. Într-o stranie concesie făcută pragmatismului, trenurile se deplasau cu viteza lor obișnuită, transportând navetiștii la destinații cât ar fi clipit din ochi. Lesne de înțeles însă, plecările erau rare și, examinând orarele de circulație, se dovedi că n-ar fi putut călători nicăieri și să se poată întoarce în mai puțin de zece ani.

Tchicaya se străduia să-i abată atenția Mariamei, îngrozit la gândul că putea nutri dorința vreunui sabotaj care să meargă mai departe de echipamentele de pe terenul de joacă. Ea știuse că era inutil să spere că va reuși să avarieze ceva din infrastructura orașului, însă el își putea imagina cât de încântată ar fi fost la auzul tânguielilor sirenelor și la vederea oamenilor care reîncepeau să se miște în jurul ei. Poate că imaginea respectivă era neadevărată, dar era inutil să-i ceară asigurări; în cazul cel mai bun, n-ar fi făcut decât s-o ofenseze, iar în cazul cel mai rău, ar fi putut-o ispiti să-i pună în practică temerile. De aceea Tchicaya încercă să accepte orice sugestii ale ei care nu erau complet bizare, dar

numai după ce se împotrivise îndeajuns pentru a o împiedica să devină prea plictisită, ori prea suspicioasă în privința maleabilității lui.

În a zecea lor noapte după ieșirea din Încetinire, pe Tchicaya îl trezi un fluid călduț care-i picura pe față. Deschise ochii în bezna absolută și, în mod nechibzuit, scoase limba ca să guste fluidul. Era apă, însă avea un iz ușor metalic. Își imagină o fisură în plafon și căldura emanată de radiatoarele cu aripioare de pe acoperiș, de deasupra lor, care topea chiciura înconjurătoare.

Se strecură de sub pături fără s-o trezească pe Mariama și bâjbâi după lampă. Când o ridică, văzu o sclipire vagă de lichid care șerpuia în jos pe o conductă groasă de răcire, colectând picăturile la un cot în unghi drept de deasupra pernei unde fusese capul său.

Mariama se foi, după care își acoperi ochii cu palmele.

– Ce-i?

– Curge niște apă de pe acoperiș. Trebuie să ne mutăm.

Deplasă lampa în jur, căutând scurgeri printre celelalte conducte. Apoi îi atrase atenția ceva diferit, o strălucire de culori irizate în partea cea mai de sus a conductei care se dovedise a fi vinovatul inițial.

– Ce-i ăla – ulei?

De ce s-ar fi scurs ulei de pe acoperiș? Din câte știa Tchicaya, puținele componente aflate în mișcare ale centralei se găseau în interiorul clădirii și oricum, în cazul în care aveau contact fizic reciproc, toate

suprafețele erau finisate la nivel molecular, cu coeficientul de frecare aproape egal cu zero. Poate cristalele de gheață ar fi putut reflecta lumina în felul acela. Totuși ce le-ar fi putut face atât de subțiri și de plate?

Cu certitudine trebuia să existe un răspuns simplu, însă enigma îl rodea. Era frig și o parte din el nu-și dorea altceva decât să se ghemuiască din nou sub pături – dar ce rost avea să adopte o stare în care nimeni nu-i putea spune să înceteze să-și mai facă griji și să amâne totul până dimineață, dacă nu profita de libertatea sa de a acționa imediat pentru a-și satisface curiozitatea?

– O să urc pe acoperiș, anunță el.

În lumina lămpii, Mariama clipi des, aparent stupefiată.

Tchicaya își încălță pantofii și ieși, luând lampa cu el.

Ocoli clădirea de două ori înainte de a se decide asupra unei conducte de drenaj cu aspect robust. Lampa era atașată de un lanț; o atârnă în jurul gâtului, ca pe un pandantiv purtat invers, și prinse conducta între antebrațe și genunchi. Nu existau mânere sau prize pentru mâini și suprafața acoperită de chiciură era lunecoasă. Prima dată când lunecă îndărăt, intră în panică și aproape că-și dădu drumul, totuși frecarea cu suprafața de polimer nu era atât de puternică încât să cauzeze durere. După ce reveni de două ori pe sol, constată că dacă sporea strânsoarea în clipa în care începea să lunece, se putea opri într-o fracțiune de secundă, păstrându-și majoritatea altitudinii câștigată cu trudă.

Ajunse la acoperiș cu membrele amorțite și pieptul îmbibat de transpirație înghețată. Se ghemui pe țiglele

dispuse în pantă și agită viguros din brațe, până își dădu seama că mișcările acelea îl făceau să lunece lent înapoi, spre căderea de șapte metri care-l aștepta în spate. Dacă își rănea în mod real carnea cu care se născuse, avea să fie imposibil să se ascundă de părinți. Iar preluarea unui corp nou la vârsta de doisprezece ani l-ar fi făcut subiect de glume pentru multe secole de acum încolo.

Se ridică și se bălăbăni pe acoperiș, tot atât de circumspect față de gravitație, pe cât fusese în Începinire. Nu avea habar dacă se îndrepta în direcția cuvenită; formele întunecate care se ridicau în față puteau să fi fost absolut orice. Se opri pentru a deplasa într-o poziție mai utilă lampa care ajunsese în spate și descoperi o spintecătură prelungă pe interiorul piciorului drept, lipicioasă de sânge. Ceva îl tăiase când lunecase pe conductă, totuși rana nu era dureroasă, așa că nu putea fi adâncă.

Când ajunse lângă aripioarele radiatorului văzu că erau masive; fiecare avea lățimea anvergurii brațelor sale deschise. Ocoli încet structura, luminând cu lampa în interstițiile piezișe dintre aripioare și căutând sursa scurgerii.

– Ce-ai găsit? îl strigă Mariama.

Ieșise din clădirea centralei și era undeva pe sol.

– Deocamdată nimic.

– Vrei să sui și eu?

– Cum vrei.

Simți un fior de vinovăție față de felul cum sunaseră cuvintele acelea, dar nu era nici pe departe o expresie de dispreț superior după standardele pe care le impusese ea.

Acesta era prima acțiune făcută de el de când i se alăturase care să nu fie parte dintr-o strategie complicată de a o mulțumi sau zăpăci pe Mariama. Trebuia să fie indiferent față de ea, numai de data aceasta, altfel ar fi înnebunit.

Când lumina lămpii returnă finalmente sclipirea de curcubeu pe care o întrezărise din interiorul clădirii, aceasta era inconfundabilă: jumătate de aripioară era acoperită de un petic neregulat și lucitor dintr-o substanță unsuroasă. Tchicaya se apropie și o atinse cu vârful unui deget. Substanța era ușor lipicioasă, iar pelicula îi rămase pe deget o fracțiune de milimetru când și-l retrase. Când i se desprinse de piele, o putu simți pocnind înapoi elastic, nu rupându-se precum care să fi avut vâscozitatea unei melase. Ridică degetul și-l cerceta; pielea nu era pătată, iar când îl frecă de degetul mare, nu simți nici urmă de umezeală ori de grăsime. Nu era un gen de ulei pe care să-l mai fi întâlnit anterior și în niciun caz nu era gheață.

Apropie lampa de suprafață pentru a căuta urma vreunui canal de răcire avariat. Acesta trebuia să fie reziduul lăsat de o scurgere, deși nu putea pricepe motivul pentru care fluidul de răcire ar fi trebuit să conțină impurități aderente. Să fi fost antigel? Tremura de frig, dar încăpățânarea îl mâna mai departe.

În centrul cercului de lumină proiectat de lampă, o gaură mică apăru în peliculă și crescu sub ochii lui. Tchicaya menținu lampa cât mai nemișcată cu putință; după ce marginea peliculei se retrăsese în penumbra din exteriorul spotului, gaura încetă să mai crească.

Tchicaya deplasă lampa în altă parte. Fenomenul se repetă: lumina părea să topească pelicula. Totuși razele lămpii nu emiteau deloc căldură. Să fi declanșat un gen de reacție fotochimică?

Reveni la prima fisură făcută în peliculă. Aceasta se redusese la jumătate din mărimea pe care o avusese când îndepărtase lampa. Făcu o gaură în peliculă într-un al treilea loc, după care reveni cu lampa la a doua gaură. Și aceasta se închidea. Tchicaya ieși din interstițiul dintre aripioare și rămase ghemuit pe țiglele acoperișului, cu dinții clănțănind. Poate că lumina distrugea substanța necunoscută din care erau alcătuite moleculele peliculei, în timp ce procesul chimic care o formase inițial o reconstruia, după ce lumina era îndepărtată. Unele mixturi de substanțe chimice simple se puteau comporta în mod complicat. Nu avea niciun rost să înceapă să apeleze expresii din lecțiile de biologie – ca *fototropism negativ*.

Brațele îi tremurau. Mariama amuțise după ultimul lor schimb de cuvinte; probabil că revenise în pat.

Se sculă în picioare și cercetă scrupulos celelalte părți ale radiatorului, însă doar o latură a unei aripioare purta urme vizibile de peliculă.

Scoase un briceag din buzunar, îl deschise și râcâi pelicula. Suprafața păru neschimbată, însă când ridică briceagul, pe tăișul lamei era vizibil un reziduu ceros.

Ocoli structura și în același timp numără aripioarele, orientându-se după stele. Închise ochii și-și imagină arcul pe care soarele îl descria când traversa bolta; era o sarcină mai ușoară acum decât ar fi fost

înainte să fi stat un an în camera din față a locuinței sale și să fi privit panglica de foc deplasându-se în funcție de anotimp. Pași între două aripioare și șterse pe suprafața curată a radiatorului substanța care se lipise de cuțit.

Se uită din nou la cer. Un milion de stele, un milion de planete moarte. Numai patru planete adăpostiseră vreodată ceva diferit. Probabil că intuiția lui avea să fie contrazisă, dar ideea îl făcu să surâdă. Unele lucruri erau atât de mari și de bizare, încât nu ți le puteai dori decât în derâdere, iar dezamăgirea cauzată de neapariția lor ar fi semănat cu o criză de isterie în care blestemai lumea pentru că soarele nu răsărise la cheremul tău.

Tchicaya avansă până la marginea acoperișului; răsuflarea se învolbura în aburi în fața lui.

Pe când cobora pe conductă, piciorul începu să-i pulseze. Corpul lui izbutise să închidă rana și acum îl avertiza să nu rupă pansamentul temporar de colagen pe care-l țesuse peste tăietura din piele. Mișcându-se astfel încât să îndepărteze presiunea exercitată asupra rănii, Tchicaya luă o decizie: dorea să-și reamintească noaptea aceasta, dorea să-i lase un semn. Își instrui Exosinele să nu permită niciodată celulelor pielii sale să crească la loc în modelul lor normal, peste rană. Pentru prima dată, avea să îngăduie lumii să-i lase o cicatrice.

– De ce trebuie să-mprumutăm scara părinților tăi?

Tchicaya îi făcu Mariamei semn să se îndepărteze de magazia de unelte.

– Sper că nu va declanșa nicio alarmă. Dacă aș încerca să împrumut scara altcuiva, ar putea semăna cu o tentativă de furt.

Nu voia totuși ca ea să participe la asta. Faptul că locuința îi îngăduise să intre neinvitată, ba chiar să-i împrumute hainele fără permisiunea lui, dovedea că era pregătită să arate oarecare toleranță față de prietenii lui. Părinții lui nu fuseseră niciodată obsedați de păzirea bunurilor lor, așa că nu era surprinzător că nu programaseră niciun fel de reacții paranoice, gata să declanșeze la o atingere de fir de păr. Nu intenționa însă să-și forțeze norocul.

Când ieși din șopron, Mariama spuse:

– Bun, dar *pentru ce* ne trebuie? Ce-i atât de interesant acolo sus, pe acoperiș?

Tchicaya roti scara spre ea, făcând-o să sară îndărăt.

– Probabil nimic.

Când se trezise de dimineață, intenționase să-i arate pelicula de pe conductele de răcire din interiorul centralei, dar la lumina zilei vederea ei i se păruse atât de banală și neinspiratoare, încât se răzgândise; probabil că se uitase ea însăși și nu văzuse decât o decolorare slabă. Râsese de naivitatea lui, când își descrisese în cele din urmă experimentul, însă lui nu-i păsase.

– Vom afla diseară.

Mariama era derutată.

– Ce mă poate opri să sui acolo înainte de lăsarea nopții?

Tchicaya strânse mai tare mâinile pe scară, dar chiar dacă nu i-ar fi dat-o, ei nu i-ar fi trebuit.

– Nimic, îi răspunse. Te rog să aștepți, asta-i tot.
Răspunsul acela păru s-o încânte. Îi zâmbi luminos.
– Atunci o s-aștept.

Scara nu putea să se extindă pe toată lungimea până la acoperiș și Tchicaya trebuie să argumenteze cu ea să se extindă cât de puțin.

– Nu-i sigur, se tângui scara.

– Am fost deja o dată acolo sus, fără ajutor din partea ta, protestă el și îi arătă noua lui cicatrice trandafirie. Dacă va fi nevoie, voi sui din nou pe conductă. Poți să-mi asiguri un suiș cât mai ferit de pericole... sau poți să rămâi pe sol și să fii complet inutilă.

Scara cedă. Tchicaya o prinse ferm de extremitatea inferioară, în timp ce o undă de deformare străbătu lungimea dispozitivului. Când balustradele laterale se întinseră, materialul fu redistribuit în trepte noi. În forma ei finală, nu mai groasă decât o foaie de hârtie, scării tot îi mai lipsea un metru ca să atingă marginea acoperișului, dar de acolo accesul era posibil.

– După tine, rosti Mariama.

Tchicaya intenționase să fie în urma ei, pentru ca s-o poată prinde în eventualitatea în care aluneca, dar presupusese că ea va solicita oricum să suie prima, așa că nu-și pregătise nicio replică. Sprijini scara și începu să suie. Nu trebui să privească în jos ca să știe când i se alăturase; simțea structura vibrând cu a doua încărcătură.

Dacă Mariama cădea și se rănea, s-ar fi putut retrage după voie în lumea lipsită de dureri a Procsului ei. Un accident ar fi însemnat descoperire și rușine, însă nu o

mare suferință. Totuși mâinile lui Tchicaya tremurau la gândul acela și nu se putea imagina simțind altceva. Structura minții sale fusese transmisă ereditar cu numai câteva modificări minore de la forma umană originală, modelată de evoluție în Epoca Morții, lăsându-l să aleagă între a-i îmbrățișa impulsurile în toată absurditatea lor – precum străvechi figuri de stil al căror înțeles literal nu mai avea nicio asemănare cu nimic din ceea ce mai făceau oamenii – sau a se strădui să inventeze un vocabular nou pentru a le înlocui. Dacă țineai la cineva, ce ar fi putut substitui sentimentul groaznic de suferință pe care-l simțeai dacă persoana aceea ar fi pățit ceva? El știa că acorporalii găsiseră propriile lor răspunsuri, variate, dar îl amețea ideea că într-o bună zi el însuși ar fi putut face la fel.

Privi în jos.

– Ce-i? întrebă Mariama.

– Nimic.

Urcușul lung era mai ușor decât fusese în noaptea trecută, totuși Tchicaya constată că actul de a se întinde pentru a se prinde de jgheabul acoperișului era mai deconcertant când se afla cocoțat pe ultima treaptă a scării, decât atunci când strânsese ferm între picioare conducta de scurgere. Se săltă pe acoperiș, apoi se îndepărtă iute de margine, pentru a nu sta în calea Mariamei. Peste câteva secunde ea i se alătură.

– Ar fi trebuit să fi utilizat corzi și ancore cu gheare de pisică, spuse ea. Așa cum fac pe munți.

– Nu m-am gândit la asta, recunoscu Tchicaya.

– Glumeam.

– Ar fi putut totuși să fie distractiv.

Ar fi putut să fie mai puțin periculos.

– Acum o să-mi spui marele secret?

Tchicaya simulă indiferența.

– Te-am avertizat: probabil că nu-i nimic important.

Ridică raza lămpii peste acoperiș, dar în mod deliberat o păstră cât mai jos.

– Pe aici.

Păși împreună pe țigle, fără un cuvânt. Când ajunseră la radiator, Tchicaya îi arătă peticul de peliculă irizată pe care-l descoperise în noaptea trecută.

Mariama îl examină. Tchicaya se așteptase pe jumătate ca ea să identifice imediat substanța, dezumflându-i fantezia cu o explicație mult mai simplă, însă fu la fel de nedumerită ca și el. Când îi arătă cum pelicula reacționa față de lumina lămpii, ea spuse:

– De asta credeai că nu va fi nimic aici? Te așteptai s-o distrugă lumina soarelui?

– Nu. Suprafața asta ar trebui să fie în umbră toată ziua.

– Ar primi totuși niște lumină dinspre cer.

– Adevărat, acceptă el, dar dacă a existat azi-noapte, fie că putea supraviețui nivelului respectiv de lumină indirectă, fie că se formase după apus, cel puțin o dată. Și atunci de ce să nu mai fie din nou aici?

Mariama încuviință răbdător.

– Perfect. Atunci de ce m-ai avertizat să nu m-aștept la mare lucru?

Tchicaya simți un nod în gât.

– Am râcâit niţel şi am pus substanţa pe altă aripă. Una care ar fi trebuit să aibă aceleaşi condiţii de umbră. Ca să văd dacă va...

Nu putea rosti cuvântul.

– Ca să vezi dacă va creşte?

El încuviinţă cu un aer prostesc.

– Unde? ţipă Mariama încântată.

Întinse mâna spre lampă, dar când el nu-i dădu drumul, nu se luptă să i-o smulgă. Se mulţumi să-l prindă de braţ şi zise:

– Vrei să-mi arăţi? Te rog!

Se împleticiră în jurul radiatorului, ajutându-se reciproc să-şi menţină echilibrul. Tchicaya îşi spuse că nu-i păsa ce descopereau; când nu vor găsi nimic, puteau să râdă împreună de uriaşa lui amăgire.

– Asta este.

Introduse lampa în spaţiul în formă de prismă triunghiulară dintre aripioare, însă n-o putu ţine nemişcată.

– Vezi ceva?

Mariama îl cuprinse cu braţul, stăpânindu-i întregul corp, astfel ca să poată stăpâni lampa.

În faţa lor se vedea un petic de peliculă, un oval cam de mărimea palmei lui, exact la înălţimea la care-şi curăţase cuţitul.

Mariama luă lampa şi îngenunche ca să-l inspecteze mai îndeaproape. Pelicula începu să se contracte imediat şi ea îndepărtă lumina.

– Deci ăsta nu era aici ieri-noapte?

– Nu.

– Atunci trebuie să fie o nouă... Se strădui să găsească cuvântul potrivit. Colonie? Asta crezi că este?

– Nu știu.

Ea se întoarse către el.

– Dar este vie? Trebuie să fie!

Tchicaya rămase tăcut pentru un moment. Crezuse că rezultatul va pune capăt problemei, totuși acum avea alte idei. Dovada continua să fie prea superficială pentru a susține concluzii extraordinare.

– Există substanțe chimice, rosti el, care fac unele chestii stranii. Nu sunt sigur ce dovedește asta.

Mariama se ridică în picioare.

– Trebuie să trezim pe cineva și să-i arătăm. Imediat!

Tchicaya era îngrozit.

– Însă atunci vor ști ce am făcut. Vor ști că am ieșit din Încetinire.

– N-o să-i pese nimănui. Nu știi cât de rar este așa ceva?

El aprobă din cap.

– Dar îmi promiți...

Mariama izbucni în râs.

– N-o să dăm de niciun necaz! Asta-i de o mie de ori mai important!

Viață băștinașă fusese depistată doar pe trei planete în afara Pământului; simplă și microbiană, dar în toate cazurile unică. Fiecare biosistem utiliza reacții chimice diferite, metode diferite de colectare a energiei, unități structurale diferite, moduri diferite de stocare și transmitere a informației. La nivelul cel mai grosolan, cel mai pragmatic, cunoștințele acestea

puteau să aibă prea puțină valoare; tehnologia depășise de mult abilitatea de eficientizare a naturii. Însă fiecare rară întrezărire a unui alt accident de biogeneză proiecta încă o rază de lumină asupra naturii și posibilităților vieții. Acoperișul acestei clădiri avea să devină locul cel mai des pomenit în discuții pe o rază de o sută de ani-lumină.

– Și dacă este ceva ce am adus noi înșine? întrebă Tchicaya. Atunci n-ar mai fi cine știe ce descoperire...

– Ce adică? Nimic din ceea ce-am adus nu poate să sufere mutații în mod liber: fiecare celulă din fiecare recoltă, fiecare celulă din corpurile noastre are cincizeci de enzime sinucigașe diferite care ucid descendenții la prima eroare genetică. Este imposibil să fie *de la noi.*

Tchicaya începuse să obosească tot încercând să-și țină echilibrul pe acoperișul înclinat; se așeză cu spatele rezemat de aripioară. Era călduță, avea temperatura corpului. După terminarea Încetinirii, ar fi fost mai fierbinte decât punctul de fierbere al apei. *Atunci ce extremă favoriza formele de viață băștinașă?* Oare crescuse aici înainte de Încetinire și apoi izbutise să dăinuie în relativa răcoare? Sau ieșise din reziduurile înghețate și colonizase radiatorul după ce Încetinirea făcuse benignă această nișă minusculă?

Mariama se așeză lângă el.

– Va trebui să plecăm, spuse ea.

– Nu putem aștepta până dimineață?

– Nu mă refer la noi... acum. Va trebui să plecăm de pe Turaev. *Vor evacua planeta.* Toți va trebui să mergem altundeva. Surâse și adăugă, simulând gelozia:

Dintotdeauna dorisem ca eu să fiu cea care va zgâlțâi locul acesta din apatie. Se pare însă că m-ai învins.

Tchicaya rămase nemișcat, schițând o ușoară grimasă. Cuvintele refuzau să pătrundă. Știa că ea avea dreptate: era un principiu universal, acceptat de toate societățile care călătoreau prin spațiul cosmic. În celelalte trei cazuri, planetele respective intraseră în carantină strictă, fiind lăsate să-și urmeze propriile destine. Totuși numai una dintre ele fusese colonizată la momentul depistării vieții. Pe Turaev formele de viață native ar fi trebuit să fi dispărut cu mult înainte de lansarea primilor spori ai coloniștilor. Oricât de microscopice ar fi fost și oricât de rarefiat distribuite, ar fi trebuit să lase o semnătură chimică detectabilă în atmosferă.

Lacrimi îi începeau ochii. În euforia lui, nu se gândise nicio clipă dincolo de confirmarea improbabilă că propria lui planetă, propriul lui oraș ar fi deținut al patrulea exemplu cunoscut de viață extraterestră. Ar fi putut să treacă în cele din urmă peste rușinea acestei escapade copilărești, scuzându-se pe jumătate cu descoperirea norocoasă. El însă fusese mai mult decât neascultător, mai mult decât nerespectuos cu obiceiurile care legau laolaltă oamenii de pe Turaev. El le distrusese întreaga lume.

Nu dorea să plângă în fața Mariamei, așa că bolborosi doar un șuvoi incoerent de cuvinte. Tot ce plănuise, tot ce-și imaginase pentru viitor tocmai se preschimbase în cenușă. Putea să fi călătorit într-o bună zi, ca Erdal, totuși el nu și-ar fi lăsat niciodată în urmă prietenii și

familia, n-ar fi pierdut niciodată sincronizarea. Cincizeci și nouă de generații făcuseră din planeta aceasta căminul lor; Tchicaya nu putea să mai aparțină vreodată altui loc. Acum totul avea să-i fie smuls. Și nouă milioane de oameni aveau să sufere aceeași soartă.

Când se opri ca să-și tragă răsuflarea, Mariama spuse liniștitor:

– Totul de aici poate fi mutat! Toate clădirile, toate plantațiile... Te-ai putea trezi pe Noul Turaev, la o mie de ani-lumină depărtare și dacă nu te-ai uita la stele, nici măcar n-ai ști că ești altundeva.

– Știi bine că nu se va-ntâmpla niciodată așa! replică înfocat Tchicaya. Acum cinci minute, erai fericită!

Se șterse la ochi, străduindu-se să nu-și îndrepte furia asupra ei. Înțelesese întotdeauna ce dorea ea; nu avea niciun drept s-o învinovățească pentru asta. Însă orice asigurare ar fi primit din partea ei ar fi fost găunoasă.

Mariama amuți. Tchicaya își îngropă capul în mâini. Pentru el nu exista evadare: numai adulții aveau dreptul să-și închidă Procsul, să opteze pentru extincție. Dacă s-ar fi aruncat de pe acoperiș și și-ar fi fracturat coloană vertebrală, dacă s-ar fi îmbibat în benzină și și-ar fi dat foc, asta l-ar fi făcut doar și mai demn de dispreț.

Mariama îi cuprinse umerii cu brațul.

– Pe câte planete, zise ea, crezi c-au găsit viață?

– Știi și tu răspunsul. Pe trei, după Pământ.

– Nu știu asta. Poate c-au fost zece... Poate c-au fost sute...

Tchicaya simți cum îl furnică pielea. Ridică privirea și-i căută ochii în lumina stelelor, întrebându-se dacă-l

testa. Ceea ce-i propunea acum era infinit mai rău decât orice făcuseră deocamdată.

– Dacă crezi că va face rău la așa mulți oameni, în asemenea măsură, rosti ea, atunci o să te-ascult.

Lacrimile curgeau din nou pe obrajii lui; ea i le șterse cu dosul mâinii.

– Am încredere în tine.

Tchicaya își feri ochii. Din ziua în care se cunoscuseră, Mariama avusese puterea să incinereze totul în jurul ei, să străpungă fiecare absurditate înăbușitoare împotriva căreia se ridicase. Când discutaseră despre viitor, era singurul lucru despre care ea vorbise vreodată: descoperirea unui mod prin care să silească Turaev să se schimbe. Acum putea să devasteze planeta cu propriile ei reguli stupide și nimic n-avea să mai fie la fel vreodată.

Decât dacă el o ruga să n-o facă.

Tchicaya dormi până la sfârșitul Începutului lui Erdal și se deșteptă din vise adânci, reîmprospătat, dar dezorientat. Rămase în pat și ascultă vântul, gândindu-se la cele petrecute în ultimii două sute șaptezeci și doi de ani.

Erdal călătorise către Gupta, aflată la o sută treizeci și șase de ani-lumină depărtare, unde stătuse zece zile. Când avea să se ridice din cuvă, revenind în carnea în care se născuse, avea să constate că și pe Turaev trecuseră tot zece zile. El urma să fie aducătorul de vești, descriindu-și cu înflăcărare călătoria, familiei și prietenilor. Nu avea să fie pentru ei un străin, întâmpinat de o incomprehensibilă litanie de schimbări.

Întreaga planetă îl aşteptase. Ce altceva ar fi trebuit să facă? Soarele lui Turaev avea să ardă încă patru miliarde de ani. Câtă lăcomie şi nerăbdare ar fi fost necesare pentru a purta ranchiună aşteptării, pentru a te lepăda de cineva de dragul câtorva secole?

Tchicaya simţea mai degrabă mândrie decât vinovăţie. În ciuda decalajului său temporal, inima continua să-i fie în locul cuvenit şi decisese să nu mai fie niciodată atât de slab.

În timp ce se îmbrăca, privirea îi coborî pe cicatricea de pe picior. Era convins că părinţii lui o observaseră, însă niciunul nu-i ceruse să-i explice înţelesul ei. Era dreptul lui de a decide cui să-i spună, şi când.

Deasupra cicatricei, între picioare, pielea se înroşise şi se inflamase recent. Tchicaya rămase pe marginea patului şi testă cu grijă tumefierea. Când o atingea, era ca şi cum s-ar fi gâdilat singur; îl făcea să zâmbească uşor, dar nu putea ascunde că ar fi preferat mai degrabă să fi fost gâdilat de altcineva.

Termină să se îmbrace, mişcându-se încet prin odaie. Nu se gândise că avea să se întâmple atât de curând. Unii aveau paisprezece, cincisprezece, şaisprezece ani. El era înalt, totuşi nu era puternic pentru vârsta lui. Încă nu semăna cu părinţii lui. Nu era pregătit. Era un soi de boală, un soi de greşeală.

Se aşeză iarăşi pe pat, străduindu-se să nu intre în panică. Deocamdată nimic nu era ireversibil. Indiferent ce anume ar fi construit corpul său, până la finalizare putea să mai treacă un an; întotdeauna prima dată dura mai mult. Iar el încă se putea răzgândi, îşi

putea schimba sentimentele. Totul era voluntar, îi explicase tata. Dacă nu iubeai pe cineva în mod profund și dacă persoana respectivă nu avea aceleași simțăminte față de tine, niciunul dintre voi nu putea dezvolta ceea ce vă trebuia amândurora pentru a face dragoste împreună.

Tchicaya își dezgoli iarăși pielea congestionată și privi posomorât mica protuberanță informă. Fiecare cuplu creștea ceva diferit, tot așa cum fiecare cuplu avea un copil diferit. Moleculele care trecuseră deja între ei prin aer aveau să determine perechea de forme care se plăsmuiau. Ei doi aveau atunci să fie legați laolaltă, literalmente refăcuți unul pentru celălalt; până și semnalele chimice care le ofereau plăcere aveau să se potrivească împreună într-un model complementar tot atât de unic, cât și carnea lor acuplată.

– Nu te iubesc, șopti Tchicaya. Nu însemni nimic pentru mine. Nu te iubesc.

Avea să-și imagineze fața ei și să recite cuvintele zilnic, o dată când se trezea și o dată înainte de culcare. Dacă era îndeajuns de puternic, îndeajuns de încăpățânat, corpul lui trebuia să asculte.

7

Sophus avea prea mult tact pentru a-l întreba pe Tchicaya de unde o cunoștea pe Mariama; trebuie să fi fost evident că răspunsul era lung, complicat și că în

general nu-l privea pe el. Tchicaya oferi minimumul absolut pe care părea să-l ceară situația.

– Am crescut împreună în același oraș de pe Turaev, explică el. A trecut mult de când nu ne-am întâlnit.

Când Mariama ceru să afle ce se petrecea în *Rindler*, Tchicaya îi lăsă locul lui Sophus care preluă sarcina de a contura progresele și dezamăgirile înregistrate în șapte-sprezece decenii. Tchicaya ascultă politicos, sperând că Mariama înmagazina mai multe decât el. Gândurile îi erau atât de împrăștiate de șocul sosirii ei, încât renunță să mai încerce să fie atent; ulterior putea să rederuleze întreaga conversație.

În timp ce Sophus vorbea, se plimbară toți trei prin navă. Mariama nu fu afectată de panorama de pe pasarele; poate că până atunci nu mai fusese atât de aproape de graniță, dar se părea că se acomodase cu spațiul cosmic. Pe de altă parte, pe Tchicaya nu l-ar fi surprins dacă ea ar fi decis să aleagă în mod oficial calmul în noul mediu, chiar dacă își părăsise pentru întâia oară planeta.

Când Tchicaya se recuplă la discuție, Mariama spunea:

– Prin urmare nu există nicio posibilitate de a utiliza argumente din clasa universalitate pentru a proiecta un vierme Planck de eficiență generală înainte de a preciza detaliile fizicii?

– Tarek s-a ocupat de asta, răspunse Sophus, și chiar a încercat niște experimente, totuși cred că-i o fundătură. În primul rând, tot nu știm care sunt simetriile acestui

sistem. Eu unul am renunțat mai mult sau mai puțin să vorbesc despre „novo-vid"; induce prea mult în eroare. Care vid? Nu știm să existe vreo stare aflată în spațiul nul al tuturor operatorilor de anihilare pentru particulele mimozane de inițiere. Iar dacă o asemenea stare ar exista, nu știm dacă ea va asculta de ceva măcar pe departe analog invariantului Lorentz. Este posibil ca îndărătul graniței să nu existe niciun fel de simetrie a translatării temporale.

– Glumești!

– Deloc. Ba chiar, pare tot mai probabil de la o zi la alta.

Sophus privi cu subînțeles spre Tchicaya, de parcă ar fi așteptat să fie recunoscută lăudabila deschidere a Conservatorilor.

– Așa este, spuse Tchicaya. Am asistat eu însumi la un experiment, cu numai câteva ore în urmă.

Mariama îi zâmbi, invidioasă pe ușorul lui avantaj.

El îi răspunse surâsului, sperând că fața nu-i trăda confuzia. În clipa în care o văzuse stând pe puntea de observație, nu presupusese în mod conștient nimic despre facțiunea căreia se alăturase ea; asemenea griji efemere îi zburaseră complet din gânduri. Acum, după ce dezvăluise nepăsător și în trecere că sosise aici pentru a susține tabăra despre care Tchicaya ar fi fost gata să jure că ea i se va opune, singura parte din mintea lui care rezona cu adevărul acesta era modelul cel mai vechi și mai rudimentar pe care-l avea despre ea: o persoană al cărui unic rol în viață era de a-l deruta și tulbura pe el: Mariama originală, despre care el își

închipuise că ar fi fost în stare de orice, nu atât pentru a-i face lui în ciudă, cât pentru a-i dovedi că n-avea nicio speranță s-o silească să facă ceva.

Tchicaya își sili gândurile să revină la comentariile lui Sophus. Kadir și Zyfete nu fuseseră nici pe departe atât de expliciți, dar nici nu fuseseră în toanele cele mai prietenoase. Însă acum disperarea lui Kadir căpăta mai mult sens; depășea temerile sale sporite pentru soarta planetei natale și o altă banală și frustrantă întâlnire cu granița.

Simetria translatării temporale era cheia tuturor speranțelor lor de a prognoza comportamentul novo-vidului. În fizica uzuală, dacă două persoane efectuau același experiment, unul începând să lucreze la miezul nopții, iar celălalt la amiază, versiunile lor separate puteau fi comparate foarte ușor: era suficient să se adauge ori să se scadă o jumătate de zi și toate datele lor puteau fi suprapuse. Era ceva prea evident pentru a merita să fie declarat, însă posibilitatea în sine și faptul că orice lege a fizicii trebuia să fie compatibilă cu acest proces de glisare a celor două succesiuni de evenimente duceau la o restricție importantă asupra formelor pe care le puteau lua asemenea legi.

La un nivel sau altul, tot ce se întâmpla în univers era unic. Dacă asta n-ar fi fost adevărat, atunci n-ar fi existat memoria sau istoria; n-ar fi existat niciun fel de cronologie care să aibă înțeles. În același timp era întotdeauna posibil să desfaci unele caracteristici ale unui eveniment din tapiseria complicată a contextului său și să soliciți ca acel mic petic de realitate să arate la fel ca

nenumărate altele, dacă știai cum să le orientezi pe toate în scopul comparării. Un pas către nord pe Turaev la a optsprezecea ta aniversare nu putea niciodată să fie identic cu un pas către vest pe Pachner după patru mii de ani, dar analizând aceste două activități indiscutabil singulare, puteai să extragi fără probleme articulațiile și mușchii relevanți din hățișul înconjurător de detalii biografice și planetologice și să declari că legile aplicabile ale mecanicii erau exact aceleași în ambele cazuri.

După accident fusese evident că ceea ce mimozanii creaseră în Silențiator nu deținea aceleași simetrii precum continuumul spațio-temporal obișnuit, care permitea îndepărtarea locului unic, timpului, orientării și vitezei oricărui sistem fizic, dezvăluindu-i adevărata natură. Cu atât mai puțin se așteptase cineva ca vidul mimozan să asculte de simetriile „interne" grație cărora faza unui electron sau culoarea unui quarc erau la fel de arbitrare ca alegerea primului meridian al unei planete.

Însă toți cei care studiau novo-vidul se bizuiseră pe ipoteza că aceste uniformități familiare fuseseră doar înlocuite de altele mai exotice. Matematicienii oferiseră de multă vreme un catalog de posibilități care le întrecuseră pe cele realizate în natură: mai multe sau mai puține dimensiuni, diferite structuri geometrice invariante, noi grupuri Lie pentru transformări între particule. Toate acestea ar fi fost straniu de întâlnit, dar finalmente ar fi fost manipulabile. Și în cel mai rău caz se considerase înțeles de la sine că exista o posibilitate de a utiliza rezultatele unor experimente suficient de

simple, pentru a deduce ce se va întâmpla când experimentele respective erau repetate. Odată ce pierdeai însă *asta*, prognozele în sensul convențional deveneau imposibile. Puteai la fel de bine să încerci să ghicești cu cine te vei întâlni într-o sală de spectacole aglomerată de pe Quine, consultând lista invitaților la un spectacol de gală cu o piesă de Eschil.

– Dacă ai dreptate, rosti Tchicaya, atunci ne irosim timpul.

Sophus râse.

– Păcat că nu toți Flexibilii sunt la fel de ușor de descurajat.

Tchicaya sesiză schimbarea din purtarea Mariamei, când fu în cele din urmă etichetat pentru ea. Nu păru surprinsă, nici mai rece față de el, totuși o expresie de resemnare îi traversă chipul, ca și cum ar fi lăsat celelalte posibilități să dispară.

– Nu am spus că te-am crezut, replică el. Acum știu că pur și simplu răspândești informații false.

– Toate datele sunt publice, zise Sophus. Poți judeca și singur. Ceva mai târziu însă susțin o prezentare care te-ar putea interesa.

– Despre motivul pentru care toți ar trebui să renunțăm și să plecăm acasă? Cu Flexibilii primii, bineînțeles.

– Nu, despre motivul pentru care n-ar trebui s-o facem, chiar dacă am dreptate.

Tchicaya fu intrigat.

– Distribui disperarea cu o mână și o iei cu mâna cealaltă. În felul acesta, nu ne vei alunga niciodată.

– De fapt nu mă interesează să alung pe nimeni, protestă Sophus. Cu cât mai mulți oameni vor lucra asupra acestei probleme, cu atât mai repede o vom înțelege. Sunt bucuros să-mi partajez ideile cu toți... iar dacă un Flexibil mă învinge pe linia de sosire din cauza asta, dar nu dovedește generozitate reciprocă, ce am pierdut?

– Nu te temi că noi vom trece primii prin graniță? Și că vom susține ceea ce voi sperați să anihilați?

Sophus surâse amabil.

– S-ar putea să apară un punct în care aceea să fie adevărata amenințare. Dacă voi fi vreodată convins că l-am atins, cred că mi-aș putea schimba strategia. Deocamdată însă este ca un joc de Transmite-Pachetul-Cuantic: toți jucătorii acționează simultan pentru a rupe ambalajul și toți jucătorii partajează beneficiile. De ce să revin la versiunea clasică? Asta-i mai rapidă și mult mai plăcută.

Tchicaya nu-l contrazise. Ar fi fost nepoliticos să afirme evidența; când Sophus ar fi decis finalmente că partajarea ideilor sale devenea prea riscantă, n-ar fi fost în avantajul lui s-o anunțe. În punctul acela strategia logică ar fi fost să continue să afișeze aceeași generozitate pe care o dovedise în trecut, dar să substituie ipotezele câștigate cu greutate, pe care în trecut le dezvăluise oponenților săi, cu diversiuni la fel de iscusit realizate.

Când ajunseră la cabina Mariamei, Sophus îi părăsi. Tchicaya rămase pe coridor, nesigur dacă ea dorea să rămână ori să plece.

– Vrei să intri, dacă intri? zise ea.

El stătu turcește pe pat, în timp ce Mariama se plimba prin cabină. Inclusese în transmisia ei niște ornamente materiale – o mână de roci cioplite și obiecte suflate din sticlă pe care unitatea de receptare din *Rindler* i le recrease amabil – și acum nu se putea decide unde să le amplaseze.

– Eu am călătorit fără bagaje, o tachină Tchicaya. Nu mi s-a părut corect să le cer să canibalizeze nava pentru ca să-mi asigure bibelourile.

Mariama miji ochii.

– Puritan ca întotdeauna, nu? Sper că nu până la amnezie.

El râse.

– Nu în zilele astea.

În trecut lăsase unele amintiri rareori utilizate în Procsurile siajului său de corpuri. Din cauza reapelării complet senzoriale, volumul de date creștea rapid și sosea un moment când a-și aminti cu exactitate cum fusese când își scuturase apa din urechi într-un râu de pe Gupta sau cum se rostogolise pe o parte și trăsese un vânt pe când campa într-un deșert de pe Peldan nu i se mai păruse o parte crucială a identității sale.

Cu toate acestea își readunase toate fleacurile înainte ca vreunul dintre Procsuri să fi fost șters. Iar acum, când nu mai exista niciun loc în care să-și poată stoca amintirile cu speranța că vor rămâne ferite – chiar dacă le-ar fi arhivat la o comunitate de acorporali fugari, siguranța lor necesita prețul accesibilității – , toate păreau că ar fi meritat să le târască după el, pe timp nedefinit.

Mariama decise finalmente asupra raftului de lângă pat ca locul cel mai bun pentru o variantă complex împletită a buteliei Klein.

– A-ți păstra amintirile este altceva, spuse ea. Nu te oprește să treci dincolo de orizont.

– Dincolo de orizont? pufni Tchicaya. Am patru mii nouă ani! Dacă elimin Încetinirile și neștiința de sine din timpul călătoriilor, nu am trăit realmente nici jumătate din timpul respectiv.

Teoria informației restricționa genul de corelații pe care oricine l-ar fi putut susține între stările sale mentale la momente diferite; detaliile depindeau de structura minții tale, de natura hardware-ului ei și, în cele din urmă, de legile fizicii recent destul de plasticizate. Dacă existau totuși limite inevitabile, acestea se aflau la eoni depărtare.

– Cred că încă pot susține că fac o treabă mult mai bună în a semăna cu mine însumi – la orice vârstă anterioară – decât un străin ales aleatoriu.

Mariama își încrucișă brațele pe piept și surâse ușor.

– În sensul strict, evident. Dar nu crezi că oamenii pot traversa alt tip de orizont? Definiția strictă enumeră totul: toate aspectele de temperament, toate gusturile minore, toate opiniile banale. Există atât de mulți indicatori, încât nu-i de mirare că-i necesară o eternitate pentru ca toți să rătăcească îndeajuns de departe pentru a schimba pe cineva încât ca să nu mai poată fi recunoscut. Totuși nu ei ne definesc. Nu ei sunt ceea ce ar face ca ego-urile noastre mai tinere să ne accepte ca pe succesorii lor de drept, ori să tresară oripilate.

Tchicaya îi aruncă o privire de avertisment despre care spera că o va îndepărta de subiect. Dacă ar fi fost un străin, i-ar fi cerut Mediatorului său să trateze subtextul, însă nu credea că vreunul dintre ei se schimbase atât de mult, încât să nu-și poată citi reciproc expresiile fețelor.

– Vreun copil? întrebă el.

Ea încuviință.

– Unul. Emine. Are șase sute doisprezece ani.

Tchicaya zâmbi.

– Ai fost foarte reținută. Eu am avut șase.

– Șase! Este vreunul cu tine, aici?

– Nu.

Avu nevoie de o clipă ca să înțeleagă motivul pentru care-l întreba; el jurase mereu că nu-și va părăsi niciodată vreun copil înainte să fi trecut un secol.

– Sunt toți pe Gleason; acolo familiile mari reprezintă ceva obișnuit. Cel mai tânăr are patru sute nouăzeci de ani.

– Niciun călător printre ei?

– Nu. Dar Emine?

Mariama încuviință încântată.

– S-a născut pe Har'El și a plecat odată cu mine. O vreme am călătorit împreună.

– Unde este acum?

– Nu știu sigur.

Recunoscuse adevărul fără reticență, însă lui Tchicaya i se păru că-i aude o undă de tristețe în glas.

– Una dintre problemele legării planetare, spuse el, este că odată ce te-ai legat de un loc, s-a terminat!

Chiar dacă hoinărești pe emisfera opusă, toți ceilalți indivizi care au ales să rămână se află la numai câteva ore distanță.

– Dar doi călători? Ce garantează asta? ridică din umeri Mariama. Întâlniri întâmplătoare, la fiecare câteva sute de ani. Sau mai frecvent, dacă te străduiești. Eu nu simt că aș fi pierdut-o pe Emine.

– Bineînțeles că nu. Și nici pe ceilalți. Ce te poate opri să-i vizitezi pe cei care au rămas locului?

Ea clătină din cap.

– La întrebarea asta știi și singur răspunsul. Ești ca o încrucișare dintre un personaj din basme și un fel de... dezastru climateric foarte rar.

– Hai, termină! Nu-i chiar așa de rău.

Tchicaya știa că în spusele ei exista un sâmbure de adevăr, totuși părea pervers să se plângă despre asta. Când fusese tratat astfel încât să se simtă binevenit, fusese ca vizitator, o noutate temporară. Când copilul tău a trăit timp de secole cu trei sau patru generații ale propriilor săi descendenți, tu n-ai fost o piesă lipsă din puzzle. El însă nu se așteptase niciodată să se *insereze* undeva, oriunde. Odată ce-i spusese cuvei de pe Turaev că putea să-i recicleze carnea în care se născuse, renunțase la ideea că undeva va exista întotdeauna o cameră care-l așteaptă.

– Și celălalt părinte al Eminei? întrebă el.

Mariama zâmbi.

– Și partenerul tău de pe Gleason? Cel cu care ai crescut șase copii?

– Eu am întrebat primul.

– Ce-i de spus? Ea a rămas pe Har'El. Nici chiar Emine n-a putut-o trage după ea.

Mariama plecă ochii și purtă vârful unui deget peste muchiile unei sculpturi abstracte.

– Dacă i-ai putea trage pe toți după tine, spuse Tchicaya, ce rost ar mai avea să pleci? Pe Pământ au existat culturi care călătoreau peste continente, întregi familii extinse... și de obicei ele erau mai conservatoare decât cele care rămăseseră pe loc sau decât cele care dădeau naștere diasporei.

Mariama făcu o grimasă.

– Dacă s-ar întâmpla ca doi călători să aibă un copil, s-ar putea vorbi deja despre un trib?

– Nu, dar călătoria nu înseamnă o schimbare de decor, ci ruperea legăturilor.

Tchicaya simți o senzație puternică de déjà-vu, apoi își dădu seama că cita propriile ei cuvinte. Căpătase de multă vreme obiceiul de a le folosi în discuțiile cu alții.

– Nu spun că ar fi rău dacă șase generații întregi s-ar dezrădăcina împreună, dacă nu cumva sunt doi termeni care se contrazic reciproc. Însă ele nu ar rămâne mult timp împreună... sau cel puțin nu ar face-o fără să-și autoimpună reguli de o mie de ori mai restrictive decât orice reguli de care ar fi avut nevoie când erau legate de planetă.

– Câteodată nu ești altceva decât un ideolog ordinar! izbucni Mariama iritată. Și înainte de a mă numi ipocrită, să-ți mai spun ceva: întotdeauna convertiții sunt cei mai răi.

– Da? În cazul ăsta, nu-i o axiomă atât de potrivită pentru tine dacă-ți amintești că acționează în ambele

sensuri. Ridică mâinile în semn de scuză; încă nu se simțea realmente furios sau ofensat, dar putea să vadă în ce direcție se îndreptau. Pur și simplu... uită c-am zis asta. Putem schimba subiectul? Te rog!

– Îmi poți spune ce s-a-ntâmplat pe Gleason.

Tchicaya rămase o clipă pe gânduri.

– O chema Lesya. Am stat acolo o sută șaizeci de ani. Ne-am iubit tot acel timp. Eram ca o temelie, unul pentru celălalt. Am fost atât de fericit pe cât fusesem vreodată. Desfăcu brațele. Asta-i tot. Asta s-a întâmplat pe Gleason.

Mariama îl privi sceptic.

– Nicio proastă dispoziție?

– Nu.

– Și nu regreți că nu mai ești acolo?

– Nu.

– Atunci n-ai fost îndrăgostit. Poate c-ai fost fericit, totuși n-ai fost îndrăgostit.

Tchicaya clătină din cap, amuzat.

– Acum cine-i ideologul?

– Te-ai trezit, uite-așa, într-o dimineață și-ai decis să pleci? Și n-a existat nicio suferință și nicio ranchiună?

– Nu, amândoi ne-am trezit într-o dimineață și amândoi am știut că eu voi pleca peste un an. Doar pentru că ea nu era o călătoare nu înseamnă că totul a depins de mine. Ce crezi? Că am mințit-o la început?

Devenise atât de agitat, încât mototoli așternutul; mângâie cearșaful și acesta se întinse.

– Știi ce cred că va simți ea, dacă granița ajunge la Gleason?

Mariama nu răspunse, știind că o silea s-o facă. După câteva secunde însă, cedă.

– Va fi îngrozită?

– Nu. Cred că va fi recunoscătoare.

Tchicaya zâmbi înaintea expresiei de dezgust a Mariamei. Era straniu, dar probabil că ea îi oferise mai multă încredere în poziția lui, acum, când se dovedise a-i fi oponentă, decât dacă ar fi fost aliați, dispuși să se liniștească unul pe celălalt la nesfârșit.

– Nu iei un călător ca partener, continuă el, dacă speri că lumea va rămâne de-a pururi la fel. O faci pentru că nu prea te poți divide tu însuți, însă nu poți trăi fără promisiunea schimbării atârnând zilnic deasupra ta. Asta înseamnă granița pentru foarte mulți. Promisiunea schimbării pe care altfel ei n-ar putea să facă niciodată în niciun alt fel.

Prezentarea lui Sophus avu loc într-o sală pe care nava o improvizase în mijlocul unuia dintre modulele pentru cazare, pliind toate cabinele neocupate pentru a crea un singur spațiu larg. Când Mariama își dădu seama că fusese inclusă și propria ei cabină, nu fu încântată.

– Am sticlă acolo! arătă ea de cealaltă parte a sălii. Exact unde stă persoana aia.

– Va fi protejată, o liniști Tchicaya de parcă ar fi fost un veteran al efectului de acordeon. Și oricum ce era de pierdut? Dacă s-a spart ceva, poate fi reconstruit.

– N-au fost niciodată *sparte*, se plânse ea.

– Detest să fiu cel care-ți atrage atenția, spuse Tchicaya, dar...

Ridică degetul mare și arătătorul și le apropie la o depărtare atomică.

Mariama îl fulgeră cu privirea până coborî mâna.

– Nu-i același lucru. Dar nu m-aș fi așteptat să-nțelegi.

Tchicaya îi aruncă o strâmbătură.

– Va să zică acum sunt un filistin multilateral?

Chipul Mariamei se relaxă. Se întinse și trecu o mână, cu afecțiune, peste scalpul lui țepos.

– Nu. Eșecurile tale sunt mult mai specifice.

Tchicaya îl zări pe Yann intrând, însoțit de un grup mic. Ridică un braț și-l chemă într-o doară. Yann răspunse, aducând întregul grup să stea lângă ei.

Rasmah, Hayashi, Birago și Suljan fuseseră implicați în proiectarea noului spectrometru. Sfârșitul conversației pe care o purtaseră denotă că toți, mai puțin Birago, erau Flexibili; ceilalți trei glumeau despre planurile lui de a strecura pe furiș un filtru care să ascundă semnătura trădătoare a viermilor Planck ce devorau 'șaftul. Birago părea să le accepte tachinările cu sânge rece, deși Tchicaya rămase cu impresia că afișa tăcerea cuiva care era copleșit numeric și decisese că era inutil să-și declare gândurile.

Poate că Mariama se simțea de asemenea copleșită numeric, totuși ea păru realmente amabilă față de Flexibili, când se făcură prezentările; cu certitudine, fu mai mult decât diplomatic de politicoasă. Tchicaya se întrebă dacă nu cumva prietenia lor o determinase să-și ascundă întreaga măsură a neplăcerii față de poziția lui, dar, indiferent ce efort ar fi făcut în beneficiul

său, ea nu se apropia nici pe departe de punctul atins de Kadir și Zyfete.

– Noul spectrometru arată excelent, zise Yann. Vom putea descompune o bandă întreagă de raze gama cu o precizie de două ori mai mare decât a vechii mașini.

Tchicaya aprobă, neștiind dacă asta ar fi însemnat o diferență importantă.

– Știi despre ce-i vorba?

Arătă spre podiumul care creștea acum sub ochii lor. Mediatorul îi explicase că programarea acțiunii fusese astfel gândită încât să-i determine pe oameni să nu mai discute între ei – ca diminuarea iluminatului sau ridicarea cortinei – , dar se părea că acesta era un aspect al culturii locale din *Rindler* care fusese documentat fără să fi fost vreodată practicat.

– Nu tocmai, recunoscu Yann. De obicei despre prezentări răsuflă câte ceva cu săptămâni înainte, însă asta a apărut pe neașteptate. Sophus este totuși întotdeauna interesant. Sunt sigur că va merita să-l ascultăm.

– Mai devreme mi-a spus ceva despre asimetrii temporale.

– Ce anume – asimetria inversării timpului? Vorbește despre un vector al timpului în novo-vid?

– Nu. Asimetria translatării temporale.

Ochii lui Yann se lărgiră.

– „Interesant" ar putea fi un eufemism.

Sophus apăru și se îndreptă către podium, dar se opri lângă acesta. Oamenii continuau să intre în sală și se părea că aveau s-o facă până se umplea complet.

Mariama îi privi cu iritare pe nou-veniți.

– De ce nu pot privi prezentarea în minte?

– Este o chestie care ține de carne, mărturisi Yann. Nici eu n-o-nțeleg.

Tchicaya ridică ochii. Oamenii stăteau în scaune suspendate de plafon, accesate prin intermediul unor coridoare din nivelurile superioare, care altfel s-ar fi sfârșit în mod brusc. Nava utilizase fiecare metru pătrat de suprafață disponibilă, deși era imposibil să-i poată înghesui pe toți pasagerii. Rasmah prinse uitătura lui Tchicaya și glumi:

– Dintotdeauna mi-am dorit să particip la un spectacol la care oamenii să atârne de căpriori.

Sophus își drese glasul și publicul amuți aproape imediat. Tchicaya fu impresionat; chiar dacă i-ar fi cunoscut personal pe toți cei din navă, probabil că i-ar fi cerut Mediatorului să le atragă atenția în numele său.

– De peste două sute cincizeci de ani, începu Sophus, am trasat sonde și am colectat date, încercând să înțelegem ce se întâmplă dincolo de zidul acela.

Schiță un gest cu pumnul ridicat, de parcă ar fi lovit în graniță.

– Rezultatele pot fi consultate de oricine dorește s-o facă. Teoriile se nasc și dispar, dar noi n-am câștigat decât abilitatea de a elimina nouăzeci și nouă la sută dintre noile modele fără să fi efectuat măcar un singur experiment nou, deoarece avem deja suficiente date pentru a ne lichida majoritatea ideilor de la naștere. Pentru unii a început să pară fără speranțe. Cum este posibil ca legile pe care noi n-am izbutit să le înțelegem să fie atât de dificil de priceput? Au fost necesare

numai trei secole și jumătate pentru a ajunge de la Newton la Sarumpaet. Ce se-ntâmplă cu noi? Deținem instrumentele matematice pentru a modela sisteme mult mai ezoterice decât orice ne-ar fi pus natura în față până acum. Acorporalii s-au plictisit de fizică cu zece mii de ani în urmă; așteptarea ca ei să trăiască cu asemenea jalnice stimulente intelectuale era similară cu a-i cere unui adult să petreacă o eternitate jucându-se cu cuburile numerotate ale unui copil. Însă nici chiar mințile lor nelimitat de flexibile nu pot înțelege jucăria nouă pe care au venit aici s-o admire.

Tchicaya privi spre Yann, care murmură plângăreț:

– Poate că ar trebui să fiu recunoscător de câte ori cineva își amintește că acorporalii operau Silențiatorul.

– Regulile Sarumpaet au supraviețuit la *douăzeci de mii de ani de examinări!* se minună Sophus. Cât de imperfecte, cât de inducătoare în eroare puteau fi? De aceea am început prin abordarea logică, conservatoare: vom găsi un set nou de reguli care să le extindă pe cele vechi, foarte puțin. Cea mai mică schimbare pe care am fi putut s-o facem, cea mai măruntă corecție sau extindere care ar fi cuprins toate succesele lor anterioare... dar care în același timp ar fi explicat ce s-a întâmplat la Mimoza. Perfect! Aceasta este o problemă matematică destul de simplă; oamenii au rezolvat ecuațiile în câteva zile de la aflarea veștilor. Apoi am construit *Rindler*... iar acea extindere minimă nu prea s-a potrivit cu ceea ce găsisem. Așa că am mai modificat nițel regulile. Și încă nițel. Practic – și știu că asta nu este corect pentru unii dintre voi, totuși o voi spune oricum – majoritatea

acțiunilor care s-au făcut aici au constat în repetarea acelui proces, iarăși și iarăși, vreme de un sfert de mileniu. Am înălțat turnuri teoretice chiar și mai complexe pe aceleași fundații, iar cele mai multe dintre ele au fost năruite de chiar prima prognoză pe care au făcut-o.

Sophus se opri și se încruntă ușor. Părea aproape că se scuză, parcă surprins de tonul propriei sale retorici. Când vorbise mai devreme cu Tchicaya, păruse relaxat de optimist, dar acum i se întrezărea frustrarea. Era un sentiment lesne de înțeles, însă risca să submineze receptarea celor ce avea să spună în continuare: a afirma orice tip de idee fundamental nouă ar fi sunat ca aroganță, după ce atât de mulți oameni înaintea lui se străduiseră și eșuaseră. Totuși, dacă el credea în mod onest că toți se înșelaseră și că progresul nu va proveni din cocoțarea pe umerii lor, ci din săparea în direcția cu totul opusă, exista o limită în privința eleganței cu care putea fi exprimată opinia aceea.

Sophus își adună gândurile și continuă, relaxându-se, străduindu-se în mod vizibil să trateze cu ușurință subiectul, indiferent cât de multe planete, și ego-uri, ar fi fost puse în joc.

– Sarumpaet a avut dreptate despre tot ce s-a întâmplat înainte de Mimoza. Nu trebuie să uităm asta! Și, dintr-un punct de vedere, *noi* am avut dreptate să încercăm să-i schimbăm într-o măsură cât mai mică regulile. N-ar fi trebuit totuși să ne limităm la un colțișor unde să construim la nesfârșit „rafinamente" tot mai baroce și mai complexe ale regulilor originale. Ce *afirmă* de fapt regulile Sarumpaet?

Privi în jurul sălii, parcă așteptând voluntari, dar îi luase pe toți prin surprindere și nimeni nu ridică mănușa.

– Le putem scrie în vreo șase moduri și toate sunt la fel de elegante și convingătoare. O rețetă combinatorie pentru amplitudini de tranziție între grafuri cuantice... Un hamiltonian pe care-l exponențiem pentru a calcula modul în care un vector de stare evoluează în timp... Există o formulă lagrangiană, o formulă din teoria categoriilor, o formulă de procesare a biților cuantici, qubiții, și probabil încă o sută de alte versiuni apreciate de diverși entuziaști care nu mă vor ierta niciodată pentru că n-am pomenit-o pe favorita lor. Însă ce afirmă toate, în cele din urmă? Ele spun că *vidul nostru este stabil.* Și de ce afirmă asta? Fiindcă Sarumpaet le-a impus s-o facă! Dacă ele ar fi implicat orice altceva, el le-ar fi considerat un eșec. Stabilitatea vidului nu este o predicție care răsare dintr-un principiu profund ce trebuie satisfăcut, indiferent cum, ci era principalul criteriu de design pentru întreaga teorie. Desigur Sarumpaet a găsit câteva axiome simple și frumoase care-i satisfăceau obiectivul, dar matematica este plină de axiome la fel de frumoase care nu ajung să guverneze tot ce se întâmplă în univers.

Tăcu din nou, cu brațele încrucișate și capul plecat. Lui Tchicaya îi părea ca și cum ar fi pledat pentru răbdare; afirmațiile lui erau atât de evidente și de necontroversate, încât jumătate din audiență probabil că apreciase ca derutant, dacă nu de-a dreptul insultător, că el îi irosise timpul, repetându-le pentru a mia oară.

– Vidul nostru este stabil; acesta a fost cârligul de care Sarumpaet a agățat totul. De ce atunci a avut un asemenea succes lipsit de precedent, deși și-a bazat întreaga teorie pe ceva despre acum știm că este fals?

Sophus lăsă întrebarea să atârne în aer pentru un moment, după care schimbă complet direcția.

– Mă întreb câți dintre voi au auzit despre „reguli de superselecție"? Eu însumi am aflat formularea doar acum o lună, în decursul unei cercetări istorice. Este o noțiune ezoterică provenită din zorii mecanicii cuantice și a rămas în vocabular numai pentru primele două secole, înainte ca oamenii să pună până la urmă lucrurile la punct. Toți știu că una dintre axiomele mecanicii cuantice este că pot fi formate suprapuneri ale oricăror doi vectori de stare: dacă V și W sunt posibile stări fizice, atunci același lucru este valabil și pentru aV + bW, pentru orice numere complexe a și b ale căror module ridicate la pătrat prin însumare fac unu. Dacă însă asta este adevărat, de ce nu vedem atunci niciodată o stare cuantică cu o probabilitate de cincizeci la sută de a fi încărcată negativ și o probabilitate de cincizeci la sută de a fi încărcată pozitiv? Nu este din cauza conservării sarcinii. Cu mult după ce oamenii puteau pregăti în mod curent fotoni care să aibă probabilități egale de a exista în părțile opuse ale unui continent, de ce n-au putut ei reuși să pregătească un sistem care să aibă probabilități egale să fie un electron aici și un pozitron aici – Sophus ridică mâna stângă, apoi pe cea dreaptă – sau *invers*? Timp de vreo sută de ani, majoritatea oamenilor ar fi răspuns la această întrebare: „Păi pentru

sarcini există o regulă de superselecție! *De obicei* poți să combini vectori de stare... dar nu și dacă ei provin din sectoare de superselecție a spațiului Hilbert!" Se părea că existau aceste stranii ghetouri care fuseseră izolate între ele și ai căror locuitori nu aveau voie să interacționeze. Izolate... *în ce fel?* Nu exista niciun mecanism, niciun sistem; era pur și simplu un fapt inexplicabil, împopoțonat cu o terminologie alambicată. Oamenii au mers totuși mai departe și au creat metode pentru a realiza mecanica cuantică cu aceste frontiere arbitrare introduse, iar liniile de pe hartă au ajuns să fie memorate fără prea multă investigație. Dacă un novice inocent întreba un cinic student mai mare: „De ce nu putem avea o suprapunere de sarcină diferită?", replica ar fi fost: „Fiindcă este interzisă de o regulă de superselecție, idiotule!"

Sophus își coborî ochii câteva clipe; după aceea urmă acerb:

– Desigur noi suntem acum mult mai sofisticați. Nimeni n-ar tolera o asemenea mistificare... și, în plus, orice copil cunoaște adevăratul motiv. Un electron și un pozitron în aceeași poziție ar fi corelate cu stări vast diferite pentru câmpul electric înconjurător și dacă nu poți să urmărești toate detaliile *acelui câmp* și să le încorporezi în observațiile tale, nu ai nicio speranță de a recunoaște starea ca fiind o suprapunere. În loc de așa ceva, cele două stări de sarcini diferite ar intra în decoerență și ai fi divizat în două versiuni – una care crede că ai detectat un electron și una care crede că ai detectat un pozitron. Așa că, deși *nu există* reguli de superselecție,

lumea continuă să pară atât de mult așa cum ar părea dacă ele ar exista, încât toată matematica dezvoltată în jurul formulării dăinuie sub diverse aparențe.

Tchicaya percepu o modificare bruscă în starea de spirit din jur. Când îi privise ceva mai devreme pe spectatori, cei mai mulți păruseră derutați că li se ofereau asemenea observații banale; erau toleranți și pregătiți să mai asculte o vreme doar datorită reputației lui Sophus, dar în mod vădit nu se mai așteptau la mare lucru din partea altei reexaminări torturante a ipotezelor fundamentale din domeniul lor. Acum apăruseră foieli de trupuri, scârțâituri de scaune, pe măsură ce oamenii se simțeau obligați să-și transforme indiferența sau ușoara dezamăgire în posturi mult mai vigilente.

Starea aceea străbătu toată sala și Tchicaya simți un fior pe șira spinării. Nu putea să pretindă că ar fi anticipat cuvintele pe care avea să le audă în continuare, însă ele meritau neîndoios reacția corpului său.

– Eu cred că nu există reguli Sarumpaet, proclamă Sophus. Nici cele originale și nicio versiune mai măreață, perfectă, a lor, care să explice ce s-a întâmplat la Mimoza. Lumea însă continuă să pară atât de mult așa cum ar părea dacă ele ar exista, încât nu putem decât să credem că asemenea reguli există.

În tăcerea care urmă, Tchicaya se răsuci spre Mariama, întrebându-se dacă ea desprinsese mai multe decât el din remarcile anterioare ale lui Sophus, dar și ea părea la fel de buimăcită. Tchicaya radia de încântare față de îndrăzneala afirmației lui Sophus. Mariama părea consternată, aproape înspăimântată.

– Cum se poate ca regulile lui Sarumpaet, continuă Sophus, să pară adevărate, când ele sunt false? Cum se poate ca vidul nostru să pară stabil, când nu este? Eu cred că modul corect de a răspunde la aceste întrebări este practic identic cu soluția altui paradox, care a fost abordat cu douăzeci de mii de ani în urmă. Cum se poate ca universul să pară că se supune mecanicii clasice, când de fapt el se supune mecanicii cuantice? Ceea ce creează iluzia mecanicii clasice este incapacitatea noastră de a urmări toate aspectele unui sistem cuantic. Dacă nu putem observa întregul sistem – dacă este prea mare și complex în sine sau dacă este cuplat la mediul său înconjurător, făcându-l pe *acesta* parte din sistem – , pierdem informația care deosebește o suprapunere autentică, în care alternativele coexistă și interacționează, de un mix clasic de posibilități reciproc exclusive. Eu cred că același efect este responsabil pentru regulile Sarumpaet. Cum se poate așa ceva? Regulile Sarumpaet sunt reguli cuantice. Ele se aplică sistemelor care *nu* au fost translatate în clasice prin decoerență. Cum se poate ca interacțiunea cu mediul să explice orice *complet prin mecanica cuantică?*

Sophus surâse obosit.

– Răspunsul stă în fața ochilor noștri de douăzeci de mii de ani. Un electron – o particulă încărcată electric, care transformă vidul obișnuit din jurul ei într-o stare complet diferită – continuă să se supună mecanicii cuantice în toate *celelalte* grade de libertate ale sale. Poziția lui este determinată de mecanica cuantică, sarcina lui este din mecanica clasică. Chiar și atunci

când ne străduim să izolăm un electron de mediul său înconjurător, de fapt eșuăm jalnic în jumătate din acțiune, în timp ce reușim în jumătatea cealaltă. Prin urmare decoerența ne ascunde suprapunerile stărilor de sarcini diferite, dar *nu* și a stărilor de poziții diferite. Eșecul nostru pare în mecanica clasică, succesul nostru este în mecanica cuantică. Noi am crezut că regulile Sarumpaet erau mecanică cuantică pură: articolul final, nivelul cel mai elementar, regulile care se mențineau pentru un sistem aflat în izolare perfectă. Bineînțeles am acceptat că, *în practică*, n-am putut niciodată să izolăm ceva în mod complet de mediul înconjurător, totuși asta nu era important. Se presupunea că universul în sine, sistemul total, se supunea regulilor Sarumpaet, pentru că de câte ori am încercat să examinăm orice particică din el, separată și izolată pe cât de scrupulos era posibil, acelea erau regulile care se păstrau. Aceea a fost concluzia greșită la care s-a ajuns. Electronul arată felul în care pot coexista proprietățile cuantice și clasice. Faptul că puteți demonstra *o măsură* de comportament cuantic într-un sistem nu înseamnă că ați descoperit tot ce poate fi găsit. Eu cred că regulile Sarumpaet sunt *reguli clasice*. O parte din vectorul total de stare al oricărui sistem se supune lor, dar nu întregul. Partea care se supune regulilor Sarumpaet interacționează unidirecțional cu mediul și îi transformă regiunea înconjurătoare în ceea ce noi considerăm că ar fi propriul nostru vid. Există însă alte părți care interacționează diferit, creând alte stări. Pentru că nu putem începe să urmărim ce se întâmplă în realitate cu mediul

la scara Planck, vedem doar un singur, cert și clasic rezultat: regulile Sarumpaet sunt absolut adevărate, iar vidul nostru este absolut stabil.

Cineva din audiență se ridică și Sophus îi acceptă întrebarea:

– Tarek?

– Susții că vidul a fost stabilizat de ceva similar efectului cuantic Zeno?

Tchicaya își întinse gâtul pentru a-l vedea mai bine pe apelant. Tarek era Conservatorul care încercase să traseze viermi Planck care să devoreze novo-vidul, fără a mai aștepta să descopere ce era acesta sau ce ar fi putut să conțină. Nu arăta totuși deloc ca un fanatic; atât numai că emana o nerăbdare pe care o împărtășeau toți din public.

– Este similar, încuviință Sophus. Efectul cuantic Zeno stabilizează sisteme prin măsurare constantă. Cred că o parte din graful total în care este înglobat totul „măsoară" partea pe care o vedem ca vid, care determină de asemenea legile dinamice ce guvernează materia care se deplasează prin vidul acela. Aduce cu vaporii dintr-o cameră de ceață, care se condensează în picături în jurul căii unei particule subatomice. Particula pare să urmeze o traiectorie definită doar pentru că fiecare cale este corelată cu un șablon anume de picături... iar picăturile au prea multe grade de libertate ascunse pentru a dovedi ele însele efecte cuantice. Noi știm însă că există ramificații în care particulele urmează căi diferite, înconjurate de siaje diferite de picături.

Tarek se încruntă.

– Atunci de ce n-am putea găsi calea – regulile – care stăpânește dincolo de graniță?

– Pentru că ceea ce se află dincolo de graniță, răspunse Sophus, *nu este* alt vid, alt set de reguli. Nu are proprietăți clasice, pe care să le depistăm. Desigur asta nu înseamnă că n-ar putea fi divizat – oficial, matematic – într-o sumă de componente care să se supună fiecare unui analog diferit al regulilor Sarumpaet. Dar noi nu suntem corelați cu nicio componentă specifică, așa cum suntem cu propriul nostru vid, așa că nu ne putem aștepta să descoperim vreun set particular de reguli.

Tchicaya se simțea surescitat. Era prea devreme ca să privească în mod serios ideea lui Sophus, totuși simplitatea noțiunii avea ceva profund convingător. Îndărătul graniței se găsea o suprapunere a *tuturor legilor dinamice posibile.*

– Nu putem măsura proprietățile acelea? întrebă Tarek. Să le definim, fie numai și pentru ramificații diferite ale noastre? Când interacționăm cu novo-vidul – sau oricum dorești să-i spui acum – n-ar trebui să sfârșim ca o suprapunere de observatori care descoperă fiecare legi definite?

Sophus scutură ferm din cap.

– În niciun caz lansând câteva grafuri sonde la scară Planck într-un sistem cu diametrul de șase sute de ani-lumină. Dacă dincolo de graniță *ar exista* legi pre-existente, am putea spera să le găsim în felul acela, dar nu avem de-a face cu așa ceva. De partea noastră a

graniței, partea apropiată, există o corelație strânsă care se întinde peste tot continuumul spațio-temporal: legile dinamice care sunt urmate în diferite momente și locuri au devenit un hățiș de interdependență mutuală. Ceea ce se află dincolo de graniță nu este corelat de la un loc la altul, sau de la un moment la altul. Ceea ce eșantionăm prin intermediul grafurilor sonde ar putea la fel de bine să fie zgomot aleatoriu la toate nivelurile.

Rasmah se sculă, cu puțin înaintea unei duzini de alte persoane. Celelalte se așezară și Tarek le urmă exemplul, fără chef.

– Este o speculație superbă, Sophus, rosti ea, însă cum intenționezi s-o testezi? Ai vreo prognoză solidă?

Sophus schiță un gest spre spațiul dinapoia sa și apăru un set de grafuri.

– După cum vezi, pot reproduce spectrul luminii graniței. Asta nu înseamnă mare lucru. Pot reproduce viteza graniței, egală cu jumătate din cea a luminii, ceea ce este mai dificil. Și pot reproduce rezultatele comasate ale tuturor experimentelor desfășurate până acum: mai exact, eșecul lor complet de a identifica orice care să semene cu o lege dinamică. Asta ar fi postdicția. Eu fac următoarea predicție: când vom repeta vechile experimente, când vom re-Trasa vechile grafuri sonde și vom monitoriza rezultatele cu noul vostru spectrometru... vom găsi exact același lucru, mereu și mereu. Nu va apărea niciun șablon, nicio simetrie, nicio invarianță, nicio lege. Am descoperit deja că nu există nimic de descoperit. Tot ce pot prognoza este că, indiferent cât de insistent vom căuta, absența aceea va fi confirmată.

8

Yann se rostogoli din pat și ateriză pe podea, râzând.

Tchicaya privi peste marginea patului.

– Ai pățit ceva?

Yann clătină din cap și-și acoperi gura cu o palmă, dar nu izbuti să se potolească.

Tchicaya nu știa dacă să fie iritat sau îngrijorat. Acorporalii care ocupau corpuri le mapau în mod frecvent în moduri neobișnuite. Poate că râsul era unicul răspuns disponibil pentru Yann în fața unui teribil afront psihic indus în mod inconștient de Tchicaya.

– Ești sigur că nu te-am rănit?

Yann scutură din cap, continuând să râdă neajutorat.

Tchicaya se așeză pe marginea patului, încercând să-și recâștige propriul simț al umorului.

– Aceasta nu este o reacție cu care să fiu obișnuit. Respingerea și ilaritatea sunt răspunsuri perfect acceptabile, totuși ele ar trebui să apară mult mai devreme în proceduri.

Yann izbuti să-și recâștige ceva din seriozitate.

– Îmi pare rău. N-am vrut să te ofensez.

– Înțeleg că nu ești interesat să termini ce ai început?

– Hmmm... Yann făcu o grimasă. Aș putea încerca, dacă-i important pentru tine. Însă cred că va fi foarte greu s-o privesc cu seriozitate.

Tchicaya își puse un picior pe pieptul lui.

– Data viitoare când îți dorești o experiență întrupată autentică... mulțumește-te s-o simulezi.

Încă mai simțea un fior de patimă la atingerea pielii de piele, dar acela se destrăma într-un soi de afecțiune exasperată.

Se lăsă pe vine și-l sărută pe Yann pe gură, într-un gest pe care-l intenționa de finalitate. Yann zâmbi, derutat.

– Asta a fost plăcut.

– Las-o baltă!

Tchicaya se ridică și începu să se îmbrace.

Yann rămase pe podea, privindu-l.

– Cred că receptez toate semnalele despre care mi-ai spus, reflectă el, dar sunt foarte rudimentare, chiar și acum. Iar anterior, nu era decât un singur mesaj, care se repeta la nesfârșit: „Fii fericit, fii fericit, fii fericit!". Crezi că-i ceva în neregulă cu acest corp?

– Mă îndoiesc. Tchicaya se așeză turcește pe podea, lângă el. Te așteptai la mai mult?

– Eram deja fericit, așa că a fost nițel redundant.

– În ce fel – fericit?

– Pe cât de fericit este posibil să fii, fără niciun motiv anume.

– Nu știu cum să interpretez asta. Ce consideri tu ca fiind un motiv anume?

Yann strânse din umeri.

– Ceva mai mult decât să aud din partea corpului: „Fii fericit". Fii fericit... de ce?

– Pentru că ești cu cineva care îți place. Și pentru că îl faci și pe el fericit.

– Da, dar numai dacă persoana respectivă acceptă aceeași logică. Este circular.

Tchicaya suspină.

– Acum eşti nesincer. Este o tradiţie, transmisă prin intermediul biologiei reproductive. Toate tradiţiile sunt arbitrare. Asta nu înseamnă că ar fi lipsită de conţinut.

– Ştiu. Mă aşteptam totuşi la ceva mai subtil.

– Asta durează.

– Cât anume... ore?

– Secole.

Yann miji ochii, suspicios.

Tchicaya râse, dar rămase grav şi-şi susţinu onestitatea.

– Pe Turaev sunt necesare şase luni de atracţie înainte ca să fie posibil ceva fizic.

Ca majoritatea corpurilor generice, cele din *Rindler* erau promiscui: oricare două dintre ele puteau să dezvolte organe sexuale compatibile, mai mult sau mai puţin după dorinţă. În timp ce le ocupai îţi puteai cabla propriile restricţii alese, dar de când plecase de acasă Tchicaya nu simţise niciodată nevoia să delege sarcina respectivă.

– Aşteptarea a fost plăcută, recunoscu el, în felul ei aparte. Ai putea crede că risca un anti-climax jalnic, însă eu sunt de părere că acumularea a îmbunătăţit experienţa sexuală în sine aproape la fel de mult pe cât a ridicat ştacheta anticipării. Acţionând potrivit imboldului de moment, este mult mai probabil să fie dezamăgitor.

– Contemplasem asta de vreo şase luni! protestă Yann.

– De când am sosit? Sunt măgulit. Pe de altă parte, cui altcuiva ai fi cutezat să-i propui?

Yann surâse stingherit.

– Cum să nu fi fost curios? Exact pentru asta este faimoasă carnea. Chiar dacă în mod nemeritat.

Îl studie cu atenție pe Tchicaya, serios pentru o clipă.

– Ți-am făcut vreun rău?

Tchicaya scutură din cap.

– Și pentru așa ceva ar fi nevoie de mai mult timp. (Șovăi.) Acorporalii ce fac în loc de asta? Când eram copil, obișnuiam să-mi imaginez că voi toți aveți corpuri simulate. Sexul ar fi fost la fel precum cel întrupat, dar ar fi existat în plus nenumărate luminițe colorate și extaz cosmic.

Yann râse sonor.

– Poate că acum douăzeci de mii de ani să fi existat indivizi atât de stupizi, dar trebuie să se fi dezintegrat toți în zgomotul termic înainte de nașterea mea. Adăugă repede: Nu vreau să spun că voi ați greșit pentru că ați continuat tradiția. Ați mapat o neurobiologie mamiferă stabilă și nu-i prea patologică în forma ei originală. Bănuiesc că încă mai slujește o funcție socială utilă și în același timp este un moderat placebo existențial. Însă când ai o structură mentală maleabilă, intensificarea plăcerii de dragul plăcerii este o fundătură foarte neinteresantă. Noi am rezolvat problema cu multă vreme în urmă.

– În regulă, dar ce faceți voi în locul ei?

Yann se ridică în capul oaselor și se rezemă de pat.

– Toate celelalte lucruri pe care le fac întrupații. Oferim daruri... Arătăm afecțiune... Suntem atenți... Uneori creștem copii împreună.

– Ce fel de daruri?

– Artă... Muzică... Teoreme...

– Teoreme originale?

– Dacă eşti serios...

Tchicaya fu impresionat. Matematica era un teritoriu vast, mult mai provocator şi complex decât spaţiul fizic. A ajunge la o teoremă pe care nimeni n-o mai demonstrase până atunci era o realizare remarcabilă.

– În mod pozitiv, aşa ceva este... un gest galant, rosti el. Ca un cavaler care porneşte spre capătul lumii ca să găsească un ou de dragon. Ai făcut şi tu însuţi asta?

– Da.

– De câte ori?

– De nouă ori. Yann râse înaintea expresiei de uimire a lui Tchicaya şi adăugă: Nu-i întotdeauna atât de serios. Dacă ar fi, atunci ar fi realmente la fel de descurajant ca şi câştigarea mâinii unei regalităţi, şi nimeni n-ar cuteza să încerce.

– De aceea începeţi cu ceva mai simplu?

Yann încuviinţă.

– Când am avut zece ani, i-am dăruit drăguţei mele o pereche de proiecţii care transformau grupul de rotaţii în patru dimensiuni în mănunchiuri principale peste sfera tridimensională. Construcţii antice, deşi le redescoperisem cu adevărat pentru mine.

– Cum au fost primite?

– I-au plăcut atât de mult, încât le-a extins în spaţii mai largi şi mi-a dăruit rezultatul.

– Poţi să-mi arăţi?

Yann schiţă diagrame şi ecuaţii cu mâinile; prin intermediul Mediatorilor lor, Tchicaya le văzu zugrăvite în văzduh. Pentru a înţelege grupul de rotaţii în patru dimensiuni, îl puteai proiecta pe sfera tridimensională de

direcţii în patru dimensiuni, mapând fiecare rotaţie la direcţia în care lua axa x. Toate rotaţiile care tratau axa x în acelaşi fel difereau după aceea între ele prin rotaţiile celorlalte trei direcţii. În felul acesta grupul original se scinda realmente în cópii ale grupului rotaţiilor *tridimensionale* – care era pur şi simplu o sferă solidă cu puncte opuse de pe suprafaţa sa lipite laolaltă, fiindcă orice pereche de rotaţii în jurul unor axe opuse deveneau egale odată ce ajungeai la o sută optzeci de grade. Precum o reproducere iscusită a profunzimii într-un tablou, aceste striaţii clarificau mult topologia grupului mai mare.

– Cealaltă proiecţie inversează mai întâi toate rotaţiile, aşa că întoarce toată construcţia cu interiorul în afară. Yann o demonstră, zâmbind nostalgic. Ştiu că-i sentimental, dar prima dată n-o uiţi niciodată.

– Aşa este.

Matematica era simplă, însă îl mişcă pe Tchicaya ca având şarmul unui cadou realizat manual de un copil întrupat.

– Şi tu?

– În general am avut mai mult succes cu florile.

Yann dădu ochii peste cap.

– Prima ta iubire! Cum era?

Tchicaya se întrebă dacă să mintă, dar de obicei o făcea prost. Şi ce ar fi spus? Nu intenţiona să introducă un substituent, eliminând-o pe Mariama din viaţa lui.

– Nu-ţi pot spune, răspunse el.

– De ce? Yann era acum de două ori mai curios să afle detalii. Cât de stânjenitor poate să fie după patru mii de ani?

– Surprinzător de mult.

Tchicaya se strădui să se gândească la un mod prin care să evite întrebarea, fără să stârnească și mai mult curiozitatea lui Yann.

– Îți pot spune o istorie mult mai bună, continuă el. Despre prima iubire a tatălui meu. Pot să ți-o zic mai bine pe asta?

Yann încuviință, fără tragere de inimă.

– Când tata avea paisprezece ani, începu Tchicaya, s-a îndrăgostit de Lajos. A început iarna, când ei obișnuiau să se furișeze nopțile unul în casa celuilalt și să doarmă împreună.

– De ce trebuiau să se furișeze? întrebă Yann. Părinții lor i-ar fi oprit?

Pentru o clipă Tchicaya nu știu ce să răspundă; până atunci nu mai trebuise niciodată să explice asta.

– Nu. Părinții lor ar fi știut. Dar este mult mai plăcut să pretinzi că este un secret.

Yann păru ușor derutat de afirmația aceea, totuși acceptă să-l creadă pe cuvânt.

– Spune mai departe.

– Până la începutul verii, erau în al nouălea cer de iubire. Se puteau atinge și săruta, nimic altceva, dar știau că nu va mai fi mult. Înotau împreună, se plimbau împreună, așteptau să se-ntâmple. Erau înfiorați de fiorul acesta minunat.

Tchicaya surâse, ascunzând un val brusc de tristețe. Se îndoia că va reveni vreodată pe Turaev, pentru a mai vorbi cu străinul care devenise tatăl lui.

– În miezul verii se plimbau pe la marginea orașului și tata a fost martorul celui mai straniu și terifiant eveniment care se petrecuse pe Turaev de o mie de ani. O navă cosmică a coborât din cer. Avea un motor străvechi, care scuipa flăcări, ardea lanuri și topea roci.

Yann fu scandalizat.

– Și Lajos... Se luptă cu propriile sale emoții. Tatăl tău l-a văzut pe Lajos...

– Nu, nu!

Pe Tchicaya îl amuză absurdul sugestii acelea, însă în același timp îl mișcă reacția lui Yann. El întâlnise bigoți care presupuneau că unui acorporal nu i-ar fi păsat de ideea că a asista la moartea locală a primei tale iubiri ar fi avut cea mai măruntă consecință.

– Nici chiar anacronauții nu-și asolizează navele pe oameni, explică el. Au totuși instrumente.

Yann se destinse.

– Așadar tatăl tău și Lajos s-au dus să-i întâlnească pe anacronauți. Cum arătau?

– Plecaseră de pe Pământ cu paisprezece mii de ani în urmă. Erau pre-Procsuri. Utilizau tehnici biologice pentru a-și păstra carnea viabilă, dar petreceau mult timp în hibernare criogenică.

– *Hibernare criogenică.* Yann era fascinat. Am știut dintotdeauna că ei există în spațiu, dar până acum n-am întâlnit niciodată pe cineva care să fi vorbit cu cineva care să-i fi văzut în carne și oase. Se înfioră la gândul unei lumi percepute prin intermediul altora. Ce doreau?

– Când părăsiseră Pământul, ei știuseră că vor fi depășiți de tehnologii mai noi; că vor călători în viitor.

Ştiuseră că pe ruta lor vor întâlni societăţi stabile. Tocmai de aceea plecaseră. Doriseră să vadă ce va deveni omenirea.

– Înţeleg.

Yann păru pe punctul de a ridica altă obiecţie, apoi se răzgândi.

– Ei aveau totuşi un interes explicit, continuă Tchicaya. I-au spus tatei că doreau să ştie în ce etapă se găseau concetăţenii lui, în eterna înfruntare între femei şi bărbaţi. Doreau să afle despre războaie, despre armistiţii... Victorii... compromisuri... ricoşeuri...

– Stai puţin! Câţi ani are tatăl tău acum?

– Aproape şase milenii.

– Atunci... Yann se frecă derutat pe ceafă. Turaev fusese chiar prima planetă pe care o vizitaseră ei? După paisprezece mii de ani?

– Nu, până atunci mai asolizaseră pe alte şase planete.

Yann desfăcu braţele, în semn de predare.

– Atunci, nu mai înţeleg nimic!

– Nimeni nu avusese inima să le spună, explică Tchicaya. Când au făcut primul contact cu o societate modernă, pe Crane, a durat destul până să fie îndeajuns de relaxaţi ca să-şi dezvăluie interesul. Dar până ce au ajuns să pună întrebări, localnicii obţinuseră deja o idee clară despre genul de preconcepţii pe care le aveau călătorii aceştia. Ei hibernaseră timp de milenii, şi acum începeau finalmente acea etapă a voiajului lor care ar fi justificat sacrificiile enorme pe care le făcuseră. Nimeni nu avea inima să le dea vestea că unica rămăşiţă supravieţuitoare a dimorfismului sexual uman era

păstrarea, în unele graiuri, a diferitelor inflexiuni ale diverselor părți de vorbire asociate cu nume proprii diferite – și că așteptarea ca acele fosile gramaticale să fie corelate cu orice aspect al anatomiei unei persoane ar fi fost ca și cum ai fi presupus din reguli similare pentru obiecte neînsuflețite că un nor ar avea penis și că o masă ar avea uter.

– Deci *i-au mințit!* Yann era oripilat. Pe Crane? Și pe toate celelalte planete?

– Probabil că păruse lucrul cel mai milos care putea fi făcut, protestă Tchicaya. Și când a început, nimeni nu se așteptase în mod serios ca ei să ajungă la altă planetă. Când au ajuns însă, veștile le-au luat-o înainte, așa că oamenii erau pregătiți.

– Și asta s-a întâmplat de *șase ori?* Chiar dacă li s-ar fi spus același lucru pe toate planetele, până atunci ar fi avut câteva ocazii să compare cu realitatea...

Tchicaya clătină din cap.

– Nu li s-a spus exact aceeași poveste pe toate planetele; asta ar fi anulat întreaga idee. Ei călătoriseră în viitor cu speranța de a fi primiți într-un mod foarte explicit. Pe Crane, dezvăluiseră multe despre genul de istorii și practici pe care se așteptaseră să le întâlnească în voiajul lor, de aceea oamenii le cântaseră în struna așteptărilor. Localnicii de acolo le-au spus că toți „bărbații" fuseseră uciși de un virus la scurt timp după colonizare și au făcut mare caz despre strădania de a se adapta, cu o facțiune care încercase să reinventeze sexul pierdut, dar altă facțiune, care urmase cu bravură monosexualismul, triumfase în cele din urmă. Anacronauții

au înghițit totul, exclamând înaintea tuturor lucrurilor profunde pe care știrile acelea le comunicaseră despre sexe. Își luaseră notițe, înregistraseră imagini, asistaseră la câteva false ceremonii și reconstituiri istorice... apoi plecaseră mai departe.

Yann își îngropă fața în palme.

– Este de neiertat!

– Nimeni nu i-a mințit despre nimic, spuse Tchicaya. Aveau niște noțiuni la fel de bizare despre viitorul fizicii, însă cei de pe Crane le-au oferit o prezentare onestă a tuturor lucrărilor lor recente.

Yann păru ceva mai liniștit.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

– După Crane? A devenit un fel de competiție pentru a vedea cine-i putea meadui[1] cel mai bine: cine putea să inventeze istoria cea mai fantastică și să-i determine pe anacronauți să o înghită. Un flagel nu era suficient de barbar. Trebuia să existe un război între sexe... Oprimare... Sclavie...

– *Sclavie*?

– Oh, da! Ba chiar și mai rău. Pe Krasnov, au spus că timp de cinci mii de ani bărbații își uciseseră primii născuți pentru a obține acces la o secreție prelungitoare de viață din laptele mamei. Practica încetase cu numai un secol în urmă.

Yann se legănă, izbindu-se de pat.

---

[1] Verb inventat pornind de la numele lui Margaret Mead (1901–1978), antropologă americană celebră pentru studiile societăților primitive și antropologie socială (n. tr.).

– Este suprarealist pe atât de multe niveluri, încât nici nu știu de unde să-ncep... Îl privi pe Tchicaya cu disperare. Asta-i ceea ce așteptau realmente anacronauții? Niciun progres, nicio fericire, niciun succes, nicio armonie? Doar excesele cele mai rele ale propriei lor istorii sordide, repetate din nou și din nou timp de milenii?

– Pe Mäkelä, spuse Tchicaya, localnicii au insistat că planeta lor fusese pașnică din clipa în care fusese colonizată. Anacronauții au fost teribil de suspicioși și au continuat să sape în căutarea teribilului secret pe care nimeni nu cuteza să-l dezvăluie. În cele din urmă localnicii au reexaminat transmisia de la Crane care descria primul contact și au înțeles ce era necesar. Ei au explicat că societatea lor fusese stabilizată prin invenția Pentadei Sacre, în care toate unitățile familiale se bazau pe doi masculi, două femele și un neutru. (Se încruntă.) Existau reguli despre relațiile sexuale între membri, ceva despre numărul egal de perechi de heterosexuali și homosexuali, dar n-am putut obține niciodată o descriere clară în privința asta. Totuși anacronauții au fost fascinați de imensa „bogăție culturală" pe care o descoperiseră până la urmă. Aparent, definiția „bogăției culturale" era aplicarea pe scară largă a oricăror practici sociale sau sexuale chiar mai bizare și arbitrare decât cele pe care le lăsaseră în urmă.

– Bun, făcu Yann, dar ce s-a-ntâmplat pe Turaev?

– Nava era bineînțeles urmărită de secole, așa că simpla ei sosire nu reprezenta o surpriză pentru nimeni. Tata știuse din copilărie că străinii aceștia vor apărea

în această perioadă undeva pe planetă. Diverse grupuri susținuseră farse diferite și deși niciuna dintre ele nu câștigase aprobare la nivel planetar, anacronauții vizitau rareori mai mult de un singur loc, așa că era suficient ca locuitorii unei așezări să se susțină între ei. Tata nu era însă deloc pregătit. El nu fusese la curent cu știrile despre momentul precis al sosirii navei și, cu toate că fusese conștient că se va întâmpla în curând, șansa asolizării lângă propriul său oraș fusese prea mică pentru a-l îngrijora. El avea probleme mult mai importante.

Fără să vrea, Yann zâmbi anticipativ.

– Așa că atunci când văpăile s-au stins și praful s-a așternut, iar Mediatorul tatălui tău a dezgropat limbajul antic al vizitatorilor din fișierele sale... el a insistat cu o expresie imperturbabilă că nu știa nimic despre subiectul întrebărilor lor?

– Exact. Nici el, nici Lajos nu aveau nici cea mai vagă idee despre ce anume ar fi trebuit să le spună străinilor acelora. Dacă ei ar fi citit rapoartele despre anacronauți, și-ar fi dat seama că ar fi putut invoca tot felul de tabuuri complexe legate de discutarea subiectului, dar nu se aflau într-o poziție în care să știe asta și să invoce un imaginar cod al tăcerii. De aceea nu putuseră decât să invoce ignoranța: să susțină că erau atât prepubertari, cât și stupizi. (Izbucni în râs.) După *șase luni* de tânjire unul după celălalt? La câteva zile, sau chiar ore, de împlinire? Nu știu cum să traduc asta în termeni cu care să fii familiar...

Yann fu ofensat.

– Nu sunt idiot! Înțeleg că ar fi trebuit să-și calce în picioare mândria. Nu trebuie să-mi livrezi comparații cu linguriță.

Tchicaya își plecă fruntea în semn de scuză, dar insistă pentru precizie.

– Mândrie, da, însă și mai mult decât atât. Dacă ar fi pretins orice altceva decât adevărul, ar fi simțit că ei renunțaseră unul la celălalt. Nu sunt sigur că ei ar fi putut duce până la capăt șarada aceea nici chiar dacă și-ar fi cunoscut replicile. Ridică pumnul în dreptul pieptului. Doare – să minți despre așa ceva. Poate că alții ar fi fost incitați de ideea conspirației în sine, dar pentru Lajos și tata nu era decât simplu zgomot de fond. Ei erau centrul universului. Nimic altceva nu conta.

– Așa că le-au spus adevărul?

– Da, zise Tchicaya.

– Despre ei?

El încuviință din cap.

– Și nu numai.

– Despre toată planeta? Că aceea era tradiția pe tot Turaev?

– Și nu numai.

Yann emise un geamăt chinuit.

– Le-au spus totul?

– Tata n-a început imediat să le explice că toți informatorii lor anteriori îi mințiseră, totuși le-a spus că –excepzând câțiva contemporani supraviețuitori ai călătorilor înșiși – pentru mai bine de nouăsprezece mii de ani în descendenții oamenilor nu existase nimic

care să aducă cu dimorfismul sexual. Cu mult înainte de colonizarea lumii extraterrane, acesta pierise la fel ca războiul, sclavia, paraziții, bolile și indecizia cuantică. Și cu excepția detaliilor locale banale, ca vârsta exactă a maturității sexuale și perioada de latență între atracție și potență, el și iubitul lui întrupau o condiție universală: amândoi erau, simplu, oameni. Nu rămăseseră alte categorii cărora le-ar fi putut aparține.

Yann căzu pe gânduri.

– Și cutezătorii sexografi l-au crezut?

Tchicaya ridică o mână, cerând răbdare.

– Au fost prea politicoși ca să-l numească pe tata mincinos în față. De aceea s-au dus în oraș și au stat de vorbă cu alți oameni.

– Care, fără excepție, le-au livrat versiunea aprobată?

– Da.

– Așa că au plecat de pe Turaev fără să fie mai înțelepți și au adăugat la colecția lor de mitologie sexuală o istorie improbabilă din partea a doi adolescenți neastâmpărați.

– Poate că da, spuse Tchicaya. Atât doar că după episodul Turaev ei n-au mai asolizat nicăieri. Au fost urmăriți, nava lor continuă să funcționeze și au avut patru–cinci oportunități de a intra în sisteme populate. Dar de fiecare dată au trecut mai departe.

Yann se înfioră.

– Crezi că-i o navă fantomă?

– Nu. Cred că sunt în hibernare, cu corpurile criogenizate și creierii străbătuți de curenți slabi. Cred că visează toate ororile pe care ni le închipuiseră, în

numele unei crude și masochiste idei de omenire care murise probabil chiar sub ochii lor înainte să fi părăsit măcar Pământul.

Când Tchicaya se îmbarcă în navetă înaintea lui Yann, Mariama privi îndărăt și-i aruncă un zâmbet scurt. Înțelesul acestuia era neîndoielnic, dar el se prefăcu că nu-l observă. Nu-l deranja că ea știa ce încercaseră Yann și el, sau chiar în ce fel se sfârșise, dar îl distrăgea ideea că ea ar fi putut deduce cel puțin jumătate din poveste, pur și simplu privindu-i pe ei doi împreună.

Și-ar fi putut instrui Exosinele să interzică orice gesturi mărunte care l-ar fi putut trăda. Nu dorea să fie însă izolat ermetic, inexpresiv ca o rocă. Pentru o clipă fu ispitit să întindă brațul și să-l treacă după umerii lui Yann, doar pentru a devaloriza puterile ei de observare. Gândindu-se mai bine, ar fi fost totuși meschin și probabil i-ar fi creat lui Yann tot felul de confuzii.

Mariama se așeză lângă Tarek. În eventualitatea improbabilă că ei doi ar fi fost iubiți, Tchicaya ar fi fost ultimul care să știe. Înapoia lui, al cincilea pasager, Branco, se fixă la locul său. Tchicaya se răsuci spre el și glumi:

– Nu pare corect să fii în inferioritate numerică. Ar fi trebuit măcar să-ți fi adus un observator.

– Mă cac pe el de observator, replică Branco pe un ton amabil. Ultimul lucru pe care mi l-aș dori ar fi să-ncep să imit toate jocurile voastre paranoice.

Branco făcuse parte din coaliția originală care proiectase și construise atât *Rindler*, cât și Trasatorul.

Flexibilii și Conservatorii sosiseră de-a lungul deceniilor, degajând un soi de ceață birocratică prin care el era silit acum să mărșăluiască, dar, așa cum îi explicase lui Tchicaya mai devreme, se deprinsese cu intruziunile și solicitările lor. Ocazional Trasatorul continua să fie disponibil pentru creatorii săi și, cu răbdare, el încă putea să lucreze. Facțiunile făceau mult tărăboi, însă Branco aprecia că pe termen lung ele aveau să aibă tot atâta importanță cât și insipidele culte religioase care se ciondăniseră cândva cu privire la contestatele sanctuare de pe Pământ.

– Iar voi, jalnice capete goale, observase el vesel, nici măcar nu vă puteți măcelări unii pe ceilalți. Ce frustrant trebuie să fie!

Pe când se îndepărtau de *Rindler*, Tchicaya abia sesiză dispariția greutății sau strania imagine de casă a păpușilor ori mușuroi de termite pe care o ofereau unele module, în timp ce se micșorau în depărtare. Călătoria nu devenise pentru el chiar atât de banală ca zborul printr-o atmosferă planetară, dar pe o planetă nici chiar zborurile repetate pe aceeași rută nu erau niciodată atât de invariante ca acesta.

– De fapt, spuse Tarek, noi suntem în inferioritate: trei la doi. Dacă ești „neutru", ești un Flexibil. Nu-i nicio diferență.

– Hopa, începe! chicoti Branco și se lăsă pe spate în cușeta sa. Este o călătorie scurtă, dar, vă rog, distrați-ne!

– Nu păcălești pe nimeni, insistă Tarek animat.

– Nu-i important, spuse Mariama și Tchicaya o privi, întrebându-se dacă avea contact vizual cu Tarek

în vreme ce vorbea; nu avea. Aici există observatori pentru ambele tabere. Nu contează câți sunt ei.

Tonul îi era calm, nici argumentativ, nici implorator.

Tarek abandonă subiectul. Tchicaya fu impresionat; ea dezamorsase situația fără să-l alieneze pe Tarek, însă fără a-i rămâne datoare. Nu-și pierduse talentul, ci devenise mai subtilă. Când Tchicaya o urmase ca un copil infatuat, torturat, probabil că ea fusese dezorientată și frustrată să descopere că nu-și putea șlefui îndemânările asupra lui. Orice aflat mai presus și dincolo de simplele efecte hormonale fusese superfluu; Mariama ar fi putut la fel de bine să încerce să învețe artele marțiale, practicând pe o păpușă din cârpe.

Branco oftă dezamăgit, apoi închise ochii și păru să aţipească.

Majoritatea pasagerilor lui *Rindler* urmărise cu un amestec de groază și refuz cum predicțiile lui Sophus se adeveriseră și toate modelele lor ingenioase fuseseră făcute bucățele, iarăși, de noul spectrometru. Branco însă îmbrățișase cu toată inima Teoria Absenței Regulilor și izbutise să extragă predicții care depășeau cu mult verdictul sumbru al lui Sophus. Pentru simplul fapt că între legile dinamice din partea îndepărtată a granței nu existau corelații pre-existente, nu însemna că ele nu puteau fi create. Branco concepuse un experiment ingenios care țintea să utilizeze partea apropiată ca pe un soi de intermediar, pentru a corela între ele regiuni diferite din partea îndepărtată. Dinamicele dezvăluite aveau să fie totuși o opțiune aleatorie dintre toate posibilitățile – sau, strict vorbind, universul din

partea apropiată avea să se divizeze în ramuri decoerente și în fiecare urma să fie observat un rezultat diferit – , dar cel puțin rezultatul avea să se aplice peste mai mult decât câteva pătrate de lungimi Planck.

Când andocară la Trasator, Yann reflectă:

– Cred că asta-i prima dată când vin aici cu posibilitatea de a fi dezamăgit.

Tchicaya fu surprins.

– Nu ai avut chiar niciodată speranțe legate de unul dintre modelele vechi? Nu ai avut chiar niciodată vreun favorit?

– Unele au fost plăcute din punct de vedere estetic, recunoscu Yann, și cu certitudine aș fi fost fericit dacă ele ar fi supraviețuit testărilor. Dar n-am avut niciodată vreun motiv bun pentru a mă aștepta la asta. Nu până acum.

– Foarte mișcător, replică Branco sec, însă nu văd niciun motiv pentru care ar trebui să-ți abandonezi poziția anterioară.

– Tu nu ai absolut nicio miză emoțională în rezultat? îl atacă Tchicaya.

Branco îl privi amuzat.

– De *cât timp* ești aici?

Tarek intră primul în tunel, apoi Mariama. Tchicaya o urmă.

– Îți amintești terenul acela de joacă? șopti el. Cu țevi mari?

Ea se întoarse, îl privi derutată, după care clătină din cap. Tchicaya simți o împunsătură de dezamăgire; presupusese că imaginea îi declanșase și ei aceeași amintire.

În incinta de comandă, Branco instrui stilusul. Cu vocea sa gravă și intonația psalmodiată în mod deliberat, reuși să facă fiecare cuvânt să picure de dispreț, ca un soi de poezie sardonică.

– Relațiile de fază între razele doisprezece TeV și cincisprezece TeV vor fi după cum urmează.

Ei mă silesc realmente să citesc astea cu glas tare.

Tchicaya privi afară pe fereastră, în jos spre planul imutabil de lumină. Avusese vise intense despre graniță, imaginându-și că era peretele cabinei sale. Se lipise cu urechea de el și căutase să distingă sunete din partea îndepărtată, străduindu-se cu întregul corp, îmboldind semnalul să traverseze.

Uneori, în clipita dinaintea trezirii, vedea o peliculă irizată înflorind pe perete și inima îi galopa de fericire și teamă. *Această nouă infestare însemna că el fusese descoperit? Sau că nu se petrecuse niciodată crima lui?*

Branco ridică ochii și anunță cu o uimire simulată:

– Am și terminat deja? Asta-i tot ce trebuie să fac?

– Deocamdată, răspunse Tarek. Însă apelez la dreptul meu pentru un audit funcțional.

– Ura! făcu Branco.

Se împinse în consola de comandă, îndepărtându-se de el și pluti către fereastră cu mâinile pe cap.

Tarek îi luă locul și instrui stilusul să se ridice de la graniță. Tchicaya auzise despre auditurile funcționale, dar până atunci nu mai asistase la vreunul. Un pachet de detectori, verificat de facțiunea care solicita auditul, era plasat sub vârful stilusului și particulele emise erau

examinate în mod direct, pentru a se asigura că erau conforme cu secvența convenită.

Tchicaya fu ispitit să comenteze batjocoritor, totuși își ținu gura. Indiferent ce anume îl făcuse pe Tarek să creadă că era necesar așa ceva, o plângere cu privire la procedură n-ar fi făcut nimic pentru a-i reduce suspiciunile.

Folosind mânerele de sub ferestre, se apropie de Mariama.

– Unde te-ai ascuns ? Nu te-am văzut de săptămâni.

– Am multe întruniri.

– Și eu particip la întruniri.

– Nu la acestea, zise ea.

Nu trebuia să-i mai detalieze. Ea venise la bordul lui *Rindler*, sperând să lucreze cu Tarek la designul viermilor Planck și se părea că ideea respectivă încă nu fusese înmormântată.

Novo-vidul era deja obiectul cel mai mare din galaxie și creștea atât de rapid, încât suprafața lui avea să sporească de aproape patruzeci de ori în timp ce ar fi fost ocolit cu viteza luminii. Chiar dacă ar fi descoperit Conservatorii o metodă potențială pentru abordarea sa, nu exista absolut nicio posibilitate de a-l înconjura complet cu mașinării convenționale pentru a-i administra tratamentul. Unicul instrument practic ar fi fost un șablon auto-copiator, înglobat la nivelul grafurilor cuantice, capabil să „mănânce" novo-vid și să excreteze ceva mai benign.

Pentru susținătorii ideii, acești ipotetici viermi Planck n-ar fi făcut decât să inverseze dezastrul

Mimoza. Pentru Tchicaya, simetria era falsă. Locurile pierdute în fața lui Mimoza – planete banale așa cum erau ele – fuseseră deja complet înțelese. A învăța despre novo-vid doar atât cât să-l poți infecta cu un gen de ciupercă-putregai i se părea un soi de corupere a tuturor impulsurilor care făceau ca inteligența să fie prețioasă. El avea destule probleme în a uita genul acela de lașitate la un copil.

– Care crezi că sunt șansele?

Se referea la șansele de reușită a experimentului lui Branco, deși era cu atât mai bine dacă ea se sinchisea să-și dezvăluie gândurile și mai departe.

Mariama se gândi cu atenție înainte de a răspunde:

– Sunt aproape convinsă că Sophus are dreptate, dar nu sunt sigură că ideile lui Branco se derulează în aceeași direcție. Când n-avem acces la niciun fel de dinamică din partea îndepărtată, până și smulgerea unei stări aleatoriu corelate pare cam mult de cerut.

Yann plutise la o depărtare politicoasă, dar încăperea era prea mică pentru a exista o intimitate reală și acum renunță să mai simuleze că nu-i putea auzi.

– N-ar trebui să fii atât de pesimistă, spuse el apropiindu-se. Absența Regulilor nu înseamnă nicio regulă; trebuie să mai existe o topologie și teorie cuantică rudimentare. Am reanalizat teoria lui Branco, utilizând teoria rețelei de qubiți și mi se pare corectă. Aduce foarte mult cu rularea unui experiment de creare a corelației cuantice pe un calculator cuantic complet abstract. Asta-i foarte aproape de ceea ce afirmă Sophus că s-ar găsi dincolo de graniță: un enorm calculator

cuantic care ar putea efectua orice operații care se încadrează în descrierea generală a fizicii cuantice... și de fapt este într-o suprapunere de stări în care le face pe toate.

Ochii Mariamei se lărgiră, însă apoi protestă:

– Sophus n-a spus-o niciodată sub forma asta!

– Evident că nu, încuviință Yann. El este mult prea atent ca să utilizeze un asemenea limbaj surescitat. „Universul este o mașină Deutsch–Bennett–Turing" nu-i o declarație care să fie înghițită de majoritatea fizicienilor, întrucât nu are un conținut care să poată fi falsificat în mod empiric. Surâse răutăcios. Îmi amintește totuși de ceva... Dacă vrei să te amuzi realmente, ar trebui să încerci propaganda anti-IA pre-Procs. Am citit odată un pamflet superb care susținea că de îndată ce va exista inteligență fără corpuri, „setea ei neostoită pentru puterea de procesare" o va împinge să transforme întregul Pământ și după aceea întregul univers într-un calculator la scară Planck perfect eficient. *Auto-reținere*? Nu, noi n-am dovedit-o niciodată. *Moralitate*? Cum – fără ficați și gonade? *Necesitatea unui motiv real de a dori s-o facă*? Păi... cine ar putea vreodată să aibă prea multă putere de procesare? Iar la toate acestea, eu pot să răspund numai atât: de ce voi, întrupații indolenți, n-ați transformat întreaga galaxie în ciocolată?

– Dă-ne timp, spuse Mariama.

– Echipamentul pare să fi trecut inspecția.

Tarek strânse pachetul detector și începu să coboare stilusul.

Branco încrucișă brațele peste piept și reflectă asupra anunțului.

– „Pare"? Să iau asta ca o afirmare generalizată a scepticismului cartezian?

– Poți să-l reinstruiești, replică scurt Tarek.

Branco începu să repete secvența. Tchicaya s-ar fi așteptat ca de data aceasta să se grăbească, dar Branco se străduí să reproducă același ritm și intonații pe care le folosise inițial.

Tchicaya prinse privirea lui Tarek și spuse:

– Să știi că și tu ai de câștigat din experimentul acesta la fel de mult ca oricare altul.

Tarek se încruntă, ca și cum implicațiile n-ar fi fost doar injuste, ci complet suprarealiste.

– Ai dreptate. De aceea îl privesc cu toată seriozitatea. Șovăi, după care adăugă pe un ton de scuză: Nu crezi că aș prefera să consider că toți acționează fără intenții ascunse? Cum să nu! Dar n-o pot face; miza este prea mare. Dacă în felul acesta apar meschin în ochii tăi – așa să fie! Voi răspunde în fața descendenților mei.

Branco își termină a doua psalmodiere.

– Aprobat, spuse Yann.

– Da, zise Tarek, dă-i drumul.

Branco se adresă Trasatorului:

– Executarea!

Trasatorul rămase tăcut, însă după o secundă de sub podea se auzi un șuierat ascuțit. Tchicaya nu știu ce putea să fie, până nu văzu înțelegerea luminând chipul lui Branco.

O fisură subțire apăru într-o fereastră, apoi alta. Tchicaya se răsuci spre Mariama.

– Ți-ai făcut copie de rezervă?

Ea aprobă din cap.

– În timp ce dormeam. Tu?

– La fel.

Zâmbi nesigur, încercând s-o asigure că era pregătit pentru orice s-ar fi întâmplat, fără s-o descurajeze să-și exprime propriile sentimente. Ei trecuseră prin multe, dar niciunul nu asistase la moartea locală a celuilalt.

– Yann?

– Sunt acoperit, nu-ți face griji.

Branco și Tarek se aflau în aceleași poziții; niciunul nu risca să piardă mai mult de o zi de memorie. După a patra lui moarte locală, Tchicaya încetase să mai simtă o spaimă autentică, răscolitoare de măruntaie față de propria sa soartă – și deținea unele amintiri care duceau chiar la momentul respectiv – , dar întotdeauna era mai stresant în tovărășia altora, când te întrebai câtă frică simțeau ei și cât de precauți fuseseră.

Șuieratul de sub ei se intensifică și incinta începu să se fisureze. Ferestrele se autoreparaseră și întreaga structură era capabilă de un anumit grad de autoreparații, însă dacă granița atingea Trasatorul, atunci rana pe care o făcea avea să se redeschidă cu fiecare înaintare. Microjeturile fuseseră proiectate să compenseze efectele bombardamentului cu gaz interstelar; deplasările măsurate în microni erau ajustările cele mai grosolane ce puteau fi imaginate. Trasatorul nu avea să-i poarte către siguranță.

Tarek privi în jur, agitat.

– N-ar trebui să pornim spre navetă?

– Ba da, spuse Branco.

Peretele dinapoia lui Tchicaya emise un geamăt de tortură. Când el se întoarse, peretele se plie în mod vizibil și unghiul dintre două ferestre deveni imposibil de ascuțit. Tchicaya se minună, văzându-l. Aerul care scăpa din Trasator nu putea produce forțe de forfecare de o asemenea magnitudine; probabil că granița afecta structura de sub ei. Până atunci nimeni nu mai asistase la ceva de genul acela. Grinzile realizate din diverse materiale care fuseseră vârâte prin graniță se comportaseră întotdeauna ca și cum porțiunea din partea îndepărtată încetase pur și simplu să existe; asupra restului nu se exercita nicio forță. Indiferent ce anume declanșase Branco, el făcuse mai mult decât să deplaseze granița cu câțiva centimetri.

Peretele flexionă iarăși și perechea de ferestre care fusese strivită se separă. În loc să-și inverseze însă mișcarea originală, ferestrele se separară la îmbinare, aidoma unor uși care se deschid.

Tchicaya urlă de frică și întinse brațul, căutând să prindă ceva, pentru a se opri. Izbuti doar să se agațe de umărul lui Yann și amândoi se rostogoliră împreună prin deschidere.

Pentru câteva secunde Tchicaya rămase rigid, pregătindu-se la un nivel instinctiv pentru durere intensă și o moarte iute. Când nu avu parte de niciuna, întregul său corp începu să tremure de ușurare. Știuse că îl va proteja costumul, dar știința respectivă nu penetrase

departe. El sărise din avioane de la altitudini la care era nevoie de oxigen și se afundase la adâncimi în care următoarea răsuflare sub cerul liber se găsea la o depărtare de câteva ore, totuși spațiul cosmic negru și înstelat rămăsese chintesența primejdiei frumoase: virgin, indiferent la nevoile sale și anterior tuturor formelor de viață. *Vidul* nu era un cuvânt care să ofere speranță. El ar fi trebuit să fi pierit într-o clipită.

Privi în jur. Împingerea aerului care ieșea fusese fermă, însă scurtă, așa că era improbabil ca ei să se miște foarte rapid, totuși era îndreptat cu fața în direcția în care nu putea zări Trasatorul – unicul indicator care oferea un înțeles. Granița în sine nu oferea indicii asupra vitezei lor, indiferent în ce direcție.

În mod deliberat, îți ținuse răsuflarea, ca atunci când plonja în apă, dar acum își dădu seama că nevoia de a inhala dispăruse de îndată ce membrana costumului îi etanșase gura și nasul. Corpul lui îi decuplase plămânii; modelul din *Rindler* putea să funcționeze zile întregi pe căi metabolice anaerobe. Pielea i se simțea ușor înfiorată de frig, însă putea zări pelicula expusă a costumului de pe dosul mâinii sale, argintată pentru a reține căldura. Întinse brațul, tremurător, ca să-l poată examina pe Yann, al cărui chip devenise complet metalic, cu excepția a două găuri în locul pupilelor.

– Omule de Tinichea, ar fi trebuit să știi că-i inutil să încerci să mergi printre noi. Natura roboților se întrezărește întotdeauna.

Dinții lui Tchicaya clănțăneau, dar asta nu conta; Mediatorul lui îi captura intențiile de vorbire și le

redirija, îndepărtându-le de inutilele lui corzi vocale și șuntându-le într-un canal radio.

– Crede-mă, zise Yann, efectul arată și mai straniu la tine.

Se roteau lent, împreună, în jurul unei axe aproximativ perpendiculare pe graniță. Pe când se învârteau, Trasatorul apăru deasupra umărului lui Yann. Jumătatea inferioară a structurii era comprimată și torsionată, însă incinta de comandă continua să se afle la o distanță sigură de graniță. Din câte putea aprecia, el și Yann se găseau încă la patru–cinci metri de graniță și aveau traiectoria practic paralelă cu ea. Cu certitudine însă alinierea aceasta bizară avea să se dovedească inexactă, într-un fel sau altul.

O desluși pe Mariama, strălucitoare; stătea în deschiderea ruptă în perete și-i privea.

– Suntem în siguranță, rosti el. Intrați în navetă.

Ea încuviință din cap și flutură din braț, ca și cum el n-ar fi fost în stare să audă un răspuns, apoi spuse:

– Bine. Venim și vă luăm.

Dispăru.

Tchicaya își instrui Mediatorul ca următoarele lui vorbe să fie private.

– Suntem în siguranță? Nu am îndemânarea necesară pentru a ne determina viteza cu precizie.

– Ne deplasăm spre graniță, dar vor trece ore până s-o atingem.

– Ah, bun...

Tchicaya se cutremură. Mâna lui dreaptă continua să fie încleștată pe umărul lui Yann, cu degetele

strângând de parcă viața i-ar fi depins de asta. Știa că adevărul era altul, totuși nu le putea relaxa contracția.

– Te rănesc? îl întrebă.

– Nu.

Fața metalică a lui Yann se lumină în mod straniu și Tchicaya privi în jos. Un petic de graniță mai luminos decât regiunea înconjurătoare trecea lent pe sub ei.

– Ce crezi că-i asta? întrebă el.

Brusc se simți amețit, nu numai de șocul ejectării din camera de comandă. Ignorând nuanțele de deplasare Doppler, el cunoscuse de secole granița sub forma unui zid lipsit de caracteristici. Imperfecțiunea cea mai minusculă era revoluționară; se simțea ca un copil care tocmai văzuse cum cineva se ridicase pe vârfurile picioarelor și zgâriase un semn pe cerul albastru al verii.

– Aș zice că Branco a reușit să fixeze ceva de partea apropiată.

– Avem fizică? Avem reguli acum?

– Aparent.

– Suntem în navetă, anunță Mariama. Aici toți sunt în siguranță.

– Perfect. Nu trebuie să vă grăbiți; panorama este minunată.

– N-o să vă las s-o admirați. Vom fi acolo în câteva minute.

Peticul straniu de strălucire dispăruse din raza lui vizuală, dar după câteva secunde apăru altul. Erau elipse cu marginile încețoșate, care veneau din direcția Trasatorului.

– Sunt ca umbrele peștilor de recife, sugeră Tchicaya. Înoată deasupra noastră în lumina soarelui.

– Crezi că ai putea-o lua ușor razna? întrebă Yann.

Când Tchicaya se roti în jurul lui în dansul lor involuntar, distinse naveta ridicându-se din Trasatorul ruinat. Zâmbi la amintirea glasului Mariamei, promițându-i că-l va salva. Pe Turaev, dacă ei ar fi capitulat în fața propriilor lor sentimente, ar fi sfârșit prost, consumându-se într-un an sau doi. Pe de altă parte, când asta avea să se termine...

– Ăsta-i mai amenințător, rosti Yann.

– Ce?

– Nu poți întoarce capul înapoi spre Trasator? Ar putea fi mai repede decât încercarea mea de a-l descrie prin cuvinte.

Tchicaya răsuci capul. Granița formase un mamelon în formă de clopot, înalt de patruzeci–cincizeci de metri, care înghițise complet Trasatorul. Întrucât mișcarea lui de rotație îl silea să se întindă și mai mult, nu încercă să i se împotrivească, ci întoarse gâtul în partea opusă, grăbind revenirea imaginii în loc să încerce întârzierea plecării ei.

Mamelonul colapsa, dar în jurul său se ridica acum un inel. Brusc Tchicaya observă o suită întreagă de inele mai mici care-l înconjurau pe primul, ca niște unde concentrice în apă. Ondulau dinspre centru cu viteză mare, ca un soi de undă de suprafață a cărei creastă exterioară era componenta cea mai rapidă. Masa principală a undei se deplasa mai lent, totuși mult mai rapid decât ei.

Privi după navetă și o zări; evacuarea ei era un jet albastru-deschis pe fundalul stelelor. Accelerația generată de motorul ionic era foarte mică; în timp se putea cumula la o viteză importantă, dar vehiculul era la fel de manevrabil ca o cadă de baie pe gheață. S-ar fi putut să ajungă la ei înaintea undei și chiar să accelereze, îndepărtându-se de graniță, la timp, însă n-ar fi rămas nicio marjă pentru alte surprize care ar fi putut apărea în urma intervenției lui Branco.

Yann îi citi gândurile și declară sec:

– Ei trebuie să se țină departe.

Tchicaya încuviință.

– Mariama?

– Nu! șuieră ea. Știu ce-o să zici!

– Este în regulă. Avem cópii de rezervă, suntem calmi. Nici măcar să nu te gândești la asta.

– Este o undă, un fenomen predictibil! Am calculat o traiectorie care satisface toate constrângerile...

– *Predictibil*?

– O putem face!

– Ați votat toți în privința asta, nu-i așa? Tarek? Branco?

Branco replică laconic:

– Pentru mine-i tot aia.

Tarek nu spuse nimic și Tchicaya simți un fior de simpatie pentru el. Nimeni nu se putea aștepta în mod rațional din partea lui să se expună riscului, doar pentru a-i scuti pe cei doi adversari ai săi de pierderea corpurilor lor înlocuibile și de amintirile din câteva ore. Totuși dacă o făcea, mulți l-ar fi respectat pentru asta.

Ar fi trebuit să fii un fanatic utilitarist, ros până în miez de dogme, ca să nu admiri pe cineva dispus să-şi pericliteze propriul confort şi continuitate pentru a le păstra pe ale altora. Indiferent dacă asta necesita sau nu curaj, era cel puţin un act de generozitate.

– Staţi departe! zise Tchicaya. Nu ne putem permite să pierdem naveta!

Argumentul acela era lipsit de sens – stocul de materii prime din *Rindler* nu fusese sărăcit şi, dacă ar fi fost necesar, puteau fi oricum canibalizate părţi din navă în sine – însă dorea să le ofere un alibi care să nu sune egoist.

– Trebuie să adunaţi toate datele posibile, adăugă el ceva mai convingător. În lipsa Trasatorului, toate observaţiile pe care le puteţi face sunt de nepreţuit.

Rindler însăşi avea instrumente puternice aţintite asupra graniţei, însă era posibil ca unele detalii cruciale să depindă de apropierea navei.

Mariama nu răspunse imediat, dar în tăcerea care urmă, Tchicaya ştiu că o convinsese.

– Bine.

Glasul ei continua să fie încordat, totuşi răzbătea o notă pe care Tchicaya o recunoştea din zilele lor pe Turaev: o concesie rară, nu atât a înfrângerii, cât a înţelegerii că se zbătuseră pentru ceva complet greşit. Ea înţelesese compromisul şi ştia că el şi Yann erau decişi.

– Pace, Tchicaya.

– Pace, răspunse el.

– Te-ai descurcat bine, zise Yann.

– Mulţumesc.

Peste umărul lui Yann, Tchicaya putea să vadă unda apropiindu-se de ei. Își reducea înălțimea pe măsură ce se întindea din punctul în care fusese Trasatorul, dar n-ar fi coborât suficient ca să nu-i atingă. Tchicaya se întrebă dacă Yann ar fi dorit să fie distras sau să înfrunte direct ce avea să se întâmple.

– Atât de bine, încât aproape detest să fac chestia asta. Cât de puternice crezi că-ți sunt picioarele?

– Poftim? Tchicaya avu nevoie de un moment ca să înțeleagă ce sugera. Oh, nu! Te rog...

– Nu face mofturi; n-avem timp. Dacă am proveni din aceleași moduri, ar fi greu de decis pe cine să salvăm, însă eu pot porni imediat din copia de rezervă. Tu ai lipsi luni de zile din cadru.

Era adevărat. *Rindler* își terminase corpurile și vreo douăzeci de nou-sosiți așteptau actualmente eliberarea vreunuia. Tchicaya trebuia să se așeze la rând. În mod normal o asemenea întârziere n-ar fi însemnat nimic prin comparație cu secolele pe care le pierduse cu tranzitarea neînsuflețită, dar experimentul lui Branco tocmai garantase că de-acum încolo fiecare zi va fi unică.

– Nu am ucis niciodată pe nimeni, rosti el.

Măruntaiele îi erau înnodate de repulsie la gândul acela.

Yann nu fu pedant în privința hiperbolei.

– Nici eu n-am murit vreodată într-un corp. Sex și moarte, totul în aceeași zi. Ce-ar putea cere mai mult un acorporal?

Unda reveni în câmpul lor vizual; dispuneau de maximum un minut. Tchicaya se străduia să-și limpezească gândurile. Yann nu-i cerea mai mult decât îi ceruse el

Mariamei. Nu era nimic incorect în rușinea și egoismul pe care le simțea la gândul de a-și îngădui impulsul visceral de a supraviețui pe seama lui Yann, dar asta nu însemna că trebuia să-l ridice deasupra oricăror alte considerații. În același timp nu trebuia să anihileze sentimentul respectiv pentru a acționa împotriva lui. Avea să facă ceea ce necesita situația, fiindcă pentru amândoi ar fi fost o irosire prostească să-și piardă corpurile, totuși el nu intenționa să pretindă că era fericit sau indiferent în privința asta.

Prinse mâna stângă a lui Yann, apoi își eliberă strânsoarea de fier pe umărul lui, astfel ca ei să se poată ține și cu mâinile drepte. Își îndoi genunchii la piept, după aceea încremeni. Creasta undei era la treizeci de metri depărtare. Era prea complicat. Era imposibil să aibă timp.

– Cedează-mi controlul corpului tău, vorbi calm Yann. Am elaborat etapele.

Tchicaya îi predă controlul motoriu și începură să se miște împreună într-un balet perfect și simetric. Membrele sale parcă fuseseră înhățate de o duzină de mâini ferme, invizibile, care-l manipulau fără să întâmpine rezistență. Spinarea i se arcui, cu brațele extinse dureros, însă degetele lor rămaseră întrepătrunse pe măsură ce picioarele le siliră corpurile să se îndepărteze până ce picioarele li se lipiră, talpă pe talpă.

– M-ai făcut un izotop, zise Tchicaya.

Yann râse.

– Nimic original, mă tem.

– Gândul contează.

Tchicaya devenise dezorientat, dar, rotindu-se împreună, linia lui vizuală trecu de la stele, la unda care se

apropia. Mușchii picioarelor i se încordară și presiunea din tălpi crescu până simți că brațele îi vor fi smulse din umeri.

– Ne vedem mai târziu, spuse Yann.

Degetele li se despărțiră.

Tchicaya încercă să se agațe de neantul dintre ei, apoi se opri și-și cuprinse pieptul cu brațele. Urca sub un unghi ascuțit, înapoi spre punctul unde fusese Trasatorul. Pe măsură ce creasta undei se apropie, el se strânse ghem și creasta goni pe sub el ca o strălucire de argint ce-i linse călcâiele în timp ce se rostogolea.

O rețea complexă de linii colorate brăzda interiorul undei care se retrăgea, aidoma hărții unui labirint convolut. Modelul se transformă sub ochii lui. Schimbările aveau o rațiune torturantă – liniile nu dansau aleatoriu – totuși descifrarea lor instantanee îl depășea. Nu putea face altceva decât să înregistreze imaginile.

Secătuit pentru moment de orice griji, Tchicaya își fixă privirea asupra enigmei care se retrăgea.

Totul se schimbase, acum. Indiferent ce anume relevase sau crease Branco, zidul dintre lumi fusese finalmente străpuns.

9

– Toți se plâng de legile fizicii, dar nimeni nu face nimic în privința lor.

Tchicaya se întoarse de la consola de comandă. N-o auzise pe Rasmah intrând în Camera Albastră.

– Este o glumă veche de pe Maeder, explică ea traversând podeaua largă și goală. Nu face decât să arate cât de multă muncă este necesară pentru a trimite o memă[1] rea pe urmele variolei.

– Nu spera că am fi făcut așa ceva, o preveni Tchicaya. Cred că versiunea originală era „Toți se plâng de natura umană". Când a doua jumătate a devenit în mod evident falsă, mema a schimbat pur și simplu contextul. Poți să smulgi înțelesul din vorbele acestea de duh și ele tot vor găsi o cale de a continua să se propage.

– La naiba. Se așeză lângă el. Deci care *sunt* legile, în chiar clipa de față?

– Din câte pot spune, avem o simetrie macroscopică SO (2,2) și E7 ca grup de control. Indică displayul. Nimic care să nu fi existat anterior, generic, deși detaliile lagrangianului sunt unice. Tchicaya izbucni în râs. Cum pot să vorbesc! Realmente devin blazat în privința asta.

– Dacă ai văzut un univers, le-ai văzut pe toate.

Rasmah se aplecă mai aproape pentru a examina diagramele de simetrie pe care software-ul le dedusese din niște rezultate parțiale și pe care începuse acum să le testeze cu Mâna Stângă.

Ea privi ceasul de anduranță.

– Treisprezece minute? Asta-i aproape de record. Crezi că s-ar putea... Tchicaya o fulgeră cu privirea și ea râse: Nu-mi spune – aduc ghinion.

---

[1] Orice caracteristică a unei culturi, de exemplu limbajul ei, care poate fi transmisă de la o generație la următoarea în mod analog cu transmiterea informațiilor genetice (n. tr.).

– Nu prea. Atât doar că mă irită niţel ideea că noi continuăm să capturăm dinamice, iarăşi şi iarăşi, cu speranţa că una dintre ele se va dovedi stabilă. Asta nu se va întâmpla niciodată.

– Aşa crezi? Rasmah ţuguie buzele. Bine. Totuşi n-are rost să te plângi. Ce vrei să faci în privinţa asta?

Tchicaya schiţă un gest de neajutorare şi ea îl privi dezamăgită.

– Aşa de leneş eşti în toate privinţele?

Era numai o tachinare, totuşi acuzaţia îl duru. Rasmah venise în *Rindler* cu doar şase luni înaintea lui, dar contribuise deja în mod substanţial la câteva proiecte. După ce ajutase la proiectarea spectrometrului care se pierduse odată cu Trasatorul, ea îmbunătăţise designul pentru modelele utilizate în Mâinile Dreaptă şi Stângă. Înlocuirea Trasatorului fusese plănuită ca o singură maşină, însă după ce tentativele de a-i renegocia protocoalele pentru utilizarea partajată colapsaseră pentru a şaptea oară, până şi cei mai ecumenici cercetători îşi pierduseră răbdarea şi fuseseră de acord cu duplicarea.

Tchicaya îşi întinse braţele, dezmorţindu-se.

– Pentru ziua de azi ajunge cât m-am holbat. Ai venit să preiei?

– Da, zâmbi ea şi adăugă: Dar am venit mai devreme, aşa că mă tem că de fapt încă nu poţi să pleci.

Distrugerea Trasatorului şi sfârşitul cooperării între facţiuni întârziaseră urmările experimentului lui Branco, dar odată ce Mâinile fuseseră instalate şi colectaseră date, toţi cei de la bordul lui *Rindler* fuseseră

fascinați de rezultate. Luni de zile, Camera Albastră – unde erau afișate datele Mâinii Stângi, acum când expedițiile la graniță erau considerate riscante – fusese ticsită de oameni timp de douăzeci și patru de ore pe zi și nu era niciun secret că și Conservatorii reacționaseră similar.

Metoda lui Branco păruse să confirme afirmația originală a lui Sophus: novo-vidul nu asculta nici măcar de o analogie sau extensie a regulilor Sarumpaet. O porțiune macroscopică a părții apropiate a graniței putea fi corelată cu părți ale stării totale din partea îndepărtată care *se supuneau* unor reguli specifice, însă regulile difereau la fiecare repetare a experimentului. Toate argumentele expuse în mod logic de Sarumpaet cu privire la șabloanele de noduri dintr-un graf cuantic ce puteau persista ca particule fuseseră relevate ca fiind complet mărginite; realitatea era că vidul obișnuit care domina partea apropiată era corelat cu secvențe de grafuri ce se comportau în modul acela particular, astfel că ocultau faptul că erau doar o parte dintr-o suprapunere de nenumărate alte posibilități. Subtilitățile cuantice care puteau, teoretic, să facă vizibilă întreaga suprapunere erau îngropate pur și simplu în numărul uriaș de detalii care ar fi trebuit să fie urmărite pentru a o observa.

Părții îndepărtate îi lipseau mijloacele de a-și ascunde natura cuantică în mod similar, dar, în ciuda faptului că inducea mai puțin în eroare, imaginea vizuală rămânea confuză. Interpretarea noilor experimente semăna cu încercarea de a înțelege o junglă prin

simpla privire a unei nesfârşite parade de creaturi exotice care se agăţau pentru scurt timp de ferestrele unui vehicul, ameţite de lumină, curioase sau furioase, însă întotdeauna zburând peste numai o clipă, fără să mai revină vreodată.

La început fiecare serie nouă de legi se bucurase de cincisprezece minute de faimă proprie, totuşi pentru că niciuna dintre ele nu putea fi asociată părţii apropiate pentru un timp mai îndelungat, noutatea începuse să se piardă. Euforia faţă de abundenţă lăsase loc frustrării. Experimentele continuaseră, însă până şi menţinerea prezenţei simbolice a unui observator permanent devenise un chin. Tchicaya bănuia că era firesc; toţi teoreticienii se înecau deja în date şi aveau lucruri mai bune de făcut decât să stea şi să se uite cum soseau mereu altele. Pentru o săptămână sau două, el sperase că observarea răbdătoare l-ar fi putut duce realmente la o descoperire valoroasă, dar nădejdea aceea începuse să sune la fel de nebunesc precum căutarea de modele în orice set de rezultate cuantice aleatorii.

– Of, s-a dus! se tângui Rasmah, de parcă s-ar fi aşteptat în mod serios la altceva. (Peticul din graniţă pe care-l fixaseră de cel mai recent set de legi tocmai revenise la vechea şi impenetrabila strălucire.) Ce crezi că s-ar întâmpla, reflectă ea, dacă am trasa un dispozitiv care să poată funcţiona potrivit dinamicilor părţii îndepărtate înainte să pierdem corelaţia?

– Chiar dacă ar supravieţui, zise Tchicaya, cu ce ne-ar putea fi de folos? N-am fost niciodată în stare să prindem de două ori aceeaşi dinamică.

– Dar dacă am trasa un trasator?

– Ha! Ca un desen de Escher?

– Da. Rasmah afișă brusc o expresie înspăimântată. Deși... asta înseamnă o mână stângă care trasează o mână dreaptă și invers. Nu putem avea așa ceva, nu?

– Tu vorbești serios? Chiar crezi că am putea insera o mașină care să ne expedieze, cumva, semnale înapoi?

Rasmah nu răspunse imediat.

– Nu știu. Cum arată granița, văzută din cealaltă parte? Arată oare întotdeauna ca și cum fizica noastră se derulează îndărătul ei? Sau se întâmplă ceva de natură mai simetrică... cineva din partea îndepărtată întrezărește imagini la fel de variate și tranzitorii precum cele pe care le vedem noi?

– Nu știu, recunoscu Tchicaya. Nici măcar nu văd cum ai putea pune întrebarea aceasta în modelul lui Sophus. Ar trebui să descrii un observator specific din partea îndepărtată, în condițiile căruia dorești să vezi lucrurile. Dacă însă dinamicele diferite ale părții îndepărtate nu formează ramificații decoerente – cu excepția peticelor unde le silim noi s-o facă – care sunt legile exacte pe care observatorul ar trebui să le respecte?

Păsările și fluturii surprinși care fâlfâiau izbindu-se de ferestre nu erau nici măcar reali; era inutil să întrebe ce vedeau ei. Feliile de „universuri" diferite fixate de graniță aduceau mai degrabă cu desenele formate de insecte zdrobite. Dacă n-ar fi fost moarte, n-ar fi fost zărite niciodată una lângă alta în exact același mod.

Potrivit ceasului arbitrar al lui *Rindler*, era miezul nopții. Iluminatul spațiilor publice se schimba odată cu

ciclul și cu toate că mulți dormeau fericiți în timpul zilei și munceau toată noaptea, Tchicaya sfârșise în sincronism cu lumina.

Se sculă în picioare.

– Asta a fost. Mi-a ajuns.

– Ai putea să stai și să-mi ții tovărășie, sugeră Rasmah.

– Nu aș dori să te distrag.

Zâmbi și se retrase, ridicând o mână în semn de noapte bună. Își dădeau târcoale de săptămâni de la depărtare și corpul lui începuse să se schimbe pentru ea, dar Tchicaya decisese că nu va îngădui ca nimic să se întâmple între ei. Deși ar fi fost improbabil să se încheie la fel de rapid, ori la fel de comic ca experimentul lui cu Yann, dorea să-și păstreze viața lipsită de complicații.

Tchicaya străbătu nava, ușor indiferent la tot ce se petrecea în jurul lui. Coridoarele erau aproape pustii; poate că Conservatorii aveau vreo conferință. Ambianța de oraș părăsit îi reamintea de o sută de orășele provinciale prin care trecuse noaptea; pe pasarelele goale, strălucirea stelelor era ca atunci când lăsai în urmă străzile cele mai iluminate și cerul învia brusc.

Își aminti o noapte pe care o petrecuse într-un orășel de pe Quine, la treizeci și șase de ani subiectivi după ce plecase de pe Turaev: imaginea în oglindă a nașterii lui în momentul plecării. În timp real, de atunci trecuseră trei secole. El stătuse pe o străduță înfundată și plânsese ore la rând, ca un copil abandonat. În ziua

următoare își făcuse vreo șase prieteni noi printre localnici și unele prietenii duraseră de trei ori mai mult decât toți anii pe care el îi petrecuse pe planeta sa natală.

Continua să ducă dorul oamenilor aceia. Continua să ducă dorul Lesyei, copiilor și nepoților săi de pe Gleason. În același timp însă nu putea separa niciodată în mod complet dorul acela de înțelegerea că o parte din bucuria pe care o simțise în prezența lor provenise din senzația că ei îi anulau starea de exil. Ei nu fuseseră nicicând substituenți pentru căminul și familia pe care le lăsase în urmă; nu fusese vorba despre ceva atât de grosolan, dar orice tip de fericire poartă o amprentă în forma durerii pe care a alinat-o. Auzi pași în urma lui, mergând într-un ritm mai rapid ca al lui. Se opri și se întoarse cu fața la peretele pasarelei, ca și cum ar fi admirat vederea, ștergându-și ochii cu antebrațul, mai puțin stânjenit de lacrimile sale decât de faptul că n-ar fi știut cum să le explice. Dacă după patru mii de ani ar fi fost tot pe Turaev, ar fi înnebunit. Iar dacă ar fi călătorit și s-ar fi întors în modul aprobat, pentru a constata că nimic nu se schimbase în absența lui, ar fi înnebunit chiar și mai iute. Nu regreta că plecase.

– Arăți de parc-ai fi gata să sari de pe pod, zise Mariama.

– Nu mi-am dat seama că mă urmăreai.

Ea râse.

– Nu te *urmăream*. Ce-ar trebui să facem? Să mergem în direcții opuse prin navă? Toți Conservatorii să mărșăluiască în sens antitrigonometric? Asta ar însemna niște drumuri foarte lungi.

– Bine, nu contează.

Se întoarse s-o privească. Era injust mai presus de credință, dar în chiar clipa aceasta – după ce-și repetase pentru a mia oară că luase decizia corectă – dorea să-i urle în față despre prețul pe ea îl silise să-l plătească. După toate vorbele ei din copilăria rebelă, după ce condusese prin exemplu personal, după patru mii de ani de călătorii, Mariama decisese acum că rolul ei în viață era de a lupta pentru a menține culturile legate de planete – toți sclavii pe care ea jurase să-i elibereze, toate dronele pe care făgăduise să le zgâlțâie din stupoarea lor – marinate în siguranță în propria lor inerție pentru alte douăzeci de mii de ani.

– Încotro mergeai? o întrebă.

Mariama șovăi.

– Îl știi pe Kadir?

– Doar superficial. Nu pot spune că mă dau în vânt după el.

Tchicaya era pe punctul de a adăuga ceva mai acerb, când își dădu seama că azi era ziua în care ar fi căzut Zapata, planeta natală a lui Kadir. Asta era adevărat doar în termenii unui cadru de referință fixat de stelele locale, nu de noțiunea de simultaneitate a lui *Rindler*, și oricum nicio confirmare a evenimentului n-ar fi sosit la ei vreme de decenii, totuși dacă granița nu-și modificase în chip magic viteza în regiuni îndepărtate, pierderea planetei era o certitudine.

– Ține un soi de priveghi. Acolo mă duc.

– Deci voi doi sunteți apropiați?

– Nu tocmai, răspunse Mariama, însă el i-a invitat pe toți, nu numai pe prietenii lui.

Tchicaya se rezemă cu spatele de perete, netulburat de transparența lui.

– De ce ai venit aici? o întrebă.

Ea își feri ochii de lumina graniței.

– Crezusem c-ai decis că nu vom avea niciodată discuția asta.

– Dacă crezi că te-am împiedicat să vorbești, acum ai șansa să o faci.

– Știi de ce sunt aici, zise ea. Nu pretinde că-i un mister. (Strălucirea era prea puternică; se întoarse și se rezemă cu spatele, lângă el.) Vrei să vii cu mine, la evenimentul organizat de Kadir?

– Bănuiesc că glumești. Crezi că sunt un provocator sau doar un masochist?

– Nu-i ceva specific facțiunii. I-a invitat pe toți. Se încruntă. Sau ți-e teamă să petreci zece minute în compania unor oameni care s-ar putea să nu fie de acord cu tine?

– Am petrecut zece *ani* pe Pachner.

– Tăcând din gură...

– Nu. Am dat dovadă de onestitate față de toți cei pe care i-am întâlnit.

– Toți cei care au întrebat... Dacă apărea subiectul...

Tchicaya se îndepărtă iritat de ea.

– Când am sosit, nu eram sigur de planurile mele. Iar când am fost sigur, nu am umblat de colo-colo cu un banner pe care scria „Plec spre *Rindler*, ca să mă asigur că același destin va afecta cât mai multe planete

posibil". Asta m-ar face să fiu neonest? Asta m-ar face un laș?

Mariama clătină din cap.

– Bine, să lăsăm discuția despre Pachner. Dar dacă ești atât de sigur de poziția ta acum, de ce nu vii cu mine? Nimeni nu te va linșa.

– Ar fi provocator. Ce te face să crezi că ar dori Kadir compania unor oameni care nu sunt de acord *cu el?*

– Este o invitație deschisă, protestă ea. Dacă nu mă crezi, întreabă nava.

Avea dreptate. Filtrul Mediatorului lui Tchicaya eliminase mesajul acela în mod automat; el îi spusese să sistematizeze anunțurile generale ale aderenților facționali cunoscuți, pentru a-l împiedica să fie distras, și deprimat, de veștile unor evenimente la care Flexibilii erau improbabil să fie primiți cu brațele deschise.

– Sunt obosit, rosti el. A fost o zi lungă.

– Ești jalnic.

Mariama se îndepărtă fără alt cuvânt.

– Bine, strigă Tchicaya în urma ei, vin cu tine!

Ea nu se opri și el alergă s-o ajungă.

O vreme merseră în tăcere, după care Tchicaya spuse:

– Genul acesta de cortină de fier este o adevărată nebunie. Într-un deceniu vom găsi un mod prin care să fixăm o stare de graniță, care o va îngheța locului. Dacă am lucra împreună la problema asta, ar dura de două ori mai puțin.

Mariama îl privi rece.

– Crezi că va fi suficient s-o înghețăm?

– Suficient pentru ce?

– Suficient pentru a satisface ambele părți.

– În mod ideal, eu încă aș dori s-o traversez, recunoscu Tchicaya. N-ar trebui să fugim din fața ei ori s-o anihilăm. Ar trebui să fim capabili să ne adaptăm. Dacă oceanul înaintează câțiva metri, te retragi. Dacă înaintează câțiva kilometri, construiești un dig. Dacă înaintează câteva mii de kilometri... înveți să locuiești în ambarcațiuni. Dar dacă înghețarea granitei se dovedește posibilă, și elimină explorarea, va trebui să admit pur și simplu realitatea respectivă.

Mariama era sceptică.

– Și din clipa aceea nu ți-ai mai asuma absolut niciun risc? N-ai face absolut nimic care să aibă o șansă de a o dezgheța? Ai lăsa-o acolo, să stea vreme de o sută de mii de ani, netulburată, și n-ai fi ispitit câtuși de puțin?

– Aha, am înțeles. Asta este rațiunea care dictează utilizarea viermilor Planck? Dacă nu o nimiciți definitiv, până la urmă va apărea cu certitudine un Flexibil care să năruie digul.

Mariama nu replică. Intrară în modulul în care se ținea priveghiul și suiră scara.

Pe harta pe care o consultase Tchicaya, cabina lui Kadir fusese contopită cu o duzină de cabine ale vecinilor săi, producând o sală aproximativ rotundă. În fața lui intrarea era larg deschisă și muzica răzbătea pe coridor.

Hainele Mariamei se schimbară când se apropiară de ușă, formând un model de benzi întrețesute, întrerupte de elipse, în culorile pământului.

– Arăți bine în asta, observă Tchicaya.

Comentariul atrase un licăr șovăitor de căldură în ochii ei; îl cunoștea prea bine ca să se înșele crezând că ar fi fost o lingușire nesinceră, totuși ea intră în sală fără să-i răspundă. El se încordă și o urmă.

Înăuntru erau destul de multe persoane care vorbeau sau mâncau; câteva dansau. Tchicaya nu zări niciun alt Flexibil, însă rezistă impulsului de a-i cere Mediatorului său să caute semnături prietenoase.

Imagini ale Zapatei străluceau de pe pereți: planeta văzută din spațiul cosmic, imagini aeriene de orașe, munți și râuri. Tchicaya petrecuse patruzeci de ani pe Zapata, deplasându-se de pe un continent pe altul, fără a se stabili vreodată destul de mult timp într-un singur loc pentru a-și face prieteni buni.

Deși derivată finalmente din genomi terești naturali, viața pe care coloniștii o eliberaseră pe planetă fusese mai sălbatică și mai stranie decât în majoritatea altor locuri. În unele jungle existau feline suple și înaripate care-ți puteau sfâșia beregata. Spre sfârșitul ședерii sale pe planetă, se descoperise că într-o mică așezare izolată expunerea deliberată la rănirea din partea acestor creaturi devenise un „rit de trecere" în viața adultă, ca și cum adolescența în sine ar fi fost insuficient de traumatizantă. Corpurile parțial devorate puteau fi în general refăcute și în cazul cel mai rău Procsul putea fi oricând urmărit și recuperat din stomacul animalului, astfel că ritualul nu echivala cu decesul local, dar din punctul de vedere al lui Tchicaya asta îl făcea și mai barbar. Mai bine să suferi pierdere de memorie și discontinuitate,

decât experiența de a-ți fi morfolită jugulara... și orice ar fi fost mai bun decât tovărășia unor oameni care deciseseră că aceea era definiția maturității.

Copiii din așezare care refuzaseră să participe fuseseră ostracizați, însă, odată ce practica fusese cunoscută, societatea de pe Zapata intervenise printr-un efort concertat de îmbunătățire a transportului și legăturilor de comunicații. După câțiva ani de expunere intensă la posibilitatea de a pleca pur și simplu departe de așezare și de gardienii săi culturali auto-numiți, nimeni nu mai acceptase să fie intimidat pentru a se conforma.

Era genul de comportament care putea să apară numai când oamenii fuseseră îngrădiți de mii de ani, privind aceleași imagini, fetișizând totul în jurul lor, spiralând în jos către demența în plină floare a religiei. Pentru a face o temniță, nu-ți trebuiau porți și sârmă ghimpată. Familiaritatea te putea ținti mult mai eficient de sol.

Mariama agită spre el un fruct mic și galben, din care mușcase jumătate.

– Încearcă unul din astea. Sunt delicioase!

– În niciun caz. Unde crezi că au crescut?

– În grădină. Mulți au loturi pentru hrană. Trebuie să ajustezi genomii pentru ca fotosinteza să funcționeze în lumina graniței, dar asta-i chestie veche – copiezi chestiile alea urâte pe care le-au introdus constructorii originali.

– Probabil că am trecut pe lângă ele fără măcar să le fi observat.

– Sunt destul de departe de alee. Vrei să-ncerci unul?

Tchicaya scutură din cap.

– Le-am mai gustat. Nu pot fi multe și nu vreau să le epuizez.

Mariama se întoarse pentru a vorbi cu Kadir, care apăruse înaintea lor ca o gazdă perfectă.

– Tchicaya tocmai îmi povestea, spuse ea, c-a gustat deja fructe quetzal.

– Ai vizitat Zapata? întrebă Kadir.

Probabil că intenționase să-i întâmpine politicos și apoi să treacă mai departe, însă nu putea să lase neexaminată afirmația respectivă.

– Da.

Tchicaya se pregăti pentru un asalt de insulte despre călători și alți paraziți.

– Cu cât timp în urmă?

– Acum vreo nouă sute de ani.

– Unde-ai fost?

– Peste tot.

Kadir așteptă cu un aer atent, așa că Tchicaya recită o listă de orașe.

Când termină, Kadir zise:

– Eu m-am născut în Suarez, dar am plecat când am împlinit douăzeci de ani. N-am reușit să mă mai întorc. Tu cât timp ai stat acolo?

Tchicaya își reorganizase amintirile în timp ce vorbeau, ridicând întreaga perioadă prin ierarhia asociațiilor sale.

– Mai puțin de un an.

Kadir surâse.

– Asta-i mai mult decât rămân majoritatea vizitatorilor. Ce te-a atras?

– Nu mai știu. Era un loc liniștit și eu obosisem să tot merg. Peisajul nu era spectaculos, dar din casa în care stăteam puteam să văd vârfurile munților în depărtare.

– Culoarea aceea de cenușiu ca ardezia pe fundalul cerului dimineții?

– Da. În același timp însă era complet diferită în apus. Aproape trandafirie. Nu am putut s-o înțeleg niciodată.

Își ridicase atât de mult amintirile respective, încât parcă ar fi fost ieri. Putea să miroasă izul de praf și de polen, putea să simtă căldura serii.

– Cred că știu unde ai fost, spuse Kadir. Nu casa, când am fost eu acolo nu era construită, dar... îți amintești pârâul situat la nord față de șoseaua principală?

– Da. Locuiam aproape de el. La câteva minute de mers pe jos.

Kadir se lumină la față.

– Incredibil! Încă mai exista? Noi obișnuiam să ne scăldăm în pârâul acela. Toată familia... Pe toată durata verii, cam în jurul amurgului. Ai înotat în el?

– Da.

La aceeași oră, în același anotimp. Privise răsăritul stelelor, întins pe spate în apa răcoroasă.

– Copacul cel mare mai era acolo? Cel cu o ramură atârnând peste bulboana adâncă?

Tchicaya se încruntă și apelă imagistică eidetică, construind în minte o vedere panoramică și căutând orice care să se potrivească acelei descrieri.

– Nu cred.

– Nu, probabil că nu putea să mai fi existat. Kadir se întoarse către Mariama. Mergeam pe ramura aia, la înălțimea de vreo patru metri, după care plonjam în bulboană cu spatele. Desfăcu brațele și schiță gestul saltului. Prima dată când am făcut-o, trebuie să fi fost la o oră după apus. Nu vedeam nimic și când am lovit apa m-am afundat pur și simplu în întuneric. Aveam nouă ani și-am fost îngrozit!

– Când am fost eu, spuse Tchicaya, apa nu era deloc adâncă. Probabil că se mai depuseseră aluviuni.

– Sau poate că s-au mișcat malurile, sugeră Kadir. Am fost acolo cu trei sute de ani înaintea ta. Este posibil să mai fi construit ceva în amonte.

Zyfete se apropie și trecu un braț pe după talia lui Kadir. Îl privi precaut pe Tchicaya, dar era probabil evident că el nu făcea necazuri.

Privind dincolo de ea, prin mulțime, Tchicaya îi zări pe Sophus, Tarek și Birago. El sărea în ochi aici; nici n-ar fi putut să fie altfel.

– Trebuie să plec, le spuse.

Kadir încuviință, fără să se simtă ofensat. Se întinse și-i strânse mâna.

– Mă bucur c-ai văzut Suarez, îi zise.

Mariama îl ajunse din urmă afară.

– Întoarce-te la prietenii tăi, spuse el.

Ea îl ignoră.

– A fost atât de greu de suportat?

– Nu. N-am afirmat niciodată că va fi greu de suportat. Mă temeam că prezența mea ar putea deranja pe cineva. Nu a fost așa. Mă bucur.

– Bănuiesc că crezi că totu-i patologic. Muzica, imaginile, mâncarea?

Tchicaya făcu o grimasă.

– Asta dovedește cât de puțin îmi cunoști gândurile. Este simplă și banală nostalgie. Și eu simt la fel despre tot felul de locuri. Nu este nimic obsesiv sau bolnav în asta. De aceea este și greu de presupus că va fi distrus de imposibilitatea de a mai reveni acolo. De acum bulboana lui favorită de scăldat s-a transformat oricum într-un iaz plin de mâl. Dezamăgirea i-a fost cruțată.

– Chiar că ești făcut din piatră.

Ea păru dezamăgită, de parcă s-ar fi așteptat în mod serios ca acele câteva minute de amintiri depănate împreună cu Kadir să-i fi schimbat complet gândirea în toate privințele.

– Nimeni din cei care părăsesc Zapata nu va muri. Pietrele au dispărut. Copacii au dispărut. Dacă cineva a trăit realmente pentru ele, va găsi o cale să le recreeze.

– N-ar fi niciodată același lucru.

– Bun. Tchicaya se opri și se răsuci spre ea. De ce anume, exact, îți imaginezi că suferă el? Se gândește la lucrurile pe care le-a trăit și la lucrurile pe care le-a pierdut. Toți facem asta. Nu a fost eviscerat. Nouă mii de ani înseamnă timp mult, dar nimeni nu a răsărit complet format din solul Zapatei.

– Totuși ei au fost deposedați, insistă Mariama.

– Au fost deposedați de niște bolovani. De nimic altceva.

– De amintiri... De înțeles...

– Știi bine că nu este adevărat! Ce crezi – că suntem înapoi în era colonială, pe Pământ? A existat *într-adevăr* o vreme când era posibil ca o persoană onestă și inteligentă să subscrie la o cosmologie în care străbunii săi morți trăiau în interiorul munților, iar dacă iritai spiritul adăpătorii, recoltele aveau să se usuce în următorii zece ani; o cosmologie în care solul era viu, unic și sacru. Iar dacă vreo hoardă de barbari apărea mărșăluind, subscriind la o religie chiar mai suprarealistă și revendicând tot ce zărea în numele unui filfizon handicapat cu perucă pudrată, ce altceva puteai face decât să lupți pentru ținutul tău și să te agăți de credințele tale? Nimeni nu se mai află în poziția aceea. Nimeni nu mai poate confunda *landșafturile* cu lucrurile inalienabile din interiorul său.

Mariama replică apăsat:

– Ceea ce ar explica motivul pentru care nu-ți pasă deloc de ceea ce se găsește dincolo de graniță și pentru care ai fi la fel de mulțumit să te duci și să trăiești în vreun 'șaft abstract cu acorporalii.

Tchicaya rămase mut. Bănuise că ea va înțelege perfect diferența, dar știa că va suna stângaci și s-ar fi autocontrazis, dacă s-ar fi întors ca să i-o explice.

– Câte mii de ani i-ar fi trebuit Zapata să fi rămas neschimbată? Câte milioane?

Ea scutură din cap.

– Nu asta-i întrebarea corectă. S-ar fi schimbat de bunăvoie.

– *Când?* Și câți copii ar fi sufocat înainte să se fi schimbat?

– Tu n-ai fost sufocat pe Turaev. Ai plecat la timp.

– N-au plecat toți.

– Nu toți simțeau nevoia să plece.

Ajunseseră la scara ce ducea la cabina lui.

– Crezi că sunt ipocrită? întrebă Mariama. Pentru că sunt călătoare și totuși susțin dreptul oamenilor de a rămâne pe loc?

– Nu cred că ești o ipocrită.

– Eu *am văzut* schimbarea. Nesilită, impulsionată din interior, nu ca răspuns la o criză care dictează opțiunile. Este dureros în felul său aparte, dar mai bine să treci prin asta decât ca întregul tău mod de viață să fie determinat de un accident lipsit de sens care n-are legătură cu nimic. Când am sosit pe Har'El, acolo se petrecea o autentică renaștere. Oamenii își reexaminau propriile tradiții, nu le subminau prin evenimente externe. Totul era fluid, totul era pus sub semnul întrebării. Era locul cel mai incitant în care trăisem vreodată.

– Serios? Cât timp?

Mariama strânse din umeri.

– Nimic nu durează veșnic. O întreagă planetă nu poate fi în revoluție permanentă.

– Nu, dar când revoluția s-a sfârșit, se pare că rezultatul nu a fost o lume în care să fii pregătită să trăiești.

– Căsnicia mea s-a destrămat, zise ea. Iar Emine dorea să călătorească. Dacă ea ar fi rămas pe Har'El,

poate c-aş mai fi fost acolo. Însă acelea sunt motive personale, idiosincrazice. Nu poţi începe să tratezi decizia mea ca pe un fel de măsură a meritului pentru existenţa unei întregi societăţi.

– Asta-i adevărat, recunoscu Tchicaya.

Începea să se simtă stors şi simultan învigorat; Mariama trebuise dintotdeauna să-l împingă până la marginea înfrângerii înainte ca el să aibă tăria s-o ia de la început. Uitase cât de mult îi plăcuse să argumenteze cu ea, atunci când se situau pe poziţii opuse, demult, pe Turaev. Singura parte pe care o detesta era tocmai lucrul care făcea situaţia atât de antrenantă: întotdeauna miza era mult, mult prea mare.

– Dar chiar dacă Har'El şi toate celelalte planete, spuse el, ar merita să fie lăsate în pace, dreptul respectiv nu este un dat absolut. Schiţă un gest spre graniţă: Cum poţi să jeleşti pierderea Zapatei şi apoi să te întorci şi să distrugi ceva de o mie de ori mai frumos?

– Eu nu jelesc Zapata, replică Mariama. N-am fost niciodată acolo. Pentru mine nu-nseamnă nimic.

– Prin urmare, dacă nimeni nu a trecut prin graniţă înseamnă că orice s-ar afla îndărătul ei este lipsit de valoare?

Mariama căzu pe gânduri.

– Asta-i o exprimare rudimentară, totuşi oricât de frumos, de provocator şi de fascinant ar fi, nu merită să pierdem ce avem deja pentru ceea ce există acolo.

– Şi dacă cineva trece prin graniţă şi trăieşte acolo vreme de o zi? Sau de o săptămână? Sau de un secol?

Când se va întâmpla minunea? Când va deveni dreptul lui la căminul lui egal cu drepturile tuturor celorlalți?

– Acum joci pur și simplu rolul iezuitului.

– Cred că acesta este lucrul cel mai crud pe care mi l-ai spus vreodată.

Îi surâse, dar ea nu se înmuie.

– Îngheață granița, o imploră el.

– Îngheață-o *tu*, dacă asta-i ceea ce dorești. Dacă o faci în curând și dacă o faci bine, poate că asta ne va convinge s-o lăsăm baltă. Înclină capul și Tchicaya o văzu evaluând ideea și apreciind-o ca fiind punctul cel mai îndepărtat la care era dispusă să ajungă. Îngheață granița înainte ca noi să facem altceva și poate că așa o să salvezi ce se găsește înapoia ei.

Se întoarse și se îndepărtă.

Tchicaya o privi plecând și încercă să descâlcească negocierile peste care dăduse fără să vrea. Fără să-i fi dezvăluit vreun secret, ea practic îi spusese că viermii Planck ai lui Tarek se întrevedeau la orizont. Ideea excentrică începea în sfârșit să capete formă și Mariama răspunsese prin a-i oferi lui o ultimă șansă de a-și susține cazul și de a-l asculta pe al ei. O ultimă șansă de a o convinge pe ea, ori de a se lăsa el însuși convins.

Mariama cedase cât putuse de mult. Niciunul dintre ei nu era un emisar al facțiunii sale; deciziile lor erau inutile pentru alții. Între ei doi însă nu aveau să mai existe tratative, nu aveau să mai existe discuții.

Doar această provocare. Acest ultimatum.

Această întrecere.

10

– Am proiectat deja vehiculul pe care-l cauți, insistă Yann. Atât doar că am nevoie de ajutor ca să-l descriu în termeni mai accesibili, pentru a-i putea convinge și pe alții.

– *Nu-i* un vehicul, spuse Rasmah, ci software. Și este software pentru un calculator inexistent.

Yann clătină din cap.

– Ăsta-i doar formalismul matematic pe care l-am utilizat. Este modul cel mai bun prin care să-l descriu – cel mai elegant, cel mai transparent. Tot ce trebuie să facem acum este să-l deghizăm. Cu o figură absolut inexpresivă, adăugă: Îl *puteți* complica, nu-i așa? De multe secole, fizicienii au luat idei matematice simple și le-au complicat. Probabil face parte chiar din instruirea voastră, nu?

Rasmah își repezi brațul spre el și Yann se feri iute. Era neîndoios un obicei pe care-l dobândise în timpul întrupării, când reușise în mod regulat să obțină reacții similare din partea oamenilor.

Deoarece așteptarea pentru corpuri creștea tot mai mult, pe măsură ce nou-sosiții se revărsau, Yann decisese să rămână acorporal. La întâlnirea interfacțională săptămânală, Tarek răspunsese față de vestea aceea printr-o lungă și paranoică disertație despre intenția evidentă a lui Yann de a-și utiliza noua lui poziție pentru a „corupe" rețeaua de procesoare a lui *Rindler*, infiltrându-se în sistemele de comunicații și stocare de date ale Conservatorilor, spionându-i și subminându-le

toate eforturile. Din fericire, Sophus luase cuvântul imediat după aceea și-l readusese cu blândețe pe Tarek în contact cu realitatea. Multe lucruri din univers rămâneau dificile și misterioase, dar structura cauzală a rețelelor de calculatoare nu se număra printre ele. Pentru a crea o rețea în care să fi fost posibil fizic vreunul dintre abuzurile de care se temea Tarek, din partea proiectanților lui *Rindler* ar fi fost necesar un act de incompetență demnă de desenele animate.

– Așadar, după ce treci prin graniță comuți dinamicele? întrebă Tchicaya. Navighezi între ele?

Aranjase ca ei trei să se întâlnească în cabina lui pentru ca Yann să-i prezinte ideea lui Rasmah și să-și pună la punct prezentarea înainte de a o expune la o întrunire a Flexibililor.

– Legile dinamice, urmă el, sunt ca niște pietre pe care calci ca să traversezi o apă și care trebuie să existe numai atât timp cât le utilizezi?

Yann schiță o grimasă.

– Sună destul de urât și nu-i nici măcar aproape de adevăr. Algoritmul nu ascultă *niciodată* de o lege dinamică precis definită. Dacă ar încerca s-o facă, ar fi sortit pieirii din capul locului. Căzu o clipă pe gânduri. Știi modul în care un pachet de unde Gauss își poate păstra forma într-un potențial oscilator armonic?

– Da.

Tchicaya simți un fior de încredere; asta era mecanică cuantică elementară. În spațiul pustiu, pachetul de unde al unei particule se dispersa întotdeauna, împrăștiindu-se fără limite. Dacă însă particula era supusă

unei forțe de atracție analogă cu cea exercitată de un resort în fizica clasică, exista o anumită formă – o anumită curbă Gauss, precum curba clopot a statisticii – care era stabilă. Orice pachet de unde mai compact, mai ascuțit, ar fi avut în mod necesar un domeniu de valori pentru impulsul care l-ar fi făcut să se împrăștie; acesta era chiar principiul de nedeterminare. Totuși curba Gauss corectă, în mediul corect, reprezenta compromisul perfect între poziție și impuls, îngăduind formei undei să rămână neschimbată în timpul deplasării.

– Asta nu-i chiar același lucru, admise Yann, dar dacă aș exprima-o astfel aș putea fi convingător.

Rasmah se uită exasperată la Tchicaya. El îi aruncă o căutătură de cățeluș bătut, pledând în numele lui Yann.

Ea râse și cedă.

– De ce nu-mi dai pur și simplu descrierea grafului pe care vrei să-l trasezi și eu o să fac calculele utilizând propria mea imagine asupra modelului lui Sophus? Dacă pot să demonstrez că vom obține unele informații dinapoia graniței – ceva mai mult decât trimitem noi – ar putea fi îndeajuns ca să-i convingă. O să mă străduiesc să-mi exprim rezultatele în modul cel oribil cu putință.

– Ar fi grozav, spuse Yann. Mulțumesc!

Îi dădu ceva lui Rasmah – Mediatorul lui Tchicaya văzu actul schimbului, însă nu și conținutul său – , apoi dispăru.

Rasmah oftă.

– Chiar crezi c-a găsit ceva? Un calculator cuantic poate simula orice proces cuantic; asta-i o poveste

veche. Nu-nseamnă că *există* un calculator cuantic ascuns și fundamental.

– Nu, încuviință Tchicaya, dar teoria rețelei de qubiți nu susține asta. Ea afirmă doar că atunci când ajungi la un nivel suficient de scăzut, nu mai ai nimic de pierdut în a trata sistemul *ca și cum* ar fi software. Este ca toate demonstrațiile din teoria algoritmilor aplicată care se bazează pe imaginarea mașinilor Turing. Nimeni nu se plânge că universul adevărat este suspect de lipsit de benzi de hârtie.

– Obiceiurile vechi dispar greu, mărturisi ea. Eu încă jelesc regulile Sarumpaet, deși falsitatea le-a fost demonstrată înainte să mă fi născut. Cu ele am fost crescută, pe ele le-am considerat toată viața ca template-ul pentru teoria fizică. Nu-i ușor să te adaptezi, nici chiar la modelul lui Sophus.

– Așa este. Îți sunt realmente recunoscător că încerci asta, spuse Tchicaya.

De când riftul dintre facțiuni se lărgise, era mai important ca oricând să-i mențină pe toți Flexibilii deschiși față de ideile noi ale celorlalți, iar atunci când nu avea competența necesară pentru a contribui el însuși în mod direct, putea cel puțin să acționeze ca un fel de broker, îmboldindu-i pe experți să acționeze.

Rasmah păru pe punctul de a-i atrage atenția că și-ar fi putut exprima recunoștința într-un mod mai palpabil, dar apoi surâse și-i acceptă cuvintele la valoarea lor nominală.

– Bine. Îi dau drumul.

Își îndreptă atenția spre ceva invizibil pentru Tchicaya. Vreme de câteva minute, rămase în tăcere absolută.

Brusc, exclamă:

– Aha, văd! Să știi că-i chiar frumos.

Tchicaya se simți aţâţat și ușor gelos.

– Poți să-mi explici?

Rasmah ridică mâna, cerându-i tăcere, și reveni în ‘șaftul ei privat.

După o vreme, vorbi din nou:

– Gândește-te la toate legile dinamice diferite care ar putea avea ratiune *topologică*, privite din punctul de vedere al propagării diverselor tipuri de particule care sunt definite ca șabloane înglobate într-un graf. Știu că-i oribil de vag, totuși nu cred c-ai dori să auzi versiunea cu jargonul matematic.

– Bine, spuse Tchicaya, mă gândesc la ele.

Văzuse destule exemple pe care le fixaseră de graniță în ultimele luni, pentru ca să bănuiască ce ar fi însemnat asta.

– Acum imaginează-ți că fiecare dintre ele este un vector de stare cuantică într-un uriaș spațiu Hilbert. Și că toți vectorii sunt ortogonali reciproc.

– Da...

Tchicaya nu-și restructurase niciodată mintea pentru a îngădui imagini clare în mai mult de trei dimensiuni, dar, pentru că spațiul Hilbert imaginat de Rasmah avea oricum un număr infinit de dimensiuni, trei era un număr la fel de bun ca oricare altul.

– O fac... Continuă...

– Acum imaginează-ți un set nou de vectori care constă dintr-un număr egal din *toți* acești vectori legi-dinamice, care sunt la rândul lor ortogonali reciproc. Vectorii aceștia reprezintă valorile definite ale unei variabile care este complementară vectorilor lege. Branco îi numește legi-impulsuri ... ceea ce este o exprimare oarecum incorectă, fiindcă nu sunt adevărate variabile conjugate lagrangiene, însă asta-i lipsit de importanță.

– O să încerc să nu-mi fac sânge rău din pricina asta.

Tchicaya se gândi la direcțiile de pe o hartă. Dacă vectorii legi-dinamice ar fi fost nordul și estul, atunci noii vectori asimetrici legi-impulsuri ar fi fost *nord-vestul* și *nord-estul*. Ambii aveau porțiuni egale din vechile direcții – în cazul în care considerai vestul ca fiind negativul estului și dacă nu țineai seama de semn, ci doar de mărime – și erau ortogonali reciproc. În trei sau mai multe dimensiuni, trebuia să introduci numere complexe pentru a obține aceeași acțiune de echilibrare, dar de acolo puteai continua spre orice număr de dimensiuni. Numărul de vectori originali pe care-i combinai nu era decât o serie de numere complexe pe care le deplasai pe un cerc în planul complex; pentru a obține vectori diferiți, toți ortogonali reciproc, te deplasai pe cerc pur și simplu cu viteze diferite.

– Imaginează-ți acum un vector de stare care are componente egale când sunt scrise ca suprapuneri ale vechiului set sau al celui nou.

În două dimensiuni asta era ușor: nord-nord-est se afla sub același unghi față de nord ca și față de nord-est

și se afla sub același unghi către est ca și față de nord-vest. În termenii mecanicii cuantice descrise de Rasmah avea nedeterminare egală în cele două variabile complementare: nu asculta o lege dinamică precisă, dar nici nu avea o lege-impuls precisă. Diviza diferența și făcea un compromis, în modul cel mai simetric.

– Acestea, continuă Rasmah, sunt stările pe care vrea Yann să le traseze, deoarece dacă poți să creezi una pe graniță și apoi să aranjezi să măsori același gen de stare la întoarcere, ele produc cea mai mare probabilitate realizabilă de a reveni cu informații despre interior.

– „Cea mai mare probabilitate realizabilă"? Mi se pare o răsunătoare declarație de încredere.

Tchicaya sperase în ceva mai fiabil. Știa ce era mecanica cuantică, însă dacă propriul său Procs putea culege certitudinea din pâclă, conferindu-i abilitatea de a lua decizii unice, era oare cert că Yann putea să realizeze un truc similar cu mașina abstractă enorm mai puternică de dincolo de graniță?

Rasmah ieși din vizualizarea ei.

– Știu cum sună asta, totuși este realmente lucrul cel mai bun la care putem spera. Noi nu suntem *aranjați* în același mod ca partea îndepărtată; suntem împotmoliți într-o mulțime de valori posibile de legi-dinamice și asta va îngreuna întotdeauna situația.

– Mda. (Aprecia orice i-ar fi dus dincolo de opinia curentă, artificială, a legilor definite întinse peste graniță, dar era îngrijorător să-și dea seama cât de stranii deveneau lucrurile ca preț al progresului acela.) N-ar trebui să fiu dezamăgit, însă continui să minimizez

mental problemele: îngrămădesc toate dificultățile într-o parte, unde nu trebuie să le examinez. Dacă m-aș confrunta direct cu ele, probabil că m-aș întoarce și aș da bir cu fugiții.

Rasmah îl privi cu un amestec de curiozitate și afecțiune.

– Vrei realmente să treci prin graniță, așa-i?

– Așa cred. Tu nu vrei?

– Absolut! Pentru asta am venit aici. Șovăi, după aceea adăugă: O vreme am crezut că trebuie să fi spus ceva foarte radical în direcția asta și de aceea te-am speriat. Nu cred totuși c-a fost asta. Atunci din ce motiv mă urăști atât de mult?

Tchicaya scutură vehement din cap.

– Nu te urăsc deloc.

– Am ajuns însă până la jumătatea drumului, spuse ea, după care te-ai răzgândit.

Nu fusese o întrebare. Corpurile lor încetaseră schimbul silențios de feromoni și asta în sine ar fi diminuat sentimentele lui Rasmah față de el, dar pentru ea trebuie să fi fost clar că Tchicaya fusese cel care stopase procesul.

– Ești o tovarășie excelentă, dar îmi reamintești prea mult de altcineva și nu mă simt confortabil în privința asta. Nu vreau să te confund cu ea; n-ar fi corect pentru niciunul dintre noi. Se încruntă, cu o expresie care-și cerea scuze. Ți se pare logic ceva din spusele mele?

Rasmah încuviință nesigură.

– M-am gândit apoi că poate tu și Yann mai erați, cumva...

– Nu! Tchicaya rămase înmărmurit. Unde ai auzit asta?

Ea flutură din mână, neglijent.

– Toată lumea știe.

– De fapt, cred că Yann este posibil să fi uitat.

– Și în prezent nu mai există nimeni altcineva? Doar această competitoare anonimă din trecut?

Nu tocmai o competitoare. Și nu pe de-a întregul din trecut. Însă Tchicaya nu dorea să explice mai departe.

– Exact.

– Bine.

Rasmah se ridică și Tchiçaya o imită. Pe de o parte, era bucuros că ea clarificase situația, deși în același timp simțea acum un val de indignare fiindcă fusese silit să-și pună motivele în cuvinte. El și Mariama n-aveau să mai fie niciodată împreună. De ce îi îngăduia să modeleze deciziile lui?

– O să-l susții pe Yann cu asta? o întrebă.

Rasmah zâmbi.

– În mod clar. Asta-i speranța noastră cea mai bună și sunt sigur că-i pot convinge pe ceilalți. După ce-o urâțesc în mod adecvat...

Camera Albastră era ticsită de la un perete la celălalt; nu mai fusese atât de aglomerată de la prima rulare de test a Mâinii Stângi. Încăperea se afla aproape de partea inferioară a modulului ei și fusese deja extinsă pe cât de mult era posibil în toate direcțiile orizontale; câțiva vecini lipsiți de amabilitate de deasupra o împiedicaseră să crească în sus. Pe măsură ce relațiile se

deterioraseră, unii Flexibili și Conservatori schimbaseră cabinele între ei pentru a fi înconjurați de tovarăși din aceeași tabără, totuși *Rindler* încă nu atinsese o stare în care fiecare modul să fie „deținut" de o facțiune sau alta.

Yann se plimba pe plafon, ferindu-se de capetele și umerii cei mai înalți; își făcea prezența vizibilă, dar în același timp se păzea cu înțelepciune de a încerca să revendice spațiu pe care nu-l putea apăra cu umeri zdraveni. Alți acorporali apărură și i se alăturară și fără îndoială că discuta cu unii care nu se sinchiseau să afișeze pictograme. Aproape toți cei care se născuseră acorporali își donaseră acum corpurile nou-sosiților, divizând realmente Flexibilii în două comunități distincte, din unele puncte de vedere chiar mai mult decât o făcuseră facțiunile însele. Tchicaya avea sentimente amestecate în privința asta; generozitatea lor oferise mai multor oameni șansa de a participa la evenimentele din navă în unicul mod care nu ar fi fost complet străin pentru ei. Însă chiar acorporalii propuseseră schimbarea modurilor, așa că de ce nou-sosiții n-ar fi putut accepta corpuri software? Poate că el nu avea niciun drept să gândească așa, după ce acceptase el însuși primul acest sacrificiu, totuși segregarea în funcție de naștere îl deprimase, oricât de bine aclimatizați la condiția lor ar fi fost acorporalii.

Mâna Stângă trasase starea concepută de Yann cu aproape o oră în urmă și ei încă așteptau plini de speranțe un ecou. Rasmah sfârșise prin a translata interpretarea pur algoritmică a lui Yann într-un experiment

de împrăștiere sofisticat: ei testau partea-îndepărtată, expediind un impuls complex structurat care era capabil să se propage pe distanțe relativ mari. Cel puțin o parte din impulsul acesta avea o bună șansă să ricoșeze din orice structură care ar fi fost în calea sa și să revină spre ei purtând o amprentă a ceea ce întâlnise.

Asta îl făcea să pară intim de familiar: o încrucișare între radar, fizica particulelor și tomografie. Însă „distanța" pe care avea s-o străbată impulsul și „structurile" cu care putea sau nu să interacționeze erau detaliile topologice brute ale unei necunoscute suprapuneri de grafuri cuantice, nu proprietăți ale unor construcții foarte elaborate din partea-apropiată așa cum era vidul care se conforma geometriei euclidiene, ori genul de materie care ar fi reflectat lumina sau microundele. Până și impulsul însuși nu avea analogii reale în lumea obișnuită: nu era o particulă, o undă gravitațională sau orice tip de semnal electromagnetic. Era o nouă formă de dislocare în șablonul de fire din care erau țesute toate lucrurile acelea banale.

Rasmah strigă brusc:

– Am căpătat ceva!

Oamenii începură să se înghesuie pentru a vedea cât mai bine ecranul, deși imaginea era disponibilă în mod direct pentru toți din încăpere. Pentru câteva secunde Tchicaya rămase încăpățânat pe loc, în spatele lui Rasmah, apoi cedă și lăsă mulțimea să treacă în jurul lui, împingându-l și silindu-l să se retragă.

Închise ochii și zări, neocultată, prima imagine brută a impulsului care revenise. Era un șablon pestriț,

monocrom, presărat de pustule, aidoma fotografiei neclare a unui peisaj de cratere, făcută la niveluri atât de reduse de lumină, încât puteai să numeri fotonii individuali. Pe când privea, granulele imaginii pâlpâiră și-i reamintiră lui Tchicaya de un soi de straniu efect laser.

– Interferență! croncăni fericit Yann de pe plafon. Stai, stai, dă-mi voie...

Un insert înflori în imagine: un gigantic, încâlcit și ramificat polimer, acoperit de bucle și protuberanțe, construit din noduri de toate valențele. Diferite părți ale impulsului fuseseră modificate în modalități diferite de către aceeași topologie; Yann utilizase interferența dintre acele componente alterate pentru a reconstrui o porțiune tipică a genului de graf prin care trebuie să fi trecut semnalul.

– Asta-i departe de o suprapunere asimetrică, rosti Rasmah. Nu este suma tuturor undelor aleatorii de acolo. Nu este un vid, totuși există ordine.

Tchicaya se holbă la polimer. El studiase din copilărie șabloanele Sarumpaet, grafurile cuantice care puteau menține stabilitate în conformitate cu vechile reguli. Și de luni de zile văzuse alternativele: toate diferitele familii posibile de particule, deduse din fizica pe care ei o prinseseră pe graniță.

Era ca un amalgam pe care un sculptor lacom o crease pentru a însuma experiența aceea, combinând trăsături din toate: înhățând fragmente din toate tipurile de fizici banale, bazate pe vid, și sudându-le laolaltă, fără a ține seama de subtilități de felul cerinței de a construi o geometrie uniformă, omogenă, sau de a

fi nevoit să respecte un set simplu de reguli care să rămână constante în timp.

Dinapoia lui Tchicaya, Hayashi întrebă:

– Este fractală? Îi poți atribui o dimensiune?

Rasmah apelă alte procesări.

– Nu. Nu are dimensiune, nici întreagă, nici de alt fel. Ramificația nu-i deloc similară cu sine; nu există informații redundante.

– Modifică impulsul sondei și expediază-l din nou. Uite detaliile.

Glasul lui Branco răsună din aer, ca și cum ar fi fost printre acorporali; el refuzase să iasă din cabina lui și să se alăture îmbulzelii. Unii Flexibili șovăiseră în a acorda acces la rezultate celor care refuzaseră să-și declare loialitatea, totuși bunul simț prevalase în cele din urmă.

– Mulțumesc pentru sugestie, spuse Rasmah, dar va trebui să aștepte.

Întâlnirea care aprobase experimentul lui Yann rezervase o săptămână pentru interpretarea rezultatelor înainte de a se întreprinde orice acțiune ulterioară.

Branco suspină.

– O faci, n-o faci – îmi pasă prea puțin.

Rasmah afișă propunerea lui Branco pentru a fi văzută de toți. Era o alterare directă a stării originale concepute de Yann, însoțită de calcule care sugerau că componentele aveau să ricoșeze spre ei într-o succesiune sacadată, care ar fi ușurat deducerea modificărilor survenite de-a lungul timpului în graf. Dacă ipoteza era validă, le-ar fi oferit un film al părții îndepărtate, în locul unei singure imagini staționare.

– Ar trebui s-o-ncercăm imediat! răcni Suljan.

Într-un colț îndepărtat al încăperii, Bhandari nu fu de acord. Oamenii începură să-și exprime aprobarea și să strige sugestii din toate direcțiile. Tchicaya și-ar fi acoperit urechile, dar din cauza înghesuielii nu-și putea mișca mâinile. Era haos, însă era îmbătător. Îi reamintea de vremea când el și un grup de prieteni de pe Peldan asolizaseră un vehicul telecomandat pe un asteroid care trecea pe lângă planetă; toți doriseră să pună mâna pe joystick.

– Liniște! zbieră Rasmah.

Ceva similar tăcerii coborî peste încăpere.

– Citiți propunerea lui Branco, le ceru ea. Gândiți-vă la ea. Vom vota peste cincisprezece minute. Și dacă unii doresc să iasă până atunci și să se dezmorțească... nu trebuie să vă grăbiți să vă-ntoarceți. Puteți vota de oriunde.

Vacarmul crescu din nou, totuși nu existau note reale de discordie. Rasmah se gârbovi, rezemându-se de consola de comandă.

Yann își coborî capul în fața lui Tchicaya.

– Sunteți toți complet demenți. Cineva o să fie strivit.

– Unii dintre noi nu au opțiuni cu privire la spațiul pe care îl ocupă.

– Aici sus e loc destul, sugeră Yann dornic să fie de ajutor.

– Mda, cum să nu, ajută-mă și pe mine să sui acolo.

Probabil că nava ar fi putut să modeleze un rând de scaune suspendate, dar plafonul era atât de jos, încât ar fi însemnat un risc constant de a fi lovit în cap.

– Unii oameni sunt foarte inflexibili. Când Cass a venit la Mimoza, a insistat să aibă un corp. Noi am fost de acord, dar l-am făcut suficient de mic pentru a încăpea.

Tchicaya nu mai auzise niciodată detaliul acela.

– Cât de mic? întrebă el.

Yann ridică mâna, cu degetul mare și arătătorul apropiate la câțiva milimetri.

– Ce ticăloși sadici sunteți!

Tchicaya se strecură prin mulțime până ajunse înapoi la consola de comandă. Rasmah arăta frântă de oboseală, însă fericită.

– Ce zici de asta? arătă el polimerul.

– E prea devreme pentru interpretări, răspunse ea.

– Dar este structurat, nu? sugeră el. Ai spus-o chiar tu.

Rasmah devenise mai precaută.

– Nu-i o suprapunere egală a tuturor lucrurilor care ar putea să fie. Nu-i o budincă cuantică de entropie maximă. Asta îi permite încă multe posibilități de a fi dezordonată, în modalități minore.

Tchicaya nu insistă în direcția respectivă, dar faptul în sine că impulsul lui Yann revenise și le adusese informații dovedea că exista un potențial de inițiere de procese cauzale în partea îndepărtată. Deși era lipsită de legi, în sensul convențional al cuvântului, putea totuși susține un soi de mașină. Ei ar fi putut încerca să construiască vehicule exploratorii mai sofisticate. Eventual poate chiar corpuri și Procsuri.

Cel mai important însă era că dacă reușeau vreodată s-o facă, locul în care aveau să intre semăna tot mai puțin cu un deșert uniform. Când Tchicaya sosise în

Rindler, fusese încă imaginabil că lumea dinapoia graniței n-avea să fie decât o altă formă de spațiu pustiu, fără vreun motiv anume de a conține măcar echivalentul minusculei pete de materie care anima partea apropiată. Ei abia întrezăriseră structura părții îndepărtate, însă prima lui impresie fusese că vidul de o sută de milioane de ani-lumină cubici revendicat de Mimoza fusese rețesut în ceva cu ordine de magnitudine mai complex.

– Crezi că ar trebui să arătăm asta opoziției? întrebă Tchicaya. S-ar putea să-i oprească, dacă pot vedea finalmente că nu au de-a face pur și simplu cu un vid corosiv.

Rasmah izbucni în râs.

– Chiar crezi că le-ar păsa?

– Unora le-ar păsa. Și nu văd ce am avea noi de pierdut.

– Nici eu, dar asta numai pentru că sunt sigură că vor sfârși cu exact aceleași detalii, indiferent dacă-i vom informa oficial sau nu.

Tchicaya fu surprins.

– Crezi că cineva spionează pentru ei?

– Bineînțeles.

– Ce te face să fii atât de sigură? Noi avem spioni printre ei?

– Eu nu cunosc niciunul, recunoscu Rasmah, dar asta nu-i o comparație onestă. Conservatorul cel mai relaxat este cu un ordin de magnitudine mai atent la securitate decât susținătorul nostru cel mai prevăzător.

Votarea se desfășură și aduse o susținere de nouăzeci și doi la sută a sugestiei lui Branco. Rasmah trasă impulsul modificat și așteptară din nou.

Tchicaya se așeză pe consolă, în timp ce oamenii discutau în jurul lor.

– Să fiu sincer n-am crezut niciodată că vom ajunge atât de departe, admise el. Chiar și după ce decisesem să vin aici, părea o noțiune nebunească, donquijotească.

Îi povesti legenda Săgarilor plonjori.

– Îmi place povestea, zise ea, dar nu-i o metaforă potrivită. Bombele lovesc solul și cu asta basta. Noi nu ne confruntăm cu un singur și decisiv termen final. Au căzut mii de planete, însă nu există un moment anume când totul va fi câștigat sau pierdut. Atâta vreme cât granița nu accelerează, ne putem menține aici încă o mie de ani, învățând tot ceea ce trebuie să învățăm.

– Dacă nu cumva vom pierde mai întâi totul în fața Conservatorilor.

Rasmah strânse din umeri, de parcă posibilitatea aceea ar fi fost de la sine înțeleasă. Tchicaya nu-i povestise despre ultimatumul Mariamei; cuvintele reale fuseseră atât de ambigue, încât pentru majoritatea oamenilor n-ar fi transmis decât faptul evident că viermii Planck figurau pe agenda de lucru a Conservatorilor. El nu renunțase la speranța de a găsi o modalitate de înghețare a graniței, însă nu exista o cale limpede care să ducă la rezultatul acela; fixarea aleatorie a dinamicelor n-avea s-o înfăptuiască niciodată. Trebuiau să privească mai în profunzime; trebuiau să afle mai multe.

– Așadar, spuse el, tu nu te-ai îndoit nicio clipă că va sosi momentul acesta?

– Niciodată. Nici măcar o secundă. Izbucni în râs. Păcat că nu poți să-ți vezi propria expresie! Nu uita că

eu am crescut cu graniţa. Părinţii mă duceau noaptea afară şi-mi arătau discul micuţ de lumină unde fusese cea mai strălucitoare stea de pe cer. După şaizeci de ani, era deasupra noastră. Niciodată nu m-am simţit mai furioasă ca în ziua în care a trebuit să ne evacuăm. Nu numai pentru că pierdeam toate locurile pe care le cunoscusem pe Maeder, ci pur şi simplu detestam să fug din faţa chestiei ăsteia.

– Doreai să rămâi locului şi să lupţi?

– Doream să rămâi locului şi s-o înţeleg. Aş fi fost în *Rindler* din capul locului, dacă aş fi auzit suficient de devreme despre navă. Aşa însă am pornit pe urma zvonurilor legate de alt proiect. Acela a eşuat şi am avut nevoie de secole ca să ajung aici. Dar am ştiut mereu că vom găsi o cale prin graniţă. În seara dinaintea plecării de pe Maeder, m-am suit pe acoperişul casei şi mi-am promis că data următoare nu va arăta doar ca şi cum m-aş fi putut ridica pe vârfuri pentru a-mi vârî braţul în partea îndepărtată. Va fi posibil! Va fi adevărat!

Tchicaya şi-o putea imagina cu uşurinţă în scena aceea.

– Mă faci să mă simt bătrân şi nehotărât, se plânse el.

Ea surâse.

– Iartă-mă, dar asta-i din cauza că aşa şi eşti.

– Ridică-te, te rog, spuse consola.

Tchicaya se lăsă să lunece de pe ea; soseau date.

De data aceasta se luptă mai însufleţit să rămână lângă Rasmah, privind peste umărul ei spre consolă când apăru impulsul şi-i fu analizat şablonul de interferenţă.

Îmbunătățirea lui Branco fusese perfectă: noul set de imagini arătau un graf care se modifica lin. Și acum era tot numai o medie pentru întreaga cale ce fusese traversată, nu o porțiune anume a părții îndepărtate, totuși era la fel de instructivă ca, de exemplu, un eșantion de imagini de sol de pe un milion de diferite planete de mărimea Pământului, care aveau vârste diferite. Nu era necesar să deții toată istoria unei planete anume pentru a căpăta o impresie calitativă despre felul în care se schimbau lucrurile.

Rasmah lăsă imaginea să ruleze în buclă și mulțimea din Camera Albastră amuți. Undele complexe de muchii înnodate care curgeau prin graf erau hipnotice. Animațiile particulelor din fizica standard dețineau o frumusețe austeră; privind ceva de felul creării perechilor de particule–antiparticule, cu șabloane în oglindă de electroni și pozitroni formându-se din fotonii părinți și deplasându-se prin vid, nu puteai să nu admiri simetria elegantă a procesului. Ceea ce se vedea acum era de o mie de ori mai complex, fără a fi aleatoriu sau haotic. Imaginea staționară îi reamintise lui Tchicaya de un stângaci colaj sculptural, însă asta doar pentru că el își imaginase că toate părțile separate continuau să-și joace vechile roluri, bazate pe vid. Vederea în acțiune a totalului integrat distrugea complet impresia respectivă. Mai degrabă vechile șabloane și interacțiuni în stil Sarumpaet începeau să pară tentative repetitive de imitare a unor părți din *aceasta* – ca lucrarea unui jalnic artist eșantionist, care luase o bucățică minusculă din imaginea complexă de dimensiunea

unui perete pe care o realizase altcineva și o tratase ca pe o plăcuță de mozaic decorativ care să fie repetată de o mie de ori pe o rețea rectangulară.

Fizica părții-apropiate atingea același gen de frumusețe complexă, dar nu la scara aceasta, cu douăzeci de ordine de magnitudine mai mică decât un proton. Trebuia să urci cel puțin până la mărimea atomilor și până și bogăția chimiei părea grosolană și greoaie prin comparație. Când atomii își schimbau legăturile, procesul era în general întâmplător, dezordonat, impulsionat aleatoriu de coliziuni termice, sau, în cazul cel mai bun, supravegheat de enzime sau nanomașini. Acești polimeri de noduri și muchii indivizibile se rețeseau cu o viteză și o precizie care făceau ca fabricile moleculare cele mai sofisticate să pară niște copii care se băteau cu bulgări de zăpadă.

Tchicaya auzi pe cineva dregându-și glasul, nesigur și nervos, șovăielnic în a rupe vraja. Se întoarse cu spatele la consolă, curios și ușor nemulțumit, întrebându-se ce ar fi crezut individul respectiv că ar fi putut adăuga prin cuvinte la acest spectacol extraordinar. Mulțimea se îndepărtase însă respectuos de vorbitor, făcându-i loc parcă încurajator.

Era Umrao, recent sosit de pe Nambu, pe care Tchicaya îl mai întâlnise o singură dată. El privi în jur cu sfială, chiar mai intimidat acum, când era în atenția tuturor.

– Aceea nu-i propagare de particule, rosti el, ci ceva ce am mai văzut, în simulări. Este permanență, reiterare și interdependență. Nu-i suprapunerea unui miliard de

viduri diferite... sau dacă este, atunci acela nu-i decât unul dintre modurile prin care poate fi descrisă și nu cred că ar fi cel mai bun. Este o biosferă, o ecologie. La nivelul scării Planck, partea îndepărtată clocotește de forme de viață.

11

– Ar trebui să le spunem, imediat! zise Tchicaya. Să le arătăm toate dovezile. Ba nu, ba nu – mai bine să îi învățăm metoda lui Yann și Branco și să îi lăsăm să testeze singuri partea îndepărtată. Atunci vor ști că nu sunt înșelați printr-o simulare foarte complexă.

– Și după aceea? mârâi Hayashi. Se vor autoconvinge că acum se confruntă cu Virusul Care A Mâncat Continuumul Spațio-temporal, iar noi ne vom fi cedat unicul avantaj.

Plimbându-se prin navă fără a izbuti să-și găsească somnul, Tchicaya dăduse peste Suljan și Hayashi. Când schimbul relaxat de opinii din coridor se apropiase periculos de mult de dezvăluirea celor mai recente descoperiri, el îi însoțise în cantina Flexibililor, care trebuia să fi fost protejată împotriva dispozitivelor de interceptare. Alții care trecuseră pe acolo se alăturaseră dezbaterii.

– Eu sunt de acord, spuse Rasmah. Datele astea nu vor schimba părerea nimănui. Chiar dacă ei ar fi de acord să le interpreteze ca dovadă pentru biologie la

scară Planck și chiar dacă astfel le-ar fi distruse toate prejudecățile despre „vidul mimozan"... dacă nu-ți pasă de fizica din partea-îndepărtată, de ce ți-ar păsa de microbiologia din partea îndepărtată?

Pictograma lui Yann apăru lângă ea.

– Microbiologie? Organismele astea au lățimea de câteva sute de lungimi Planck: aproximativ zece la puterea minus treizeci și trei metri. Asta-i *vendekobiologie*[1].

Suljan luă o cană și o ridică amenințător.

– Ce cauți aici? Aici e locul unde vin oamenii reali, ca să metabolizeze în tihnă.

– Am greșit, replică Yann. Crezusem că s-ar putea să stați și să-i preaslăviți pe toți cei care v-au ajutat să obțineți o întrezărire a părții îndepărtate. Îmi dau seama însă că sunteți mult mai interesați în a vă dedica timp prețios pentru râgâituri și bășini.

Hayashi se întinse și-l plesni pe Suljan peste ceafă.

– Ești un dobitoc. Cere-ți scuze!

– Au! A fost o glumă! Se întoarse către Yann. Îmi cer scuze. Sunt copleșit de realizările tale. Deja lucrez la o odă în cinstea sacrei tale amintiri.

Umrao părea stânjenit de ciorovăielile din jurul lui.

– Cred, rosti el, că vom avea nevoie de mai multe dovezi pentru a-i convinge pe sceptici, totuși, chiar dacă nu știu cât sunt de utile, am rulat niște simulări.

Apelă imagini, care plutiră deasupra mesei.

---

[1] Vendéko (simbol „v") este un pseudo-prefix al sistemului internațional (SI) care reprezintă 10–33 metri. Nu este o măsură oficială (n. tr.).

– Probabil că mixul de replicatori nu-i peste tot la fel în partea-îndepărtată. Există alte echilibre posibile, alte mixuri de populații care par mai mult sau mai puțin stabile... iar asta numai schimbând numărul relativ al speciilor pe care le-am văzut, fără să ținem seama de cele cu totul diferite.

Imaginile arătau atât o vedere la nivel de graf a acestor comunități de organisme, cât și o hartă la nivel superior a unui posibil set de regiuni vecine.

– Zonele de tranziție au tendința de a fi destul de precis delimitate și uneori avansează pur și simplu implacabil într-o direcție, cu viteză constantă, ca granița însăși. Există însă alte situații în care un mix intermediar de specii se formează într-un strat îngust și oprește ambele părți de a se invada reciproc.

Tchicaya tresări imediat.

– Un fel de înghețare internă a graniței?

Umrao încuviință din cap.

– Ai putea s-o definești și în felul ăsta, atât doar că partea noastră a graniței este complet sterilă, așa că de fapt nu-i supusă acelorași efecte.

– Nu crezi că am putea crea o populație-strat ca acestea, care să funcționeze având o parte nepopulată?

Umrao căzu pe gânduri.

– N-aș putea spune. În primul rând, astea sunt simulări, așa că nu-s nici măcar sigur dacă în realitate s-ar întâmpla așa. Apoi ar trebui să înțelegem multe lucruri, și mult mai amănunțit, înainte de a porni să concepem o populație-strat cu proprietăți explicite.

– Dacă greșim ceva, zise Suljan, este posibil ca granița să accelereze.

Tchicaya privea fix simularea. *Partea noastră a graniței este complet sterilă.* Atâtea milenii fuseseră petrecute în căutarea vieții, râcâind pe globuri rare de noroi după exemple încă și mai rare de biochimie, doar pentru a afla că întregul substrat al universului vizibil era un soi de teren degradat și sărăcit. Viața apăruse totuși aici, la treizeci de ordine de magnitudine mai sus pe scara lungimii, la fel de eroic și miraculos ca o plantă perenă pe piscul înghețat al unui munte, dar în tot acel timp, posibilități infinit mai bogate se strecuraseră prin suprapunerea pe care o ascundea vidul mort.

– Mi se pare o nebunie să păstrăm tăcerea în privința asta, spuse el. Oamenii au evacuat planete întregi pentru mai puțini microbi decât există într-un grăunte de dimensiunea unui atom din partea îndepărtată.

– N-au făcut-o întotdeauna cu entuziasm, replică sec Rasmah.

Pentru o clipă Tchicaya fu sigur că știa ce făcuse el; Mariama îi dezvăluise secretul lor, îl șoptise în câteva urechi bine alese, pentru a-i pedepsi ipocrizia.

Era totuși absurd. Se știa foarte bine că acordul față de idealul de izolare protectoare fusese adesea privit cu nemulțumire și toți suspectau că existaseră cazuri în care dovezile fuseseră ignorate sau distruse.

– Asta ne-ar putea aduce titlul de Xenofili Aspiranți, insistă el. O simplă întrezărire a imaginilor acestea și ei ar dezerta în masă.

Nu toți Conservatorii împărtășeau ideea că schimbarea culturală era consecința cea mai gravă a fenomenului Mimoza; o minoritate destul de numeroasă se temea mai mult că ar fi putut duce la extincția unor nedescoperite bogății de viață extraterestră din partea-apropiată. Poate că nu merita să lupți pentru patru planete cunoscute presărate de microbi – indiferent care ar fi fost potențialul oferit de ele pentru minuni evolutive peste câteva sute de milioane de ani – și majoritatea oamenilor abandonase speranța că galaxia ar fi conținut și alte ființe înzestrate cu rațiune, totuși regiunile neexplorate ar fi putut adăposti ecologii extraterestre care să rivalizeze cu cea pământeană. Posibilitatea aceea nesigură trebuia acum cântărită cu cvadrilioanele de forme de viață aflate chiar în fața nasurilor lor.

– Astea nu sunt creaturi sofisticate, atrase atenția Hayashi. Putem despica firul în patru cu privire la definiția vieții în substraturi diferite, dar chiar dacă s-ar ajunge la o concluzie, formele acestea nu sunt de fapt mult mai complexe decât genul de fragmente ARN pe care le găsim în simulările reacțiilor chimice primordiale.

– Este adevărat, încuviință Suljan, însă cine afirmă că am văzut toate formele de viață existente acolo? Se întoarse la Umrao: Crezi că ele ar putea să fie abia partea de jos a lanțului trofic?

Umrao își deschise brațele neajutorat.

– Mă simt foarte măgulit, dar cred că unii dintre voi încep să-mi atribuie puteri oraculare. Pot să recunosc

viaţa atunci când o văd. Pot să extrapolez puţin, cu simulări. Nu deţin totuşi niciun mod de a şti dacă ne uităm la echivalentul Pământului în zilele ARN-ului, sau dacă acesta este plancton pe punctul de a dispărea într-o balenă.

– Acum discutăm de xennobiologie! exclamă Yann.

Tchicaya îi azvârli o privire dezgustată, deşi, gândindu-se retrospectiv, hidosul joc de cuvinte părea inevitabil: un organism complex bazat pe procese similare cu cele primitive pe care le văzuseră ei probabil că ar fi avut mărimea de un xennometru[1].

Suljan nu era satisfăcut de tăgada modestă a lui Umrao.

– Poţi să ne ajuţi însă să facem o ipoteză calificată. Începe de jos, de la ceea ce am văzut. Nu cred c-ar trebui să ne imaginăm procese evolutive; nu ştim dacă formele acelea sunt *primare*, ci doar că par să fie ubicue. Aşa c-ar trebui să întrebăm: ce altceva se poate potrivi în acelaşi tablou? Vendekii nu se hrănesc unii cu ceilalţi, nu?

– Nu, aprobă Umrao. Acolo unde coexistă într-o manieră stabilă, pare mai degrabă o exosimbioză. În totalitate, ei creează un mediu în graf unde pot dăinui toţi, ocupând o cotă fixă din noduri. Un vendek explicit într-un loc explicit din graf fie că va dăinui, fie că nu, în funcţie de mediul înconjurător. Cel puţin în eşantionul

[1] Xenno (simbol „x") este un pseudo-prefix al sistemului internaţional (SI) care reprezintă 10–27 metri. Nu este o măsură oficială (n. tr.).

pe care l-am văzut noi, majoritatea se descurcă mai bine atunci când sunt înconjurați de anumite alte specii; nu prosperă într-o mulțime formată exclusiv din alții similari lor, dar nici nu pot accepta orice tip de vecini. În microbiologie, obții efecte similare când o specie poate utiliza reziduurile alteia ca hrană, însă aici nu-i nici pe departe așa ceva – nu există hrană, reziduuri sau energie.

– Hmmm, căzu pe gânduri Suljan. Nici vid, nici simetrie a translatării temporale, nici conceptul de energie. Prin urmare, chiar dacă există alt nivel de organisme, nu există niciun motiv anume pentru ca ele să *mănânce* vendekii.

– Ar putea totuși să-i subsumeze, sugeră Hayashi. Imaginați-vă echivalentul multicelularității. Un organism mai mare ar putea avea vendeki diferiți care să joace roluri specializate. „Țesuturi" diferite ale unui xennob ar putea consta – sau ar putea fi derivate – din unele specii pe care le-am văzut.

– Cred că da, rosti Umrao prudent. Nu uita însă că formele astea de viață sunt mult mai simple decât organismele unicelulare. Ele n-au nimic similar cu genomii, nici măcar pe departe. În majoritatea creaturilor multicelulare, toate celulele din toate țesuturile își partajează întregul genom, activând și dezactivând părți diferite din el. E greu de văzut felul în care vendekii ar putea fi reglați cu precizia necesară.

Rasmah se încruntă.

– Poate că multicelularitatea nu este analogia potrivită. *Cum* este, la o scară mai mare a lungimii, să fii imersat în aceste populații diferite de vendeki?

Umrao ridică din umeri.

– *Ce* sau *cine* să fie imersat? Cu excepţia vendekilor în sine, nu ştiu ce tip de şabloane organizate de informaţie pot dăinui. Dacă dorim să modelăm comportamentul unui obiect, trebuie să ştim din ce-i alcătuit.

Tchicaya nu rată ocazia.

– Populaţii diferite de vendeki, cu straturi stabile între ele? Un fel de fagure din comunităţi eterogene diferite?

– Ştiţi ceva? făcu Suljan. Poate că ele sunt chiar celulele! Vendekii în sine sunt prea mici ca să fie tipuri de ţesuturi, dar anumite comunităţi de vendeki pot fi menţinute în interiorul unor „membrane" intacte – poate că xennobii noştri ar putea reglementa mixurile de populaţii ca un surogat pentru diferenţierea celulelor. Se răsuci către Umrao. Ce crezi? Ai putea căuta o formă de mobilitate în aceste comunităţi separate?

– Mobilitate? Umrao se gândi puţin. Cred c-aş putea construi aşa ceva.

Începu să lucreze cu simularea şi în câteva minute produse o globulă ca o amibă, care se deplasa într-un ocean de vendeki liberi.

– În interior există un mix de populaţie, iar în jurul ei este un strat care variază de la suprafaţa frontală spre cea din spate. Suprafaţa frontală funcţionează ca un front de invazie, dar se dezintegrează în mixul interior în timpul deplasării. Suprafaţa din spate acţionează invers; practic îşi „invadează" propriul interior, însă permite populaţiei exterioare să preia controlul în siajul ei. Mişcarea trebuie să fie însă perpetuă: celula

aceasta n-ar putea niciodată să rămână nemișcată. Și este o structură artificială. Bănuiesc totuși că există destule oportunități pentru a modula așa ceva.

Tchicaya își luă ochii de la simulare și privi interiorul banal al cantinei. Începea să se simtă mai optimist decât fusese de când sosise, însă toate acestea continuau să fie simple speculații. Construirea unei mașini, a unui corp, din orice care să fie similar acestor „celule" urma să fie descurajant de complexă.

– Trebuie să câștigăm timp din partea Conservatorilor, spuse el. Trebuie să existe un armistițiu, un moratoriu, altfel toate acestea ar putea fi distruse înainte ca noi să fi aflat ceva.

– Crezi, spuse Rasmah, că ei ar putea realiza viermi Planck eficienți fără să știe cu ce au de-a face?

– Tu ești cea care este convinsă că au spioni printre noi.

– Dacă au spioni, de ce am câștiga mai mult timp dacă le-am spune ceva?

– Cunoști vreun caz în care spionii să fi împărtășit maselor informațiile pe care le dețineau? contraatacă Tchicaya. Să presupunem că Tarek ar privi chiar acum peste umărul nostru, dar că în rest totul ar rămâne în beznă. Se întoarse la Umrao. Ai investigat cumva posibilitatea viermilor Planck? Flagelul care să-i omoare pe vendeki și să lase în urmă un vid steril?

Umrao privi precaut în jurul mesei.

– Dacă măcar un lucru din cele pe care le-ai spus până acum este serios, nu cred că ar trebui să răspund la întrebarea asta.

– Dă-o-ncolo de politică, oftă Suljan. Avem nevoie de mai multe date! Se lăsă să cadă cu fața peste masă și răpăi cu pumnii pe suprafața ei. Începusem ceva în seara asta, înainte de a ieși să mănânc și să sfârșesc împotmolit în discuția asta. Cred că-i posibil să fi găsit o cale de-a extinde tehnica lui Yann și Branco, împingând domeniul de zece mii de ori mai departe. Ridică ochii spre Yann și surâse șiret. Însă singurul fel în care am putut progresa cu ideea ta a fost să translatez totul în propriul meu sistem formal. Totul devine clar odată ce-l exprimi în limbajul adecvat. Am avut nevoie numai de câteva ore ca să văd cum să-l amplific, după ce am rezolvat mizeria pe care ne-o lăsaseși.

– Și care a fost măreața breșă conceptuală, Suljan? întrebă mieros Rasmah. Cum ai curățat grajdurile noastre augiene?

Suljan se îndreptă în scaun și radie mândru către toți.

– Teoria rețelei de qubiți! Am rescris totul ca un algoritm pentru un calculator cuantic abstract. După aceea îmbunătățirea lui a fost simplitatea în sine.

Pe drumul spre Camera Albastră, traversând puntea de observație, Tchicaya îl zări pe Birago lângă peretele dinspre stele. Primul lui gând fu să treacă mai departe; minimizarea fricțiunilor prin minimizarea contactelor devenise o regulă nescrisă la bordul navei. Însă ei doi se înțeleseseră destul de bine înainte de separare și Tchicaya se săturase să vorbească cu Conservatorii numai la întâlnirile interfacționale, atunci când întreaga

discuție era garantată să se învârtă în jurul unui melanj de probleme procedurale și paranoia reciproce.

Când Tchicaya se apropie, Birago îl zări și-i surâse. Părea ușor preocupat, totuși nu iritat de întrerupere.

– Ce făceai? întrebă Tchicaya.

– Mă gândeam la cămin.

Birago făcu un semn vag din cap în direcția deplasării spre albastru, dar Tchicaya știa la care stea se referea. Fusese aleasă de oamenii de pe Viro înainte ca ei să se împrăștie și-i fusese arătată lui Tchicaya de evacuații pe care-i întâlnise pe o jumătate de duzină de planete. Pachetele de spori fuseseră deja lansate de pe Gupta și evacuații – care se risipiseră către multe destinații intermediare pentru a evita să abuzeze de ospitalitatea localnicilor – aveau să le urmeze după două secole.

– Pe asta n-o s-o pierdem, spuse Birago. N-o s-o pierdem până ce nu i se consumă steaua.

Tchicaya mai auzise de multe ori sloganul acela. Indiferent dacă se refereau la revendicarea de a fi cea mai veche comunitate de evacuați ori dacă era vorba despre alt factor din cultura originală, cei de pe Viro păruseră întotdeauna mai focalizați asupra noului lor cămin decât asupra pierderii celui vechi. Birago însuși nu avea amintiri clare despre Viro – plecase când era prunc și trecuse de la o planetă la alta de o duzină de ori – însă dacă familia lui îl învăluise în vreo viziune a permanenței, în vreun sentiment de apartenență, acestea erau ancorate de viitorul lor, nu de trecut.

– Acum avem motive de speranțe, zise Tchicaya.

Nu dezvăluia nimic prin afirmația aceea; în cazul minim, Conservatorii ar fi știut că tabăra lui realizase o serie de breșe. Înțelegerea lor creștea ca un sistem „bulgăre de zăpadă"; de acum, un plan concret pentru o formă de compromis stabil putea fi doar o chestiune de timp.

Birago râse.

– *Speranța* este pentru atunci când n-ai nimic altceva. Când eram copil, nimeni din jurul meu nu ridica vreodată ochii spre graniță ca să spună: „Este prea mare. Este prea târziu, este de neoprit." N-aveam planuri și n-aveam remedii; unica noastră forță provenea din refuzul de a ceda. Ceea ce era desigur foarte lăudabil... dar nu poți continua așa la nesfârșit. Trebuie să vină un moment când speranța să se transforme în ceva mai tangibil.

– Mierea sau cenușa.

– Ah, călătorii atotștiutori...

Birago zâmbi, dar tonul din glasul lui era cât se poate de clar. Culegerea câtorva expresii locale în timpul trecerii nu însemna că ai fi înțeles ceva.

– În curând vom avea amândoi certitudini, insistă Tchicaya. Nu pot să cred că de acum va mai dura mult.

– *Amândoi?* Ce anume înseamnă certitudine pentru voi?

– Protejarea părții îndepărtate.

Birago era amuzat.

– Și crezi că asta ar putea însemna vreodată certitudine pentru noi?

Tchicaya simți un fior de dezamăgire, totuși insistă.

– De ce nu? După ce vom înțelege în amănunt fenomenul, vom ști ce este și ce nu este sigur. Nimeni nu ocolește stelele stinse de teama că s-ar putea transforma în supernove.

Birago schiță un gest din mâna dreaptă.

– Există zeci de miliarde de stele din care se poate învăța – apoi întinse mâna stângă către graniță – , dar o singură Mimoza.

– Asta nu înseamnă că va rămâne un mister pentru eternitate.

– Nu, însă răbdarea nimănui nu durează o eternitate. Iar eu știu de unde se pot trage foloasele.

Tchicaya ajunse târziu în Camera Albastră și rată începutul experimentului lui Suljan. Mai mulți optaseră să evite înghesuiala și să privească din cabine, așa că încăperea era mult mai puțin aglomerată decât anterior, în măsura în care exista chiar și loc pentru mobilier.

Când Tchicaya li se alătură lui Rasmah, Yann și Umrao la o masă nu departe de consolă, Rasmah spunea:

– Nu sunt optimistă că vom vedea ceva nou, la o distanță atât de mică în interior. Dacă cel mai exterior mix de vendeki convertește vidul nostru cu cea mai mare viteză posibilă, dincolo de graniță ei s-ar putea întinde pe ani-lumină.

– Ani-lumină?

Yann o privi amuzat, de parcă făcuse o eroare de categorisire: un litru de energie, un kilogram de spațiu. Înțelesul geometric normal al unui graf cuantic era intim legat de prezența particulelor și deocamdată ei nu

puteau clarifica niciun fel de noțiune simplă de distanță pentru partea îndepărtată.

– Știi la ce mă refer, replică Rasmah. Ceva de ordinul a zece la puterea a cincisprezecea noduri.

– Cel mai greu îmi vine să abordez lipsa completă de invarianți Lorentz, zise Umrao. Dacă v-ați imagina istoria unui graf ca fiind o spumă – cu toate muchiile extinzându-se în suprafețe, cu toate nodurile extinzându-se în linii – , ați vedea realmente populații *diferite* de vendeki, dacă ați resecționa spuma aceea în alt mod.

Tchicaya făcu o grimasă.

– Asta nu implică existența unui cadru de referință preferat? Nu ți-ai putea aloca o viteză absolută, văzând pur și simplu din ce fel de vendeki ești alcătuit?

Umrao gesticulă din mâini într-un mod pe care Mediatorul lui Tchicaya îl traduse ca fiind o negație.

– În absența oricăror indicii externe care să te călăuzească, ți-ai secționa întotdeauna propria lume din spumă în același fel și te-ai vedea ca fiind alcătuit din aceiași vendeki. *Altă persoană* care ar trece pe lângă tine ți-ar putea vedea constituentele schimbându-se, în funcție de viteza ei față de tine, însă tu ai vedea-o schimbându-se în același mod. Și unul și altul ați fi îndreptățiți să afirmați că ați fost cel mai bun judecător al propriei tale compoziții.

Tchicaya căzu pe gânduri.

– Deci totul se termină pe aceeași bază ca masa de repaus? Este ca și cum dacă ai accelera destul de rapid pe lângă un electron l-ai putea face să semene cu oricare

altă particulă – dar în propriul său cadru de referință ar rămâne tot un electron?

– Exact.

– Avem un ecou! strigă triumfător Suljan.

Tchicaya se întoarse cu fața la ecran. Arăta un simplu vârf de ecou, reprezentarea unui impuls care revenea. Puterea de rezoluție a metodei lui Suljan era mai grosolană decât metoda lui Yann și Branco, însă tocmai asta îi permitea să penetreze mai departe; semnalul lui nu avea să se reflecte din mijlocul unui ocean vast de vendeki care repeta același mix de populație, așa că absolut orice revenire însemna că întâlnise o schimbare la o scară mai mare.

Hayashi i se alătură lui Suljan la consolă.

– Trebuie să existe o populație-strat, așa cum a prognozat Umrao, spuse ea. La distanța de zece la puterea patruzeci noduri de graniță.

Rasmah se aplecă spre Tchicaya și șopti:

– O sută de kilometri, în bunul și vechiul limbaj reacționar.

Umrao era încântat.

– Aș fi vrut totuși să putem preciza în ce s-a schimbat mixul de la graniță, spuse el și privi în jurul mesei. Haideți – este o provocare pentru voi! Domeniu *plus* rezoluție. Cum?

– Sunt sigură, glumi Rasmah, că dacă am folosi și Mâna Dreaptă am face minuni.

– Și ei ar trebui să recepționeze ecouri chiar acum, nu? întrebă Tchicaya.

Cele două Mâini se aflau la aproximativ o sută de kilometri una de cealaltă, așa că era plauzibil că împrăștierea putea ajunge la ele.

– Numai dacă ar ști cu exactitate ce anume să caute, răspunse Rasmah și ridică brațele într-un gest de apărare. Nu-mi spune: eu sunt cea care crede în spioni.

Un sentiment de anticlimax coborâse peste încăpere; rezultatul era important, dar nu se compara cu prima imagine a structurii la scară Planck a părții îndepărtate. Faptul că exista în plus și structură macroscopică era încurajator, însă extragerea altor detalii avea să fie dificilă. O sută de kilometri de rocă solidă n-ar fi constituit un obstacol pentru investigare, totuși un strat de vendeki nu semăna cu trecerea de la crustă la manta, refractând și împrăștiind undele seismice în mod simplu, predictibil. Semăna mai degrabă cu frontiera dintre două ecosisteme distincte, iar revenirea intactă a resturilor expediției lor după ce traversaseră o savană largă nu însemna că jungla adiacentă va fi la fel de ușor de explorat.

– Cred că se mișcă, rosti Suljan.

Impulsuri succesive reveneau cu defazări ușor diferite. Stratul reflector ținea mai mult sau mai puțin pasul cu granița care se extindea, însă semnalul îl arăta că plutea înainte și înapoi.

– Poate că vibrează?

– Probabil că ceva se schimbă în regiunea graniței, spuse Rasmah, și afectează viteza de propagare.

Explicația aceea era mai logică pentru Tchicaya; semnalul traversa o regiune vastă cu condiții potențial

variabile, așa că era mai economic să atribuie orice defazare vendekilor pe care-i întâlnea pe drum.

Suljan îi aruncă o privire ucigătoare.

– Alte comentarii experte din partea galeriei de amatori! Retururile sunt prea curate și prea distincte; o variație atât de mare a vitezei de propagare le-ar lăți în mod detectabil.

– Hmm...

Rasmah nu-l contrazise, dar ochii ei priveau în gol; verifica niște calcule. Când ieși din concentrare, rosti:

– Da, ai dreptate. Și schimbările sunt prea rapide și prea regulate; sursa variației ar trebui să fie destul de localizată, prin urmare trebuie să fie vorba de reflector, nu de mediu.

Tchicaya se răsuci spre Umrao.

– Ai vreo idee?

– În simulări n-am văzut nimic de felul ăsta, dar de fapt n-am făcut decât să remixez vendekii din regiunea graniței. Este posibil ca stratul acesta să conțină unii complet diferiți.

Vibrațiile încetară.

Yann privi reprezentarea de pe ecran.

– Numai atât? Nicio curbă de dezintegrare?

Vibrațiile reîncepură.

Tchicaya se uită prin încăpere. Câțiva plecaseră; se părea că nu-i interesa apelarea echivalentului unei ionosfere planetare a părții îndepărtate. Orice influența propagarea semnalului era însă de importanță crucială și dacă stratul acesta se putea mișca, putea chiar să se disperseze și să dezvăluie ceva aflat mai în profunzime.

Vibrațiile se opriră iarăși, doar ca să reînceapă peste câteva secunde.

– O sută treizeci și una de oscilații, observă Yann.

– Și ce ne spune asta? întrebă Rasmah.

Yann răpăi cu degetele pe masă cu o mână în ritmul impulsurilor care reveneau, iar cu cealaltă în cadența stratului reflector. Tchicaya rezistă impulsului de a-i cere Mediatorului său să oprească afișarea pictogramei lui Yann; răpăiturile constante erau iritante, totuși până atunci el nu mai editase pe nimeni din harta lui senzorială și nu intenționa să înceapă s-o facă.

– O sută treizeci și șapte, anunță Yann.

– Crezi că ar fi un proces ciclic cu perioada mai lungă, întrebă Tchicaya, care îl modulează pe cel mai rapid?

Yann surâse enigmatic.

– Habar n-am.

Brusc, Rasmah icni:

– Știu la ce te gândești!

– La ce?

Tchicaya se întoarse către ea, dar ea nu dezvălui nimic.

– Pun prinsoare pe ce vrei, zise Rasmah, că te-nșeli.

Yann clătină ferm din cap.

– Nu practic jocuri de noroc.

– Lașule!

– Nu avem valori mutual benefice.

– Asta doar pentru că voi le-ați aruncat pe ale voastre, replică ea.

– Sunt complet derutat, vorbi Umrao. Despre ce vorbiți voi doi?

– O sută treizeci și șapte, numără Yann. O sută treizeci și opt. O sută treizeci și nouă.

Tăcu. Vibrațiile se opriseră.

– Ciclul mai lent variază, spuse Tchicaya. Puțin. Poate că se lungește. Ce ne spune asta?

Rasmah pălise. La consolă, Suljan, care nu băgase în seamă conversația de la masa lor, se aplecă brusc spre Hayashi. Tchicaya nu putea să audă ce șușoteau, dar Suljan emise un șir lung și sonor de vulgarități. Se întoarse către ei, părând șocat, însă în același timp triumfător.

– Știți ce avem aici? întrebă el.

Umrao surâse.

– Tocmai am dedus. Dar n-ar trebui să ne avântăm la concluzii.

– Ce concluzii? imploră Tchicaya.

– Trei numere prime consecutive, explică Suljan.

Vibrațiile reîncepuseră și Yann le număra din nou, calm, prin răpăituri. Tchicaya calculă următorul număr din serie și se gândi să încerce să cuantifice posibilitatea ca primele trei numere să fi apărut întâmplător, totuși era mai simplu să aștepte pur și simplu ca șablonul să fie întrerupt sau confirmat.

– O sută patruzeci și șapte. O sută patruzeci și opt. O sută patruzeci și nouă.

De parcă ar fi primit un semn, vibrațiile se opriră.

– Nu aș exclude procesele neraționale, zise Yann. Nu știm destule despre tipurile de ordine ce pot apărea în acest sistem.

Umrao încuviință.

– Nu există niciun motiv pentru care evoluția să nu fi putut da întâmplător peste ceva util asociat numerelor prime în mediul părții îndepărtate. Din câte știm, ar putea fi echivalentul exotic al țârâiturilor de greieri.

– Nu putem exclude nimic, fu de acord Suljan, dar trebuie să respectăm regula asta în ambele direcții. Trebuie să includem posibilitatea că cineva încearcă să ne atragă atenția.

12

– Pare ca și cum Coliseumul este pregătit să ne primească, zise Rasmah. După tine!

– Nu cred asta.

Tchicaya ridică mâna; îi tremura. Petrecuseră aproape două ore pe coridor, în afara amfiteatrului improvizat în care se reuneau Conservatorii, și acum peretele opac și izolat acustic din fața lor începea să formeze o ușă.

– Redu-ți adrenalina, îl sfătui ea.

– Nu vreau s-o fac, răspunse el. Așa-i corect să fie. Așa-i corect să simt.

– Am mai auzit de tradiții, pufni Rasmah, dar asta-i ridicol!

Tchicaya își stăvili o replică iritată. Dacă avea să-și înfrâneze agitația naturală a corpului, își putea totuși menține comportamentul civilizat.

– Nu vreau să fiu calm, zise el. Asta-i prea important.

– Atunci eu voi fi cea rațională, iar tu alegi să fii pasionalul? Rasmah zâmbi. Bănuiesc că-i o strategie la fel de bună ca oricare alta.

Tchicaya avusese nevoie de șase zile de argumentări pentru a împinge prin convolutul proces de luare a deciziilor al Flexibililor o moțiune care să autorizeze dezvăluirea recentelor descoperiri către opoziție și sperase că va fi suficient. Conservatorii aveau să repete experimentele, aveau să vadă aceleași rezultate și să ajungă la aceleași concluzii. El pusese în mișcare lanțul de evenimente, care urma să aibă propria sa viață, de neoprit.

După aceea Conservatorii anunțaseră că doi Flexibili căpătaseră permisiunea de a li se adresa înainte de a lua o hotărâre asupra unui moratoriu și el se pomenise că se oferă voluntar. După ce se străduise în asemenea măsură pentru a crea o situație în care ei erau înștiințați asupra faptelor și erau pregătiți să asculte, ar fi fost o ipocrizie să bată în retragere și să lase această ultimă etapă în seama altcuiva.

Ușa se deschise și ieși Tarek, arătând mai jalnic decât se simțea Tchicaya. Orice reacții ale corpului în momente de stres puteau fi ameliorate după voie, totuși Tarek avea ochii cuiva a cărui conștiință îi răpea nu numai somnul.

– Suntem pregătiți pentru voi, le spuse. Cine-i primul?

Rasmah răspunse:

– Tchicaya încă nu s-a pregătit, așa că eu va trebui să fiu prima.

Tchicaya o urmă înăuntru, apoi rămase pe loc când ea se apropie de podium. Ridică ochii și examină nivelurile de scaune care aproape umpleau modulul; prin peretele transparent dinapoia rândului celui mai de sus putea zări stelele. Aici se aflau oameni pe care-i cunoștea bine, dar și sute de străini absoluți; rândurile Conservatorilor crescuseră odată cu nou-veniții.

Audiența era complet tăcută. Pe unele fețe se citeau expresii de ranchiună împietrită, priviri de ostilitate lipsită de ambiguitate, însă majoritatea oamenilor arătau pur și simplu obosiți și uzați, ca și cum lucrul pe care l-ar fi detestat cel mai mult nu ar fi fost prezența Flexibililor purtători de revelații indigeste, ci simpla povară de a fi siliți să facă o alegere neplăcută. Tchicaya putea înțelege asta; o parte din el nu tânjea decât o răsturnare a evenimentelor care să facă irelevante, într-un fel sau altul, orice eforturi ulterioare, astfel ca el să se poată ghemui în pat și să doarmă o săptămână.

– Ați văzut rezultatele experimentelor noastre recente, începu Rasmah, și voi presupune că le-ați duplicat cu succes. Poate că cineva mă va corecta dacă greșesc și dacă datele brute sunt încă controversate.

Făcu o pauză. Sophus strigă:

– Nu ele sunt controversate!

Tchicaya simți ridicându-i-se o mică greutate de pe inimă; dacă ar fi existat vreo dificultate tehnică, sau o cacealma complexă prin care Conservatorii ar fi pretins că nu văzuseră nimic, întreaga discuție s-ar fi împotmolit imediat în incriminări.

– Perfect, zise Rasmah. Ați văzut de asemenea simularea lui Umrao și sper că ați efectuat voi înșivă unele simulări. Am putea să stăm aici o săptămână și să dezbatem dacă structurile pe care noi le-am botezat „vendeki" merită sau nu să fie descrise ca fiind creaturi vii, însă este clar că o comunitate din ele – sau un mix, dacă preferați un termen mai neutru – formează un fundal complet diferit față de vidul cu care suntem familiarizați sau cu orice altceva și-au imaginat cei mai mulți dintre noi că vom găsi îndărătul graniței, când am pornit încoace. Toți am fixat de graniță stări cu legi dinamice exotice. Toți am văzut zeci de mii de eșantioane din întregul și vastul catalog al fizicii *bazate pe vid*. Dar starea naturală a părții-îndepărtate, gradul cel mai mare în care se poate apropia de vacuitate și omogenitate, are acces simultan la toate posibilitățile acelea. Eu am venit aici așteptându-mă să văd fizica scrisă într-un alfabet diferit, ascultând de o gramatică diferită, totuși conformându-se aceluiași tip de reguli simple pe care le deținem noi. Sophus a fost primul care a înțeles cât de mioapă era așteptarea aceea. Vidul nostru nu-i doar lipsit de materie; universul nostru nu-i pur și simplu *rarefiat*, din punct de vedere fizic. Ceea ce se află dincolo de graniță nu este nici fizică într-un limbaj diferit, dar niciun amorf și aleatoriu turn Babel al tuturor posibilităților amestecate laolaltă. Este o sinteză: o lume zugrăvită în nuanțe atât de bogate, încât tot ce ne-am imaginat anterior ca univers posibil începe să pară o pânză acoperită de la un capăt la celălalt cu o singură culoare primară. Acum am văzut indicii că

imediat dincolo de graniță s-ar putea să existe organisme mult mai sofisticate decât vendekii. Probabil că nimic din ce v-aș putea spune nu vă va influența interpretarea dovezii. Eu însămi nu sunt sigură ce înseamnă ea. Ar putea să fie orice: creaturi înzestrate cu rațiune care tânjesc după un contact, un cântec de împerechere între animale, un sistem neînsuflețit constrâns de fizica părții îndepărtate să aibă o stare mai ordonată decât consideră instinctele noastre că ar fi posibil. Nu cunosc răspunsul, tot așa cum nu-l cunoașteți nici voi. Poate că în partea îndepărtată nici nu există o viață despre care să merite să vorbim. Poate că până la capătul ei nu există nimic altceva decât aglomerări diferite de vendeki. Deocamdată nu putem preciza asta. Imaginați-vă totuși pentru o clipă că semnalul pe care-l vedem provine de la o creatură măcar la fel de complexă ca o insectă. Dacă în șase sute de ani a putut să evolueze o formă de viață de o asemenea sofisticare, atunci partea îndepărtată trebuie să fie atât de docilă față de structură, ordine și complexitate, încât este aproape de neconceput că nu vom putea fie să ne adaptăm ei, fie să facem ospitaliere părți din ea. Să presupunem că am căpăta o galaxie de planete, toate atât de similare cu Pământul, încât fie că le-am putea terraforma cu ușurință, fie că am putea modifica doar câteva gene de-ale noastre pentru ca să putem prospera pe ele. Mai mult chiar, să presupunem că ele ar fi atât de apropiate, încât timpul de călătorie de la una la cealaltă ar fi neglijabil: zile sau săptămâni, în loc de decenii sau secole. Dacă noi am migra pe planetele acelea, ar însemna sfârșitul

fragmentării noastre, sfârșitul regulii care spune: da, puteți să vedeți cum trăiesc alte culturi, dar prețul pe care-l veți plăti va fi alienarea de propria voastră cultură. Imaginați-vă acum că întrepătrunsă printre aceste planete de tip-Terra ar exista altă galaxie de planete, toate clocotind cu o vastă varietate de viață extraterestră. Și peste *asta*, imaginați-vă că aceste planete ar fi imersate într-un tip nou de fizică, atât de bogată și de stranie, încât ar declanșa o renaștere în știință care va dura zece mii de ani, transformând tehnologia și revigorând arta. Oare asta-i ceea ce ne oferă partea îndepărtată? Nu știu și nici voi n-o știți. Poate că pentru unii dintre voi nici nu contează; indiferent ce s-ar găsi dincolo de graniță nu poate să merite nici măcar prețul încă unei planete pierdute, al încă unui popor risipit. Eu sper totuși că mulți dintre voi sunt de acord să se gândească și să spună: Mimoza a adus tragedie și neliniște, iar acestea trebuie stopate, însă nu cu *orice* cost. Dacă îndărătul graniței există o lume care poate să aducă noi mistere, noi cunoașteri și finalmente *un nou sentiment de apartenență* pentru miliarde de oameni – un loc care ar putea însemna pentru descendenții noștri la fel de mult pe cât planetele noastre natale înseamnă pentru noi – atunci nu poate fi *inimaginabil* că balanța s-ar putea înclina vreodată în favoarea ei. Pe Pământ, oamenii au lăsat în urma lor familii și națiuni. Ei s-au scăldat în râuri și au suit pe munți pe care nu-i vor mai revedea niciodată. Au fost oare toți trădători și nebuni? Ei n-au distrus Pământul în urma lor, n-au silit pe nimeni să întreprindă același sacrificiu, dar au sfârșit

lumea așa cum fusese când omenirea era conectată – când *viteza luminii* era o sintagmă care însemna contact instantaneu, coliziuni instantanee de culturi și valori, nu o măsură a pierderii tale dacă încercai să dobândești lucrurile acelea. Eu nu știu ce se află îndărătul graniței, dar posibilități care acum un an păreau himere sunt în prezent de o mie de ori mai puțin excentrice. Desigur toate lucrurile despre care am vorbit s-ar putea dovedi un miraj, însă dacă așa va fi, atunci va fi un miraj pe care noi toți l-am văzut cu proprii noștri ochi, pâlpâind nesigur în pâcle. Doar câțiva pași înaintați spre el ne vor spune, o dată pentru totdeauna, dacă este sau nu real. De aceea vă cer acest moratoriu. Indiferent dacă vă veți retrage oripilați dinaintea viziunii pe care v-am descris-o sau îi veți pune soliditatea sub semnul întrebării, nu decideți în ignoranță. Mai acordați-ne un an, lucrați alături de noi, ajutați-ne să găsim răspunsurile... și apoi luați o hotărâre. Mulțumesc!

Rasmah se retrase o jumătate de pas de pe podium. Cineva din audiență tuși. Nu se auziră aplauze politicoase, dar nici huiduieli. Tchicaya nu știa cum să interpreteze tăcerea indiferentă, însă Rasmah își aruncase năvodul pentru a prinde convertiți, nu pentru a căuta un compromis, iar dacă cineva fusese convins de mesajul ei, probabil că nu ar fi dorit să-și anunțe răspunsul.

– Vom pune întrebări, zise Tarek, după ce va vorbi și Tchicaya.

Rasmah încuviință și se îndepărtă de podium. Când trecu pe lângă Tchicaya, surâse încurajator și-l atinse pe

braţ. El începe să regrete că nu fusese primul, şi nu numai pentru că îi venea greu să vorbească după pledoaria aceea. Înaintea unei adunări de Flexibili, un discurs de felul celui pe care tocmai îl ţinuse Rasmah l-ar fi înflăcărat, umplându-l de încredere. Faptul că nu fusese primit cu vreun efect vizibil de către persoanele care contau îi alunga orice entuziasm.

Ajunse la podium şi privi în sus, spre mulţime, fără să-şi fixeze ochii asupra unei feţe. Mariama avea să fie aici, pe undeva, dar el se considera norocos că n-o zărise, că prezenţa ei certă rămânea o abstracţie.

– Există o şansă, rosti Tchicaya, ca dincolo de graniţă să existe viaţă înzestrată cu raţiune. Nu avem nicio dovadă în această privinţă. Ne lipseşte profunzimea de înţelegere de care am avea nevoie măcar pentru a începe să cuantificăm probabilităţile. Ştim totuşi că procese complexe, care ar fi fost inimaginabile într-un vid – sau în genul de plasmă fierbinte prezent în propriul nostru univers, la şase sute de ani după naşterea sa – se derulează chiar acum în partea îndepărtată. Indiferent dacă consideraţi sau nu că vendekii sunt creaturi vii, ei relevă că structura fundamentală a acestei regiuni nu seamănă deloc cu spaţiul pustiu. Niciunul dintre noi nu a sosit aici înarmat cu această cunoaştere. Timp de secole toţi ne-am imaginat „novo-vidul" ca globul de foc ce urmează unei explozii teribile. Eu însumi am venit în *Rindler* cu speranţa că am putea câştiga ceva din a învăţa cum să supravieţuim în interiorul acelui glob de foc, însă n-am visat niciodată că partea îndepărtată ar putea găzdui propria ei viaţă. Viaţa nu apare timpuriu

într-un univers de vid. Din aproape un milion de planete care au fost explorate, doar patru au fost trecute în carantină pentru că pe ele s-au găsit organisme monocelulare. Timp de douăzeci de mii de ani noi ne-am agățat de vaga speranță că Pământul nu va fi unicul leagăn al rațiunii și nu cred că ar trebui să abandonăm speranța aceea. Acum însă stăm la granița nu dintre un deșert cu oaze rare și un lac de lavă topită, ci dintre deșertul acela și un ocean foarte straniu. Oceanul acesta poate fi el însuși un deșert. Poate fi turbulent, poate fi otrăvit... Tot ce știm cu certitudine este că nu seamănă cu universul pe care îl cunoaștem. Acum însă am întrezărit ceva mișcându-se sub suprafață. Mie mi s-a părut o baliză semnalizatoare, o declarație de inteligență. Recunosc că această interpretare poate să fie complet greșită. Dar dacă am fi zărit vreodată ceva măcar pe a zecea parte atât de promițător pe o planetă, nu am fi strigat de încântare și ne-am fi grăbit să investigăm? Miza de aici o reprezintă căminele și comunitățile a miliarde de oameni. O întârziere de un an va însemna pierderea sigură a încă unei planete.

Tchicaya se chinuise mult timp asupra formulării optime a acestui adevăr; în afară de nebunească solicitare de a sacrifica o întreagă planetă, el trebuia să se strecoare cu băgare de seamă pe lângă necunoașterea progresului înregistrat de Conservatori în producerea viermilor Planck.

– Totuși planete au fost evacuate și înainte, pentru a oferi rarelor forme de viață pe care le-am descoperit șansa de a se dezvolta neperturbate. Noi putem crea

organisme mult mai sofisticate *in vitro*, dar am recunoscut în cei mai simpli microbi extratereștri atât o șansă de a înțelege mai bine știința originii noastre, cât și o îndepărtată înrudire cu ceea ce ar putea deveni aceste creaturi. Sunt de acord să accept că vendekii sunt doar cu puțin mai mult decât banale reacții chimice la scară Planck, însă până și o posibilitate infimă de viață rațională în partea îndepărtată, imediat dincolo de accesul nostru, trebuie să conteze cel puțin la fel de mult ca posibilitatea ca microbii pe care i-am lăsat în pace să prospere în ceva care să aibă bogăția vieții de pe Pământ. Nu-i cer nimănui din această sală să abandoneze valorile care l-au adus aici. Însă nimeni nu a venit cu țelul, sau măcar cu gândul, de a extermina altă civilizație. Dacă sunteți de părere că în partea-îndepărtată nu poate exista viață rațională, profitați de ocazia de a dovedi că aveți dreptate. Dacă aveți cea mai mică îndoială, profitați de ocazia de a colecta mai multe informații. Nu vă cerem să așteptați atingerea certitudinii. Partea îndepărtată este mult prea întinsă; oricât de avansate ar deveni tehnicile noastre, va exista mereu posibilitatea ca un fragment din ea să rămână ascuns. Dar după șase secole în care granița a fost complet opacă și după câteva săptămâni în care am izbutit să vedem prin ea pe o distanță foarte scurtă, noi mai cerem un an de explorare. S-ar putea să nu aflăm niciodată care este miza de aici, însă acum, când avem prima șansă reală de a face ceva mai mult decât de a ghici, nu cred că avem dreptul să închidem ochii și să refuzăm să privim mai îndeaproape. Mulțumesc!

Tchicaya se retrase de pe podium. Nu se simțise deloc timorat cât timp vorbise, dar tăcerea descurajantă care urmă îi lichefie măruntaiele. Poate că Conservatorii deciseseră pur și simplu să-i prezinte inamicului chipurile lor cele mai inexpresive, totuși efectul continua să fie de indiferență pe muchia ostilității. Își instrui Exosinele să-i calmeze corpul; indiferent ce sentiment de imperiozitate reușise să transmită, dându-le frâu liber hormonilor lui de stres, de acum efectul fie că avusese succes, fie că eșuase.

– Întrebări și comentarii, rosti Tarek.

Birago se ridică și se adresă fostei sale colege:

– Vendekii mi se par autentici și mă îndoiesc că i-ați fi putut construi fără ca noi să ne fi dat seama. Sunt mult mai puțin încrezător față de acest așa-numit strat semnalizator. De unde știm că nu-i opera voastră?

– Nu sunt sigură ce te-aștepți să răspund, spuse Rasmah. Bănuiesc că ai putea să deplasezi Mâna Dreaptă dincolo de graniță și să cauți o muchie a stratului, iar apoi să vezi dacă totul este centrat în jurul Mâini Stângi. Dacă însă crezi în mod serios că noi am fi îndeajuns de talentați pentru a fi creat realmente stratul, poate crezi și că i-am fi putut camufla punctul de origine. Deschise larg brațele: Uitați-vă mai de îndeaproape, colectați mai multe dovezi. Este exact ce solicităm noi, iar dacă ai îndoieli, acesta-i unicul tratament pentru ele.

Birago râse scurt, neimpresionat, totuși luă loc.

Tchicaya venise pregătit pentru acuzații de falsificare a datelor, însă nu-i trecuse niciodată prin minte

ideea că ceva indiscutabil prezent dincolo de graniță putea fi considerat o contrafacere. Dacă însă Conservatorii aveau într-adevăr spioni, atunci ar fi trebuit să știe cât de ridicolă era ipoteza respectivă. Pe de altă parte, spionii ar fi împărtășit informația respectivă doar acelora care nu puteau fi influențați de ea.

Sophus se ridică în picioare.

– Am studiat această întrebare și nu cred că stratul ar fi putut să fi fost construit de Mâna Stângă fără ca noi să fi observat, tot așa cum nu poate să fi fost construit nici de vendeki. Este autentic și trebuie să fie investigat. Am venit ca să păstrez civilizații, nu să le distrug. Șansa ca noi să vedem aici o inteligență în acțiune este foarte redusă, dar problema în sine este serioasă. Eu susțin ideea unui moratoriu. Timpul respectiv nu trebuie să fie însă pierdut pentru noi; nu trebuie să ne oprim din a gândi, nu trebuie să ne oprim din a planifica. Un an în care am fi siliți să ne examinăm cu multă atenție următorul pas – în combinație cu toate informațiile despre structura mai profundă a părții îndepărtate care pot fi câștigate ca parte a acestei investigații – ar putea să salveze mai multe planete decât ar costa. Granița se extinde cu jumătate din viteza luminii; succesul oricărei tentative de a o opri sau inversa va fi *extrem* de sensibil pentru viteza de propagare a agentului pe care-l vom lansa finalmente. Graba de a adopta prima soluție pe care credem c-am găsit-o, când am putea s-o rafinăm în ceva mult mai eficient, ar fi o victorie fără răsunet. Dacă ne putem limpezi conștiința de orice îndoială care mai dăinuie cu privire

la posibilitatea de a comite o atrocitate, dar în același timp vom continua să ne șlefuim armele împotriva acestei amenințări, vom urma un curs onorabil între aroganță și timiditate – între a pustii ceea ce se află înaintea noastră și a tresări la orice mișcare din umbre.

Sophus se așeză. Tchicaya schimbă priviri cu Rasmah; nu putuseră spera un aliat mai bun. Tchicaya era fericit, acum, că nu prezentase el însuși aceleași beneficii pentru cauza Conservatorilor; ele sunaseră mult mai credibil din gura lui Sophus, iar dacă le-ar fi auzit mai întâi din partea opoziției, oamenii nu le-ar mai fi crezut.

Luă după aceea cuvântul o nou-sosită. Nu-i fusese niciodată prezentată lui Tchicaya, dar semnătura ei o numea Murasaki.

– Poate că acolo există viață rațională, sau poate că nu, zise ea. Ce diferență ar însemna pentru acțiunile noastre? Responsabilitatea noastră poate să rezulte numai prin speranța reciprocității și mulți gânditori de seamă au susținut că din partea ființelor înzestrate cu rațiune care nu au nicio asemănare cu noi nu se poate aștepta să se conformeze propriilor noastre coduri morale. Chiar la nivelul sentimentelor primare, aceste creaturi se vor fi ivit într-o lume pe care noi am găsi-o incomprehensibilă. Ce empatie am putea avea pentru ele? Ce țeluri am putea împărtăși?

Tchicaya simți un fior de oroare. Murasaki vorbea pe un ton de ușoară derută, de parcă n-ar fi putut realmente pricepe cum era posibil să atașezi cea mai mică valoare unei vieți extraterestre.

– Evoluția acționează prin competiție, continuă ea. Dacă noi nu ne recâștigăm teritoriul și nu-l asigurăm, atunci de îndată ce aceste creaturi din partea îndepărtată vor afla de existența noastră cu siguranță că vor descoperi o cale de a accelera extinderea graniței până la viteza luminii. Trebuie să utilizăm avantajul surprizei, cât timp îl mai deținem. Dacă acolo *există* viață, dacă acolo există creaturi pentru care partea îndepărtată este un cămin confortabil, unicul lucru care se schimbă este faptul că ar trebui să ne dublăm eforturile, pentru a le distruge înainte ca ele să facă la fel cu noi.

Când se așeză, un murmur slab se ridică prin audiență. Dacă Conservatorii deciseseră să nu ofere niciun răspuns petiționarilor, propriii lor membri puteau totuși reacționa într-un fel. În tot timpul petrecut la bordul lui *Rindler*, în toate călătoriile sale între planete, Tchicaya nu auzise niciodată pe nimeni să exprime o poziție atât de respingătoare ca aceasta. Multe culturi fuseseră convertite și multe tratau opțiunile oponenților lor cu derâdere fățișă, însă niciun susținător al întrupării sau acorporalității, niciun apărător al tradițiilor planetare sau libertății de a călători nu susținuse vreodată că viața în alte moduri era un asemenea travesti, încât putea fi anihilată fără scrupule.

Cuvintele acelea nu puteau fi lăsate neatacate. Poate că ideea genocidului se redusese la ceva doar nițel mai mult decât o suprarealistă figură de stil, dar în timpurile moderne nu mai existase până atunci o situație în care efortul necesar pentru a comite crime în masă nu ar fi fost vast disproporționat pentru chiar cea mai alienată

noțiune de câștig. Dacă ceva ar mai fi putut deștepta orori din Epoca Barbariei, șase sute de ani de dislocare și oportunitatea de eradicare a ceva realmente extraterestru ar fi putut fi suficiente pentru a opune capăt erei de nouăsprezece mii de ani în care nicio ființă înzestrată cu rațiune nu murise de mâna alteia.

Pe când Tchicaya se străduia să-și conceapă răspunsul, Tarek rosti:

– Dacă se poate, aș dori să răspund eu la asta.

Tchicaya se răsuci către el, surprins.

– Da, desigur.

Tarek merse la podium și-și așeză mâinile pe pupitru. Ridică ochii și i se adresă direct lui Murasaki:

– Ai dreptate: dacă dincolo de graniță există viață rațională, probabil că nu-mi va împărtăși țelurile. Spre deosebire de oamenii din această încăpere, care doresc toți de la viață exact aceleași lucruri ca mine și care au aceleași gusturi în mâncare, artă, muzică și sex. Spre deosebire de oamenii de pe Schur, Cartan și Zapata – pentru care am venit aici cu speranța de a-i proteja, după ce mi-am pierdut propriul cămin – care neîndoios sărbătoresc toți aceleași festivaluri, se bucură de aceleași cântece și istorii, și se adună în fiecare a patruzecea seară pentru a-i privi pe actori jucând aceleași piese, în același limbaj, din același canon necontestat ca și oamenii pe care eu i-am lăsat în urmă. Dacă dincolo de graniță există viață rațională, bineînțeles că nu putem avea *empatie* cu ea. Este improbabil ca acele creaturi să dețină cuceritoare fețe neonatale de mamifere sau orice altceva ce am putea considera în mod

greșit ca fiind trăsături umane. Niciunul dintre noi n-ar putea avea imaginația necesară pentru a depăși asemenea obstacole insurmontabile, nici inteligența de a aplica abstracții dificile de felul teoremei Inteligenței Generale... deși, fiindcă toți puștii de doisprezece ani de pe planeta mea natală trebuiau s-o stăpânească, ea ar trebui să fie universal cunoscută de partea aceasta a graniței. Ai dreptate: noi ar trebui să renunțăm la responsabilitatea de a emite orice judecăți morale dificile și de a ne înclina în fața dictatelor selecției naturale. Evoluției îi pasă *atât de mult* de fericirea noastră, încât nimeni dintre cei care au ascultat de un imbold înnăscut n-a suferit vreodată o clipă de regret pentru aceasta. Istoria abundă în vesele studii de caz despre oameni care și-au urmat instinctele naturale cu fiecare ocazie – violând pe oricine puteau, furând tot ce puteau, distrugând orice le stătea în cale – și verdictul este unanim: orice comportament care a ajutat vreodată pe cineva să-și disemineze genele este o rețetă de satisfacție pură, atât pentru practicant, cât și pentru toți cei din jurul său.

Tarek strânse puternic pupitrul, dar continuă cu același glas calm:

– Ai dreptate în mod indiscutabil și superb: dacă dincolo de graniță există viață rațională, noi ar trebui să nimicim creaturile acelea, pornind de la simpla posibilitate că ele ne-ar putea face același lucru. Apoi putem învăța să predicăm orice altceva am face, fundamentându-ne pe aceleași ipoteze: pentru viață nu există alt țel decât o eternitate de insistență neîndurătoare și

extincția sistematică a tot ceea ce stă în calea acestui țel – din exteriorul ori din interiorul nostru.

Rămase pe loc câteva secunde. În amfiteatru se făcuse din nou liniște. Tchicaya era simultan îmbărbătat și rușinat; nu și-l imaginase niciodată pe Tarek luând o asemenea poziție, cu toate că, privind retrospectiv, își putea da seama că acesta era un act de constanță, nu de trădare. Poate că Tarek își lăsase în urmă familia și prietenii ca să lupte pentru securitatea viitorului lor cămin, însă prin simplul act al sosirii aici el fusese transformat dintr-un membru al culturii acelea într-un avocat al unei cauze universale. Poate că era un bigot, dar în cazul acesta era un idealist, nu un ipocrit. Dacă dincolo de graniță existau creaturi înzestrate cu rațiune, oricât de străine față de el, aceleași principii li se aplicau lor ca și oricui altuia.

Tarek coborî de pe podium. Se ridică Santos, alt nou-sosit, și oferi o apărare pasională a poziției lui Murasaki într-un limbaj la fel de terifiant. Când termină, vreo șase persoane se ridicară simultan în picioare și începură să strige, încercând să se acopere reciproc.

Tarek izbuti să restabilească ordinea.

– Mai avem întrebări pentru Rasmah și Tchicaya, sau este momentul să trecem la propria noastră dezbatere?

Nu mai erau întrebări. Tarek se întoarse către ei.

– Acum va trebui să vă cer să plecați.

– Mult noroc, spuse Tchicaya.

Tarek îi surâse șovăielnic, parcă acceptând că ei doi ar fi putut finalmente să se fi referit la același lucru prin cuvintele acelea.

– Nu știu cât va mai dura, zise el, dar vom continua până vom ajunge la o decizie.

Pe coridor, Rasmah îl privi pe Tchicaya.

– De unde sunt oamenii aceia? Murasaki și Santos?

– Nu știu. Proveniența nu figurează în semnăturile lor. (Interogă nava.) Amândoi au venit via Pfaff, dar nu și-au făcut publică originea.

– Indiferent care ar fi, amintește-mi să n-o vizitez. Rasmah se cutremură și-și cuprinse umerii cu brațele. Trebuie s-așteptăm aici verdictul? Ar putea să dureze. Și oricum îl vor face public.

– La ce te gândești? Nu cred că aș putea da ochi cu Camera Albastră.

– Ce zici de cabina mea?

Tchicaya izbucni în râs.

– Habar nu ai cât de ispititor sună asta în clipa de față.

– Așa și intenționasem să sune.

Rasmah îl prinse de mână; nu glumise.

– Corpurile astea învață foarte rapid, mai ales când au memoria unei atracții anterioare.

– Crezusem că pusesem punct în privința asta, zise Tchicaya.

– Asta-nseamnă perseverența. Ea îl privi deschis: Indiferent cine ar fi cea la care mai ții încă, îți promit că-ți voi lăsa o impresie care va șterge toate amintirile acelei concurențe. Zâmbi față de propria ei hiperbolă. Sau pot încerca, dacă ești doritor să faci același efort.

Tchicaya rămăsese fără glas. Îi plăcea totul la ea, însă o parte adânc înrădăcinată în el continua să simtă ca și cum retragerea ar fi fost o chestiune de principiu.

– Am de șapte ori vârsta ta, îi spuse. Am avut treizeci și unu de copii. Am descendenți din generația a șasea care sunt mai vârstnici decât tine.

– Da, da... Ești o creatură bătrână și ponosită, pe punctul de luneca din inteligență în senilitate. Cred însă că te pot trage înapoi de pe marginea prăpastiei. Se aplecă mai aproape; parfumul corpului ei începea să recâștige semnificație pentru el. Dacă ai cicatrice, o să ți le-ndepărtez cu sărutur.

– Eu vreau să-mi păstrez cicatricele.

– Perfect. De fapt nu le pot șterge.

– Ești cu adevărat dulce, dar abia mă cunoști.

Rasmah gemu.

– Încetează să mai împarți totul la patru mii de ani. Vârsta ta nu-i unitatea temporală firească cu care trebuie măsurat totul din jur.

Se aplecă și-l sărută pe gură; Tchicaya nu se retrase.

– Cum a fost? întrebă ea.

Tchicaya îi oferi cea mai bună încruntătură a unui judecător de vinuri quinean pe care o putea imita.

– Ești mai pricepută decât Yann. Cred că ai mai făcut asta și înainte.

– Ar fi fost de sperat. Tu ai așteptat un mileniu ca să-ți pierzi virginitatea?

– Nu, doar că așa mi-a lăsat impresia.

Rasmah se retrase, apoi întinse mâinile și le prinse pe ale lui.

– Vino și-așteaptă votul cu mine. Nu putem face nimic ce nu dorești să faci; biologic, este imposibil.

– Așa ți se spune când ești copil. Lucrurile sunt însă mult mai complicate.

– Numai dacă le complici tu. Îl trase de brațe. Am și eu mândria mea. N-o să te implor. Nici măcar n-o să te-amenințez și să spun că-i ultima ta șansă. Dar nu cred că noi n-am fi potriviți unul cu celălalt și nu cred că tu ești sigur că n-am fi.

– Nu sunt, încuviință el.

– Și nu cumva tocmai ai ținut un discurs despre nebunia de-a lua decizii fără suficiente informații?

– Ba da.

Ea zâmbi triumfător. Tchicaya nu intenționa să o contrazică. Logica nu avea nimic de-a face cu asta; trebuia pur și simplu să decidă ce dorea. Un instinct îi spunea că ar trebui s-o refuze, deoarece era o hotărâre pe care o luase de atâtea ori înainte, încât a proceda altfel ar fi părut o trădare de sine. Iar alt instinct îi spunea că dacă nu se schimba, nu mai avea rost să trăiască nici măcar încă un secol.

– Ai dreptate, zise Tchicaya. Să sfârșim cu ignoranța noastră.

Merseră în cabina lui Rasmah și se întinseră pe pat împreună, rămânând îmbrăcați, vorbind, ocazional sărutându-se. Tchicaya știa că Mediatorul lui îl va anunța instantaneu asupra rezultatului votării, dar îi era imposibil să nu fie distras. Făcuse tot ce-i stătuse în putere astfel încât Conservatorii să audă toată argumentația

pentru partea îndepărtată, totuși nu se putea destinde până nu știa dacă fuseseră sau nu convinși.

La aproape două ore după ce vorbiseră în fața adunării, sosi vestea: moratoriul fusese aprobat. Nu se anunță niciun procentaj, dar înainte de a-și începe dezbaterile Conservatorii aprobaseră în unanimitate că decizia majorității va fi respectată.

Tchicaya privi chipul lui Rasmah, când află informația.

– Am făcut-o, spuse ea.

El încuviință din cap.

– Și Tarek. Și Sophus.

– Așa-i. Mai mult ei, decât noi. Totuși asta nu ne-mpiedică să sărbătorim.

Îl sărută.

– Putem?

Tchicaya nu era sfios; n-o putea preciza prin simplă introspecție.

– Sunt sigură.

În timp ce se dezbrăcau reciproc, Tchicaya simți un val de fericire, mai presus de sex, mai presus de afecțiunea lui pentru Rasmah. Indiferent ce putere își imaginase că avea Mariama asupra lui, aceea se dizolva în cele din urmă. Conspirația lor legată de centrala energetică ar fi putut încheia orice șansă ca el să poată fi realmente relaxat alături de ea, dar asta nu otrăvise tot ce admira la Mariama. El nu pierduse dreptul de a fi cu cineva care avea aceeași putere, aceleași idealuri pe care le avusese ea cândva.

Rasmah îi mângâie cicatricea de pe picior.

– Vrei să-mi povestești despre asta?

– Nu încă. Este o poveste prea lungă.

Ea surâse.

– Bine. De fapt, nu doream s-o aud chiar acum. Își deplasă palma mai sus. Oh, ia privește ce-am făcut noi! Știam că va fi ceva frumos. Și cred că eu am ceva care s-ar potrivi aici, aproape perfect. Și aici. Și poate chiar... *aici*.

Tchicaya scrâșni dinții, dar n-o opri să-și miște degetele peste el, înăuntrul lui. Nu exista un sentiment mai mare de vulnerabilitate decât să fii atins într-un loc care nu existase anterior, un loc pe care tu nu-l văzuseși ori pe care nu-l pipăiseși niciodată. Rămase nemișcat și-i îngădui să-l facă conștient de forma, de sensibilitatea, de răspunsul fiecărei suprafețe.

O prinse de umeri și o sărută, apoi procedă la fel pentru ea, mapând cealaltă jumătate a geometriei pe care o inventaseră corpurile lor. Era în vârstă de patru mii de ani, dar asta nu-l plictisea niciodată, nu-l istovea. Natura nu avusese niciodată multă imaginație, însă oamenii găsiseră întotdeauna modalități noi de conectare.

13

Mediatorul îl trezi pe Tchicaya. Tocmai primise un mesager de la Branco și-l aprecia ca fiind destul de urgent pentru a-l scula.

Lăsa mesagerul să ruleze. Nu voia să închidă ochii și să riște să ațipească din nou în timp ce privea, așa că-l imagină pe Branco stând lângă pat în cabina întunecată.

– Ar fi bine să fie ceva important, spuse Tchicaya.

– Îmi pare foarte rău că te deranjez, șopti mesagerul. (Era mult mai politicos decât Branco însuși.) Este însă ceva ce te va interesa. Spun asta doar câtorva oameni. Oameni în care am încredere.

– Sunt măgulit.

Mesagerul îi aruncă o privire care sugera că nu era imun la ironie.

– Cineva a încercat să preia controlul navei. Nu știu cine. Sursa fizică a atacului a fost o legătură de comunicații de rezervă pentru instrumente externe, situată într-o zonă de stocare la care aveau acces sute de oameni. N-a existat nicio șansă ca atacul să reușească. Cei care au încercat trebuie să fi fost teribil de naivi în privința unora dintre tehnologiile cu care au de-a face.

Tchicaya simți un fior de recunoaștere; oare Tarek nu-și închipuise că Yann putea să „corupă" rețeaua navei, rulând pur și simplu pe unul dintre Procsurile sale?

– Sugerează însă o combinație de neghiobie și disperare care s-ar putea să nu se oprească aici. De aceea îi anunț pe câțiva membri rezonabil de echilibrați din ambele fracțiuni: ar fi bine să aflați cine sunt idioții aceștia și să-i împiedicați să continue. Faceți curățenie în propriile voastre case, altfel s-ar putea să vă treziți toți că ieșiți prin ecluze.

Mesagerul făcu o plecăciune și dispăru. Tchicaya clipi în beznă. „Ieșirea prin ecluze" era o formulare

bizară, totuși el nu credea că Branco mințise. Dacă ciorovăielile facționale ajungeau în punctul în care să afecteze însăși nava, Tchicaya nu se îndoia că constructorii lui *Rindler* aveau să-i evacueze pe scandalagii, într-un fel sau altul.

O trezi pe Rasmah și-i comunică vestea.

– Mie de ce nu mi-a spus Branco? se plânse ea. Adică în mine nu se poate avea încredere?

– Nu o lua ca pe un afront personal. El a considerat probabil că va conferi mesajului mai multă gravitate dacă va răzbate cu picătura, decât dacă l-ar fi aflat toți în mod direct.

Rasmah se aplecă spre el și-l sărută.

– Glumeam, dar îți mulțumesc pentru asigurări. Suspină: Of, începe!

– Ce-i?

– Yann vrea să stea de vorbă cu noi. (Șovăi.) Și Suljan... Și Umrao...

– Trebuie să ne întâlnim. Trebuie să organizăm o întrunire. Tchicaya își luă perna și și-o trânti pe față: Nu-mi vine să cred că am zis asta.

Rasmah râse și-l bătu pe braț.

– Trebuie într-adevăr să discutăm. Nu va trebui însă să cobori din pat.

Își puse Mediatorul să aranjeze protocoalele, apoi îl invită pe Tchicaya într-o Cameră Albastră virtuală. Punctul lui de vedere pluti peste podea, către o masă unde erau așezați Rasmah, Yann, Suljan, Hayashi și Umrao. Știa că era vizibil pentru ceilalți ca pictogramă și-și putea modifica privirea și gesticula după voie, dar

nu avea sentimentul realității întrupării în ‘șaft; continua să se simtă zăcând nemișcat pe pat.

– Ai vreo idee? îl întrebă Suljan.

– Cine ar putea fi atât de neghiob încât să încerce așa ceva? M-am gândit la Tarek, dar nu se potrivesc lucrurile. Decât dacă nu este implicat într-o mistificare complexă.

Hayashi clătină din cap.

– Nu-i Tarek. Am auzit că Conservatorii au fost aproape egali la votare, însă el a fost clar de partea moratoriului.

– Vrei să zici că a fost un vot strâns?

– Mai strâns decât mă așteptasem, replică ea. Patruzeci la sută împotrivă. În majoritate, nou-veniți.

– Patruzeci la sută...

Tchicaya sperase cu fervoare că Murasaki și Santos erau extremiști rari. Și era încă posibil să fie așa; nu trebuia să fii de partea genocidului ca să votezi împotriva moratoriului, ci doar sceptic că distrugerea părții îndepărtate ar putea determina așa ceva. Poate că unul dintre nou-veniți găsise atât de uimitoare fizica nefamiliară, încât decisese că pur și simplu nu se putea încrede în dovada pentru stratul semnalizator, nici chiar dacă i-ar fi confirmat-o propriii experți.

– N-ar trebui să eliminăm nici creierele înfierbântate din propria noastră tabără, spuse Yann. Simplul fapt că am obținut moratoriul nu garantează că vom căpăta toate celelalte lucruri pe care le doresc oamenii.

Suljan suspină.

– Este foarte imparțial din partea ta, totuși ținând seama de moment, nu mi se pare probabil.

– Ar fi putut să fie o înscenare, sugeră Umrao. Cineva care a sperat că intruziunea sa va fi detectată și ne va evacua pe toți din *Rindler* – ceea ce ar întârzia cu câteva secole posibilitatea Conservatorilor de a-și dezlănțui viermii Planck.

– Cu prețul ultimei fărâme de bunăvoință și cooperare între facțiuni, zise Rasmah. Cu prețul a tot ce am fi putut învăța în anul moratoriului.

– Neutrii ar fi continuat să deruleze cercetările, replică Umrao.

– Evacuarea din navă, zise Tchicaya, nu este bună pentru niciuna dintre părți. Trebuie să fi fost cineva care credea realmente că poate să aibă succes.

– Să aibă succes... în ce direcție? întrebă Hayashi. Dorea controlul navei... în ce scop?

Bhandri apăru brusc, în picioare lângă masă.

– Detest să vă întrerup, dar dacă vreunul dintre cei de aici este interesat de realitate...

Ridică o imagine înrămată care arăta una dintre spițele lui *Rindler*. Șase oameni erau conectați de cablul de lângă vârful unui modul și suiau încet spre butuc. Pe spinările a doi dintre ei se vedeau obiecte masive, paralelipipedice, care păreau construite din aceleași componente ca pachetele de instrumente pentru experimentele la graniță. Tchicaya nu recunoscu siluetele în costume argintii, însă îi ceru navei să stabilească o concordanță între geometria lor facială și lista ocupanților. Cei șase erau Murasaki, Santos și

patru nou-sosiți; toți veniseră mai mult sau mai puțin împreună de pe Pfaff.

Rasmah dispăru din 'șaft și Tchicaya o simți scuturându-l de umeri.

– Scoală-te!

El se conformă, dezorientat pentru moment.

– Ce-i? întrebă. Ce crezi că fac ei?

– Nu știu, dar trebuie să fim pregătiți pentru ce-i mai rău. Rasmah își înhăță atomizorul de costum și-l pulverizează rapid peste Tchicaya. Acum, acoperă-mă și pe mine. Repede!

Tchicaya făcu așa cum i se ceruse.

– Ce este mai rău? La ce te aștepți?

– Se-ndreaptă către motoare, nu? Te poți gândi la o explicație benignă pentru asta? Vreau să te duci direct la navetă.

– *De ce?* Sper că nu devii protectoare față de mine, nu? Mi-am făcut copia de rezervă astă-noapte. Chiar dacă murim aici, nu te voi uita.

Rasmah zâmbi și clătină din cap.

– Îmi pare rău că voi fi lipsită de romantism, dar mă gândesc dincolo de noi doi. Dacă indivizii aceia reușesc să distrugă *Rindler*, trebuie să existe cineva care să protejeze partea îndepărtată. Nicio altă persoană în care să mă-ncred nu se află mai aproape de navetă.

Tchicaya începu să-și strângă hainele.

– Atunci, vino cu mine.

– Nu. Până nu știm ce se-ntâmplă, este mai bine să ne separăm. Este posibil ca ei să fi sabotat naveta, poate să fie deja o cauză pierdută. Este mai bine ca numai

unul dintre noi să meargă acolo, în timp ce restul încearcă să-i oprească.

El simți un val de indignare, însă argumentul lui Rasmah era rațional și nu-l manipula de dragul de a o face. Trebuiau să acționeze rapid și era inutil să se certe despre cine și ce să facă.

Îi ceru navei o vedere în timp real a navetei. Continua să fie andocată în locul obișnuit și părea intactă, deși asta nu anula nici pe departe posibilitatea sabotajului.

– Te duci după ei? o întrebă pe Rasmah.

– Dacă constructorii au destulă încredere să mă lase să ies.

– Cei șase cum au ieșit? Presupunând că nu au fost evacuați de Branco...

Rasmah termină să se îmbrace.

– Ei sunt pe cablul care susține modulul cu atelierul pentru instrumente. Probabil c-au pretins că lucrează la cine știe ce senzor care trebuie să opereze în vid.

Privi în jurul cabinei cu un aer de finalitate, ca și cum și-ar fi pus în ordine amintirile despre locul acela.

Tchicaya tânjea s-o strângă în brațe, totuși nu dorea să îngreuneze despărțirea lor. Când ieșiră pe coridor, el spuse:

– Dacă totul merge prost, unde ne vom întâlni?

– Cea mai apropiată copie de rezervă a mea este pe Pfaff. Dacă-ncetează să primească semnale de aici, ea este cea care se va trezi.

– Și a mea la fel.

– Atunci acolo ne vom întâlni. Îi surâse. Să încercăm totuși dacă nu putem reuși o reuniune mai rapidă.

Ajunseseră la scară.

– Fii prudentă, spuse Tchicaya.

– Dintre toate lucrurile pentru care-am venit aici, ăsta nu s-a numărat niciodată pe listă.

Îi luă fața în palme și-i atinse fruntea de a ei. Tchicaya îi ascultă răsuflarea. Era surescitată și temătoare și nu urmase propriul ei sfat cu privire la adrenalină. Nu dorea să fie calmă pentru ceea ce urma.

Apoi Rasmah îi dădu drumul, se întoarse și se repezi în sus pe scară fără alt cuvânt.

Coborând scara spre pasarelă, Tchicaya îi ceru navei să-i arate atelierul pentru instrumente. Pe platforma principală, care era deschisă către spațiu, se zărea un senzor pe jumătate asamblat, totuși nu distinse niciun indiciu evident a ceea ce intenționau Murasaki și ceilalți. Ce credeau că aveau să facă la butuc? Să pornească manual motoarele și să îndepărteze nava de graniță? Așa ceva n-avea să se întâmple niciodată. Ar fi fost simplu decât să preia controlul întregii nave, dar nu cu mult. Presupunând însă că ar fi avut un optimism nebun, la ce le-ar fi slujit cauza, dacă ar fi reușit? Alungarea tuturor de lângă graniță n-ar fi dus decât la întârzierea activităților ambelor tabere.

Pe când panorama prin atelier, Tchicaya văzu o pată întunecată pe podea, lângă sas.

– Ce este aceea? întrebă nava.

– Sânge.

Întregul atelier se afla permanent în vid și pentru ca să te tai printr-un costum ar fi fost necesar mai mult decât un act minor de neglijență.

– Îmi poți arăta ce s-a întâmplat?

Nava îi arătă imagini înregistrate în urmă cu cincisprezece minute. Când Santos păși prin ecluză, din degete îi picură sânge pe podea. Costumul lui abia începea să se arginteze împotriva frigului și Tchicaya îi putu distinge chipul. O nară era plină de cheaguri roșii și negre, reținute doar de membrana costumului, și o crustă de sânge acoperea pleoapa unui ochi pe jumătate închis. Părea ca și cum ar fi fost lovit în față cu o bară de fier. Se luptase cu ceilalți? Era bizar.

Pe pasarelă, Tchicaya îl văzu pe Kadir venind spre el. Se apropiară unul de celălalt, precauți. Kadir desfăcu brațele în semn de inocență.

– Eu nu sunt de partea lunaticilor ăia! Îi renegăm!

– Știi despre ce este vorba?

– Știu că ei s-au opus moratoriului, dar n-am habar ce cred ei că vor obține prin asta. Acum li s-a alăturat Birago, însă el este singurul pe care-l cunosc realmente. Ceilalți n-au fost niciodată foarte comunicativi. Pretindeau că erau călători, la fel ca tine, totuși nu erau niciodată în largul lor cu alții. Indiferent ce neajunsuri ar avea călătorii, dacă-ți exprimi o opinie pe care ei o consideră neobișnuită, nu au tendința de a se opri în mijlocul conversației și de a se holba la tine de parcă ți-ar fi crescut aripi.

– Unde este Birago? întrebă Tchicaya.

– Potrivit ultimelor mele informații, păzea intrarea în atelier, încercând să oprească pe oricine să pornească după ei.

– Dar el nu a zis ce doresc? Nu există nicio amenințare, niciun fel de condiții pe care să le negocieze?

– Cred că situația a depășit stadiul negocierilor.

– Mâna Dreaptă este în siguranță? Nu este posibil să o fi utilizat, să-i fi făcut ceva, fără ca voi să știți?

Kadir strânse din umeri.

– Înregistrările arată că de zile întregi n-a făcut nimic. Pe de altă parte, Birago a ajutat la construirea ei. Nu știu ce este el capabil să facă.

Se despărțiră. Când Tchicaya ajunse la capătul pasarelei, Rasmah îi vorbi în minte:

– Constructorii m-au lăsat să ies. Sunt pe cablu. (În ciuda canalului radio nevocalizat, Mediatorul ei îi făcea glasul la fel de expresiv ca întotdeauna; părea simultan speriată și surescitată, ca și cum aproape că ar fi salutat cu drag urmărirea.) Sunt destul de departe de ei, dar cred că m-apropii repede.

– Ești singură, iar ei sunt complet nebuni.

Tchicaya îi spuse despre aspectul lui Santos.

– Suljan și Hayashi se îndreaptă către alt cablu. Îl imploraseră deja pe Branco să-i lase afară, însă el i-a refuzat, a spus că nu-i nevoie. Constructorii s-au răzgândit, cred.

Tchicaya porni să alerge prin nivelul inferior al modului în care locuia. Până la navetă mai avea de străbătut trei module.

– Așadar ei au crezut că vor putea rezolva situația, apoi și-au dat seama că lucrurile nu stau așa?

Se strădui să găsească explicația logică. În mod clar, cablurile nu erau construite dintr-un material îndeajuns

de inteligent pentru a-i împiedica pe rebeli sau pentru a-i lichida în mod direct; interioarele modulelor erau reconfigurabile la infinit, dar probabil că constructorii nu se gândiseră niciodată că acele cabluri vor avea nevoie și de alte proprietăți decât de rezistența la tracțiune.

– Ce sperau? reflectă el cu voce tare. Să-i doboare cu laserele de distrugere a reziduurilor. Așa ceva ori este fezabil din punct de vedere tehnic, ori nu – și gata!

– Poate c-au avut remușcări de ultimă clipă.

– Indivizii aceia încearcă să deturneze nava ori să o distrugă și sunt liberi să trimită cópii de rezervă oriunde ar dori. Memoriile lor sunt în mâinile lor. Mă îndoiesc că Branco ar fi avut vreun scrupul în a-i vaporiza, dacă ar fi fost posibil.

– Poate că opțiunea lui n-a supusă votării, spuse Rasmah.

Tchicaya îi ceru navei să-i arate o imagine a ei. Silueta singuratică parcursese doar cinci sau șase metri pe cablul lung de un kilometru, însă suia rapid, prinzând cu genunchii cordonul subțire împletit din monofilamente, întinzându-se și trăgându-și corpul mai sus cu încă o lungime a brațelor. Cel puțin la butuc urma să aibă o viteză neglijabilă; dacă sfârșea prin a pluti, el avea să dispună de suficient timp ca s-o ajungă cu naveta.

– Lasă-mă să văd prin ochii tăi, zise Tchicaya.

– De ce?

– Numai pentru o secundă. Te rog.

Rasmah șovăi, după aceea îi trimise vederea. Ea privi în jos la globul strălucitor al modulului dinapoi,

după care în sus peste roata cu spițe a navei, către scânteierea slabă a celor pe care-i urmărea pe cablu, la o depărtare de un sfert de rotație. În dreapta ei, câmpia orbitoare a graniței era la fel de senină și imutabilă ca întotdeauna.

– N-am rău de înălțime, rosti ea sec. Nu-ți mai face griji pentru mine.

Opri imaginea.

– Nu îmi fac griji, minți Tchicaya.

– Tocmai l-am văzut pe Suljan ieșind. Nu mai sunt singură aici. Dă-i drumul spre navetă! Dacă apare ceva nou, o să te-apelez.

– Bine.

Imediat ce senzația prezenței ei dispăru, Tchicaya porni să alerge cu toată viteza. Irosise timp, încercând să pună totul laolaltă; nu trebuia să știe exact ce anume plănuiau rebelii. Logica lui Rasmah era corectă. Detesta faptul că nu erau împreună, totuși ea îi încredințase altă sarcină și trebuia să i se dedice, fără să se abată din drum.

Trecu în fugă pe lângă oameni din coridoare și de pe pasarele, fără să se oprească pentru a striga întrebări sau a schimba ipoteze. Dacă apăruseră noi date concrete, ele aveau să-i parvină în cele din urmă, indiferent unde s-ar fi aflat. În câteva minute era ud leoarcă de transpirație; corpurile din *Rindler* aveau o condiție fizică rezonabilă prin simplul consimțământ biochimic, însă al lui nu fusese nici proiectat, nici antrenat pentru viteză. Era ușor să refuzi să te lași înfrânt de disconfort, totuși existau limite care nu mai aveau nicio legătură cu durerea.

Yann apăru pe neașteptate, sprintând lângă el.

– Rasmah zicea că te-ndrepți către navetă. Ce capacitate de stocare mai ai liberă în Procs?

– Nu îndeajuns pentru un pasager. Îmi pare rău.

Yann clătină amuzat din cap.

– N-am nevoie de transport. Sunt obișnuit să nu am Procsul pe picioare și nu-mi fac griji despre a-mi expedia memoriile altundeva. Însă dacă vei naufragia pe undeva, ar fi bine să beneficiezi de ceva asistență.

Tchicaya răspunse direct prin radio, ca să-și cruțe suflul.

– Asta-i o idee bună. Dar, cum ți-am spus, nu am spațiu de stocare pentru încă o persoană.

– Nici nu m-așteptam să fi avut, încuviință Yann. Am pregătit un kit de instrumente; n-are decât câțiva exaocteți, însă conține tot ce știu despre partea îndepărtată: tot ce-am învățat de la Suljan, Umrao și ceilalți, plus tot ce-am dedus eu singur. Bineînțeles totul este inutil dacă n-ai acces la graniță, așa că organizez o votare pentru a-ți ceda ție controlul Mâini Stângi.

Tchicaya nu replică. Yann urmă:

– Probabil că nu-ți dorești toată povara asta, dar, crede-mă, facem tot ce putem ca s-o evităm.

– Ei ce pot face acolo sus? întrebă Tchicaya.

– Nu-ți face griji despre asta. Du-te la navetă și îndepărtează-te cât poți de repede. Când va fi sigur, te vom rechema.

– Asta presupunând că rebelii nu vor fura primii naveta...

Verifică imaginea; naveta era tot acolo.

– N-o pot fura, răspunse Yann. Constructorii au dezactivat-o. Branco a fost de acord s-o reactiveze, odată ce ajungi la bordul ei. Acum termină cu discuţiile şi ia kitul!

Tchicaya îşi instrui Mediatorul să accepte pachetul. Yann adăugă vesel:

– Să sperăm că n-o să ai nevoie de el.

Când pictograma lui Yann dispăru, Tchicaya coti brusc, pentru a evita un pieton uluit, care se holba la el de parcă înnebunise. De când se despărţise de Rasmah, nimeni dintre cei pe care-i întâlnise nu păruse prea grăbit şi cu cât se apropia mai mult de navetă, cu atât mai mulţi oameni păreau să se îndrepte în direcţie opusă: îndepărtându-se de unica barcă de salvare a lui *Rindler*. O parte din el legată de planetă aprecia că fenomenul era suprarealist; puţine erau planetele locuite unde ar fi fost complet inutil să abandonezi o corabie cuprinsă de flăcări în mijlocul oceanului. Chiar şi în culturile în care pierderea corpului material era privită cu superficialitate, existau de obicei voluntari dispuşi să facă efortul de a-i salva pe acei oameni aflaţi în pericol care aveau altă opinie. Poate că existau unele orbite circumplanetare ticsite de unde naufragiaţii să fie recuperaţi cu bravură din vid, totuşi evadarea din *Rindler* sub altă formă decât cea de semnal ar fi însemnat ducerea optimismului pe noi culmi.

Când traversă ultima pasarelă, Tchicaya îi ceru navei o imagine a intrării în navetă. Nimeni nu era vizibil, nimeni nu stătea de pază. Era pe punctul de a solicita o succesiune de imagini care să acopere toată

porțiunea care-i mai rămăsese de parcurs, când observă, cu propriii săi ochi, un grup de oameni pe pasarelă în fața lui. Patru dintre ei rămaseră locului, iar al cincilea se apropie, purtând o bară lungă din metal.

Tchicaya încetini, apoi se opri. Rebelul continuă să meargă spre el, energic și decis. Mediatorul lui Tchicaya nu putu detecta nicio semnătură, însă nava atașă feței un nume: Selman.

Tchicaya își trase răsuflarea, după care strigă politicos:

– Să stăm de vorbă. Spuneți-mi ce doriți.

Selman venea către el în tăcere. Chipul îi era chiar mai stâlcit decât al lui Santos; pe o latură a nasului îi cobora o urmă stacojie prelungă, iar în jurul orbitei avea un edem masiv. Cei patru tovarăși ai săi erau însemnați în același fel. Dacă acesta era un semn al disputelor intestine, întregul grup ar fi trebuit să se fi autoferfenițit cu săptămâni în urmă.

Brusc, Tchicaya pricepu. Selman nu-și retrăsese semnătura ca gest de ostilitate sau în încercarea de a-și tăinui identitatea. El nu avea semnătură și nici Mediator care să i-o expedieze. Nu avea Exosine. Nu avea Procs. Rebelii improvizaseră o rudimentară unealtă chirurgicală și-și extrăseseră unul celuilalt creierii digitali.

– Vorbește-mi, zise Tchicaya, și eu voi găsi translatorul cuvenit! Încă deținem toate vechile limbaje.

Nu se aștepta să fie înțeles, totuși putea să provoace un răspuns... presupunând că Selman nu-și pierduse complet capacitatea de-a vorbi. Tchicaya nu știa care era cantitatea de țesut neural de care avea nevoie un

Homo sapiens pentru a fi complet funcțional. Corpuri precum cele din *Rindler* dispuneau de o rezervă suficientă de neuroni, deoarece delegarea precisă a sarcinilor între componentele digitale și sistemul nervos central varia mult de la o cultură la alta. El bănuia că până și rezerva aceasta era mai mică decât un creier complet ancestral, însă o reproiectare atentă ar fi putut include totul.

Când între ei mai rămaseră doar zece–doisprezece metri, Selman se opri și vorbi. Tchicaya nu putu nici măcar să separe cuvinte distincte; pentru urechea sa părea un flux continuu. Era prima dată în viața lui când începuse o conversație cu un străin fără să fi pregătit terenul în prealabil, cu doi Mediatori acționând pentru a întinde o punte peste hău. Totuși la o clipă după ce declarația se încheie, el își reaminti sunetele și le înțelese.

– Întoarce-te și pleacă, altfel te bat de te-omor.

Tchicaya răspunse în același grai, sau în ceea ce spera că era destul de apropiat pentru a fi comprehensibil. Mediatorul lui dăduse de urma cuvintelor lui Selman într-o limbă de pe Pământul secolului al XXIII-lea, dar compensa din mers pentru genul de variații care se puteau ivi de-a lungul mileniilor într-o populație izolată de vorbitori originali.

– Și care ar fi alternativa? Să mă întorc și să ard odată cu nava?

– Dacă constructorii sunt de acord să-ndepărteze nava de graniță, spuse Selman, nimeni nu trebuie să ardă.

Tchicaya strânse din umeri.

– Să fugim ori să ardem, pentru noi este totuna. Unica miză este accesul la graniță, așa că orice alegere care i-ar pune capăt este echivalentă. Ne puteți duce pe toți până la Pământ sau ne puteți crăpa țestele una câte una, dar nu vă așteptați să căpătați mai multă cooperare pentru o alternativă sau alta.

– Atunci scutește-te de durere. Sau de mizerie, dacă durerea nu te preocupă.

Înainte, rotind bara. Tchicaya nu avea cunoștințe de arte marțiale; delegă problema Exosinelui său și privi interacțiunea ca un observator detașat, până ce stătu cu o talpă pe ceafa lui Selman și ținu el însuși bara.

– Ăsta nici măcar n-ai fost tu, viermе fără sânge! șuieră Selman.

– Oho, ți-ai dat seama?

Ceilalți patru se apropiau; doi dintre ei țineau ghiveciuri mari cu plante, arme mai alarmante prin stranietate, decât prin dimensiuni.

– Nimic din toate acestea nu a fost necesar, spuse Tchicaya. Indiferent ce nemulțumiri ați fi avut, noi v-am fi ascultat.

– Noi ne-am oferit argumentele în mod pașnic, replică Selman. Cu ore-n urmă.

– Care argumente? Imperativele evolutive și recâștigarea teritoriilor? Noi suntem cei care am pierdut două mii de sisteme. Voi n-ați pierdut nici măcar o navă.

– Așadar vă așteptați să stăm cu brațele-ncrucișate, să nu facem nimic? În timp ce voi vă trădați propria specie și eradicați ultimele vestigii de omenire?

Tchicaya încă se străduia să înțeleagă originea rebelilor. Pentru ca să poată trece drept călători obișnuiți, ei trebuiau să se fi translatat în versiuni care rulau pe Procsurile lor, dar și pe propriile creiere cai-troieni. Așteptarea lor, privind impotent cum acționau celelalte jumătăți ale lor, trebuie să fi fost o experiență profund neplăcută. Versiunile neurale n-ar fi fost în stare să urmărească mult, sau poate deloc, din ce se vorbea în jurul lor – nici chiar când cuvintele le ieșeau printre buze – , așa că versiunile Procs trebuiau să-i informeze ulterior, șoptind în intimitate în graiul lor natal. Premeditaseră totuși venirea aici pregătiți să supraviețuiască propriilor lor lobotomii digitale. Tchicaya era acum aproape sigur că constructorii aveau comutatoare de stopare pentru toate Procsurile navei; aceea ar fi fost metoda pe care speraseră s-o utilizeze împotriva rebelilor care se îndreptau spre butuc, înainte de a se răzgândi și de a-i trimite pe Rasmah și pe ceilalți în urmărire.

Ceilalți patru anacronauți se opriră în fața lui Tchicaya. Unul dintre ei, Christa, rosti:

– Dă-i drumul și întoarce-te.

– Și dacă nu vreau, ce veți face? O să mă omorâți cu rododendronii voștri?

Tchicaya interogă nava:

– Ce este? O plantă de-a ta?

– Inițial, a fost. Acum însă este modificată.

– În ceva periculos?

– În frunze sau în tulpină nu există nimic evident dăunător.

– Dar în rădăcini?

– Nu pot să știu nimic despre rădăcini.

Christa repetă:

– Dă-i drumul și întoarce-te. Asta-i ultima ta șansă.

Tchicaya își întrebă Exosinele dacă îi putea dezarma pe ambii rebeli fără să verse conținutul ghivecelor. Nu putea să-i promită nimic.

– Nu am nimic de câștigat, dacă mă retrag, spuse el.

Christa coborî ochii la Selman și pentru o clipă masca ei de încruntare decisă se înmuie. Era naufragiată într-o lume complet străină, alienată, și credea că era pe punctul să moară.

– Am putea..., zise Tchicaya.

Ea ridică ghiveciul la umăr și începu să-l zgâlțâie pentru a elibera planta. Tchicaya îi ceru Exosinelui s-o împiedice să cadă; se repezi înainte, prinse tulpina și împinse planta înapoi în container. Când Christa căzu pe spate, Exosinele lui îl făcu să întindă cealaltă mână și să mențină ghiveciul în jurul rădăcinilor.

În aceeași clipă zări cu coada ochiului alt anacronaut scuturând planta pe care o ținea de tulpină. Rădăcinile ieșiseră deja din ghiveci și solul din jurul lor cădea pe jos. Între degetele cenușii și cioturoase ale rădăcinilor existau zeci de noduli albi, proeminenți. Tchicaya îi ceru Exosinelui să împiedice nodulii să intre în contact cu ceva solid. Exosinele știa cât de rapid era în stare el să se miște și cât de rapid trebuia să fie. Îl anunță că sarcina era imposibilă.

Anacronatul izbi rădăcinile plantei de podea.

Tchicaya pierdu toate simțurile, cu excepția chinesteziei. Era surd și orb, cădea și aștepta impactul. Fusese azvârlit în aer, așa că în cele din urmă trebuia să recadă pe sol. Era logic, nu?

Impactul nu sosi niciodată, dar vederea îi fu restaurată după o secundă. Costumul lui se opacizase complet pentru a-i proteja ochii; acum decisese că era sigur pentru el să poată privi din nou. Se afla în exteriorul lui *Rindler* și se îndepărta de navă. Putea zări pasarela avariată, îngustându-se de ambele părți ale secțiunii rupte, izolând-o, oprind scăparea aerului dinăuntru. Un ghem de filamente începuse deja să se încrucișeze peste rană.

Se uită în jur, căutându-i pe anacronauți. Întrezări unul în depărtare, profilat pe lumina graniței, având aceeași viteză pe care o căpătase și el din rotația lui *Rindler*, însă separat de Tchicaya prin forța exploziei. Membrele erau înțepenite în unghiuri nenaturale; privea un cadavru. Toate corpurile din navă puteau comuta modurile și rezista fără oxigen, dar combinația dintre explozie și expunerea la vid nu lăsa nimănui speranța de a supraviețui, dacă nu era protejat. Rebelii avuseseră mai mult timp decât oricare alții să se gândească să-și aplice costume înainte de a se autopericlita, totuși se părea că deciseseră că nu merita oboseala. Era vorba fie de martiriu voluntar, fie de anticiparea că, indiferent ce s-ar fi întâmplat, n-avea să rămână în viață nimeni care să vină și să-i salveze.

– Ai pățit ceva? întrebă Branco.

– Nu cred.

În cazul în care costumul i-ar fi fost cât de puțin afectat de explozie, se autoreparase între timp și Exosinele nu-i raporta decât vânătăi pe corp.

– O să trimit naveta după tine.

– Mulțumesc, zise Tchicaya.

Așteptă, privind indiferent colierul navei care continua să se îndepărteze. El se rostogolea lent în jurul unei axe care aproape coincidea cu direcția lui de mișcare; *Rindler* nu dispărea nicio clipă din vedere, însă orizontul dintre graniță și stele se rotea în fața sa.

– Se poate ca planul A să nu fie posibil, anunță Branco. Ei au sudat bolțurile de eliberare ale navetei.

Tchicaya căzu pe gânduri, amuzat pentru o clipă. Stranietatea situației în sine îi indusese o senzație de detașare; îi venea realmente greu să revină cu concentrarea la evenimentele din navă.

– Ce se întâmplă la butuc?

– Am vizionat ce făceau anterior în atelierul pentru instrumente, răspunse Branco. Construiau un detector de particule cu magneți superconductori puternici, care sunt înglobați acum în dispozitivele pe care le duc cu ei.

– Combustibilul trebuie să fie protejat totuși, nu? Împotriva unor câmpuri magnetice accidentale?

Porțiunea de antimaterie era ținută într-un container pur magnetic, care trebuia să fie robust.

– Știi cu câte ordine de magnitudine diferă câmpurile interstelare accidentale de cele mai puternice câmpuri artificiale?

Tchicaya consideră că întrebarea aceea fusese retorică.

– Cât de aproape sunt Rasmah și ceilalți?

Nu dorea să se uite singur; voia pur și simplu ca Branco să-i dea veștile bune.

– Sunt aproape. Însă rebelii au ajuns deja la butuc și au început montajul.

– Crezi că ar fi capabili să deverseze combustibilul?

– Nu putem ignora posibilitatea. Va depinde de calitatea dispozitivului lor. Dacă sunt inteligenți și dacă au timp, pot pompa energie în două fluxuri diferite pe care câmpurile constrictive nu le-ar putea restricționa simultan.

Tchicaya nu spuse nimic. Închise ochii. El dăduse greș, își coborâse garda cu anacronauții, dar Rasmah era de nezdruncinat. Ea avea să-i oprească, dacă s-ar fi ivit ocazia.

– În combustibil apar curenți, rosti Branco.

Glasul lui nu trăda nici urmă de panică. După pierderea Trasatorului, îi spusese lui Tchicaya că el cunoscuse moartea locală de șapte sute nouăzeci și șase de ori, însă chiar dacă ar fi fost imun la temerile existențiale, posibilitatea de a pierde contactul cu granița trebuia să fie dureroasă.

– Ascultă-mă cu atenție. Este imposibil să eliberăm naveta în următoarele minute, dar putem utiliza laserul de distrugere a reziduurilor pentru a tăia cablul de susținere a modulului de care este ea andocată.

– La ce bun? Întregul modul roiește de rebeli.

– Înăuntrul lui există cinci rebeli cunoscuți – pe care am reușit să-i izolăm prin reconfigurarea unor pereți – și alte trei persoane. Toate sunt declarate Conservatori,

totuși s-ar putea să-ți fie aliați. Dacă desprind modulul de *Rindler* și-n rest totul e pierdut, ele ar putea elibera naveta. Iar dacă *Rindler* supraviețuiește, cel puțin vor avea o șansă de a reveni la noi.

– Cine sunt cele trei? întrebă Tchicaya.

– Alejandro, Wael și Mariama, răspunse Branco. Eu nu cunosc bine pe niciuna. Tu însă vei fi cel care va rămâne cu ele, așa c-ar fi bine să decizi dacă va fi sau nu în avantajul tău.

Nava care se îndepărta dispărea în lumina graniței. Tchicaya nu dorea puterea asupra destinului nimănui, totuși rebelii îi lăsaseră pe constructori fără altă opțiune decât de a jongla cu alternative odioase, iar acum Branco îl târâse în aceeași mlaștină.

Dacă rebelii încercau să distrugă *Rindler*, o făceau pentru că ei credeau că nu mai era nimic de făcut aici, ceea ce însemna că Mâna Dreaptă fusese deja amorsată să traseze viermii Planck fără altă intervenție. Cruțarea celor din modul nu ar fi pus partea îndepărtată în vreun pericol mai mare, așa că el ar fi trebuit să aleagă soluția salvării acelor oameni, cu speranța că-l vor ajuta să lupte cu viermii Planck. Dacă însă era lăsat singur, plutind în depărtare, ar fi putut să controleze Mâna Stângă pentru o vreme, prin telecomandă, însă fără navetă ar fi pierdut finalmente contactul radio.

Rebelii puteau totuși să se fi înșelat. Prima tentativă de a crea viermi Planck putea să eșueze. Dacă supraviețuia vreun aliat al rebelilor, acesta ar fi putut acționa pentru a rectifica acele prime erori; ar fi dispus de

decenii în care să-și atingă obiectivul, garantând practic extincția părții îndepărtate. Așa că poate că ar fi fost mai sigur să fie lăsat singur, să facă ceea ce mai putea în timpul de care mai dispunea.

Totul se rezuma la întrebarea dacă unul sau mai mulți dintre acei trei oameni fuseseră sau nu convinși de rebeli, așa cum fusese convins Birago; Birago, care întotdeauna păruse înflăcărat, dar rezonabil, și nici pe departe atât de fanatic ca Tarek.

Alejandro, Wael și Mariama.

– Am dedus strategia utilizată de rebeli, anunță Branco. Nu-i cea mai bună, însă este eficientă. Dacă nu sunt opriți, vor deversa în mod clar combustibilul.

– Taie cablul, spuse Tchicaya.

Privi orizontul, căutând vreo sclipire din partea laserului în acțiune, dar era inutil. De acum nu mai putea vedea nicio părticică din navă, iar porțiunea din cablu care strălucea alb-incandescent ar fi fost lungă de numai câțiva centimetri.

– Branco?

– Aproape am terminat. O să mai dureze câteva secunde. Rasmah tocmai a ajuns la butuc. Se luptă cu doi rebeli. Branco chicoti. Pardon, doar cu unul.

Entuziasmul lui Tchicaya crescu. Îi ceru navei să-i arate lupta.

Nu primi niciun răspuns. Repetă solicitarea.

La orizont apăru o mărgea orbitoare de lumină violetă, depășind intensitatea graniței. După aceea costumul lui îi opaciză vederea.

14

După ce îl părăsi primul val, paralizant, de disperare, Tchicaya încercă s-o contacteze pe Mariama. Fără succes, dar se el se pregătise pentru această lovitură ulterioară. Nu știa în ce direcție fusese catapultat modulul, însă cu fiecare minut care trecea, atât el, cât și modulul se distanțau cu încă șase kilometri de locul unde fusese *Rindler* și era posibil să fie deja prea îndepărtați unul de celălalt pentru contactul direct între Mediatori. Modulul ar fi avut propriile sale transceivere pe rază mai lungă, dar era posibil ca acestea să fi fost afectate de radiațiile din globul de foc în care se transformase *Rindler*.

Trebuia să aibă răbdare. Dacă Mariama supraviețuise, ea avea să găsească o cale de a-l contacta.

Cu întârziere, se gândi să încerce Mâna Stângă și primi răspuns. Votarea despre care vorbise Yann se desfășurase la timp: Mâna Stângă nu numai că-i recunoscu semnalul, ci era de acord să primească instrucțiuni din partea lui.

Îi ceru Mediatorului să-i construiască o copie virtuală a familiarei console din Camera Albastră și se instală în fața ei. Contopi kitul lui Yann cu interfața și apelă primul meniu simplu de opțiuni. Pentru câteva secunde fu prea temător ca să facă orice altceva decât să privească ecranul. După aceea trasă o sondă care să intre în partea îndepărtată și să se întoarcă pe cât de repede era posibil.

După câteva minute ecoul reveni. Cel puțin stratul de suprafață al părții îndepărtate era neschimbat și populat cu exact același mix de vendeki pe care-l văzuse la primul experiment.

Încercă o sondare mai profundă. Rezultatul fu același: nimic nu se schimbase.

Tchicaya părăsi 'șaftul. Privi plin de speranțe orizontul și cernu posibilitățile. Rebelii optaseră să nu traseze viermii Planck înainte de a-și lansa atacul asupra navei. Poate că se temuseră că vor întâlni mai multă rezistență hotărâtă din partea oponenților lor, dacă anihilarea părții îndepărtate se derula deja sub ochii acestora. Un asalt prematur asupra graniței ar fi slăbit de asemenea poziția Conservatorilor rămași, dacă revolta ar fi fost înăbușită. Oricum, faptul că rebelii simțiseră nevoia de a distruge *Rindler* implica lipsa lor de convingere că procesul va fi de nēoprit odată ce începuse.

Dacă rebelii nu aranjaseră ca pierderea navei să declanșeze imediat evenimentele, trebuia să existe un soi de releu de timp cu numărătoare inversă. Dacă Mariama eliberase naveta, era posibil ca ea să se fi îndreptat direct spre Mâna Dreaptă, ca s-o elimine complet din ecuație. Dacă Birago o „corupsese" cu succes, Mâna Dreaptă nu avea să accepte ordine din partea ei și era cu certitudine mai capabilă să aibă grijă de sine decât fusese Trasatorul, ferindu-se de mutații mult mai mari din graniță. Tchicaya se îndoia însă că ar fi fost echipată să se apere împotriva unui atacator determinat. Naveta avea motoare mai puternice; dacă totul se rezuma la

forță brută, probabil că ar fi putut să împingă realmente Mâna Dreaptă în graniță.

Dacă Mariama ajungea acolo la timp...

Și dacă dorea s-o facă...

La trei ore și jumătate după pierderea lui *Rindler*, granița se transformă. Tchicaya nu percepu nimic apropiindu-se, ci văzu doar cum întinderea de lumină albă fu înlocuită instantaneu de gri opalescent. Se întoarse la timp pentru a zări marginea schimbării, când aceasta dispăru îndărătul său.

Sfera graniței era atât de vastă, încât adevăratul orizont geometric se afla la un miliard de kilometri depărtare, însă pentru văzul lui neajutat tot ce se afla dincolo de aproximativ un milion de kilometri ocupa o singură linie, prea îngustă pentru a-i mări rezoluția. După ce rederulă evenimentul, calculele lui nu putură elimina posibilitatea ca schimbarea să se fi petrecut cu viteza luminii. În felul acela ar fi fost practic imposibil s-o fi văzut venind, iar apoi dovada defazată a marginii care gonea ar fi lăsat impresia că se deplasa cu jumătate din viteza ei reală, străbătând în vreo șase secunde milionul de kilometri pe care-l putea distinge Tchicaya.

Verifică cu Mâna Stângă. Fiind mai aproape de graniță, câmpul de observare al stației era mai mic decât al lui Tchicaya, dar instrumentele erau mult superioare simțurilor lui. Urmărise schimbarea pe care o văzuse Tchicaya și aprecia că se derulase cu viteza luminii.

Nu „aproximativ", nu „în jur de", ci, în limitele măsurării, exact cu viteza luminii. Ceea ce însemna că

viermii Planck nu puteau fi urmăriți și cu atât mai puțin nu puteau fi opriți.

Bătălia se terminase. Partea îndepărtată era pierdută.

Tchicaya se stăpâni furios. Capacitatea de a se deplasa peste graniță cu viteza luminii nu garanta puterea de a pătrunde în partea îndepărtată cu aceeași viteză. Din câte știa, era posibil să nu fi văzut decât o variație a efectului de fixare pe suprafață a lui Branco.

Îi ceru Mâinii Stângi să traseze alt impuls.

N-o putu face. Granița se retrăsese.

Se retrăsese – cât de departe? Mâna Stângă nu-i putu preciza. Cum poți să măsori distanța până la un plan de lumină imaterial, lipsit de caracteristici? După ce granița ieșise din raza de acțiune a fasciculului de particule al stilusului, Mâna Stângă pierduse capacitatea de a apela orice tip de ecou. Împrăștiase un norișor de licurici electronici, care se deplasau cu aproximativ zece metri pe secundă, pentru a vedea unde erau distruși. Deocamdată toți rămăseseră intacți. Era inutil să urmărească strălucirea luminii graniței; fiecare metru pătrat al graniței ar fi părut mai estompat pe măsură ce se retrăgea, dar efectul acela era anulat tocmai din cauza că orice instrument specific pe care-l ațintei spre ea, cu un unghi de vedere fix, prelua lumina de la o porțiune a graniței tot mai mare cu cât aceasta se îndepărta. În plus nu exista o deplasare Doppler care să dezvăluie viteza retragerii: partea-îndepărtată era cojită ca un fruct, nu împinsă în depărtare, iar noua și cenușia lumină a graniței era emisă de o succesiune de suprafețe diferite, nu de o unică sursă mișcătoare ce putea juca rolul unui ceas.

Mâna Stângă detectase o reducere microscopică a orizontului pe fundalul stelelor, ceea ce dovedea că viermii Planck corodaseră partea îndepărtată în vid la sute de mii de kilometri depărtare. Totuși linia de vizare din Mâna Stângă către noul orizont continua să pătrundă doar cel mult douăzeci de metri sub suprafața unde ar fi fost în mod normal granița; craterul aflat în creștere putea să nu aibă decât adâncimea limitei acelea, însă putea fi și de un milion de ori mai adânc.

Tchicaya aștepta. Licuricii puteau totuși pieri în orice clipă. Motoarele Mâinii Stângi nu erau puternice și rezerva de combustibil era mică, dar se putea adapta la o schimbare de câțiva metri pe secundă a vitezei graniței.

După zece minute nu se modificase nimic. Licuricii continuau să fie vizibili. Viteza graniței era mai mare decât a lor.

Asta nu însemna că nu rămăsese nicio speranță. Însă pentru a deplasa Mâna Stângă mai rapid decât licuricii, pentru a avea cea mai mică șansă de a ajunge din urmă granița, îi trebuia naveta.

Pe cont propriu, Tchicaya era inutil acum. Totul se reducea la cei trei Conservatori și la întrebarea dacă sugestia de viață din partea-îndepărtată fusese ori nu suficientă pentru a-i face să se răzgândească.

Tchicaya își trezi tatăl, trăgându-l de braț.

– Ce-i?

Tata miji ochii somnoros spre el, apoi zâmbi și duse un deget la buze. Coborî din pat, îl luă pe Tchicaya în brațe și-l duse înapoi în camera lui.

Îl puse pe pat și se așeză lângă el.

– Nu poți să dormi?

Tchicaya clătină din cap.

– De ce? Ce s-a-ntâmplat?

Tchicaya nu avea nevoie de imbolduri ca să mărturisească adevărul.

– Nu vreau să îmbătrânesc, zise el. Nu vreau schimbare.

Tata râse.

– Nouă ani nu-nseamnă că ești bătrân. Și nimic nu se va schimba mâine.

Peste câteva ore avea să-și sărbătorească ziua de naștere.

– Știu.

– Vreme de câțiva ani nimic nu se va schimba pentru tine.

Tchicaya simți o undă de nervozitate.

– Nu mă refer la corpul meu. Nu îmi fac griji în privința aceasta.

– Atunci pentru ce-ți faci griji?

– Voi trăi mult timp, nu-i așa? Mii de ani?

– Da. Tata se aplecă și-l mângâie pe frunte. Te-ngrijorează moartea? Știi ce este necesar pentru a omorî pe cineva. Dacă dorești, ai putea trăi mai mult decât stelele.

– Știu. Dar dacă aș face-o... *cum voi ști că sunt tot eu?*

Se strădui să explice. El continua să simtă că era aceeași persoană care fusese când avusese șapte, sau opt ani, însă în același timp știa că persoana din cele mai vechi amintiri ale lui, de la trei–patru ani, fusese transformată

în interiorul pielii sale. Asta accepta, pentru că un prunc era genul de persoană doar pe jumătate realizată care trebuia să fie absorbită în ceva mai mare. Ar fi putut chiar să accepte că peste zece ani unele dintre sentimentele și atitudinile lui aveau să fie diferite.

– Dar nu se va opri, nu-i așa? Nu se va opri niciodată.

– Nu, încuviință tata.

– Și atunci cum voi ști că mă schimb în direcția cuvenită? Cum voi ști că nu m-am transformat în altcineva?

Tchicaya se înfioră. Era mai puțin speriat acum, când nu mai era singur, totuși prezența tatei nu putea alunga pe deplin temerea aceea, așa cum alungase terorile copilăriei sale. Dacă un străin îl putea înlocui, pas cu pas de-a lungul a zece mii de ani, același lucru avea să se întâmple cu toți oamenii. Nimeni din jurul lui nu l-ar fi putut ajuta, deoarece toți aveau să fi fost uzurpați în exact același fel.

Tata apelă un glob al planetei și-l întinse către el: o apariție luminoasă zugrăvită peste umbrele cenușii ale odăii.

– Unde ești tu, în clipa asta?

Tchicaya roti puțin globul, printr-un gest, apoi arătă orașul lor: Baake.

– Uite o problemă pentru tine, spuse tata. Să presupunem că eu trasez o săgeată aici, pe pământ în fața ta, și-ți spun că este lucrul cel mai important care există. (În timp ce vorbea, făcu un semn pe glob.) Oriunde te-ai duce, oriunde ai călători, trebuie să găsești un mod pentru a lua săgeata asta cu tine.

Era prea simplu.

– Aș folosi o busolă, zise Tchiçaya. Și dacă n-aș avea o busolă, aș folosi stelele. Oriunde m-aș duce, aș putea avea mereu aceeași orientare.

– Crezi că acesta este modul cel mai bun pentru a purta o direcție cu tine? Să-i reproduci orientarea dată de busolă?

– Da.

Tata trasă o săgeată mică pe glob, în apropierea polului nord, orientată spre nord. După aceea trasă alta săgeată de cealaltă parte a polului, orientată de asemenea spre nord. Ambele săgeți indicau același punct pe busolă, dar oricine putea vedea că erau îndreptate în direcții opuse.

Tchicaya făcu o grimasă. Ar fi dorit să spună că aceasta nu era decât o excepție afurisită la o regulă altfel perfect rezonabilă, însă nu era sigur că avea dreptate.

– Dă uitare nordul și sudul geografic, spuse tata. Dă uitare stelele. Săgeata aceasta este unica ta busolă; nu există nimic altceva după care să te orientezi. Trebuie s-o iei cu tine. Spune-mi cum procedezi.

Tchicaya privi globul. Trasă o cale care pornea din Baake. Cum putea să duplice săgeata în vreme ce se deplasa?

– Aș trasa altă săgeată, la fiecare pas pe care l-aș face. O săgeată identică cu cea dinainte.

Tata zâmbi.

– Bravo! Dar cum ai putea să faci fiecare nouă săgeată identică cu cea dinainte?

– Aș face-o de aceeași lungime. Și aș trasa-o paralelă cu ea.

– Totuși cum ai face asta? insistă tata. Cum ai putea să știi că noua săgeată este paralelă cu cea veche?

Tchicaya nu era sigur în privința răspunsului. Globul era curbat și geometria lui era complicată. Poate că ar fi fost mai simplu să pornească de la o suprafață plană și apoi să avanseze către cazul mai complicat. Apelă un plan translucid și trasă o săgeată neagră. La comandă, Mediatorul lui putea să duplice obiectul oriunde pe plan, însă rămânea în seama lui să înțeleagă regulile.

Trasă a doua săgeată și-i examină relația cu prima.

– Sunt paralele. Dacă le-aș uni bazele și vârfurile, ar forma un paralelogram.

– Corect. Dar cum *știi* că ele formează un paralelogram? (Tata se întinse și strâmbă a doua săgeată.) Îți dai seama că l-am stricat, privindu-l pur și simplu, însă ce anume cauți când îl privești?

– Distanțele nu mai sunt aceleași, spuse Tchicaya urmărindu-le cu vârful degetului. Ele diferă acum – de la o bază la cealaltă și de la un vârf la celălalt. Așadar, pentru ca a doua săgeată să fie identică cu prima, trebuie să mă asigur că are aceeași lungime și că vârful ei se află față de vârful primei la aceeași distanță care există între bazele celor două săgeți.

– Este adevărat, încuviință tata. Acum să presupunem că sporim nițel dificultatea problemei. Să presupunem că nu dispui de o riglă gradată, de niciun instrument de măsură. Nu poți să măsori o distanță pe o linie și apoi s-o reproduci pe cealaltă linie.

Tchicaya izbucni în râs.

– Asta-i prea greu! În cazul ăsta, e imposibil!

– Așteaptă! Poți să faci următorul lucru: să compari distanțele de pe aceeași linie. Dacă mergi rectiliniu de la A la B și de acolo la C, poți *să știi* dacă B este exact la jumătatea drumului.

Tchicaya privi fix săgețile. Nu zărea acolo nicio jumătate a drumului.

– Uită-te, uită-te, îl îndemnă tata. Uită-te la lucrurile pe care încă nici măcar nu le-ai trasat.

Indiciul acela îl ajută.

– Diagonalele?

– Exact.

Diagonalele paralelogramului mergeau de la baza primei săgeți la vârful celei de-a doua și de la baza celei de-a doua la vârful primei. Iar diagonalele se intersectau în părți egale.

Lucrară împreună, determinând detaliile, precizându-le. Puteai duplica o săgeată, dacă trasai o linie de la vârful ei până la baza pe care o aleseseși pentru a doua săgeată, împărțeai în două linia aceea, apoi trasai o linie de la baza primei săgeți prin punctul median determinat și continuai. Capătul acelei a doua diagonale îți spunea unde va fi vârful săgeții duplicat.

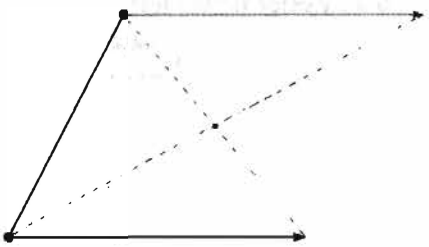

Tchicaya privi încântat ceea ce realizaseră.

– Cum faci același lucru pe o sferă? întrebă tata.

Îi întinse globul.

– Păi... faci la fel. Trasezi aceleași linii.

– Rectilinii? Curbe?

– Rectilinii...

Tchicaya se opri repede. Rectilinii, pe un glob?

– Cercuri ecuatoriale. Arcuri de pe cercuri ecuatoriale.

Pentru oricare două puncte date pe o sferă puteai să găsești un plan care să treacă prin ambele și de asemenea prin centrul sferei. Arcul de pe cercul de mărimea ecuatorului format prin intersecția dintre plan și sferă reprezenta distanța cea mai scurtă dintre cele două puncte.

– Da, aprobă tata și arătă calea pe care Tchicaya o trasase ca ieșind din orașul lor. Dă-i drumul și-ncearcă! Vezi cum arată.

Tchicaya copie săgeata o dată, la o distanță mică pe cale, utilizând construcția paralelogram, dar cu arcuri de cercuri ecuatoriale ca diagonale. Îi ceru după aceea Mediatorului să repete în mod automat procesul, până la sfârșitul căii.

– Asta-i! se minună el. Am făcut-o!

O structură reticulară de diagonale se desfășura în lungul căii, marcând ruta și purtând săgeata înainte. Fără busolă, fără stele după care să se orienteze, totuși ei descoperiseră o cale de a copia săgeata perfect, de la început până la sfârșit.

– Este frumoasă, nu-i așa? spuse tata. Se numește scara lui Schild. În toată geometria, în toată fizica, aceeași idee apare într-o mie de aspecte diferite. Cum porți ceva de aici până acolo, păstrându-l neschimbat? Îl deplasezi pas cu pas, menținându-l paralel în unicul fel în care are sens. Urci scara lui Schild.

Tchicaya nu întrebă dacă metoda putea fi extinsă dincolo de fizică; ca răspuns la temerile lui, nu era decât o metaforă. Însă o metaforă plină de speranțe. Chiar în vreme ce se schimba, se putea urmări îndeaproape și putea judeca dacă nu-și strâmba săgeata sinelui.

– Mai există un lucru pe care ar trebui să-l vezi, spuse tata.

Trasă o a doua cale pe glob, unind aceleași două puncte, dar urmând altă rută.

– Încearcă din nou.

– Va fi același lucru, prezise Tchicaya încrezător. Dacă sui de două ori pe scara lui Schild, va copia săgeata în ambele rânduri.

Era ca și cum i s-ar fi cerut să adune o duzină de numere de două ori, grupându-le în modalități diferite. În final răspunsul trebuia să fie același.

– Atunci, fă-o, insistă tata.

Tchicaya se supuse.

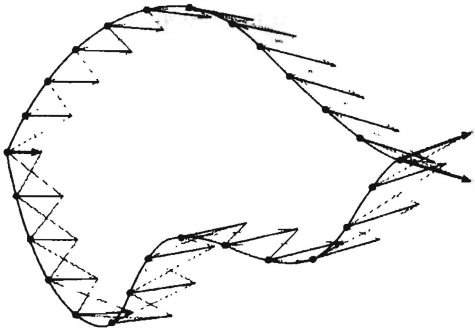

– Am făcut o greşeală pe-undeva, spuse el.

Şterse a doua scară şi repetă construcţia. Nici de data aceasta a doua copie a săgeţii de la capătul căii nu se potrivi cu prima.

– Nu-nţeleg, se plânse Tchicaya. Ce greşesc?

– Nu greşeşti nimic, îl linişti tata. Ar fi trebuit să te fi aşteptat la asta. Întotdeauna există un mod prin care să porţi săgeata înainte, însă el depinde de calea pe care o urmezi.

Tchicaya nu răspunse. Crezuse că i se arătase drumul spre siguranţă, spre continuitate. Acum se dizolva în contradicţii în faţa ochilor săi.

– Nu vei înceta niciodată să te schimbi, spuse tata, dar asta nu înseamnă că trebuie să plutești în bătaia vântului. În fiecare zi poţi să examinezi persoana care ai fost şi lucrurile noi la care ai asistat şi să iei propria ta decizie, onestă, despre cine ar trebui să devii. Indiferent ce s-ar întâmpla, întotdeauna poţi să fii corect faţă de tine însuţi. Nu te aştepta totuşi să sfârşeşti prin a avea aceeaşi busolă interioară ca toţi ceilalţi. Decât doar dacă

ei au pornit alături de tine și au suit împreună cu tine toate treptele scării.

Tchicaya făcu să dispară globul.

– Este târziu, spuse el. Mă culc.

– Bine. Tata se ridică, gata să plece, apoi se aplecă și-l strânse de umăr: N-ai de ce să te temi. Dacă rămâi aici cu familia și cu prietenii tăi, nu vei fi niciodată un străin. Atâta timp cât suim umăr la umăr, toți ne vom schimba împreună.

– Tchicaya? Mă poți auzi?

Era Mariama.

– Clar și puternic, spuse el. Tu ești bine?

– Asta depinde de ce-nțelegi prin *mine*. Procsul meu e-n regulă. Părți din Mediatorul meu au ars; mi-a mai rămas doar o legătură infraroșu pe rază scurtă. Corpul meu n-arată deloc frumos, dar se reface.

Semnalul ajungea la el prin intermediul Mâinii Stângi; Mariama eliberase naveta și mersese acolo în persoană. Transceiverele pe rază lungă din modul și din navetă suferiseră probabil avarii ireparabile cauzate de radiații, ceea ce spunea destule despre probabila stare a corpului ei.

– Ce-i cu ceilalți?

– Wael și Alejandro au fost expuși în mod similar. Ei m-au ajutat să eliberăm naveta, dar n-au fost interesați să mai rămână, lipsiți de pictograme de mod și într-o companie atât de sărăcăcioasă. Corpul lui Birago pare să fie într-o stare mai bună decât al meu, însă constructorii i-au oprit Procsul, așa că este ca și cum n-ar

fi. Când am plecat, toți ceilalți rebeli erau în stare jalnică; unele dintre corpurile lor reveniseră la starea de amorf nediferențiat, totuși m-ar surprinde dacă mințile lor ar fi supraviețuit procesului de reparare chiar și în cele care mai erau intacte și respirau.

Avea probabil dreptate; corpurile s-ar fi folosit cu generozitate de apoptoză pentru a ucide celulele lezate de radiații și nu avuseseră niciun motiv pentru care să fi tratat în alt mod țesuturile neurale.

– M-am dus întâi la Mâna Dreaptă, spuse Mariama, însă trasase deja viermii Planck. Mâna Dreaptă nu pornise în urmărirea granței, dar i-am dat un impuls în direcția opusă, prea rapid ca să-l poată inversa. Dacă-i găsim vreo utilizare, m-aș putea duce și s-o remorchez înapoi, însă sper că Mâna Stângă va fi suficientă.

– Va trebui să fie.

Nimic din ce ar fi făcut ei Mâinii Drepte n-ar fi transformat-o într-o mașinărie demnă de încredere.

– În timp ce ne tăia legătura, Branco mi-a spus despre kitul pe care ți l-a dat Yann, dar n-am avut timp să-mi fac și eu o copie. Cel mai simplu ar fi dacă mi l-ai trimite acum, înainte să pornesc în urmărirea granței.

– Poftim? Tchicaya privi stelele deplasate spre roșu de deasupra orizontului, verificând imaginea în căutarea oricărui semn că el ar fi pierdut contactul cu realitatea și ar fi halucinat această întâlnire. De ce ar fi cel mai simplu? Nu vii să mă recuperezi?

– Ar însemna o teribilă irosire de combustibil. Nu trebuie să fii fizic aici.

Tchicaya tăcu o clipă. Avea dreptate în privința combustibilului, totuși nu putea să-i accepte propunerea.

– Nu-i adevărat, îi spuse. Dacă rămân aici, până la urmă voi pierde contactul radio. Pur și simplu din cauza distanței, finalmente, dar dacă granița a căpătat o formă complicată, s-ar putea să-mi pierd linia de vizare mult mai devreme.

– Atunci dă-mi cheia Mâinii Stângi. Cu ea și cu kitul pot face totul. Mariama suspină. Nu mai fi atât de afectat! Nu-mi place ideea de a te abandona să plutești în spațiu, dar miza este mult mai importantă. Timpul și combustibilul pe care le cheltuiesc pentru a te recupera ar putea fi vitale pentru partea îndepărtată.

Tchicaya simți un fior de ispită. S-ar fi putut spăla pe mâini de toate și să se trezească alături de Rasmah pe Pfaff. Mariama avea perfectă dreptate; timpul nu era de partea lor și, cu excepția aptitudinilor secundare pe care i le putea preda cu ușurință, prezența lui era superfluă.

Dorea să aibă încredere în ea. Nu-și câștigase oare încrederea aceea? Discuțiile lor contradictorii nu încetaseră, totuși ea fusese întotdeauna onestă cu el. Ar fi fost meschin și răutăcios să continue s-o privească bănuitor.

Problema era că el nu se încredea în propriile sale motive. A gândi numai lucruri bune despre ea ar fi fost pretextul perfect pentru a se absolvi pe sine de orice responsabilități.

– Nu-ți transmit nimic, anunță el. Dacă-ți pasă atât de mult de partea-îndepărtată, ar fi bine să vii și să mă recuperezi.

Mariama rămase așezată în partea din față a navetei, când Tchicaya ieși din ecluză. El încuviință din cap și încercă să zâmbească. Exosinele ei ar fi împiedicat-o să facă orice acțiune care să fi interferat cu vindecarea corpului ei, prin mijloace atât mai blânde, cât și mai precise decât o pătură de agonie; era absurd să extrapoleze de la durerea neatenuată a arsurilor minore la care fusese de acord să se expună în copilărie. Cu toate acestea vederea pielii ei care supura și era acoperită de vezicule îi strânse măruntaiele într-un ghem.

– Nu-i atât de rău să faci autostopul în spațiu, rosti el. Pe sol, am așteptat mai mult ca să mă ia cineva.

Mariama îi răspunse prin legătura infraroșu:

– Încercă să-ți dezvelești corpul cât mai mult. Asta face-ntotdeauna minuni.

Pe drumul lor de întoarcere la Mâna Stângă, Tchicaya primi cea dintâi veste bună de când auzise votarea moratoriului. Orizontul își oprise retragerea. Mâna Stângă nu mai vedea stele noi furișându-se în cadru.

Asta în sine nu rezolva adâncimea regiunii pierdute peste tot, dar geometria particulară era sugestivă. Noul orizont se afla exact acolo unde ar fi fost dacă viermii Planck ar fi eșuat să pătrundă în stratul semnalizator, acolo unde populația de vendeki se modifica brusc, la o sută de kilometri în partea-îndepărtată.

Pe măsură ce se apropiară de Mâna Stângă, veștile deveniră chiar mai bune. Licuricii începuseră finalmente să dispară și momentele morților lor confirmau scenariul cel mai favorabil: granița se retrăsese până la stratul semnalizator, însă nu mai departe.

Tchicaya era extaziat, dar Mariama spuse:

– Nu presupune că ăsta este noul statu-quo. Spre sfârșit, Birago nu-mi spunea chiar totul, însă dacă ceea ce-a făcut aici are vreo asemănare cu ceea ce făceam eu cu Tarek, atunci viermii Planck n-ar fi cedat la primul obstacol.

– Și ce înseamnă asta?

– Vor suferi mutații. Vor experimenta. Vor continua să se autovarieze, până vor găsi un mod de străpungere.

– Voi știați cum să faceți asta? Ați pus la punct toate detaliile?

– Nu, recunoscu ea, dar de-ndată ce ne-ați arătat vendekii, ei s-au dovedit o sursă imensă de inspirație. Eu și Tarek nu ne-am ocupat de asta, totuși nu cred ca Birago să fi ratat ocazia.

Andocară la Mâna Stângă și duseră stația până în punctul unde dispăreau licuricii.

Recâștigarea alinierii cu granița dură aproape o oră, pe măsură ce un ciclu de ajustări tot mai delicate aduse stilusul în raza de acțiune. După aceea Tchicaya trasă o serie de sonde care să se împrăștie în lateral, însă în același timp să înainteze direct, sporindu-le șansele de a câștiga o imagine comprehensivă a viermilor Planck. Deloc surprinzător, acum când stratul semnalizator era infectat cu viermi Planck și expus vidului, el nu mai vibra, nu mai expedia numere prime. Tchicaya tânjea să descopere mecanismul care-l acționase, dar trebuia să rămână focalizat; încercarea de a diseca distrusul echipament SETI al celor din partea-îndepărtată – dacă

asta fusese – trebuia să ocupe locul al doilea după rezolvarea flagelului pe care baliza aceea semnalizatoare nu izbutise s-o împiedice singură.

După ce lansă ultima sondă, se întoarse către Mariama:

– Dacă mi-ai da toate detaliile cu privire la ce ai lucrat cu Tarek, nu ar mai fi nevoie să stai aici.

Ea șuieră dezgustat, primul sunet real pe care o auzise emițându-l.

– Ce-i asta – o ripostă copilărească fiindcă n-am vrut să irosesc combustibil ca să te răsfăț pe tine?

– Nu. Eu însă am venit în *Rindler* ca să protejez partea îndepărtată. Nu există niciun motiv pentru care să dorești să continui să te târăști în genunchi pe sticlă pisată de dragul obiectivelor altcuiva.

Mariama îi examină chipul.

– N-ai realmente încredere în mine, așa-i?

– Ca să faci... ce anume? Să-ți trădezi propriile idealuri? Tu ai dorit dintotdeauna să o distrugi.

– Nu mă gândisem niciodată că va implica genocid.

– Încă nu suntem siguri că așa va fi.

Ea oftă, fizic.

– Te temi așadar că dacă descoperim o explicație naturală pentru stratul semnalizator, prezența mea ar deveni brusc stânjenitoare?

– Și nu ar fi așa?

– Eu am votat pentru moratoriu, spuse ea. Am votat să nu facem nimic altceva decât să căutăm semne de viață, timp de un an întreg. Indiferent ce s-ar întâmpla, voi respecta angajamentul acela.

Tchicaya simți o undă de rușine, totuși nu bătu în retragere.

– Hotărăște-te, spuse el. Te afli aici ca să protejezi partea îndepărtată? Sau ca să relansezi viermii Planck peste un an, dacă partea îndepărtată se dovedește a fi sterilă?

Mariama clătină din cap.

– De ce trebuie s-aleg? Dacă acolo există creaturi înzestrate cu rațiune, atunci ele merită protecția noastră. Dacă nu există nimic altceva decât un ocean exotic, plin cu diverse tipuri de alge la scară Planck, atunci cu cât va fi trimis mai repede înapoi în siguranța vidului, cu atât va fi mai bine. Este chiar așa greu de priceput diferența asta? Ce-am făcut eu vreodată pentru a fi asociată cu rebelii în mintea ta? Când am afișat ultima dată o moralitate de tipul secolului al XIX-lea?

– Al XXIII-lea.

– Asta arată exact cât de puțină istorie cunoști. Cei mai mulți oameni care au părăsit Pământul în era aceea au făcut-o tocmai pentru că erau defazați de tradițiile stabilite ale contemporanilor lor. În cazul acesta, eu aș spune că erau cu vreo patru secole în urma vremurilor.

Tchicaya își feri privirea. Oare Mariama nu protesta prea mult? Era însă la fel de îndreptățită ca și el să disprețuiască opiniile anacronauților. A fi înțelept *post factum* cu privire la complexitatea părții îndepărtate și a genocidului inconștient pe care l-ar fi putut comite Conservatorii era ca și cum i-ai fi învinovățit pe mimozani pentru că nu anticipaseră eșecul regulilor Sarumpaet.

Sondele începură să revină. Viermii Planck pe care-i dezvăluiau erau structuri descurajant de complexe, cel puțin la fel de complicate ca vendekii înșiși. Iar Mariama avusese dreptate: începuseră să sufere mutații, să încerce variații. Software-ul numărase mii de tulpini.

Erau într-adevăr capabili de adaptare, totuși erau prea simpli ca s-o reușească altfel decât învățând din greșeli. Designerul lor îi lăsase să-și poarte singuri de grijă și asta îi făcea la fel de vulnerabili ca orice patogen banal.

Tchicaya se adresă kitului, îngăduindu-i Mariamei să asculte:

– Găsește un graf pe care-l putem trasa și care să distrugă virușii – fără să înainteze mai adânc și să vatăme vendekii nativi.

Când rosti cuvintele, i se păru o solicitare amețitor de optimistă, dar viermii Planck înșiși fuseseră inițiați dintr-un singur punct, așa că nu exista niciun motiv pentru care antidotul să nu poată fi introdus în același mod.

Urmă o întârziere perceptibilă, cât kitul examină problema.

– Nu cred că este posibil, îl anunță. Viermii Planck exploatează vidul obișnuit din urma lor; au stabilit corelații peste graniță care au cauzat decoerența vendekilor. Nu pot descoperi o metodă de atacare a viermilor Planck, care să nu distrugă în același timp întreaga populație de vendeki în care sunt imersați.

– Și dacă populația de vendeki se modifică, mai în profunzime? întrebă Mariama.

– Atunci orice devine posibil, însă până nu cunosc detalii nu există nicio garanție.

Tchicaya trasă sonde care să examineze mai profund.

A doua transformare afectă granița la fel de rapid ca prima. Prin ferestrele navetei, ei văzură cum câmpul neted și sur se preschimbă într-un șablon complex, striat cu zeci de nuanțe strălucitoare. Ritmul inimii lui Tchicaya se iuți; era de parcă ar fi privit o băltoacă de acid rozând în jos prin roca lipsită de trăsături caracteristice, expunând mii de sedimente delicat stratificate.

– Granița trebuie să fi redevenit nemișcată, spuse Mariama, altfel am vedea șablonul modificându-se. Prin urmare viermii Planck s-au lovit de alte obstacole. I-am fi putut extirpa, dacă am fi distrus mai întâi acest strat în întregime.

– Cu tot ce ar fi conținut el, contraatacă Tchicaya. Nu știm ce s-ar fi putut găsi acolo.

– Indiferent ce-ar fi fost, replică Mariama, acum a dispărut.

Tchicaya nu spuse nimic, dar ea avea dreptate. Dacă el ar fi acționat mai rapid, poate că ar fi reușit să cauterizeze rana. Dacă avea să refuze să ia decizii din cauza informațiilor incomplete, putea la fel de bine să renunțe să mai intervină și să-i lase pe cei din partea îndepărtată să se protejeze singuri.

Mâna Stângă lansase imediat alți licurici, însă el nu intenționa să-i mai aștepte. Îi spuse navetei să-i urmeze în jos, păstrând doar atâta distanță cât să fie sigură că putea decelera la timp.

Noua graniță se afla la șaizeci de kilometri mai jos, dar altitudinea ei nu mai era constantă; naveta se opri în mijlocul unei văi sinuoase. În jurul lor, lumina graniței dezvăluia că striațiile pe care le văzuseră din depărtare erau pur și simplu un nivel al structurii: benzile erau traversate de rețele de linii fine, întunecate, suprapuse peste unde mișcătoare de luminozitate sporită. Iar aceasta nu era decât vederea cu ochiul liber a unui peisaj ruinat, expus vidului și roind de jefuitori străini. Tchicaya nici măcar nu-și putea imagina ce conținea adâncurile virgine la o scară xennometrică, însă între aceste structuri macroscopice și vendekii înșiși, oportunitățile pentru forme complexe de viață erau mai mari ca oricând.

În timp ce așteptau să se realinieze stilusul, Mariama spuse:

– Pot să-ntreb kitul ceva?

Tchicaya încuviință precaut.

– Cât de complex este algoritmul pe care-l poți injecta în partea îndepărtată? rosti ea.

Kitul răspunse:

– La ce scară temporală? Dacă îmi acorzi timp suficient, nu există limite.

– Cât timp ar dura să te injectezi tu însuți?

– Trasând toate datele direct cu Mâna Stângă? Aproximativ o sută de mii de ani.

Mariama râse în infraroșu.

– Există și alte moduri s-o faci? Care-i metoda cea mai eficientă care ar putea fi aplicabilă cu hardware-ul de care dispunem?

Kitul tăcu, desfășurând o căutare exhaustivă.

– Ce au fost întrebările acestea? întrebă Tchicaya.

– Aici sus noi suntem orbi, zise ea. Timpul și eforturile noastre se cheltuiesc în deplasarea informațiilor înainte și înapoi peste graniță. Yann și ceilalți ți-au pus la dispoziție multe date valoroase, dar ele trebuie aplicate în partea îndepărtată.

Kitul anunță:

– Aș putea trasa o serie de grafuri care să dea naștere în partea îndepărtată unei structuri care mi-ar permite să expediez date prin graniță sub formă de lumină modulată. Asta ar dura șaptesprezece minute. Lățimea totală de bandă ar fi atunci de aproximativ un zettaoctet pe secundă. M-aș putea expedia pe mine prin graniță într-o milisecundă.

– Într-o formă care ar putea după aceea să călătorească mai adânc, îndepărtându-se de graniță?

– Posibil. Aș putea înfășura procesorul cuantic fundamental într-un înveliș de vendeki mobili. Este posibil să nu poată supraviețui în toate mediile pe care le va întâlni, totuși va lansa sonde care să-i exploreze împrejurimile și în timpul mișcării ar putea ajusta populațiile de vendeki din învelișul protector.

– Și comunicațiile cu partea apropiată? întrebă Mariama.

– Aș putea încerca să mențin un cablu de date protejat până la graniță, însă posibilitățile în privința asta par mult mai sărace. Viermii Planck vor ataca interfața granitei și orice altceva care nu se deplasează mai rapid ca ei.

– Bine. Odată ce ai intra acolo, ai putea să operezi autonom?

– Bineînțeles.

– Vrei să-l lansezi prin graniță și să-i spui să improvizeze de acolo? întrebă Tchicaya.

– De ce nu? Cu ce s-ar confrunta? Este mult mai inteligent decât viermii Planck. Ar ști exact ce anume face.

– La un nivel, comentă Tchicaya și întrebă kitul: Cum ai proceda pentru recunoașterea vieții înzestrate cu rațiune?

– Nu știu, recunoscu kitul. Nu am informații despre conceptul acesta, dincolo de schița epistemologică rudimentară care este stocată în interfața conversațională căreia i te adresezi acum.

– Am vorbit cu cuve care aveau mai mult discernământ, observă Tchicaya. Nu te putem lansa ca agent liber în partea-îndepărtată.

Mariama închise ochii. Fluid limpede supura din fisurile ce-i străbăteau scalpul și i se prelingea pe față.

– Exosinele meu, rosti ea, mă anunță că acest corp își încetează activitatea. Crezuse că se putea autorepara, dar sunt prea multe leziuni. Mă tem că vei rămâne cu un cadavru.

Tchicaya se întinse și o prinse de mână cu blândețe.

– Îmi pare rău.

– Nu-i nimic zise ea. N-am mai fost acorporală până acum, dar nici nu sunt o fanatică. Câteva zile în afara cărnii n-o să mă omoare. Zâmbi și pielea feței se spintecă. Dacă trăiești destul de mult, ajungi să faci compromisuri cu orice.

Pe când Tchicaya privea, ea își părăsi corpul. Respirația i se opri și Mariama se năruí într-o parte. Sub degetele lui, carnea mâinii ei deveni rigidă; celulele individuale renunțaseră să mai încerce să mențină integritatea țesuturilor pe care le alcătuiau și începuseră să se închisteze, protejându-se cât puteau mai bine în eventualitatea în care ar mai fi fost utile pentru reciclare.

Tchicaya simți lacrimile curgându-i pe obraji.

– La naiba...

Mariama nu-l mai putea auzi; legătura infraroșu cu Mediatorul ei funcționase prin intermediul celulelor nervoase și ale epidermei, iar aceea era unica rută funcționabilă în Procsul ei. Acum era surdă, oarbă și fără minte, până o extrăgea.

Tchicaya se îndreptă către trusa de unelte a navetei și alese ceva lung și ascuțit. Apoi se prinse cu centuri în scaunul de lângă Mariama, pentru a nu fi îndepărtat de reacțiunea forței pe care o aplica.

Știa că ea era mai presus de durere, totuși nu se putu opri din plâns când îi tăie în carne. El nu era un acorporal. Nu găsise niciodată o cale de a o iubi care să fi abandonat complet ideea că trupul Mariamei era cel care trebuia iubit și protejat.

Scoase cele trei dispozitive: trei sfere mici, negre, conectate laolaltă prin cabluri optice. Atât Mediatorul, cât și Exosinele aveau un puf de firișoare gri, fine, care se conectaseră la sistemul nervos al corpului.

Tchicaya își consultă propriul Mediator; comparativ cu biblioteca din *Rindler* nu era o resursă prea

strălucită, însă știa totul despre propriul său design. Dacă avea o versiune fără corp al aceluiași hardware, cu transceiverul radio ars, cum putea restabili contactul?

Mediatorul lui descrise hardware-ul specializat care putea rezolva problema. În navetă nu exista nimic măcar pe departe similar.

Tchicaya examină componentele însângerate pe care le ținea în palmă. Cândva îi ceruse Mariamei să-l părăsească, pentru ca să poată termina singur sarcina aceasta. Acum se părea că rugămintea îi fusese îndeplinită.

– Nu există nicio altă modalitate de a stabili contactul? își întrebă Mediatorul.

– Nu, dacă dispozitivul rămâne separat de corp.

Nu-i putea crește Mariamei un corp nou pornind de la zero; nu dispunea de timpul necesar. Iar celulele celui vechi făcuseră deja tot ce le stătuse în putință; nu aveau să fie convinse să mai funcționeze.

– Dar dacă ar fi în carnea altcuiva? întrebă Tchicaya. În același corp cu alt Mediator?

– Unde anume, mai precis?

– Unde ar trebui să fie?

– În interiorul craniului. Sau foarte aproape de șira spinării.

Prin urmare, aceea era soluția. Tchicaya strânse din dinți. Tot nu era sigur în privința loialităților ei, totuși era chiar și mai puțin sigur că putea să continue fără ea.

Își scoase hainele însângerate și defolie costumul. După aceea îi ceru Exosinelui să-l dirijeze. Cunoștea poziția fiecărui nerv și a fiecărui vas de sânge din corpul lui și-i putea mișca mâinile cu precizie perfectă.

Stilusul se alinie cu granița. Tchicaya lansă un roi de sonde, apoi instrui kitul să înceapă să lucreze în mod automat imediat ce aveau să se întoarcă ecourile; să proiecteze un replicator care să ardă toate tulpinile curente de viermi Planck, indiferent care ar fi fost soarta vendekilor din jurul lor.

– Ce se-ntâmplă? rosti Mariama.

– Ești înapoia rinichiului meu drept, spuse Tchicaya. Sistemul meu nervos tocmai a reușit să se conecteze cu Mediatorul tău.

Revelația aceea o derută numai o clipă.

– Nici măcar nu m-am gândit la comunicare. Corpul mi-a cedat atât de brusc, încât n-am avut timp să-mi fac planuri.

– Ești în regulă?

– Absolut.

– Ce simulezi?

– Deocamdată nimic. Am stat pur și simplu în beznă și m-am gândit.

– Vrei să-mi partajezi simțurile?

Era ceea ce ar fi cerut el dacă rolurile le-ar fi fost inversate: orice care să-i ancoreze mintea de realitate, chiar dacă la mâna a doua.

Mariama șovăi.

– Mi-ar plăcea să am acces, mulțumesc, dar o să mă fac o pictogramă cu un punct de vedere în 'șaft și o să proiectez pe un ecran imaginile primite de la tine. Nu vreau să-ncep să pretind că-ți populez corpul. Deoarece de fapt nu-l pot controla, așa ceva n-ar face decât să mă simt închisă-n cușcă.

– Bine.

Tchicaya simți un frison de anxietate, totuși ideea că invitase un musafir care putea încerca o lovitură de palat era pură fantezie. Toate conexiunile între celulele lui nervoase și Mediatorul ei se aflau complet sub controlul Exosinelui său; până la nivel molecular, acest corp avea să preia instrucțiuni doar de la hardware-ul adecvat.

– Tu continuă să vorbești în timp ce eu fac asta, spuse ea. Care-i situația cu granița?

Tchicaya o puse la curent cu ultimele date.

Mariama fu derutată.

– Nu trasezi interfața?

– Ce rost ar avea? replică el. N-aș face decât să blochez stilusul. Este mai bine să încercăm să distrugem viermii Planck din exterior. În felul acesta putem utiliza împotriva lor chiar propria lor tactică: putem să-i corelăm cu vidul, să-i împingem spre decoerență. Este o problemă mai simplă. Nu trebuie decât să trasăm ceva suficient de agresiv ca să-i distrugă, însă cu un design cu final închis, care să se oprească complet la următoarea schimbare de vendeki.

– S-ar putea să ai dreptate, acceptă ea. Sper să fie atât de simplu pe cât spui.

Tchicaya privi afară, peste peisajul cu nuanțe de curcubeu. Tot ce se întâmpla aici – distrugerea provocată de viermii Planck și de probabilul lor remediu – avea să se propage cu viteza luminii peste întreaga graniță. Diversitatea vendekilor părea să fi acționat deocamdată ca o barieră eficientă, dar în defensivă puteau să existe breșe, filamente sau canale de populații

identice care să pătrundă adânc în partea îndepărtată. El risca la o scară ameţitoare, ca un ecolog diletant din era colonială a Pământului, străduindu-se să echilibreze un prădător introdus din exterior cu alt prădător.

Kitul anunţă:

– Mă tem că viermii Planck au fost mai vicleni decât mă aşteptasem. Cerinţa de a ataca un mix nou de vendeki n-a eliminat niciuna dintre vechile mutaţii; toţi au fost transportaţi mai jos de către cei care au înregistrat succes. Aşa că acum există peste zece milioane de variante diferite. Pot trasa iniţiatori pentru replicatori individuali care i-ar distruge pe toţi, însă asta va dura mai mult de nouă ore.

– Începe imediat, spuse Tchicaya, totuşi în acelaşi timp gândeşte-te la un singur iniţiator care ar putea face acelaşi lucru.

Kitul reflectă asupra cererii sale.

– Nu văd vreun mod de a reuşi asta fără să trasez ceva la fel de virulent ca viermii Planck. Ar trebui să sufere mutaţii pentru a putea aborda toate variantele şi nu există nicio garanţie că nu se va consuma prematur, ori că nu va funcţiona deloc.

– Nu ne putem baza pe nouă ore la graniţă, zise Mariama. Iar dacă eşuează din nou înainte să ne fi terminat treaba, data viitoare va fi şi mai greu.

– Şi ce sugerezi?

– Ţi-am spus ce cred că trebuie să facem.

– Să lansăm prin graniţă ceva care să poată acţiona dinăuntru? Ţi-am răspuns de ce nu este o soluţie viabilă. Nu există gloanţe magice atât de inteligente încât

să le tragi într-o lume necartografiată și să te aștepți din partea lor să ucidă un invadator fără a distruge tot ce ar fi trebuit să salveze de fapt. Tchicaya râse amar. Și așa îmi vine tare greu să cred că am putut eu însumi face judecățile acelea.

– Știu. Tocmai de aceea trebuie să-ncepi să le faci din cealaltă parte a graniței.

Tchicaya bănuise că într-acolo se îndrepta ea când moartea îi întrerupsese șirul gândurilor. Sperase să fi făcut ideea superfluă înainte ca ea s-o fi putut exprima în cuvinte.

– Crezi că ar trebui să mă transmit înăuntru?

– Rata datelor ar fi destul de rapidă. Șaptesprezece minute pentru construirea interfeței, apoi în jur de o oră ca să treci prin ea.

– Și după aceea? Toate strategiile noastre de abordare a viermilor Planck se bazează pe corelarea lor cu vidul. Nu poți face asta din interior.

– Atunci caută alte strategii, insistă Mariama, după ce ai pătruns suficient de adânc ca să ai o idee mai bună despre ce-i sigur și ce nu-i. Eu nu spun că ar trebui să renunțăm să mai lucrăm din partea asta, însă ambele strategii prezintă avantaje. Un atac din două direcții ne poate doar îmbunătăți șansele.

Tchicaya își epuizase argumentele. Ridică ochii spre reflexia sa din fereastră, știind că Mariama avea s-o vadă.

– Nu pot face asta singur, rosti el. Nu pot intra acolo fără tine.

Așteptă o mustrare usturătoare. Asta era o slăbiciune chiar mai mare decât cererea de a fi recuperat din

spațiu, când ar fi trebuit să fi fost de acord să plutească stoic în neființă. Cel mai rău era însă faptul că el continua să aibă îndoieli față de Mariama. La câte șanse de a scăpa de prezența ei avea să dea cu piciorul?

– Umăr la umăr, după patru mii de ani? spuse Mariama.

– Rinichi la rinichi.

– Înțeleg că n-o să mă lași să merg eu singură?

– Nu. Gândește-te la situația asta ca o extindere a vechilor protocoale pentru Trasator. Pentru ca toți să fie onești, întotdeauna trebuie să existe și un observator din cealaltă facțiune.

Tchicaya încercă să-și păstreze glasul vesel, dar simțea momentul acesta ca pe recunoașterea finală a ceea ce se întâmplase între ei. El o urmase întotdeauna pe Mariama, pe fiecare pas al drumului. Când ieșiseră din Începetinire, când plecaseră de pe Turaev... Chiar și în secolele pe care le petrecuseră despărțiți, propriile sale călătorii, propriile sale aventuri păruseră posibile doar după ce ea luminase calea. Nu se rușina de asta, totuși regreta că nu o confruntase direct mult mai devreme. Regreta că nu-i spusese lui Rasmah atunci când rebelii își dezvăluiseră intențiile pentru prima dată: *Nu eu trebuie să fiu lăsat în urmă, aici. Du-te tu la navetă și voi merge eu la butuc. Oricine poate azvârli sabotorii de pe schele, însă nu oricine poate păși singur în partea îndepărtată.*

– Bine, spuse Mariama, o să vin cu tine. În felul ăsta, ne vom păstra onești. Totuși procesul trebuie astfel stabilit încât să nu pericliteze totul. Vehiculul va

trebui să fie programat să întrerupă transferul și să coboare fără al doilea pasager, dacă granița începe să cadă în timp ce numai unul dintre noi a trecut.

– E logic, acceptă Tchicaya.

– Atunci rămâne un singur lucru de decis.

– Care anume?

– Cine merge primul.

15

Tchicaya privi afară din *Sarumpaet*, într-un ocean verde-chitră. În depărtare, partiții strălucitoare care aminteau de membranele din alge ce formau cuștile în unele grădini zoologice acvatice se legănau lin înainte și înapoi, parcă în ritmul unor curenți misterioși. Oceanul își schimba brusc culoarea îndărătul fiecărei bariere; verdele lăsa loc altor nuanțe vii, ca o etalare rafinat de segregată de plancton bioluminescent.

Aici partea îndepărtată era un fagure de diferite populații vendeki, care ocupau celule cu mărimea de aproximativ un micron. Frontierele dintre celulele adiacente vibrau aidoma unor tobe care cântau singure; niciuna nu emitea numere prime, totuși unele ritmuri mai complexe făceau aproape plauzibil ca stratul semnalizator să nu fi fost decât un accident natural. Chiar dacă asta ar fi fost însă adevărat, Tchicaya se îndoia că ar fi justificat ușurarea față de diminuarea posibilității ca miza să o reprezinte viața înzestrată cu rațiune.

Poate că stratul semnalizator îl adusese atât de departe, dar milioanele de ani-lumină cubici neexplorați de sub el însemnau că judecarea întregii părți îndepărtate după acest criteriu ar fi semănat cu anularea oricărei posibilități de viață extraterestră pe simplul motiv că de fapt constelațiile nu erau animale pe cer.

Panorama pe care o privea era o construcție, dar una onestă. *Sarumpaet* își „ilumina" în mod constant spațiul înconjurător utilizând sonde, însă acestea aduceau mai degrabă cu niște insecte-spion decât cu fotoni și trebuiau să revină în mod fizic cu detaliile a tot ce întâlniseră, în loc să transmită prin radio imaginile îndepărtate. Corpul lui, vehiculul în sine – o bulă transparentă asemănătoare unei versiuni la scară redusă a modulului de observație din *Rindler*, dotată în plus cu ferestre dispuse în tablă de șah în podea – și gravitația pe care o simțea erau toate pure ficțiuni.

Se întoarse către pictograma Mariamei în așteptare, care acum era completă până la umeri. Corpul îi era reprezentat sub forma unui container transparent, care se umplea lent cu culoare și soliditate dintr-un firicel de lumină ce curgea printr-o conductă de sticlă care ducea până la graniță. Tchicaya privi în lungul conductei, spre stratul clocotitor de viermi Planck ce se conturau violet și negru pe fundalul veselelor pasteluri false ale vendekilor. La fiecare câteva secunde, un filament negru șerpuia în jos către el, ca un tentacul de păcură malignă care invada un univers din sucuri de fructe. De fiecare dată până acum vendekii răspunseseră prin strangularea filamentului și distrugerea intrușilor.

Sarumpaet evitase să aibă aceeași soartă, înconjurându-se într-un înveliș ce imita straturile stabile pe care le vedea în jurul său, dar deși viermii Planck puteau doar spera să obțină aceeași imunitate în urma unei descoperiri absolut întâmplătoare, ei ar fi utilizat-o în scopuri mult mai puțin benigne.

Tchicaya rula propria sa Încetinire privată, pentru ca așteptarea să nu fie insuportabilă; porțile cuantice la scară Planck ale lui *Sarumpaet* ar fi putut prelungi până la eternitate ora aceea. Kitul își folosea viteza amplificată pentru a-și extinde căutarea de noi strategii, în ciuda faptului că deocamdată nu obținuse nimic promițător. Cei zece milioane de viermi Planck ucigași individuali care fuseseră proiectați în partea apropiată putuseră fi trasați aici într-o fracțiune de microsecundă în loc de nouă ore, dar majoritatea lor ar fi înghițit *Sarumpaet* instantaneu. Lui Tchicaya nu i-ar fi păsat dacă i-ar fi imitat pe anacronauți, pierind în propria sa vâlvătaie glorioasă, însă numai dacă ar fi descătușat un foc despre care să fie sigur că era simultan eficient și autolimitator.

Mariamei începuse să-i apară bărbia. Tchicaya interogă pictograma dacă simboliza proporția datelor primite ca volum ori ca înălțime.

– Volum.

Imaginea perfect conturată a corpului ei începu să pălească, dar cel care se modifica era iluminatul 'șaftului, nu pictograma în sine. Tchicaya ridică ochii și zări o protuberanță întunecată de forma unui pumn care-și croia drum printre vendeki. Un instinct din altă eră

încordă toți mușchii corpului său simulat, însă nu era nevoie să ia o decizie într-o frântură de secundă și cu atât mai puțin să acționeze fizic pe baza ei; *Sarumpaet* în sine avea să determine când să fugă. Ieșirea din Încetinire pentru a monitoriza detașat evenimentele ar fi fost pur și simplu masochistă; el avea să fie accelerat în mod automat imediat ce începeau să fugă.

Infestarea viermilor Planck se lăți ca un nor de furtună. Când stratul întunecat atinse conducta care reprezenta legătura dincolo de graniță, *Sarumpaet* începu să coboare în partea îndepărtată.

Unicul nor amenințător explodă într-o furtună de obsidian, năpustindu-se către navă ca un torent piroclastic. Pe Peldan, Tchicaya sprintase în jos pe pantele unui vulcan, întrecându-se cu gazele fierbinți și cenușa, dar viteza lipsită de efort a lui *Sarumpaet* făcea ca această repezire spre securitate să fie chiar mai stresantă. Riscul de a fi prins era plauzibil, totuși șablonul de date al navei se propaga aproape cu viteza maximă pe care o permitea mediul înconjurător. Aici nu exista noțiunea de viteză a luminii, dar el testa o barieră la fel de insurmontabilă.

Coborând ochii, Tchicaya văzu că vizibilitatea se diminuase; sondele călătoreau la fel de departe ca întotdeauna, dar *Sarumpaet* gonea pentru a le întâlni. Kitul conținea încă informațiile esențiale de care avea nevoie pentru a adapta vendekii domesticiți ai navei la schimbări în mediu, însă cu cât goneau mai rapid, cu atât dispunea de mai puțin timp pentru a face față eventualelor surprize.

Prima frontieră le apăru în față, dar pe aceasta o testaseră deja, amănunțit, din timp. Când nava trecu prin membrana strălucitoare – o acțiune reprezentată ca un simplu act mecanic, dar care însemnase reproiectarea și reconstruirea întregului fuzelaj – , atenția lui Tchicaya fu atrasă de o mișcare în interiorul 'șaftului.

Mariama se întoarse la el cu un surâs triumfător.

– Ăsta zic și eu că-i un adevărat vehicul amfibie: lunecă lin dintr-un microvers în altul, indiferent care le-ar fi spectrele dinamice.

Tchicaya se holbă la ea.

– Nu erai...

– Completă? Nouăzeci și trei la sută ar trebui să fie suficient de bine. M-am arhivat cu foarte multă atenție; nu lua în mod literal pictograma aia decapitată. Privi în sus: Ah, fir-ar să fie! Așa ceva n-ar fi trebuit să se-ntâmple.

Tchicaya îi urmări căutătura. Viermii Planck traversaseră deja frontiera. O mutație parazită, inutilă împotriva obstacolelor anterioare, își dovedise probabil valoarea finală. Adversarul lor nu se dispersa, slăbindu-se pe măsură ce se împrăștia, ci era ca o avalanșă, sporindu-și întruna puterea. Dacă viermii Planck păstrau toate instrumentele pe care le încercau, indiferent dacă acestea aveau sau nu succes imediat, spectrul lor de opțiuni urma să crească exponențial.

– Trebuie să-l admiri totuși pe Birago, observă Mariama nemulțumită. Instinctul ucigaș a fost programat de el, nu de Tarek sau de mine. Noi eram prea absorbiți de ideea imitării replicatorilor naturali... ca și cum

natura ar fi creat vreodată flageluri care să fi fost optimizate pentru a distruge ceva anume.

– Au făcut-o oamenii. Este posibil ca Birago să fi beneficiat de niște idei din partea anacronauților.

Trecură în altă celulă a fagurelui, la fel de lin ca înainte. Tchicaya nu era chiar sigur despre ce s-ar fi întâmplat dacă *Sarumpaet* ar fi eșuat negocierea unei tranziții între populații; indiferent însă dacă ar fi fost vorba despre viermii Planck, ori despre o tulpină ostilă de vendeki care s-ar fi năpustit și i-ar fi devorat, ei n-ar fi avut mult timp să speculeze asupra destinului lor înainte de a dispărea instantaneu din existență. Ca decese locale, el avusese parte și de lucruri mai rele.

Urmări viermii Planck când ajunseră la partiție; de data aceasta, păreau să fie blocați. Oricât de multe mutații ar fi făcut parte din roi, nu puteau include un catalog exhaustiv al tuturor posibilităților. Kitul examina fiecare poartă prin raze X și proiecta cheia perfectă în timp ce se apropiau; strategia aceea era să se mențină mereu înaintea viermilor... chiar dacă marja de timp nu era întotdeauna liniștitoare. Tchicaya tocmai începuse să și-o imagineze pe *Sarumpaet* înaintând triumfător, când a doua barieră căzu în fața viermilor Planck.

– Nu le putem azvârli ceva în cale? se adresă el kitului. Să trasăm ceva care să acționeze ca un obstacol?

– Aș putea declanșa formarea unei noi populații-strat. Ar dura însă și s-ar întinde doar pe o singură celulă vendek.

Oricât de mult ar fi rezistat bariera artificială, viermii Planck tot ar fi continuat să coboare, utilizând rute alternative.

Lunecară printr-o duzină de alte celule, menținând un avans fragil. Chiar și atunci când se părea că au mărit distanța, nu exista nicio garanție că nu vor intra într-o celulă și vor descoperi că viermii Planck ajunseseră în același punct mai rapid, pe altă rută.

Fagurele se întindea la nesfârșit; *Sarumpaet* câștiga și pierdea avansul. După opt ore din timpul nominal al navei, traversaseră o mie de celule. În termenii părții apropiate, se aflau la un milimetru mai jos de punctul unde se situase ultima dată granița, iar urmărirea durase doar câteva picosecunde. Viermii Planck petrecuseră mai bine de două ore, diversificându-se, înainte de a învăța cum să penetreze în aceste catacombe, dar după ce găsiseră trucul de bază, păreau să fie de neoprit. În felul acesta dispărea complet strategia arderii unei populații de vendeki și a prădătorilor prinși în interiorul ei; ar fi fost de parcă ar fi încercat să vindece o victimă a ciumei bubonice prin sterilizarea unei singure pustule.

– Dacă se va întinde așa pe o sută de kilometri, o să-mi pierd mințile, zise Tchicaya.

– Am putea intra în Încetinire, sugeră Mariama. N-am risca să pierdem nimic; nava ne-ar putea reaccelera instantaneu.

– Știu. Prefer totuși să nu o fac. Pur și simplu, nu mi se pare în regulă.

– Este ca și cum ai dormi în timpul cartului?

– Mda.

După trei zile, Tchicaya cedă. Era posibil ca Fagurele să fie gros de un centimetru sau de un an-lumină; sondele abia puteau distinge o jumătate de micron în față. Ei nu aveau de luat decizii; până nu se schimba ceva, nu puteau decât să aștepte.

– Numai să nu ieși de una singură, o avertiză pe Mariama.

– În ce scop? arătă ea 'șaftul spartan. Prin comparație cu asta, iarna pe Turaev e de-a dreptul ademenitoare.

Tchicaya dădu comanda și Fagurele se încețoșă în jurul lor, cu paleta de false culori atribuite vendekilor – deja reciclată de o duzină de ori pentru a căpăta noi înțelesuri – contopindu-se într-o uniformă strălucire chihlimbarie. Era ca și cum ar fi ar fi fost în interiorul unui glonț de sticlă care ar fi fost tras prin melasă. Deasupra lor, viermii Planck se retraseră, avansară, rămaseră din nou în urmă. *Sarumpaet* înainta mereu, dar, redată accelerat, urmărirea părea mai strânsă ca înainte, iar avantajul lor chiar mai fragil.

Pe măsură ce Încetinirea se accentuă, progresul lor deveni mai lin. După o întreagă nanosecundă de timp din partea apropiată, părură să lase în urmă viermii Planck. După o microsecundă, viermii ieșiră din raza sondelor și nu mai rămase nimic de văzut, decât *Sarumpaet* în sine și esofagul în formă de fagure prin care cobora.

La șaizeci de microsecunde, kitul semnală o alarmă și nava îi readuse la viteză normală.

Sarumpaet își oprise mișcarea în mijlocul unei celule de vendeki albastru-deschis.

– Sondele nu mai pot avansa, explică kitul. Am ajuns la un tip nou de graniță; indiferent ce s-ar afla îndărătul ei, diferă calitativ de toate mixurile de vendeki pe care le-am întâlnit până acum.

Tchicaya privi în jos prin beznă, de parcă ochii lui ar fi putut dezvălui ceva ce scăpaseră sondele, responsabile pentru întreaga scenă.

– În ce fel diferă? se încruntă Mariama.

– Nu știu. Sondele nici măcar nu ricoșează din graniță. Am încercat să le reproiectez, dar nimic nu merge. Tot ce am expediat dispare pur și simplu.

În ciuda cunoștințelor și vitezei sale, kitul nu fusese conceput pentru a acționa altfel decât ca depozitar de informații. El nu putea începe să facă față noutăților în maniera oamenilor care le furnizaseră.

Se așezară și discutară posibilitățile. Tchicaya învățase destule de la experții facțiunii sale, iar Mariama chiar mai multe, totuși aveau nevoie de un grup mai mare; la bordul lui *Rindler*, ideea cuiva declanșa ideea altuia.

Vreme de săptămâni, argumentară și experimentară. Dormeau pe rând, câte o oră fiecare; deși nu exista o necesitate fixă a corpului de a recupera, mințile le erau structurate pentru a funcționa mai bine în felul acela. Kitul analiza răbdător liste vaste de posibilități, sortând prin stările cuantice care le-ar fi putut înghiți sondele fără să lase nicio urmă, vânând un design nou care ar fi evitat soarta aceea și le-ar fi permis să revină cu informații solide.

Nimic nu avea succes. Întunericul de sub ei rămânea insondabil.

Nu știau de cât timp dispuneau înainte ca viermii Planck să se rostogolească în cascadă pe urma lor. În zilele rele, Tchicaya se consola cu gândul că, atunci când vor muri, viermii Planck puteau fi îngropați odată cu ei. În zilele și mai rele, examina posibilitatea ca mutațiile brute să găsească o cale de străpungere, acolo unde eșuaseră pasiunea și ingeniozitatea lor.

În a treizeci și șaptea zi, Tchicaya se trezi și privi în jurul șaftului. Pentru a-și stârni inspirația, încercaseră tot soiul de distrageri, dar nicio plimbare prin pădure, nicio excursie pe munte, nicio scaldă într-un lac însorit nu-i condusese spre un răspuns. De aceea începuseră să-și mai răscolească memoriile în căutarea unor locuri de campare și reveniseră la adevărul indigest. Erau naufragiați într-o peșteră urâtă și goală, în scoarța marcată de pustule a unui univers străin, așteptând să fie corodați în zgomot de fond de un miliard de specii de șlam flămânde.

Mariama surâse încurajator.

– Vreun vis revelator?

– Mă tem că nu.

Visase că era un Săgar semiantrenat din legendă, care se confrunta pe neașteptate cu un nou tip de bombă și cădea în paralel cu ea către un peisaj de umbre, ce putea să fie orice, de la un deșert, la o metropolă vastă.

– E rândul meu, atunci. Haide, scoală!

– O s-o fac. Imediat.

Mariama ar fi putut la fel de ușor să plăsmuiască propriul ei culcuș, dar folosirea pe rând a aceluiași pat le impunea un soi de disciplină.

Tchicaya închise iarăși ochii. Somnul îșI pierduse puterea de a-i diminua oboseala, totuși continua să fie o evadare, atât cât dura. El înțelesese din capul locului că strădania lor era donquijotească, însă nu-și închipuise nicio clipă un asemenea sfârșit demoralizant. Își petrecuseră ultimele zile scriind ecuații pe avioane de hârtie, pe care le aruncau într-un abis.

Lunecând înapoi în brațele somnului, se imagină strângând un munte de hârtii mototolite și azvârlindu-l din *Sarumpaet* în bezna de dedesubt. Dacă, printr-o întâmplare, unele bucățele pluteau în altă lume, el n-ar fi știut niciodată că avusese succes.

Deschise ochii.

– Ne lansăm simultan toate avioanele de hârtie. După aceea trimitem un mesaj înapoi și-l folosim pentru a curăța tot gunoiul.

Mariama suspină.

– Despre ce-aiurezi acolo?

Tchicaya radie încântat spre ea.

– Avem o listă a tipurilor de stări în care s-ar putea afla regiunea de sub noi și avem strategii pentru a le aborda pe toate. N-am găsit însă deocamdată o sondă care să treacă dincolo și să se întoarcă, oferindu-ne un răspuns definit, anunțându-ne ce strategie să utilizăm. Perfect! Punem *Sarumpaet* într-o suprapunere de stări, în care le încearcă pe toate simultan.

Mariama rămase tăcută. Tchicaya avu nevoie de câteva secunde ca să interpreteze răspunsul acela; el o surprinsese rareori și cu certitudine n-o șocase niciodată până atunci.

– Cui îi pasă de divergența cuantică, spuse ea, dacă o lume din fiecare cvadrilion posibil este cea mai bună dintre toate lumile posibile? Mi se pare un nonsens fatalist și disperat din ultimele zile dinaintea Procsului.

Tchicaya clătină din cap, râzând.

– Știu! *Dar nu-i așa!* Răspunde-mi la următoarea întrebare: Dacă un calculator cuantic efectuează o căutare pentru soluția unei ecuații, testând simultan câteva trilioane de candidați, în câte lumi va da greș?

– În niciuna, se strâmbă Mariama, dacă o soluție există într-adevăr. Însă asta-i altceva. Divergența este exclusiv internă și limitată; ea nu divide mediul în ramificații la jumătatea calculelor. (O umbră de nesiguranță îi străbătu chipul.) Doar nu crezi c-am putea...

– Nu mai suntem în partea apropiată, zise Tchicaya. Coerența nu este nicăieri atât de fragilă ca aici. Indiferent ce ar fi acest hău cu care ne confruntăm, nu există niciun motiv fundamental pentru care să nu fim în stare să întindem peste el puntea unui singur calculator cuantic. Iar dacă abordăm toate strategiile cu suficientă atenție, ar trebui să putem manipula întregul sistem coerent, astfel ca eșecurile să se anuleze.

Ea încuviință încet, apoi zâmbi surprinzător de larg.

– Ne-ntindem și-nghițim problema; o-nglobăm complet. După aceea putem pătrunde prin forță brută, prin învățarea din greșeli, fără ca lumea să vadă nici măcar o singură eroare.

Petrecură trei zile rafinând ideea, definind detaliile cu kitul și nava. Era o manevră complexă și ar fi necesitat control complet asupra mediului navei, atât înainte, cât și

după ce ar fi trecut prin graniță. Kitul avusese destul timp ca să studieze vendekii din jur și înțelegea fizica acestei fundături obscure la fel de amănunțit ca pe fizica vidului părții-apropiate. A doua parte a problemei nu putea fi abordată prin observare directă, totuși asta nu însemna că aveau să se avânte în beznă. Fiecare strategie pentru intrare se baza pe o serie de ipoteze despre cealaltă parte. După ce treceau nava într-o suprapunere de strategii, fiecare componentă avea să cunoască genul de loc în care va sfârși... dacă va sfârși cu adevărat undeva.

Tchicaya se trezi brusc, știind instantaneu motivul. Fusese alertat de declanșarea unei alarme pe care o instalase, pe când era în partea apropiată, când lucrase împreună cu kitul pentru a construi un software-container plasat între mințile lor și porțile cuantice brute ale procesorului navei.

Mariama stătea foarte aproape de el și privea în celula vendekilor.

– Vrei să-mi spui ce faci? întrebă Tchicaya.

Ea se întoarse către el, încruntându-se ușor.

– Rearanjez câteva chestii interne. Nu știusem că am așa puțină intimitate.

– Eu dețin tot acest ansamblu, spuse el. Știai asta când ai venit aici.

Mariama desfăcu larg brațele.

– Perfect! Scotocește-mi prin memorii... vezi dacă-mi pasă.

Tchicaya se ridică în capul oaselor pe marginea patului.

– Ce încercai să lansezi în mediu?

La granița Procsului simulat în care era găzduită mintea ei, Tchicaya înlocuise unele facilități mai ezoterice ale hardware-ului standard – lucruri pe care, ținând seama de circumstanțe, ea n-ar fi avut niciun motiv serios să le utilizeze – cu falsuri care declanșau doar sonerii de alarmă. Fusese o decizie de ultim minut; kitul ar fi putut simula Procsul în integralitate, ca mijloc cel mai simplu al garanției că totul funcționa lin când era transmis în partea-îndepărtată.

– Nimic, răspunse ea. A fost o greșeală. Nici măcar nu-mi dădusem seama că m-ai pus într-o cușcă, așa că am atins barele accidental. Flutură iritată din brat spre el: Culcă-te la loc.

El se sculă în picioare.

– Vrei să-mi spui, sau va trebui să caut singur?

Într-un Procs obișnuit, proprietarul hardware-ului putea să înghețe întregul program și să-i inspecteze starea pe îndelete. Însă porțile cuantice de aici erau implementate la un nivel prea scăzut; nu exista spațiu pentru metoda respectivă. Tot ce putea face era să trimită înăuntru un roi de algoritmi utilitari care să caute orice detaliu suspicios, în timp ce izola mintea ei. Așa ceva n-ar fi produs daune de durată, totuși nu știa cum va reacționa ea. Putea fi extrem de neplăcut.

Mariama îl privi calm.

– Fă orice crezi că trebuie făcut. Am fost deja flagelată o dată.

Tchicaya șovăi. Nu dorea să-i facă vreun rău, iar dacă greșea n-ar mai fi putut niciodată s-o privească în

ochi. Trebuia să existe altă cale prin care s-o facă să se autodemaşte.

– Nu-i nevoie, spuse el. Ştiu exact ce încercai să faci.

Nu avea absolut nicio certitudine, dar dintre toate posibilităţile pe care şi le putea imagina, una se reliefa distinct.

– Serios? Vrei să mă luminezi şi pe mine?

– Ai adus cu tine un set de qubiţi cu stările amestecate cu partea apropiată. Trebuie să scapi de ei acum, altfel ar fi daţi în vileag mâine, când pregătim nava.

Orice care ar fi interacţionat cu un qubit cu starea amestecată şi-ar fi distorsionat iremediabil faza. Pentru un sistem cuantic pur, aşa ceva ar fi fost otravă pură. Biţii aceia cuantici trebuiau să fie atent izolaţi şi încuiaţi undeva în mintea ei.

– Ai dreptate, recunoscu Mariama şi expresia de pe chip abia i se schimbă, de parcă n-ar fi fost decât o clarificare minoră a afirmaţiilor ei iniţiale. Însă nu-ncercam să-i folosesc. Încercam să scap de ei.

– De ce nu-i foloseşti chiar acum? De ce nu ne ucizi pe amândoi chiar acum?

Oricât de mulţi ar fi adus, ea nu şi-ar fi putut imagina că vor fi suficienţi pentru a afecta în mod real partea-îndepărtată. Prin urmare otrava putuse avea o unică ţintă.

– Nu vreau să fac asta, Tchicaya. Vreau să merg cu tine. Mai în adânc. Cât de departe putem ajunge.

– *De ce?*

De fapt, de ce-l târâse până aici? Pentru a-i oferi versiunii lui de la graniţă un pretext ca să abandoneze?

Odată ce el era de asemenea pătruns adânc în partea îndepărtată, luptându-se cu viermii Planck ca un brav liliputan, i-ar fi fost mult mai ușor să simtă că făcuse tot ce putuse.

– Ca să văd ce-i acolo, spuse ea. Ca s-ajut la protejarea ei, dacă merită.

– Și ca să ajuți la distrugerea ei, dacă nu merită?

– N-am mințit nicio clipă în privința asta, insistă ea. Nu ți-am spus niciodată că voi lupta pentru cine știe ce pustiu exotic pe seama vieților oamenilor reali.

Asta era adevărat. Îi spusese exact ceea ce credea și el tot o dorise să-i fie alături.

Tchicaya se nărui în genunchi. Dispunea de mijloacele de a o ucide, sau de a o abandona în urmă, pradă viermilor Planck. Procesorul navei ar fi făcut orice i-ar fi cerut. Totuși nimic din ce făcuse ea nu era de neiertat. În locul ei, luptând pentru aceeași miză, și el ar fi mințit, și el s-ar fi înarmat. Cum ar fi putut s-o acuze că ar fi trădat ceva? La urma urmelor, dacă la ultima lor despărțire ar fi pornit în direcții diferite ei ar fi putut sfârși pe cu totul alte poziții decât cele actuale.

Mariama se apropie de el și-i luă capul în brațe.

– O să scap de ei chiar acum, îi spuse. Mă lași s-o fac?

Tchicaya încuviință tăcut. Ea îl prinse de mâini și-l ajută să se ridice. El construi o rută sigură prin procesor și Mariama ejectă qubiții infectați, formând o bulă micuță de fizică clasică în oceanul cuantic al vendekilor.

Kitul își încheie pregătirile pentru a doua lansare a lui *Sarumpaet*. În principiu nu era decât alt calcul cuantic,

deloc diferit de operațiunea banală de a transforma un șir de zerouri într-o suprapunere a tuturor numerelor binare posibile de aceeași lungime. Însă tratarea întregii nave ca fiind un operand însemna extinderea infrastructurii care efectua calculele cu mult dincolo de fuzelajul original, învelind *Sarumpaet* într-un al doilea calculator. Procesorul acesta avea să rotească acea parte a vectorului de stare al navei care descria sistemul de propulsie, atribuindu-i o componentă mică în fiecare dintre cele peste un cvadrilion de direcții ortogonale. După aceea avea să elibereze suprapunerea rezultată în adâncul părții îndepărtate și să aștepte răspunsul care să-i permită să-și șteargă toate eșecurile.

'Șaftul nu făcu nicio încercare de a reprezenta mașinăria reală în care erau ei înglobați; un ecran opac mască fuzelajul, simbolizând încetarea schimbului lor de informații cu mediul înconjurător.

Kitul începu o numărătoare inversă, pornind de la douăzeci.

– Oferă-mi libertate și/sau moarte, glumi Mariama.

– Voi fi mai încântat când putem, renunța la „și", zise Tchicaya. (Se temea mai mult de posibilitatea unui succes unic, diluat de un cvadrilion de ori, decât de eșecul universal.) Nu știu dacă ar trebui să-ți urez o moarte locală pașnică. Asta se pune la socoteală, sau nu?

– Numai dacă nu funcționează niciuna dintre strategii.

– Atunci n-o să spun nimic.

Kitul anunță:

– Zero.

16

Tchicaya privi în jos prin panourile din podea în întinderea nemărginită de strălucire palidă care se zărea sub *Sarumpaet* aidoma unui cer răsturnat.

Se întoarse către Mariama, uşurat, dar confuz.

– Asta este? S-a terminat deja?

Nava nu trimitea sonde pentru a le explora împrejurimile până nu termina strângerea de mână peste graniţă.

– Nu, răspunse kitul. Lumina reprezintă vendeki purtători de informaţii cu care am interacţionat în mod nechibzuit. Mă tem că ecranul protector cu care am ieşit a fost o alegere neinspirată; acum am reuşit să găsesc ceva care funcţionează, însă ei au izbutit să se târască primii peste noi.

Tchicaya era oripilat.

– Prinde-i!

– Încerc. Ţes o plasă.

– *Încerci?* Eşti o maşină de tot căcatul!

Mariama se întinse şi-l prinse de umeri.

– Calmează-te! Am programat un răspuns pentru aşa ceva şi totul se derulează pe cât de repede se poate. Nu se mai poate face nimic.

După ce semnalau înapoi prin graniţă pentru a-şi consolida succesul, *Sarumpaet* trebuia să fie un sistem cuantic complet, nu o parte din ceva mai mare care includea vendeki din partea îndepărtată. Întreaga manevră depindea de asta. Dacă nu puteau să prindă vendekii, prezenţa lor ar fi devenit un nesemnificativ

accident statistic: pentru fiecare ramificație în care reușiseră, aveau să existe un cvadrilion de ramificații în care dispăruseră complet din imagine.

– Ar fi trebuit să fi prevăzut asta, spuse el. Ar fi trebuit să fi prevăzut toate posibilitățile.

– Cum să le fi prevăzut? replică Mariama. O suprapunere care ar fi inclus ecrane protectoare diferite la ieșire ar fi ieșit totuși în unele cazuri și cu ecranele nepotrivite. Niciodată n-am fi putut anula din timp toate problemele imaginabile.

Avea dreptate. Făcuseră tot ce putuseră pentru a se pregăti, iar acum nu aveau de ales, ci doar să aștepte și să vadă dacă situația putea fi salvată.

Lumina începu să pălească, lent. Kitul capturase o parte din vendeki, prinzându-i în structura pe care o țesuse și ștergându-le corelația cu nava. Lumina era o simplă metaforă; sarcina nu era chiar atât de lipsită de speranțe pe cât ar fi fost dacă ei ar fi expus un procesor cuantic unui bombardament aleatoriu cu fotoni. Semăna mai degrabă cu un puzzle format dintr-un miliard de piese care fuseseră furate de un roi de insecte zburătoare; situația era dificil de inversat, însă nu imposibil.

Cerul de sub ei deveni sur, apoi negru-cărbune.

Kitul spuse:

– Aceștia au fost toți.

– Cum poți să fii sigur? întrebă Tchicaya.

– Nu pot să fiu, în mod absolut, dar toate subsistemele cel mai probabil de a fi fost afectate afișează șabloane de interferență pe atât de precis conturate, pe

cât au fost vreodată produse în izolare. Dacă nu cumva vendekii care au reușit să scape au interacționat de asemenea cu noi într-un mod care putea imita rezultatul respectiv, ne aflăm într-o stare cuantică pură.

Tchicaya putea accepta până și nivelul acela de incertitudine.

Kitul înțelegea acum fizica de ambele părți ale graniței. În timp ce schimba informații cu mașinăria care-i lansase, vectorul de stare pentru navă fu rotit într-o mulțime de valori posibile pentru o singură strategie: cea care avusese succes. Ținând seama de faptul că ei înșiși se lansaseră spre graniță, probabilitatea să fi eșuat în străpungerea ei era zero.

Mariama răsuflă apăsat.

– Cred că ăsta-i lucrul cel mai straniu din care am făcut parte vreodată. Își ridică mâinile și le cercetă. Știi, pe jumătate m-așteptam să simt amplitudinea sosind și revărsându-se prin mine. Bineînțeles, deplasându-se de la șira spinării spre vârfurile degetelor.

Tchicaya râse, recunoscător că ea găsise o modalitate de a destrăma tensiunea.

– Ar fi trebuit să fi programat un factor de oscilare, pentru acel fior existențial suplimentar.

La scurtă vreme după crearea Procsurilor, oamenii se jucaseră cu tot soiul de noutăți cuantice, introducându-se în suprapuneri intenționat prelungite în interiorul craniilor lor. Nimeni nu raportase însă nimic măcar vag straniu; din interior, fiecare parte a vectorului de stare care-ți descria mintea ca simțind ceva definit avea pur și simplu doar *acea* unică experiență

definită. Comutarea amplitudinii înainte și înapoi între două alternative, înainte de a lăsa finalmente una dintre ele să interacționeze cu lumea, nu putea fi „percepută" ca un fel de maree ontologică.

După ce ecranul fu îndepărtat de pe fuzelaj, întinderea strălucitoare de vendeki reapăru sub ei. Mașinăriile interne ale navei tot trebuiau să fie protejate, la fel ca interiorul oricărui Procs, totuși ei puteau trăi acum cu fețele luminate de echivalentul unor raze de soare. Soare... sau un roi de țânțari? *Sarumpaet* avea să continue să lanseze sonde, dar în regiunea aceasta unele informații aveau să le parvină gratuit.

– Și-acum? întrebă Mariama.

Tchicaya privi în sus către fundul Fagurelui; părea la fel de negru și de impenetrabil de aici, pe cât păruse văzut din partea cealaltă. Avea să oprească viermii Planck pentru o vreme, însă ar fi fost prea mult să spere că toți se vor năpusti, precum lemingii, spre autodistrugere.

– Trebuie să aflăm cât de adânc se întinde regiunea aceasta și ce anume, exact, conține ea. Poate că vom reuși să construim un fel de parafoc aici, ceva care să oprească pentru totdeauna viermii Planck.

Coborâră prin Luciu cât putură de repede, totuși progresul lor era inegal. Numărul de vendeki diferiți de aici era de mii de ori mai mare ca în oricare celulă a Fagurelui și cu toate că nu existau tranziții bruște, mediul se schimba întruna. Curenți de fizici diferite curgeau în jurul lor, pe măsură ce vendekii se amestecau

în noi proporții și combinații. Umrao anticipase în general structurile din Fagure, dar probabil că mareele acestea stranii ar fi fost prea complexe pentru a apărea în simulările lui. Tchicaya nu putea să decidă dacă locul acesta ar fi fost mai ostil sau mai docil față de formele superioare de viață; diversitatea cu mult mai mare a vendekilor îl făcea să pară mai bogat, dar celulele Fagurelui oferiseră un tip de stabilitate care absenta complet aici.

'Șaftul nu arăta sub navă decât o pâclă îndepărtată, care se retrăgea constant. Vendekii purtători de informații – pe care Mariama îi poreclise „spiriduși" – treceau intacți prin toate condițiile schimbătoare, însă erau refractați și împrăștiați în diverse grade, astfel că vizibilitatea oferită de ei era limitată. Sondele artificiale ale lui *Sarumpaet* se pierdură chiar mai repede în curenți; dincolo de o jumătate de micron, doar o fracțiune infimă dintre ele reușea să se întoarcă.

Era imposibil de apreciat cât de adâncă putea fi regiunea aceasta. Deși granița avansa implacabil prin partea apropiată cu jumătate din viteza luminii, înțelesul precis al înaintării acelea pentru partea îndepărtată rămânea neclar. Văzută din ambele părți, granița în sine trebuia să se extindă în mod coerent, dar în felul acesta rămânea deschisă întrebarea dacă toate sau majoritatea structurilor din partea îndepărtată stăteau nemișcate, în timp ce marginea universului lor se îndepărta fulgerător, ori dacă relația aducea mai degrabă cu expansiunea cosmică a părții-apropiate, în care vitezele relative creșteau lent odată cu distanțele. În mod clar Fagurele

era atașat de graniță, totuși acesta nu era un motiv suficient de bun pentru a crede că tot ce exista în partea îndepărtată avea să urmeze îndeaproape. Principiile cuprinzătoare ale omogenității erau aici simple vise.

Deplasarea prin Luciu deținea ceva profund liniștitor. Întrucât falsa gravitație a 'șaftului îi izola de înaintarea de fapt hurducată a navei, *Sarumpaet* putea foarte bine să fi fost o gondolă din sticlă suspendată sub un invizibil balon cu aer cald, plutind printr-o atmosferă planetară după ce o erupție vulcanică învăluise lumea într-un lințoliu de praf. În ciuda faptului că aici nu era nimic de văzut cu excepția fulgerărilor spiriduşilor, Tchicaya rezistă ispitei Încetinirii și, în loc să se retragă în peisaje virtuale din memoriile lor, stătură și povestiră despre călătoriile pe care le întreprinseseră. Mariama îi descrise renașterea de pe Har'El, surescitarea schimbărilor care apăruseră din senin. Tchicaya îi povesti mai multe despre Pachner și despre vitalitatea similară pe care o văzuse acolo la apropierea graniței.

Depășiseră certurile, depășiseră acuzațiile, depășiseră reproșurile legate de idealurile anterioare ale celuilalt pe care le întrebuinţaseră ca pe un standard pe care nu izbutiseră să-l atingă. Ei văzuseră lucruri diferite, trăiseră vieți diferite și îngăduiseră să fie schimbați. Tot ce puteau face acum era să continue să urce scara lui Schild.

După cinci zile liniștite în Luciu, tocmai când Tchicaya începuse să se teamă că riscau să fie adormiți într-o toropeală ireversibilă, zăriră o mică structură

translucidă, plutind pe lângă ei fără grabă. Spiriduşii pe care obiectul îi modifica sau devia ajunseră la ei cu mult înainte ca sondele navei să fi putut călători până acolo pentru a forma propria lor impresie şi timp de o oră nu fu deloc clar dacă nu cumva era doar o caracteristică neobişnuit de stabilă şi localizată a curenţilor schimbători. Imaginea de la spiriduşi semăna cu un fel de vârtej şi dacă niciun vânt nu putea fi detectat atingând-o pe *Sarumpaet* pe când se apropia, atunci regulile ce guvernau fluxurile vendekilor nu aveau cine ştie ce asemănare cu dinamica fluidelor.

Când ajunseră destul de aproape, sondele oferiră un tablou mai detaliat. În interiorul vârtejului existau vinişoare şi grupuri localizate de vendeki care nu semănau cu nimic din ce ei văzuseră plutind liber pe aici. Unele mixuri erau similare populaţiilor din Fagure, dar altele difereau iarăşi.

Urmăriră obiectul timp de ore şi-l priviră cum aborda curenţii. În timp ce vendekii liberi curgeau peste el şi prin el, structurile interioare se deformau violent; acestea nu erau genul de brize care ar fi putut legăna câteva frunzuliţe, ci mutaţii în legile dinamice fundamentale. Unele specii de vendeki interiori muriră sub ochii lor; altele părură să fie macerate, purtate în vânt. Era de parcă ar fi privit un animal care era sablat cu bacterii şi o sumedenie de celule străine: se lupta cu unele, le încorpora pe altele, ceda descendenţe întregi ale sale, se răsucea şi se cabra sub atacuri, totuşi continua să funcţioneze.

După opt ore în care priviră dovezile acelea de încăpățânare și niciunul dintre ei nu dori să le definească în vreun fel, Mariama declară în cele din urmă:

– Trebuie să fie o creatură vie. Ăsta-i primul nostru xennob.

Tchicaya fu de acord.

– Cum vrei să-l numești?

– Eu am botezat spiridușii, răspunse ea. E rândul tău.

Structurile interne pe care le dezvăluiseră sondele semănau cu gheme de măruntaie organice prinse într-o tornadă, însă puține creaturi arătau frumos odată ce săpai atât de adânc. Examinarea mai blândă a spiridușilor lăsase impresia unui obiect țesut din adieri de vânt.

– Floare-aeriană.

Mariama fu amuzată, dar nu obiectă. De fapt Luciul nu aducea mai deloc cu aerul și nimic de aici nu ar fi fost lesne de descris printr-un singur cuvânt din graiul părții-apropiate.

Continuară să urmărească floarea-aeriană, deși plutea în sus, înapoi spre Fagure. Kitul nu oferi nicio opinie cu privire la posibilitatea ca sistemul acela să fi fost viu, totuși observațiile sale duseseră deja la obținerea a zeci de metode noi pentru a ușura parcursul lui *Sarumpaet* prin curenții din Luciu.

– Ar putea fi înzestrată cu rațiune? se întrebă Mariama.

Floarea-aeriană nu dovedise nicio reacție evidentă față de prezența lor, însă nici nu-și testa în mod activ ambientul, iar nava era numai cât o fracțiune din

mărimea ei. Minuscula distorsiune a fluxului de spiriduși în jurul fuzelajului lui *Sarumpaet* abia dacă ar fi fost observabilă pe pâlpâirile de fundal.

Înainte de a traversa granița, ei plănuiseră să inițieze contactul cu constructorii stratului semnalizator printr-o simplă acțiune de imitare: să traseze un strat de vendeki ai lor care să emită aceeași succesiune de numere prime. În Fagure asta ar fi fost destul de simplu; aici însă ar fi fost ca și cum ar fi încercat să comunice prin fluturarea unui fanion de mătase albă în toiul unui viscol.

Se consultară cu kitul și deciseră finalmente pentru un compromis rezonabil. Desfășurară un fanion ceva mai robust, îndeajuns de flexibil pentru a rezista fluxului de vendeki. Geometria lui precisă rămânea pradă climatului, dar în loc să codifice orice în poziția sa, gradul lui de transparență față de spiriduși alterna între două stări, afișând numerele prime ca o diafragmă orientată către lumină.

Floarea-aeriană plutea mai departe, aparent indiferentă la semnal. Ei puteau doar să emită ipoteze cu privire la felul în care ar fi putut purta o conversație cu alte structuri similare, dar dacă această creatură construise stratul semnalizator în mediul străin din zona puțin adâncă a părții îndepărtate – cu intenția de a fi observat de ființe dintr-un tărâm chiar mai straniu – de ce ar fi rămas indiferentă față de o versiune a aceluiași mesaj care-i apăruse în mod brusc în față?

Era posibil să fie complet oarbă față de spiriduși. Aceștia păreau baza evidentă pentru percepție aici,

totuși se putea ca florile-aeriene să fi evoluat înaintea lor. Dacă așa stăteau lucrurile, ar fi putut avea nevoie de luni de muncă istovitoare pentru a-i depista adevăratele modalități senzoriale.

Tchicaya îi ceruse kitului să ruleze simulări ale speciilor cunoscute de viermi Planck în interacțiune cu fundul Fagurelui și verdictul sosi pe când el își chibzuia următoarea mișcare. Utilizând pur și simplu forța brută de calcul, viermii aveau aproape sigur să descopere mutațiile necesare pentru a străpunge granița. După ce ar fi reușit asta, ei ar fi adus vidul părții-apropiate împotriva Luciului, destrămând complexa tapiserie de vendeki în deșerturi izolate de fizică omogenă.

Kitul nu găsise nicio modalitate sigură pentru a împiedica lucrul acesta, dar studia o posibilitate. Se părea că ar fi fost fezabil să transforme întreaga regiune într-un fel de mlaștină de gudron, îndeajuns de adâncă pentru a împotmoli și îneca toate speciile de viermi Planck. Viermii acționau în calitate de conducte pentru corelații cu vidul, însă nu toate interacțiunile cu ei induceau decoerență. Vendekii din Fagure rezolvaseră rapid cu unii dintre primii potențiali invadatori și un mix suficient de divers de vendeki, proiectați special în acest scop, ar fi avut posibilitatea de a distruge în același mod întregul talaz actual.

Împreună cu toți locuitorii Luciului.

– Ai sacrifica toate astea, o întrebă el pe Mariama, pentru a salva ce se află dedesubt?

– Întreabă-mă asta când vom ști de zece ori mai multe, răspunse ea.

Tchicaya clătină din cap.

– Acesta va fi întotdeauna răspunsul corect. Până ce va fi prea târziu pentru ca să mai conteze orice am întreprinde.

Simularea kitului abunda în incertitudini, totuși în măsura în care riscul putea fi cuantificat, în câteva zile de timp propriu navei acestea ar fi încetat să mai fie nesemnificative.

– Nu mai fi atât de pesimist, contraatacă ea. Nu presupune că va trebui să optăm între nesăbuință totală și o căutare paralizatoare a cunoașterii perfecte.

– Cunoaștere perfectă? Dedesubtul nostru s-ar putea să existe de un miliard de ori mai multe făpturi înzestrate cu rațiune decât a conținut vreodată restul galaxiei sau am putea deja să privim apogeul formelor de viață din partea îndepărtată – care ar putea fi un miracol de xennobiologie, dar înzestrat cu tot atâta inteligență cât un cactus, sau ar putea fi rațional în moduri pe care noi suntem prea stupizi și mărginiți pentru a le întrezări. Cum faci față acestui gen de ignoranță?

Numai gândindu-se la asta, simțea cum se strâng în ghem măruntaiele corpului său precis simulat. O parte a lui răcnea că tot ce putea face înaintea unei mize cu asemenea dimensiuni de incomprehensibilitate era să se încline, să se retragă dinaintea oricărei posibilități de intervenție... de parcă etalarea cuvenitei umilințe ar fi fost mai importantă decât rezultatul.

Mariama refuza totuși să se încline înaintea gravității situației.

– Continuăm să explorăm, insistă ea. Continuăm să micșorăm prăpastia dintre ceea ce știm și ceea ce trebuie să știm.

– Ceea ce trebuie eu să știu este când nu avem altă opțiune decât de a înceta să mai colectăm informații și de a adopta o poziție.

Tchicaya privi în adâncurile stranii ale florii-aeriene. Creatura aceasta era de o mie de ori mai sofisticată decât orice fusese descoperit până atunci în afara Pământului, dar dacă stratul semnalizator era cu adevărat un artefact, el nu credea că ea ar fi fost creatoarea sa.

Cu îmbunătățirile aduse fuzelajului său, *Sarumpaet* călătorea mai rapid. Pentru o jumătate de zi fură din nou singuri în Luciu, însă apoi începură să zărească tot mai multe flori-aeriene. Acestea se înmulțiră pe măsură ce coborau; la început, vedea una sau două pe oră, dar în scurtă vreme ajunseră în punctul în care cel puțin o jumătate de duzină erau permanent vizibile.

Mariama sugeră să încerce să urmărească ruta migrației spre sursa ei.

– S-ar putea să nu ne ducă nicăieri, dar este unicul indiciu pe care-l avem despre regiunea unde ar putea fi concentrate alte forme de viață.

Lui Tchicaya i se păru perfect logic. Apropiară nava de florile-aeriene și coborâră în lungul siajelor rarefiate.

După o oră, creaturile erau înghesuite în jurul lui *Sarumpaet* precum coralii. Când kitul testă Luciul în sine, se păru că florile-aeriene se fixaseră de un curent de vendeki foarte stabil; dacă acesta se destrăma mai

sus, specimenele pe care le întâlniseră anterior puteau fi urmărite până unde ajungea, apoi se împrăștiau. Curentul era inutil pentru transport – într-o lume în care nu exista conservarea momentului, nu-l puteai „călări" ca pe un curent termic ascendent – dar era imposibil de precizat dacă florile-aeriene îl foloseau ca pe un ajutor în navigație, ca pe o caracteristică pentru a se aduna în scopuri de împerechere sau doar ca pe un fel de pășune. Vendekii difuzau cu certitudine în corpurile florilor-aeriene, însă și ei puteau să fie orice, de la simbionți valoroși, căutați de gazdele lor, până la paraziți împovărători care defineau teritoriul acesta.

– S-ar putea oare ca vendekii să fie realmente prada? se miră Tchicaya. Ei sunt cele mai mici obiecte stabile, așa că nu ar avea rost să fie căutați exclusiv în scopul dezintegrării lor în elemente componente.

– Nu există subunități, spuse Mariama, pe care să le poți extrage din ei și trata ca substanțe nutritive – nimic analog vitaminelor sau aminoacizilor – , așa că atunci când mănânci de dragul de a mânca, te infectezi. Toată hrana funcționează pe principiul laptelui fermentat de bacterii. Nu înseamnă totuși că unicul motiv pentru a căuta un gen specific de vendeki ar fi cel de a le oferi un cămin nou. Aici, nimic care-ți traversează calea nu se va da la o parte în mod automat din calea ta, așa că n-ai altă opțiune decât să convertești orice întâlnești într-o parte din tine. Uneori vendekii din jurul tău pot fi încorporați fără să fie transformați, dar alteori este necesar ca propriii tăi vendeki îmblânziți să invadeze graful înaintea ta, rontăind orice ar exista acolo pe măsură ce se propagă

mai departe – caz în care ai dori ca ei să atace adversari pe care-i pot cuceri ușor, chiar dacă nu plănuiești să utilizezi corpurile ca sursă de părți explicite de schimb. Dacă asta se numește sau nu „vânătoare", este discutabil.

Surâse și adăugă:

– Asta presupunând că toată vorbăria noastră despre organisme mai mari ar avea vreun sens și că nu este vorba pur și simplu despre câțiva vendeki care călătoresc în haite și-i domină pe ceilalți.

– Aș fi preferat să nu fi spus asta.

Lui Tchicaya i se părea deja suficient de straniu să se gândească la identitatea acestor xennobi. Oamenii nu fuseseră decât o colonie de celule specializate, dar cel puțin toate celulele acelea fuseseră înrudite între ele și îngenuncheate până în punctul în care puteau urmări un obiectiv genetic comun. În florile-aeriene părea să existe un număr egal de vendeki culeși din mediul înconjurător pentru a sluji și de vendeki specializați care apăreau numai în țesuturile creaturilor.

– Ce-i asta?

Mariama zărise ceva prin podea. Gesticulă nerăbdătoare spre 'șaft și transformă tabla de șah de sub picioarele lor într-o suprafață complet transparentă.

O formă întunecată spirala în sus în jurul coloanei de flori-aeriene, o umbră de spiriduși pe care sondele încă n-o umpluseră. După câteva secunde începu să capete detalii și culorile se transformară nebunește pe măsură ce 'șaftul improviza palete pentru a codifica informația, după care le aprecia ca inadecvate și începea din nou de la zero.

Imaginea sondei arăta o rețea densă și ramificată de tuburi umplute cu vendeki specializați, învăluiți într-o versiune mai complexă a vârtejurilor care înfășurau florile-aeriene. Pereții tuburilor erau populații-strat, dar ele extindeau tentacule fine în curenții captivi ai Luciului. Îi controlau? Se hrăneau din ei? 'Șaftul era incapabil să urmărească toate dinamicele; se întâmplau prea multe lucruri pentru ca sondele să capteze tot și multe dintre ele erau ele însele prinse, pierdute printre vendekii pentru a căror mapare fuseseră lansate.

Noul xennob era de zece–douăsprezece ori mai mare decât o floare-aeriană obișnuită. Când se ridică pe lângă *Sarumpaet*, Tchicaya instrui nava să-l urmărească. Deplasarea în sens invers era tulburător de ușoară; unicul lucru asemănător inerției pe care-l avea nava era distribuția precisă a vendekilor-fuzelaj care-și mestecau calea prin Luciu.

Când ajunseră din urmă xennobul, acesta ocolea îndeaproape florile-aeriene, apoi avansă către o țintă. În clipa în care atacă, sondele arătară cum cele două învelișuri de vendeki-Luciu se contopiră; era imposibil de precizat dacă stratul exterior al florii-aeriene fusese îndepărtat, sau dacă creatura care-l urmărise își dezvăluise în mod deliberat propriile organe interne. Pe măsură ce procesul continuă, niciuna dintre părți nu rămase totuși ecranată față de cealaltă. Vinișoarele se întrepătrunseră și vendeki endogeni fluctuară între cele două forme. Floarea-aeriană nu schiță nicio tentativă de a fugi, așa încât fie că era insensibilă, fie că era prea lentă, fie că era pur și simplu un participant activ la acțiune.

– Nu știu dacă privesc un lup care sfâșie beregata unui miel, spuse Tchicaya, sau o pasăre colibri care soarbe nectar.

– S-ar putea chiar să fie vorba despre sex, sugeră Mariama.

– Brrr! Am auzit despre dimorfism, dar așa ceva ar fi ridicol. În plus, unde sunt gameții pe care ar trebui să-i schimbe între ei?

– Cine-a spus ceva despre gameți? Probabil că mixul de vendeki specializați din interiorul xennobilor le controlează toată morfologia. Animalele partajează între ele simbionți benefici și-i trec mai departe puilor lor... însă în cazul acesta nu există nimic care să fie trecut. În loc de a avea un genom, trăsăturile tale transmisibile ereditar sunt definite printr-o combinație unică de floră intestinală.

Când xennobul mai mare se îndepărtă de floarea-aeriană de care se prinsese și restul se dezintegră în curenții aleatorii din Luciu, Tchicaya spuse:

– Este clar că sunt lup și miel... sau poate iepure și morcovi. Și nu începe să-mi amintești despre păianjenii masculi care mor după împerechere; dacă nu există nici genom, nici gameți, de ce să spui că o creatură ar fi partenerul sexual al celeilalte, când în cel mai bun caz nu este decât un supliment dietetic specializat?

Mariama acceptă fără chef.

– Prin urmare, ce facem – urmărim iepurele?

Acesta suise mai departe în lungul coloanei, mai iute decât florile-aeriene, aparent mofturos în privința următoarei mese.

Tchicaya privi după el, după aceea se uită în jos, la norișorul de flori-aeriene care dispăreau în pâclă. Mai mult ca oricând, dorea să știe unde se termina Luciul.

– Să urmărim lanțul trofic până în vârful piramidei? Sau este doar o naivitate?

– Aici nu există energie, reflectă Mariama, dar s-ar putea să existe o ierarhie de concentrații din vendekii cei mai utili. Poate că florile-aeriene filtrează unele specii valoroase din vânt, sau poate că le creează ele însele, și toți ceilalți le fură unii de la alții.

– Sau se duc direct la florile-aeriene. Semnalizatorii ar putea fi erbivore, nu vânători de iepuri.

– Este adevărat.

Tchicaya trimise nava în urmărirea iepurelui. Când îl ajunseră în cele din urmă între două mese, depliară dispozitivul de semnalizare.

Iepurele încremeni în mijlocul mișcării. Când succesiunea semnalelor se încheie, el rămase tot nemișcat.

Plin de speranțe, Tchicaya așteptă un răspuns.

– Crezi că l-am speriat?

– Poate că se-ntreabă cum să răspundă, zise Mariama. Unele întâlniri te pun într-o situație dificilă, chiar și dacă te așteptai la ele. Cum s-a-ntâmplat cu tatăl tău, când l-au încolțit anacronauții.

– Sper că nu încearcă să decidă cum să ne meaduiască[1] pe noi. Totuși de ce ar trebui să mintă, dacă nu știe nimic despre așteptările noastre?

---

[1] Vezi nota de la pagina 175 (n. tr.).

– Poate că florile-aeriene sunt înzestrate cu raţiune, glumi ea, iar noi l-am surprins făcând ceva despre care simte că am putea să nu fim cu totul de acord.

După cincisprezece minute în care nu se zări nicio schimbare, Mariama sugeră repetarea succesiunii. Tchicaya activă din nou pâlpâiturile fanionului.

Sondele arătară o suită de schimbări topologice care se răspândeau cu viteză prin interiorul iepurelui. Procesul era prea rapid pentru a fi urmărit în detaliu, dar culmină prin lansarea unui mix complex de vendeki din adâncul corpului iepurelui. Majoritatea trecu peste fanion, însă porţiunea care ajunse la fuzelajul lui *Sarumpaet* înveli complet nava, blocând deopotrivă sondele şi spiriduşii. Ultimul lucru pe care-l arătă 'şaftul fu iepurele fugind în Luciu.

Tchicaya se adresă kitului:

– Ce se întâmplă? Fuzelajul este intact?

– N-a fost străpuns, dar pentru o vreme nu ne vom putea deplasa. Mixul străin a pătruns pe o distanţă mică, însă nici nu se replică, nici nu avansează în mod agresiv.

– Nu poţi ajusta vendekii fuzelajului, pentru ca să-l poată depăşi?

– Caut modalităţi în direcţia aceasta, dar mixul pare să fi fost optimizat pentru ca problema să fie cât mai dificilă.

Mariama izbucni în râs.

– Asta capeţi dacă-ţi arăţi piatra Rosetta la străini aleşi în mod aleatoriu. Te-ncleiază locului şi-o iau la fugă.

– Chiar crezi că a fost mai mult decât un animal speriat?

Ea strânse din umeri.

– N-ar fi minunat dacă ar fi fost un verișor sfios al Semnalizatorilor, plecat la cules de fructe, care va fugi acasă și va spune restului clanului să vină și să vadă? Ai însă dreptate; probabil că n-a fost decât o sepie care ne-a împroșcat cu cerneală.

Așteptară kitul să descopere o cale de ieșire. Dacă situația devenea disperată, puteau oricând să încerce trucul suprapunerii, dar faptul că erau strâns înconjurați ar fi complicat manevra: trebuiau să lase o parte din navă în urmă, pentru a curăța eșecurile părții care scăpa.

După aproape două ore, kitul anunță:

– În scurt timp vom fi eliberați.

Tchicaya fu ușurat.

– Ai găsit vendeki pentru fuzelaj care pot invada prin cleiul acesta?

– Nu, dar climatul din exterior ne rezolvă situația. Cleiul este moderat stabil, însă nu întreprinde nicio acțiune pentru a rămâne insensibil la schimbarea condițiilor din Luciu.

Mariama emise un sunet, care exprima simultan încântarea față de revelația aceea și dezgustul față de propria ei încetineală a gândirii.

– Bineînțeles! Aici orice lucru static este condamnat la pieire. Mixurile stabile de vendeki pot dăinui o vreme, dar pe termen lung ai nevoie de toată flexibilitatea și puterile organizaționale ale unui organism de nivel superior, pur și simplu numai pentru a ține pasul cu Luciul. Poate că un xennob întreg ar fi reușit să se agațe de noi pe termen nelimitat, totuși ar fi însemnat

niţel cam mult să fii nevoit să dai născare unui asasin profesionist de fiecare dată când te sperie cineva.

Tchicaya încuviinţă apreciativ.

– Din cauza asta probabil că tehnologia este greu de dezvoltat. Vendekii sunt materia primă din care este alcătuit totul, aşa că toată ingineria este bioinginerie, însă probabil că nu te-ai putea aştepta ca vreun artefact mai puţin sofisticat decât cel mai primitiv xennob să supravieţuiască prea mult.

O rază de lumină-spiriduş apăru prin clei. Mariama suspină nostalgic şi se rezemă de Tchicaya, cuprinzându-l cu braţul după gât. Era genul de apropiere fizică firească pe care o etalase frecvent când erau foarte tineri, înainte să fi auzit măcar de sex.

– Nu-ţi doreşti, întrebă ea, ca noi să fi putut veni aici fără să fi avut nimic altceva de făcut decât să înţelegem locul ăsta?

– Ba da.

Tchicaya nu simţea absolut nicio dorinţă de a adăuga un comentariu despre vechile ei loialităţi. Faţiunile aparţineau altui univers.

– Timp de o mie de ani.

– Da.

Îi cuprinse şi el umerii cu braţul.

Mariama se întoarse către el.

– Pot să te-ntreb ceva?

– Sigur că da.

– Crezi că ai mai fi venit la bordul lui *Rindler*, dacă n-ar fi existat centrala energetică?

– Nu ştiu. Nu-ţi pot răspunde la întrebarea aceasta.

– Dar continui să ai regrete cu privire la ea?

Tchicaya râse scurt.

– Nu este o nemiloasă și strivitoare vinovăție, dacă la asta te referi. Am știut însă că era greșit, chiar în timp ce o făceam, și nu mi-am schimbat părerea în această privință.

– De fapt, spuse Mariama, mă așteptam să fii recunoscător fiindcă ai căpătat ceea ce doreai. Aceea a fost ultima dată când am făcut greșeala respectivă cu cineva.

– Pun prinsoare. Au!

Ea îl lovise în braț.

– Totuși m-ai învinuit pe mine pentru toate, fiindcă nu m-am opus ție cu destulă convingere.

– Nu te-am învinuit, protestă el.

Mariama îl privi inexpresiv.

– Bine, bine, zise Tchicaya. Te-am învinuit. A fost nedrept.

– M-ai făcut să mă simt ca o criminală, rosti ea. Eram și eu tot un copil, la fel ca tine.

– Îmi pare rău. Tchicaya îi cercetă chipul. N-am știut că mai...

– Nu „mai", îl opri ea scurt. Nu mai sunt necăjită. Nici măcar nu m-am mai gândit la asta de câteva secole. Și n-are nicio legătură cu sosirea mea în *Rindler*. Aș fi făcut-o oricum.

– Exact.

O vreme rămaseră tăcuți.

– Asta este? întrebă Tchicaya. Am făcut pace acum?

Mariama zâmbi.

– Nu-i îndeajuns de cabotinesc pentru tine?

– Cu cât am parte de mai puțin catharsis în zilele astea, cu atât mai bine.

Ea strecurase în mod clandestin o armă la bordul lui *Sarumpaet*, fusese pregătită să-l ucidă, totuși ei găsiseră o cale pentru a continua. Fusese însă suficient să vorbească câteva cuvinte și să descâlcească nodul cel mai vechi și cel mai simplu.

– Cred c-am făcut pace, zise ea.

Continuară în jos pe autostrada aglomerată a florilor-aeriene. În cele din urmă creaturile începură să se rărească; probabil că *Sarumpaet* se apropia de fundul curentului de vendeki care le atrăsese inițial... sau cel puțin de sfârșitul condițiilor climaterice grație cărora detectaseră curentul din depărtare.

După ce ultima floare-aeriană dispăruse în pâcla de deasupra lor, urmară curentul în sine pentru încă o oră. Când acesta se sfârși, nu mai exista nimic, numai Luciul în sine, pustiu și licăritor.

– Nu pot să cred! exclamă Mariama. Un râu ca ăsta nu poate s-apară din neant.

– N-am mai văzut alți curenți la fel de lungi, rosti Tchicaya precaut. Dar ce dovedește asta? Nu cunoaștem limitele climatului obișnuit.

– Presupun că unele mixuri de vendeki sunt stabile pentru că... pur și simplu sunt stabile, acceptă ea. Însă xennobii au utilizări specifice pentru combinațiile stabile. Mă așteptam cel puțin la un morman de cadavre de xennobi aflate în descompunere.

Descriseră cercuri, examinând regiunea prin intermediul sondelor. Exista un alt curent permanent, care îl alimenta pe primul; nu fusese imediat evident, deoarece zona de tranziție dintre ei era mai puțin ordonată decât curenții înșiși. Mixul de vendeki din curentul mai adânc părea să se descompună în mixul care atrăsese florile-aeriene, catalizat de o mutație din climatul ambient; urmărind imaginile transmise de sonde, putură vedea zona de tranziție plutind înainte și înapoi.

– Provine mai din adânc, spuse Tchicaya. Iar eu unul nu mă mai întorc sus, pentru a încerca să urmăresc iepuri.

Coborâră în lungul râului, spre sursa sa. După o oră ajunseră la a doua zonă de tranziție; de data aceasta se ramifica în doi curenți ascendenți diferiți.

A treia tranziție.

A patra.

– Cel puțin învățăm multă vendekobiologie, comentă Mariama. Îți poți imagina genul de diagrame necesare pentru descrierea Luciului? Și eu care credeam că reacțiile de fuziune dintr-o stea sunt complicate...

– Studenții ne vor blestema numele. Ce lucru mai frumos ar putea spera cineva?

A cincea tranziție.

A șasea. Aici curentul venea către ei, după ce făcuse o întoarcere de 180 de grade. Dacă intenționau să-l urmeze spre originea sa, trebuiau să se întoarcă o distanță necunoscută în direcția Fagurelui.

Tchicaya era sfâșiat între alternative. Nu știau dacă acesta era un afluent al unui fluviu măreț, coloana vertebrală a unei întregi ecologii xennobe sau o neînsemnată

plasă de păianjen care plutea prin Luciu. Puteau sfârși prin a-l urmări înainte și înapoi, ca un pisoi care se joacă cu un fulg, până ce viermii Planck aveau să se reverse de sus.

– Dacă nu vedem niciun xennob până la următoarea tranziție, anunță el, asta va fi ultima.

Mariama acceptă, fără mult entuziasm.

Stătură unul lângă altul și priviră în pâclă. Tchicaya nu se putea gândi la nicio altă strategie după ce ar fi abandonat pista aceasta, decât să coboare pur și simplu, sperând cel puțin să atingă fundul repede, obținând o măsură pur fizică a dimensiunilor teritoriului pe care aveau să-l sacrifice dacă ar fi creat capcana pentru viermii Planck.

Și dacă nu ajungeau niciodată la fund, dacă Luciul continua la nesfârșit? Atunci nu ar fi putut face absolut nimic, nu ar fi putut salva nimic.

– Aia-i o umbră-spiriduși, nu? rosti Mariama. Nu-i doar pâclă.

– Unde?

Ea îi indică. Tchicaya întrezări o infimă distorsiune cenușie în lumină.

– Dacă este altă floare-aeriană, nu se pune la socoteală.

Umbra crescu, dar sondele tot nu ajungeau la ea. Obiectul era mult mai departe decât crezuseră și în niciun caz nu era o floare-aeriană.

Tchicaya ar fi fost gata să abandoneze curentul vendekilor pentru a urmări această nouă descoperire, însă curentul în sine îi ducea drept într-acolo. *Aceasta*,

finalmente, era sursa vendekilor cu care se hrăniseră florile-aeriene. Iar umbra sa formată din spiriduși creștea mereu, în timp ce sondele rămâneau indiferente față de ea.

– Dacă-i un singur organism, spuse Mariama, atunci doar am trecut de la iepuri la balene. Crezusem că acest curent ar putea proveni din descompuneri necrotice, dar chestia asta-i atât de imensă, încât n-ar trebui să fie rănită de moarte; ar putea urina un râu întreg.

Conturul pâlpâitor al umbrei era aproximativ circular.

– Nu cred că este o singură creatură, zise Tchicaya. Cred că am găsit o oază în deșert.

Acum umbra domina complet unghiul vizual și era la fel de copleșitoare ca granița văzută de pe Pachner, totuși forma ei exactă rămânea evazivă.

– Trebuie să mărim cumva viteza sondelor, se plânse Mariama.

În centrul obiectului apăru brusc o pată micuță de culoare și detalii, lățindu-se lent prin cenușiu. Efectul de încadrare era derutant; lui Tchicaya îi venea mai greu ca oricând să interpreteze imaginile primite de la sonde. Lucruri care ar fi putut fi xennobi se deplasau pe o suprafață aproximativ sferică; 'șaftul le etichetă ca fiind de sute de ori mai mari ca iepurii, totuși păreau aidoma unor căpușe care se târau pe un elefant. Scara structurii era extraordinară; dacă o floare-aeriană ar fi avut mărimea unei margarete, acesta era un munte zburător, un asteroid.

Fereastra de detalii crescu, revelând mii de xennobi care curgeau pe sub ei; alinierea punții lui *Sarumpaet* menținuse orientarea direcției „jos" spre centrul părții îndepărtate, dar era imposibil să nu acorde precedență acestei planete minore... și aceasta nu era decât suprafața. Unii xennobi intrau și ieșeau din guri de tuneluri care duceau în adâncuri ascunse. În același timp însă sondele erau prea rarefiate pentru a raporta în amănunt anatomia noilor xennobi și, precum ceilalți, formele lor se legănau sălbatic în vânturile care-i învăluiau, contopindu-se cu corpurile lor. Un sistem necunoscut din centrul fiecărui xennob îi păstra totuși integritatea prin toate schimbările care-l afectau și aceeași informație de organizare era recodificată la infinit, era conservată la infinit.

Pe măsură ce imaginile sondelor se lățiră și cuprinseră toată colonia, Tchicaya simți cum i se întețesc bubuiturile inimii. Se luptă să-și stăpânească surescitarea. Intuiția lui nu conta prea mult aici și tot ceea ce vedea se deforma constant, ca și cum întreaga imagine ar fi fost o reflexie în metal lichid. Nici măcar nu putea preciza sursa convingerii sale, acea unică regularitate în toată animația de dedesubt care i se părea că ar fi fost semnătura artificialului în mijlocul naturii. Însă aici toată tehnologia ar fi fost construită din natură. Nimic care să nu fi fost însuflețit n-ar fi putut rezista.

Se întoarse către Mariama.

– Asta nu este o oază. Nu este nicio junglă. I-am găsit pe Semnalizatori. Acesta este orașul lor.

17

Sarumpaet ocoli colonia de xennobi, cercetând, aparent neobservată. Tchicaya menținu redusă densitatea sondelor, pentru ca avalanșa de dispozitive iscoditoare să nu depășească pragul perceperii – sau vreun mijloc artificial de detectare, mai sensibil – și să-i alerteze pe locuitori. Nu avea o nevoie urgentă de a studia anatomia internă a acestor creaturi, iar detaliile coloniei înseși erau îndeajuns de copleșitoare.

Vene, vezici și folii compuse din mii de populații diferite de vendeki defineau structura, separate printr-un labirint complex de tuneluri prin care vendekii liberi din Luciu continuau să treacă. Sondele identificară modificări în curenții care străbăteau colonia; vendeki specializați difuzau dintr-o multitudine de rezervoare și modificau climatul brut, omorând unele specii, înlocuindu-le direct sau interacționând cu ele pentru a crea variante noi. Lui Tchicaya i se părea exact ca un sistem de aer condiționat; Coloniștii puteau probabil face față schimbărilor naturale din mediul lor, cu excepția celor extreme, însă era logic să-și reducă stresul, delegând spre tehnologie unele dintre eforturile lor homeostatice.

Sute de curenți vendeki șerpuiau din colonie, probabil reziduuri și produse eliminate, atât din partea structurii în sine, cât și din partea locuitorilor ei. Câțiva erau atât de stabili, încât rezistau la trecerea sondelor și spiridușilor; în șaft apăreau sub forma unor rădăcini noduroase și negre, care se răsuceau pierzându-se în depărtare.

Tchicaya nu văzu nimic care să-i schimbe concluzia anterioară, deși totul era deschis pentru interpretări alternative. Mușuroaiele de termite aveau aer condiționat, furnicile fuseseră experte în agricultură și Coloniștii poate că n-ar fi trebuit să cheltuiască nici măcar atâta efort cât insectele sociale pentru a-și materializa căminul; era posibil ca ei să fie simpli simbionți, îngrijind în mod reflex un gigantic organism natural. Mariama rămase precaută, dar nu optă nici pentru a juca rolul de avocat al diavolului. Amândoi aveau acum aceleași speranțe și amândoi știau cât de ușor puteau fi spulberate.

Petrecură o jumătate de zi pentru a dezbate nivelul de prudență pe care trebuiau să-l folosească. Indiferent dacă acești xennobi erau sau nu Semnalizatorii, ei dețineau probabil sisteme defensive mult mai puternice decât iepurii. Pe de altă parte, de la o distanță prea mare orice tip de interacțiune complexă ar fi fost dificil de supervizat; dacă ei rămâneau pe orbita actuală și trimiteau jos o sondă, aceasta ar fi trebuit să fie în mare parte autonomă.

Stabiliră în cele din urmă să expedieze o formă mobilă a fanionului lor semnalizator, pe cât de mare și de evident îl puteau face, și apoi s-o urmeze de la o distanță precaută. Dacă primirea era violentă, micuța umbră-spiriduș a lui *Sarumpaet* ar fi fost ținta mai puțin probabilă.

Dacă imitarea de către ei a stratului semnalizator producea o reacție promițătoare, aveau să avanseze spre schimburi mai complexe, orientându-se din mers,

„după ureche", sperând că fanionul în sine va îmboldi gazdele lor să răspundă în mod similar. Nimic din cele ce dezvăluiseră sondele nu oferise vreun indiciu cu privire modul preferat de Coloniști pentru comunicarea interpersonală; spiriduşii şi alţi potenţiali purtători de informaţii ticseau colonia, însă extragerea mesajelor într-un limbaj necunoscut din toate influenţele care modulau aceşti purtători depăşea posibilităţile software-ului Mediator standard pe care-l aduseseră prin graniţă. Dacă ar fi avut timp la dispoziţie, Tchicaya ar fi fost încântat să observe Coloniştii de la depărtare, până ce i-ar fi fost absolut clar totul despre ei, până la cele mai subtile nuanţe culturale. El şi Mariama puteau atunci să fi descins din ceruri, aşteptându-se la complimente pentru accentele lor locale perfecte şi bunele maniere fără precedent, ca o pereche de călători scrupuloşi.

Nu avea să se întâmple însă aşa. Sosirea viermilor Planck n-avea să fie trâmbiţată, dar cele cinci la sută erori ale celor mai bune estimări statistice ale kitului fuseseră deja bifate. Dacă din cer s-ar fi revărsat otravă chiar acum, pe când ei se grăbeau prin pregătirile lor rudimentare, nu ar fi avut nici măcar consolarea amară de a şti că fusese o ambuscadă de evenimente imprevizibile.

Ajunseseră la sfârşitul jocului, indiferent dacă erau sau nu gata. Acum trebuiau să calce pe o muchie subţire ca lama de cuţit între nesăbuinţă şi prudenţă, însă nu-şi puteau îngădui nici măcar un singur pas îndărăt.

Fanionul semnalizator spirală în jos către colonie, răsucindu-se şi fluturând ca un cort purtat de un uragan,

totuși pulsând constant de la translucid la opac. *Sarumpaet* îl urmă, suficient de aproape ca să păstreze o imagine a lui transmisă de sonde, care să fie decalată numai cu o fracțiune de secundă față de timpul navei. Sondele puteau de asemenea să transmită instrucțiuni de la navă la fanion, permițând semnalului să fie modificat pe o scară temporală similară imediat ce apărea necesitatea.

De pe puntea lui *Sarumpaet*, Tchicaya își făcu o serie rapidă de impresii despre mulțimea ticsită dedesubt, dar bănuia că nu se putea încrede în niciuna dintre ele. Densitatea și animația creaturilor îl făceau să se gândească la agitația din iarmaroace, la festivaluri, la revolte, la echipajul unei corăbii antice care se lupta cu o furtună pe ocean. De fapt această violentă legănare în vânt era probabil tot atât de interesantă pentru Colonişti pe cât ar fi fost inima permanent pulsatoare a unui animal terestru. Din câte știa Tchicaya, probabil că așa și arătau ei.

Căută orice indiciu al unei umbre proiectate de fanion pe suprafața de dedesubt, totuși ar fi fost prea mult să se aștepte la așa ceva ținând seama de pâlpâielile spiridușilor și de geometria aleatorie a tuturor obiectelor implicate. Poate că era un noroc faptul că locuitorii părții apropiate nu sosiseră cu nimic de felul spectaculozității unei eclipse artificiale; chiar dacă acești xennobi ar fi aparținut realmente aceleiași specii ca Semnalizatorii, culturi diferite puteau să aibă grade diferite de sofisticare, iar un spectacol exagerat ar fi putut îngrozi un grup pentru care căutarea vieții dincolo

de graniță era o acțiune greu comprehensibilă, ceva ce ar fi interesat doar o minoritate obscură și tulburată mental.

Pe de altă parte, întrucât fanionul nu avea niciun efect important asupra solului, era posibil ca nici măcar să nu fi fost remarcat de cineva. Nu era clar dacă vreunul dintre locuitorii Luciului focaliza spiridușii pentru a forma o imagine; iepurele fusese îndeajuns de aproape de fanionul pe care-l atacase pentru a-i simți prezența printr-o diminuare a iradierii generale, similar cu o umbră proiectată pe piele care aduce o senzație de răcoare. Din punct de vedere evolutiv era logic să se aștepte ca toți xennobii mobili să dețină o cunoaștere detaliată a mediului lor înconjurător, însă un obiect suficient de nenatural ar fi putut rămâne pentru ei la fel de invizibil ca o rafală de neutrini pentru un om.

Fanionul se opri la o altitudine predeterminată, egală cu de douăzeci de ori mărimea mijlocie a corpului Coloniștilor. Tchicaya privi în jos spre mulțime și se întrebă cum va deosebi panica de indiferență. Coloniștii nu erau la fel de informi ca florile-aeriene; rețeaua lor de tuburi vendeki se bifurca de două ori, rezultând patru mănunchiuri distincte de ramuri, iar geometria lor din orice moment tindea să reflecte lucrul acesta. Semănau cu scanările medicale ale sistemului circulatoriu al unui patruped decapitat, care înota câinește și ineficient într-un ocean foarte agitat. Dar dacă era improbabil ca imaginea aceea oferită de sonde să înfățișeze felul în care Coloniștii se vedeau între ei, văzuți exclusiv prin intermediul spiridușilor semănau cu stafii torturate, mutilate, care încercau să pătrundă în lumea viilor.

– Cred c-a fost remarcat, comentă Mariama.

– Unde?

Ea îi arătă; un grup de șase Coloniști părăsise suprafața. Urcară rapid pe când Tchicaya privea, dar încetiniră considerabil pe măsură ce se apropiară de fanion. Interesul acela prudent nu dovedea nimic, totuși era un semn încurajator.

Coloniștii înconjurară dispozitivul, apoi începură să pulverizeze peste el o ceață fină de vendeki.

– Asta-i percepere în cooperare! exclamă Mariama. Unul dintre ei iluminează obiectul și celălalt examinează șablonul emis.

– Cred că ai dreptate.

Grupul se dispusese în perechi de ambele părți ale fanionului și membrii fiecărei perechi emiteau pe rând vendeki. Sondele nu întâlniseră până atunci specia aceea de vendeki; poate că nimic din interiorul coloniei nu justifica același tip de cercetare ca acest obiect străin.

Coloniștii se retraseră într-o masă dezordonată, departe de fanion.

– Ce vor face acum? se întrebă Tchicaya. Cum reacționezi față de o versiune mutativă a propriei tale balize stratosferice, care îți apare pe neașteptate în pragul casei?

– Sper doar, zise Mariama, că-și dau seama că nu trebuie să lanseze un nou strat semnalizator pentru a răspunde.

– Poate că ar trebui să încercăm să creăm un substituent mai evident, propuse Tchicaya. Ceva care să semene cu corpul lor.

– Și cum am decide pe care dintre caracteristici să le includem și pe care să le ignorăm? Nu știm nici măcar care-i diferența între semnalele lor de comunicație și reziduurile pe care le elimină. Probabil că am realiza echivalentul-marionetă al unei maimuțe care miroase ca excrementele umane.

Avea dreptate; chiar și cei șase Coloniști aflați mult deasupra hărmălăii – și/sau duhorii – coloniei erau acum scăldați într-o ceață derutantă de vendeki, iar resursele lui *Sarumpaet* erau depășite de încercarea de a le descâlci funcțiile și înțelesul.

Tchicaya simți o înțepătură bruscă de pesimism. Credea că ajunsese în sfârșit la cei pe care venise să-i găsească... dar dispunea numai de zile, în cel mai bun caz, pentru a le descrie viermii Planck și pentru a atinge un nivel de comunicare și încredere care să le îngăduie să lucreze împreună pentru a aborda amenințarea. Oricât de multe subtilități, abstracții și politețuri ar fi omis pe drum, simpla transmitere a esenței mesajului începea să pară o ambiție lipsită de șanse.

– Poate că ar trebui să schimbăm semnalul chiar acum, spuse el, în loc să-i așteptăm pe ei să răspundă. Doar pentru a sublinia că fanionul nu este pasiv.

Înainte ca Mariama să poată replica, Coloniștii începură să se regrupeze în jurul fanionului. La unison, lansară un jet de vendeki mai dens decât cel anterior; în imaginea sondelor, se părea că cele șase corpuri suflau pelicule de săpun. Foliile individuale se întâlniră pe margini și se contopiră, formând o bulă care învălui fanionul.

Coloniștii se retraseră iarăși, apoi pulverizară un mixt nou spre bulă. Aceasta începu să plutească după ei, în jos, către suprafață.

– L-au prins și-l remorchează! spuse Mariama.

Peretele bulei permitea trecerea spiridușilor, totuși se opunea sondelor lui *Sarumpaet* – unicul mod de care dispuneau pentru a transmite instrucțiuni fanionului. Pierduseră acum complet controlul dispozitivului; nu puteau nici măcar să-i reprogrameze mesajul, cu atât mai puțin să-i comande să încerce să iasă din cușca aceasta.

– Putem face altul, propuse Tchicaya. Chiar sub ochii lor.

– De ce să nu vedem ce au de gând cu ăsta?

– Crezi că ar trebui să-l urmărim?

Mariama încuviință.

– Odată ce l-au adus acolo unde doresc, este posibil să-l elibereze din container. Este posibil ca acolo jos să aibă chiar propriul lor dispozitiv de semnalizare.

Tchicaya nu era convins.

– Dacă ei cred că nu este decât un mesaj într-o sticlă, nu-i vor răspunde. Iar dacă nu-i putem recâștiga controlul, ultimul loc în care ar fi de dorit să încercăm să trasăm unul nou ar fi în mijlocul unei incinte, acolo, jos.

– Nu vom afla ce cred ei că este decât dacă-l vom urmări, replică Mariama. În plus, noi am inițiat contactul *cu acest obiect*. Ar trebui să respectăm procedura, s-o ducem până la capăt, altfel riscăm să-i derutăm.

Asta era logic. Trebuiau să fie flexibili, altfel ar fi riscat să-și urmărească ideile preconcepute într-o

fundătură, însă în același timp trebuiau să încerce să fie consecvenți. Dacă schimbau direcția de fiecare dată când se temeau că ar putea fi interpretați în mod greșit, puteau să îngroape orice mesaj sub derutantele schimbări de strategie.

– Bine, aprobă Tchicaya, îl urmărim!

Instrui *Sarumpaet* să pornească după fanionul răpit.

În timp ce coborau, avu brusc revelația spectacolului extraordinar la care asistau. Fanionul continua să-și emită succesiunea programată din interiorul containerului său; Coloniștii nu-l deterioraseră câtuși de puțin. *Remorcarea* aici a unui obiect fără a-l distruge era o realizare similară cu punerea unei tornade în lesă. Nu existau analoguri simple ale noțiunilor de împingere și tragere a unui obiect, cu atât mai puțin vreun motiv de a te aștepta ca obiectul respectiv să răspundă prin mișcarea ca un tot – ca un obiect cuminte din partea apropiată, care era alcătuit din atomi legați laolaltă într-un solid cu elasticitate moderată. Nu puteai nici măcar să te bizui pe fizica locală că *va permite* un comportament în mișcare uniformă similar celui din staționare, oricât de lin l-ai fi trecut dintr-o stare în cealaltă.

Tchicaya se întoarse către Mariama.

– Asta este o dovadă, nu? Trebuie să fie mai mult decât niște simple animale, pentru a-l putea deplasa în felul acesta.

Mariama șovăi, chibzuind neîndoios la avantajele evolutive ale unei atingeri delicate când răpești alte specii de xennobi pentru a le umple cu puii tăi parazitari.

– Cred c-ai dreptate, spuse ea în cele din urmă. I-am pus până acum sub semnul îndoielii, dar cred că și-au câștigat finalmente definiția asta.

Cei șase Coloniști atinseră suprafața și porniră pe o potecă îngustă care se deschidea prin mulțimea din fața lor. Bula părea să urmeze o pistă de vendeki realizată de creatorii ei și *Sarumpaet* rămase cât mai aproape de ea, pentru a evita mulțimea care revendica solul în siajul procesiunii. În loc să redea puntea navei în care se aflau ei în mod proporțional cu dimensiunile fizice reale ale lui *Sarumpaet*, 'șaftul modifica întruna scara pentru a menține inteligibilă imaginea mediului înconjurător: Coloniștii situați de ambele părți ale navei păreau aproximativ de mărimea unor girafe. Absurd așa cum era, lui Tchicaya îi venea greu să-și suprime senzația că ei puteau să se uite prin fuzelaj și să-l vadă pe el stând pe punte și privindu-i; simțea permanent nevoia de a-și feri ochii pentru a nu risca să-i sperie ori să-i provoace.

Din apropiere, sondele navei dezvăluiau mai multe detalii din anatomia Coloniștilor. Era lipsit de sens să se concentreze asupra formei lor generale, ca un „X" aproximativ aflat în bătaia vântului; tot ce conta de fapt se găsea în mixul de vendeki închis în rețeaua de tuburi. Kitul se străduia să eticheteze imaginile, sugerând subtilitatea vendekobiologiei și complexitatea topologiei rețelei. Tchicaya putea să vadă numai o fracțiune din ceea ce reușea kitul să distingă, dar Coloniștii își manipulau fizica internă cu aceeași precizie cu care orice animal care-și controlează biochimia jonglează cu pH-ul sau cu concentrația de glucoză.

Prinse privirea Mariamei și schimbară surâsuri temătoare, năuce. Ca și Tchicaya, ea era fascinată de frumusețea și stranietatea care îi înconjurau, însă în același timp era mai dureros de conștientă ca oricând de vastitatea prăpastiei peste care trebuiau să arunce o punte pentru a le proteja. Cu cât se apropiau mai mult de posibilitatea succesului, cu atât căderea avea să fie mai vertiginoasă, dacă își pierdeau priza. Dacă ar fi fost invadați de viermii Planck în Fagure, rezultatul n-ar fi fost decât o stupidă moarte locală; aici însă ar fi asistat la moartea unei lumi întregi.

Alaiul intră într-un tunel, care cobora abrupt în interiorul coloniei. Deoarece densitatea spiriduşilor se reduse, 'șaftul experimentă cu ceilalți vendeki purtători de informații despre ambient. Nu exista o unică specie care să se poată apropia de exactitatea detaliilor imaginilor oferite de sonde, dar luate laolaltă ele puneau la dispoziție o descriere destul de corectă a împrejurimilor. Din punctul de vedere al Coloniștilor, Luciul putea să fi fost o denumire complet greșită; prin comparație cu condițiile de iluminare de aici, colonia putea fi percepută ca aflându-se într-un peisaj sumbru de crepuscul permanent.

Departe de forța vântului, geometria Coloniștilor și a arhitecturii lor devenise mai stabilă. Pereții tunelului erau alcătuiți dintr-o populație-strat de bază, dar erau ornate cu sute de alte structuri. În afară de „aer condiționat" și „surse de iluminat", Tchicaya nu putea ghici ce scop slujea majoritatea lor. Păreau prea complexe pentru a fi decorațiuni, însă simpla anduranță

necesita aici sofisticare; aerul condiționat nu era perfect și orice n-ar fi fost capabil să răspundă la condițiile climatului risca să fie erodat de Luciu.

Tunelul se ramifică; procesiunea coti la stânga. Aerul condiționat deveni mai agresiv în înlăturarea impurităților; nava și kitul trebuiră să muncească mai mult ca oricând pentru a păstra fuzelajul intact și sondele viabile în prezența tuturor noilor vendeki curățători. De când anacronauții îl azvârliseră din *Rindler*, Tchicaya contemplase mai multe destine neplăcute, dar epurarea din mediu ca un firicel nedorit de praf era unul dintre cele mai insultătoare.

După o a doua ramificare și o secțiune care se derula simultan în zigzag și în spirală, tunelul se deschise într-o peșteră mare. Aici fizica era mai stabilă decât orice văzuseră după Fagure; climatul nu fusese îndepărtat, însă turbulența se redusese cu un ordin de magnitudine prin comparație cu Luciul deschis.

Un flux de vendeki traversă peștera, pe care șaftul o redă negru-cărbune pe majoritatea lungimii ei, acolo unde era impenetrabilă pentru sonde. În apropiere de centru, fluxul se contopea cu vendekii liberi din jur, extinzându-se și diluându-se înainte de a se contracta din nou la lățimea inițială și de a-și continua drumul. Sondele puteau să pătrundă în regiunea aceea, pe care o reprezentau ca o sferă de ceață cenușie; nu toate mai reveneau însă, iar cele care o făceau raportau că aproape pierduseră controlul asupra traiectoriei. Deplasarea prin Luciu fusese dificilă din capul locului, dar aici exista o distorsionare

sistematică și extremă, care interfera cu încercările lor de navigare.

Kitul colaționă toate dovezile și ajunse la propria sa concluzie.

– În grafurile de aici este introdusă curbură. Vendekii aceștia pot fi invadați când se deschide curentul, dar în decursul procesului ei îți reorientează axa temporală.

Tchicaya avu nevoie de câteva clipe ca să digere informația. Șabloanele dintr-un graf cuantic persistau în a se copia în versiuni viitoare ale grafului, însă „viitorul" putea fi definit doar prin orientarea șablonului însuși. Dacă secționai sub un unghi spuma continuumului spațio-temporal pentru a găsi un graf care să conțină vendekul A, dar trebuia s-o secționezi sub alt unghi pentru a găsi vendekul B, cei doi vendeki aveau să vadă timpul ca întinzându-se în direcții diferite și simpla persistență, în condițiile fixate de ei, i-ar fi antrenat în mișcare relativă.

Ca atare, „îți reorientează axa temporală" era expresia kitului pentru „îți modifică viteza". Curentul vendekilor nu putea să poarte orice, așa cum ar fi făcut un râu, cu presiune și moment de inerție, dar putea deforma definiția locală a stării „staționare", îndepărtând-o treptat de orientarea ei originală. Dintr-un punct de vedere era ca gravitația obișnuită, însă simetriile vidului în partea apropiată impuneau o austeritate rigidă asupra posibilității curburii continuumului spațio-temporal. Aici curbura fusese realizată „din mers", țesută direct în grafuri prin opțiunea vendekilor.

– Cei de aici proiectează continuumul spaţio-temporal tot aşa cum noi proiectăm polimeri, se minună Tchicaya. Alegi monomerii corespunzători, obţii forma şi reactivitatea lor adecvată şi poţi crea orice proprietăţi doreşti.

Mariama zâmbi.

– Atât doar că ei aduc mai degrabă cu microbi, decât cu monomeri. Totul se reduce la obţinerea şi contopirea vendekilor potriviţi.

– Atunci ce este acesta? Un sistem de evacuare a reziduurilor?

Dacă Coloniştii ar fi dorit să arunce fanionul, ar fi putut s-o facă de la suprafaţă, dar acest sistem de canalizare accelerată îi putea trimite mai departe şi mai rapid.

Coloniştii se opriseră la intrarea peşterii, însă acum porniră în lungul unei spirale largi, înaintând treptat spre gradientul viteză. Nu aruncau fanionul în râul negru. Îl însoţeau.

Tchicaya gemu.

– Ştiu ce este acesta! Am văzut restul lui din exterior. Este un sistem de transport. Ne aflăm pe rampa de intrare pe o autostradă.

Mariama aprobă.

– Poate că tot locul ăsta nu-i decât un avanpost minuscul, iar artifactul este atât de important încât se grăbesc să-l ducă la cel mai apropiat expert.

Şirul conga al Coloniştilor şerpuia către axa peşterii, luptându-se în mod activ cu efectul vendekilor negri pentru a nu fi izbit de perete acolo unde ieşea curentul.

Sarumpaet continua să urmeze ascultător bula remorcată; dacă doreau să se desprindă de convoi, ar fi trebuit s-o facă în următoarele câteva secunde.

Nu puteau ști cât va dura călătoria. Văzuseră autostrada aceasta dispărând în pâclă, în adâncimile părții îndepărtate. Avanpostul acesta era locul unde pericolul avea să lovească întâia dată; locuitorilor trebuia să li se spună ce sosea, pentru ca ei să se poată lupta cu primejdia ori să se evacueze.

Dar dacă fanionul era dus chiar la Semnalizatori, aceasta putea fi unica oportunitate a expediției de a-i întâlni pe cei care dețineau cunoașterea și motivația necesare pentru a înțelege avertismentul.

– Nu vrei să ne retragem? întrebă Mariama.

Poate se temea că dacă aceasta se va dovedi opțiunea greșită, Tchicaya o va considera răspunzătoare pentru că-l îmboldise să coboare aici.

– Nu, răspunse el. Trebuie să ne încredem că indivizii aceștia ne vor duce la cineva care se va strădui din răsputeri să comunice cu noi. Dacă nu asta intenționează ei, atunci am încurcat-o... însă dacă ne retragem și ratăm ocazia de a-i întâlni pe experți am încurcat-o oricum.

Fanionul clipea slab în fața lor; deocamdată nu fusese deloc avariat, dar nu fusese proiectat pentru a modula toate formele de iluminare ce umpleau peștera.

Bula coborî pe un arc lin în ceața sură a rampei de acces. În vreme ce o urmau, pâcla din jurul lor păru să se rarefieze; după ce *Sarumpaet* se predă înaintea solicitărilor autostrăzii, sondele avură o sarcină mai ușoară

de a-și regăsi drumul spre navă... deși restul peșterii dispăru rapid din vedere. Tchicaya simți un fior de frustrare pentru că era izolat de orice percepere a dinamicilor care acționau aici. *Ce ar simți un nativ să fie târât în felul acesta?* Ar fi fost ceva similar cu efectele mareice, când părțile diferite ale corpului erau aduse la aceeași viteză? Era o banalitate cu analiza căreia să-și piardă vremea, însă trebuia să străpungă barierele ce-l separau de Coloniști. Trebuia să se imagineze în pielea lor, în orice chip ar fi putut.

Convoiul se îndreptă. Acum se găseau în centrul autostrăzii, reprezentată de sonde ca un tub îngust de claritate, înconjurat de ceață. Coloniștii înșiși începuseră să emită unii dintre para-spiridușii care iluminaseră tunelurile și peștera; bula și încărcătura ei blocau vederea frontală, totuși Tchicaya îi mai putea întrezări la răstimpuri, ca pe niște luminescente și sfioase stele-de-mare care-și agitau letargic cele patru picioare. Se relaxau probabil, eliberați de cerințele anevoioase ale Luciului – sau dacă cerințele acelea erau banale, poate că această călătorie era atât monotonă pentru ei încât intraseră în ceva apropiat de hibernare. *Sarumpaet* nu întreprindea absolut nimic pentru a ține pasul cu ei; din punctul de vedere al navei, toți erau nemișcați. Autostrada îi purta pe toți în imponderabilitate către destinație.

Mariama întrebă kitul:

– Ne poți spune cât de repede ne mișcăm?

– Nu am acces direct la Luciul din jurul nostru și interpretarea procesului de accelerare prin care tocmai am trecut este dificilă.

– Nu ne mai strica bucuria; fă și tu o ipoteză nebunească. În condițiile cele mai cuprinzătoare și mai naive ale părții apropiate.

– S-ar putea avem o viteză comparabilă cu cea relativistă.

Mariama privi în jurul ‘șaftului și ochii ei străluciră.

– Mai ții minte ce-a spus Rasmah? se adresă ea lui Tchicaya. Când le-a vorbit Conservatorilor înainte de votarea moratoriului?

– Bineînțeles.

Tchicaya trebui să facă un efort conștient pentru a-și apela memoria, fiindcă se gândise la alte câteva lucruri.

– Avea dreptate! declară Mariama. Întreaga ei viziune asupra locului ăsta era absolut corectă. Nu în privința detaliilor; n-ar fi putut anticipa nici jumătate din ce am văzut aici. Dar ea a înțeles precis ce putea însemna pentru noi partea îndepărtată.

Tchicaya simți o ușoară iritare, aproape la limita geloziei. Ce *drept avea ea să împărtășească viziunea lui Rasmah?* Fu rușinat imediat de gândul acela; Mariama își câștigase dreptul respectiv cel puțin la fel de mult ca el.

– Ți-ai schimbat poziția, observă el blând.

– Ți-am spus că nu voi lupta niciodată pentru un pustiu exotic, zise ea, dar aici nu-i așa ceva. Și mă voi lupta pentru Semnalizatori, fiindcă merită ajutorul nostru, însă ăsta nu-i sfârșitul. Nici vorbă!

Îl prinse pe Tchicaya de mâini.

– Un eveniment astronomic rar a creat viață înzestrată cu rațiune de cealaltă parte a graniței, dar asta a

fost tot – ghinion, un accident de naștere. Noi am descoperit modalități să ne descurcăm în fața tuturor greutăților: distanțele, singurătatea. Asta-i o mare realizare, o ispravă uluitoare, însă nu există niciun motiv pentru a ne condamna s-o repetăm de-a pururi. Cum putem noi continua să trăim în pustiul acela, când aici până și spațiul este viu? *Ăsta este locul căruia aparținem noi, Tchicaya.* Mă voi lupta pentru el, pentru că-i căminul nostru.

În calmul straniu al autostrăzii, Tchicaya se simți pierzând frâiele realității. Miza era un întreg univers, iar el se juca de-a pasagerul clandestin într-un tren? Mulțimi necunoscute aveau să moară, deoarece el nu avea curajul să-l bată pe conductor pe umăr și să-și anunțe prezența. Dacă își punea mintea, își putea transmite mesajul către oricine. Izbutise să converseze cu habotnicii din secolul al XXIII-lea care aveau carne în loc de creieri; în ce grad ar fi fost mai greu să se descurce cu o stea-de-mare strălucitoare?

Când autostrada începu să-i deverseze după nici două ore, el aproape că izbucni în lacrimi de ușurare. Era posibil ca riscul pe care și-l asumase tot să nu se amortizeze, dar cel puțin nu naufragiase irevocabil totul.

Pe când spiralau ieșind din beznă, *Sarumpaet* se pregăti pentru circumstanțele cele mai rele pe care și le putea imagina kitul. Luciul fusese dificil, însă nu exista niciun motiv să creadă că era mediul extrem pe care-l putea conține partea îndepărtată.

Sondele începură să se întoarcă. Para-spiriduşii se revărsară. Convoiul lunecă de pe rampă într-un spaţiu vast şi liniştit. Kitul analiză vendekii din jurul lor; mixul nu avea stabilitatea Fagurelui, dar semăna cu Luciul îmblânzit, domesticit. Aerul condiţionat din colonie progresase puţin în aceeaşi direcţie, totuşi era ca diferenţa dintre o cuşcă din bare în oceanul deschis, care împiedica pătrunderea celor mai mari prădători, şi un acvariu care conţinea specii alese cu grijă pentru a coexista şi prospera cu un minimum de probleme.

Cei şase Colonişti nu erau singuri; 'şaftul arăta sute de xennobi similari, cu patru ramificaţii, care se mişcau în jurul lor în rânduri ordonate, ca şi cum locul ar fi fost străbătut de escalatoare invizibile în toate direcţiile. Comparativ însă cu înghesuiala din avanpost, aici nu se putea vorbi despre o aglomerare. Pereţii-straturi unduiau lin în depărtare, presăraţi cu lămpi para-spiriduşi, totuşi nu exista nimic din densitatea de structuri pe care o văzuseră în tuneluri. Deasupra lui Tchicaya – „deasupra" conform orientării aleatorii în care ieşise *Sarumpaet* – se zăreau alte autostrăzi.

– Cred că suntem într-un nod feroviar, spuse el. Întrebarea este – unde?

– Asta-i capitala, declară Mariama încrezătoare. Peste tot, spaţiu şi confort.

– Locul din care am venit nu mi se părea tocmai un orăşel de frontieră părăsit.

– Nu, ci un sătuc fără distracţii şi mijloace contraceptive.

Tchicaya se strâmbă, însă apoi își dădu seama că ea nu era nici serioasă, nici complet frivolă. Azvârlirea câtorva parodii antropomorfe spre cele mai puțin importante din zecile de mii de întrebări fără răspuns cu care se confruntau putea cel puțin să-i oprească să mai irosească energie cu încercarea de a umple aceleași goluri cu ipoteze serioase care aveau aceeași probabilitate de a fi eronate.

Când Coloniștii traversară atriul, remorcând încărcătura străină și potențialii ei păpușari, Mariama simulă pocnirea unui bici.

– Duceți-mă la lingviștii voștri! rosti ea. Și nu cruțați vendekii.

Dacă se găseau într-adevăr într-un oraș, nu aveau cum să-i aprecieze mărimea din interior, nu aveau cum să știe dacă treceau de la o clădire la alta prin niște spații deschise spre cer sau pur și simplu navigau prin incintele unei unice structuri, vastă și ermetic închisă.

Trecură prin aperturi înguste și coridoare largi; se strecurară prin mulțimi și mai dense; întâlniră structuri la fel de complicate și variate ca mașinăriile – sau operele de artă, sau grădinile – avanpostului din Luciu. Sondele colectară informații și kitul le examină, dar chiar și atunci când oferea o explicație rațională nu era decât o bucățică minusculă dintr-un mozaic vast. Culegerea unor indicii despre felul în care populațiile de vendeki interacționau în interiorul unui gadget – sau animal de companie – pe lângă care treceau le aducea unele informații, însă în niciun

caz nu avea să focalizeze instantaneu întregul oraș și locuitorii săi.

Tchicaya se agăța totuși cu încăpățânare de ideea că era mai bine să observe orice putea și, temporar, să susțină unele ipoteze nebunești și imperfecte, decât să închidă ochii și să se predea verdictului că putea la fel de bine să fie un purice care aspira să înțeleagă cultura unei metropole măreațe. În analogia respectivă scara era corectă... dar nimic altceva. Atât el, cât și gazdele lui dețineau inteligență generală și oricât de mutual străine le-ar fi fost necesitățile și imboldurile, nu exista nimic – inclusiv viețile, obiceiurile și graiurile lor – care să le poată rămâne incomprehensibile, dacă dispuneau de timp, răbdare și motivație.

Nu aveau timp, dar el avea să lase pe seama viermilor Planck să anunțe când li se termina rezerva.

Mariama absorbea imaginile aidoma unui turist amețit de fericire. Ea privea obiectivul lor cel puțin la fel de serios ca el și atacase cu energie feroce și claritate toate problemele care-i confruntaseră, însă ceva din temperamentul ei refuza să admită că dedicarea aceea ar fi putut avea drept corolar disperarea la gândul eșecului. Ei acceptaseră o povară care se afla constant pe punctul de a-i strivi pe amândoi, totuși Tchicaya o văzuse rareori măcar tremurând sub apăsare.

Procesiunea se opri într-o sală uriașă care conținea o structură ce aducea cu un ciorchine de struguri de mărimea unei balene. Suprafața obiectului nu semăna defel cu ce văzuseră sondele până atunci și interiorul se

dovedi chiar mai surprinzător, întrucât le distruse complet. Alte tehnologii, vag familiare, erau dispuse în jurul acelui leviatan bizar.

Coloniștii se desprinseră din șir; trei dintre ei se apropiară de bula remorcată, iar ceilalți merseră la un perete al sălii și reveniră cu un mic dispozitiv... sau creatură. Indiferent ce ar fi fost, nu trebuia remorcat; își urmă convocatorii, deplasându-se cu propriile puteri.

Când Coloniștii distruseră bula fanionului și-și apropiară aparatul de el, Tchicaya o îndepărtă pe *Sarumpaet*. Nu dorea ca, din neglijență, nava să fie prinsă în ce aveau ei să facă.

Sub sprayurile vendekilor, aparatul începu să strălucească. Emitea spiriduși, nu vendekii asociați pe care păreau să-i prefere Coloniștii.

– Ilumineză fanionul cu lumina adecvată, comentă Mariama. Semnalul este codificat în transparența lui pentru spiriduși; asta au înțeles.

– Cred că ai dreptate.

Exista desigur posibilitatea ca ei să fi interpretat greșit acțiunea, totuși Tchicaya se simțea plin de speranțe.

Examină scena, încercând să ghicească ce se va întâmpla în continuare. Fanionul era poziționat între sursa spiridușilor și giganticul ciorchine de struguri. Ce însemna? *Acesta* să fi fost expertul lor lingvist? Cu totul altă specie de xennobi sau o castă de Coloniști care aștepta nemișcată în această incintă aidoma unei puhave regine de termite? Alungă imediat ipoteza aceea. Ei nu văzuseră nicio altă „castă". Zărise câțiva

xennobi roind într-un „stup" aglomerat și începuse să inventeze ridicole concluzii entomologice.

Coloniștii se retraseră de lângă fanionul iluminat și nu mai făcură nimic. Pluteau pe perimetrul încăperii, legănându-și leneș ramificațiile în curenții blânzi.

Kitul anunță:

– Acum sondele pot intra în structura nemapată. Este foarte straniu.

– Lasă-ne pe noi să judecăm ce-i straniu, zise Mariama. Mulțumește-te să ne spui ce-au găsit.

– Luați un grup de protoni și neutroni și comprimați-l de o sută de milioane de ori. Asta avem în față.

Tchicaya clipi repede, neîncrezător.

– O pepită de materie comprimată din partea apropiată?

– Da. Este învelită în niște straturi complicate pe bază de vendeki, care îi ajută stabilizarea, dar în esență este vorba despre niște nucleoni banali din care au fost eliminate majoritatea spațiilor goale.

Mariama se răsuci spre Tchicaya.

– Ar putea fi un soi de meteorit. Ținând seama de toată materia care a trecut prin graniță, vreun grăunte microscopic poate să fi întâlnit condiții care să-l fi conservat.

Tchicaya nu era încântat de concluzia pe care o sugera ipoteza aceea.

– Prin urmare, sala aceasta să fie doar un muzeu? Nu pot să cred că s-au căznit să construiască stratul semnalizator numai pentru ca să ia răspunsul – dovada

unei vieți inteligente aflată dincolo de graniță – și să-l pună într-o vitrină, ca să aibă ce privi vizitatorii.

– Poate c-a fost adus aici pentru studiu. Poate că vor veni indivizi să-l cerceteze.

– *Când?*

– Dacă vrei s-atragi mulțimi, spuse Mariama, poate că-i momentul să schimbăm bucla.

Tchicaya expedie instrucțiuni fanionului. Acesta încetă să mai afișeze numerele prime și comută pe o simplă succesiune ascendentă de numere întregi.

Coloniștii răspunseră printr-o agitație bruscă: se deplasară prin sală și apelară alte echipamente. Tchicaya îi privi și speranțele îi renăscură. Era imposibil să nu-și dea seama că fanionul era ca și viu, și gata să vorbească. Cu certitudine, acum aveau să-i răspundă.

Se înșelase. Coloniștii nu îndreptară nicio lampă obturatoare de spiriduși către fanion și nu pâlpâiră nicio secvență de răspuns.

Tchicaya comută pe seria Fibonacci. Aceasta agită puțin ramificațiile Coloniștilor, ca și cum ar fi salutat stimulul, dar, indiferent care ar fi fost țelul echipamentelor pe care le adunaseră după prima modificare a mesajului, se părea că nu mai aveau nevoie de altceva.

Se mulțumeau să privească, fără intenția de a replica. Erau politicoși, îl observau respectuos pe emisarul străin, însă erau prea prudenți pentru a-l aborda și a accelera procesul de înțelegere a mesajului său.

– Ce trebuie să facem ca să ajungem cu adevărat la ei?

– Am putea dezvolta aparatul matematic, răspunse Mariama, până ajungem la LDG.

– Pur și simplu... așa? Ca un monolog?

– Ce altă opțiune avem?

Kitul dezvoltase un Limbaj Descriptiv pentru Grafuri, un set precis de convenții semantice pentru discuții despre vendeki, viermi Planck și ce se va întâmpla la întâlnirea acestora. În condițiile existenței unor concepte matematice moderat sofisticate – care puteau fi construite din idei elementare bazate pe exemple ce utilizau numere întregi – grafurile cuantice reprezentau un subiect despre care era mult mai ușor de vorbit decât despre orice altceva abstract și contingent, ca de pildă structurile sociale.

În cazul în care Coloniștii nu binevoiau totuși să răspundă, nu se putea ști dacă nu cumva dicționarul de concepte le era transmis cu o viteză prea mare sau dacă nu era înțeleasă sintaxa de bază. Ei manipulau vendekii cu abilități la care niciun teoretician TGC n-ar fi cutezat să aspire, însă asta nu însemna că i-ar fi înțeles în același fel. Oamenii îmblânziseră și modificaseră zeci de specii de plante și animale, înainte să fi avut cea mai vagă idee despre ce era ADN-ul.

Tchicaya porni rularea programului. Fără feedback de genul „da, am înțeles asta, vă rugăm înaintați la ceva de zece ori mai dificil", terminarea lui ar fi necesitat patru zile de timp-navă. Ar fi putut el însuși să omită unele secțiuni... dar care anume? Ce concepte erau evidente pentru un xennob?

Mariama surâse nesigur.

– Încă n-au ieșit din sală.

– Este totuși un artefact *străin*. Asta în sine ar trebui să merite un nivel de atenție.

– Ei au ales numerele prime, zise ea. Ei au ales limbajul și a fost exact ce am fi ales noi înșine.

Tchicaya scană sala.

– Ceva ne scapă aici.

Coloniștii nu aveau chipuri, nu aveau ochi și-i era imposibil să spună cu ce se ocupau, însă erau mult mai bine poziționați pentru a observa pepita de nucleoni, nu fanionul.

– Îi arată *meteoritului* fanionul, spuse el. Ei înșiși nici măcar nu încearcă să înțeleagă mesajul. Se așteaptă ca meteoritul lor să reacționeze.

Mariama era sceptică, totuși nu disprețuitoare.

– De ce-ar gândi în felul acesta? O eroare de categorie? Sunt destul de inteligenți ca să-nțeleagă că ambele obiecte au provenit din partea apropiată, dar să nu aibă conceptul neînsuflețirii? Pentru că... totul de aici este viu? Făcu o grimasă. Ai de gând să m-oprești înainte să-ncep să vorbesc complet păsărește? Indiferent dacă vendekii sunt sau nu considerați ca fiind forme de viață, seturi aleatorii formate din ei ar fi niște translatori foarte nepricepuți între graiurile xennobe.

– Atunci fie că Coloniștii suferă de amăgiri animiste, replică Tchicaya, fie acesta *nu este* o îngrămădire aleatorie de nucleoni.

Se adresă kitului:

– Îi poți deduce structura? Care este probabilitatea ca materia nucleară dintr-o stea sau planetă să poată fi într-o stare care să traverseze granița în felul acesta?

– Neglijabilă.

– Prin urmare, cineva l-a învelit? Cineva l-a pregătit în felul acesta?

– Probabilitatea respectivă este mult mai mare decât probabilitatea de a se fi petrecut în mod întâmplător, răspunse kitul.

– Nu te uita la mine, zise Mariama. Poate că cineva le-a condus experimentele secrete, dar aceasta *n-a fost* un proiect al Conservatorilor.

– Atunci al cui a fost? Și ce a făcut aici? Îi poți modela dinamica? întrebă Tchicaya kitul. La interior se derulează procesări de informații?

Kitul tăcu un moment.

– Nu. Însă este posibil să se fi derulat, cândva. Mie mi se pare că inițial a fost o femtomașină.

Pielea se zbârli pe brațele lui Tchicaya. În *Rindler*, când comparaseră diversele lor experiențe de moarte locală, Yann îl învinsese în mod categoric cu devenirea nucleară.

– Sunt mimozanii, spuse el. Ei au îngropat-o aici.

Ochii Mariamei se lărgiră.

– E imposibil. Silențiatorul le-a explodat în față. De cât timp crezi că ar fi dispus din momentul primirii avertismentului?

Tchicaya clătină din cap.

– Nu știu cum au procedat, dar pe ei trebuie să-i căutăm. Poți mapa întregul obiect? întrebă kitul. Îl poți simula?

Femtomașina comprimată era mult mai mare decât *Sarumpaet*, însă pentru că pornise de la simple densități nucleare, și-ar fi utilizat grafurile în mod mult mai puțin eficient.

– O să încerc, spuse kitul. Extragerea informațiilor va dura; sondele se pot mișca doar cu o anumită viteză.

Așteptară. Lecția de matematică se derula prin fanion; Coloniștii pluteau staționar, răbdători ca întotdeauna, așteptând... ce anume? *Femtomașina a vorbit cu ei, cândva*. Trebuia să fi funcționat de suficient de mult timp pentru ca ocupanții ei să le fi învățat graiul. Ea le spusese să construiască stratul semnalizator? Sau începuse propriile sale tentative de a comunica printr-o succesiune de numere prime, pe care ei o copiaseră după aceea?

După aproape o oră, kitul anunță:

– Am în interiorul lui *Sarumpaet* un model complet al structurii. Acum încerc să repar unele avarii.

Jonglă cu conexiunile, căutând lacune în rutele de informații; căută redundanțe care i-ar fi permis să reconstruiască rutele lipsă.

– Există simularea a ceva care seamănă cu corpul unei primate. Modelul are cuple standard de reprezentare.

– Arată-ne, ceru Tchicaya.

În fața lor, pe punte, apăru o persoană care stătea nemișcată, cu brațele ridicate, ca și cum s-ar fi apărat de o lovitură sau de un impact. Corpul nu semăna cu

nimic din ce ocupase Tchicaya însuși vreodată, dar era o piesă de software care nu avea sens decât dacă femtomașina conținuse un ocupant înzestrat cu conștiință.

– Poți căuta cuplele senzoriale și motorii?

– Încerc. Gata! Le-am găsit.

– Ai găsit mintea?

– Da.

– În ce stare se află?

– Așteptați. Calculez semnăturile de integritate.

Software-urile inteligente conțineau întotdeauna sume de control, care le permiteau să detecteze dacă fuseseră alterate.

– Nu sunt distorsionate, ci doar înghețate. Majoritatea fizicii care s-a infiltrat aici pare să fi încetinit interacțiunile forței tari, în loc să degradeze quarcii și gluconii.

– O poți rula? O poți trezi? întrebă Tchicaya.

Tremura. Nu știa dacă dezgropa un supraviețuitor tenace de sub o alunecare de teren, sau dacă aducea suflul nedorit al vieții într-un naufragiat mutilat care evadase într-o milostivă moarte locală. Miza era totuși prea mare pentru a-l lăsa pe mimozan să se odihnească în pace până nu afla răspunsul de la el.

Simularea tresări, privi în jurul 'șaftului, apoi căzu în genunchi, icnind deznădăjduit:

– Înnebunesc! Înnebunesc!

Corpul simulat fusese proiectat să funcționeze în vid; ba chiar pretindea că vorbește în infraroșii.

Tchicaya înțelese cuvintele pe măsură ce ele erau rostite; Mediatorul lui transformase toate datele în sunete în capul său și-i oferise imediat limbajul supraviețuitorului.

Îngenunche lângă ea și-i cuprinse umerii cu brațele.

– Nu înnebunești, Cass. Noi suntem reali. Încă nu ai ajuns acasă, dar acum ești foarte aproape. Și te afli printre prieteni.

18

Timpul însemna totul și Tchicaya simți un fulger de pragmatism brutal care îi solicita să pună cât mai rapid în funcțiune unica lor speranță a unui translator. O falsă compasiune ar fi sfârșit cu moartea lor, a tuturor. Deși însă Cass era neîndoios cu mințile întregi, și tot mai lucidă, continua să fie în stare de șoc. Înainte de a-i putea ajuta, ea trebuia să-și înțeleagă propria situație.

Tchicaya îi povesti despre stratul semnalizator și despre felul în care *Sarumpaet* fusese condusă spre locul acesta. Nu spuse nimic despre viermii Planck; el și Mariama erau exploratori din partea apropiată, deocamdată numai atât era important. O invită pe Cass să completeze istoria, să umple hăul dintre evenimentele petrecute la Mimoza și întâlnirea aceasta extraordinară. Așezată pe o sofa pe care o plăsmuiseră pentru ea, Cass le povesti o parte din istoria călătoriei ei.

Pentru ultimul lor experiment asupra novo-vidului, mimozanii își trimiseseră clone într-o femtomașină, pentru a fi aproape de eveniment în timp real. Ei văzuseră cum granița care luase naștere începuse să se extindă și se străduiseră să-și înțeleagă greșeala. În una dintre ramificațiile suprapunerii necontrolate a femtomașinii, ei ajunseseră la ideea lui Sophus: fizica vidului obișnuit reprezenta doar una dintre stările posibile pentru legile dinamice ale unui graf cuantic.

Pornind din punctul respectiv, ei concepuseră un plan pentru a evita distrugerea planetelor populate. Prin modificarea graniței astfel încât emisia de lumină să devină suficient de asimetrică, diferența de presiuni a radiației putea fi utilizată pentru a accelera întregul sistem. Cât timp partea-îndepărtată rămânea mică, masa ei, privită ca obiect în partea-apropiată, ar fi fost minusculă (mai precis, minusculă și negativă, deoarece pornise de la zero și pierduse energie sub formă de radiații). Dacă i-ar fi lăsat pe alții să atace problema peste decenii, partea îndepărtată ar fi înghițit întregi sisteme stelare... și oricum pe Mimoza însăși. Dacă acționau acum, o puteau alunga din spațiul locuit chiar mai rapid decât se extindea.

Când granița lovea femtomașina, ei ar fi avut o posibilitate de interacționa cu ea, dar niciun fel de întâlnire efemeră și localizată n-ar fi fost suficientă pentru a modela lumina graniței într-un sistem de propulsie. Trebuiau să mai câștige timp. Ar fi fost ideal dacă ar fi egalat viteza cu a graniței, însă asta le era imposibil. Unica lor speranță era să găsească o cale prin care să

lucreze asupra problemei și după ce fuseseră înghițiți de partea îndepărtată.

Mimozanii coregrafiaseră o manevră cuantică plină de bravură, care avea să permită femtomașinii să-și injecteze o clonă parțială prin graniță și în același timp să-și rotească toate amplitudinile în ramificația care avea succes. Pasagerii însă nu puteau să treacă toți prin graniță. Cea mai mare parte a femtomașinii urma să devină un dispozitiv al cărui unic scop era implementarea manevrei și doar acorporalii erau structurați într-un mod care să le acorde puterea de a-și rescrie mințile astfel încât să iasă din existență, transformându-se în piese ale catapultei cuantice. Toți șapte fuseseră necesari pentru a o face să funcționeze. Cass fusese lăsată să pătrundă singură.

Prima parte a planului avusese succes: nucleul femtomașinii originale fusese recreat, în miniatură, în partea îndepărtată. Nu fusese totuși pe atât de mobil pe cât speraseră designerii săi și Cass fusese încătușată de condițiile schimbătoare, de sute de ori. Ea continuase să se lupte s-o aducă pe *Oppenheimer* pe poziție, dar fuzelajul vehiculului devenise compromis; vendekii se revărsaseră înăuntru.

Dacă asta s-ar fi întâmplat în tumultul Luciului, Tchicaya se îndoia că vreo urmă a mașinii avariate ar mai fi dăinuit măcar o picosecundă, însă invazia în masă a unei singure și tenace specii practic o fosilizase ca pe un tot. După un interval de timp necunoscut – decenii sau secole din partea apropiată – un grup de xennobi inteligenți descoperise epava. Supuși ei înșiși

aceleiași infestări, reînviaseră *Oppenheimer* cu vendeki obținuți în mod explicit pentru a inversa efectele celor anteriori.

Trează, dar tot încătușată – nimic nu putea remedia faptul că vehiculul ei era prea primitiv pentru terenul care evolua constant – , Cass începuse să încerce să comunice cu salvatorii ei. Chiar primul ei mesaj luase forma unei populații-strat, care vibra și anunța numerele prime. De acolo urmase un proces lung și anevoios, însă în cele din urmă ei ajunseseră la un punct de limitată înțelegere reciprocă.

Apoi xennobii dispăruseră, victime ale unei schimbări în climat sau cultură; Cass nu aflase niciodată cauza. După câteva decenii apăruse alt grup, înrudit, care știa de întâlnirea anterioară, dar care vorbea alt grai și era prea lipsit de răbdarea de a învăța să comunice. Membrii lui încercaseră s-o poarte spre graniță – știind că acela îi fusese obiectivul inițial – fără să-i înțeleagă realmente natura. Deplasarea oricărui obiect prin partea îndepărtată era un proces delicat și tehnologia lor nu fusese pe măsura sarcinii. *Oppenheimer* rămăsese din nou blocată, fusese din nou avariată, invadată, înghețată și abandonată.

Aceea fusese ultima ei experiență înainte de a se trezi pe puntea din *Sarumpaet*. Habar nu avea dacă *Oppenheimer* fusese tractată aici de constructorii orașului sau dacă orașul crescuse în jurul navei.

Tchicaya se simțea umilit; toate aventurile prin care trecuse el păreau o simplă plimbare prin comparație cu așa ceva. Nu-i putea nici măcar oferi lui Cass confortul

de a auzi că propria ei misiune eşuată fusese încheiată din exterior.

Trebuia totuşi să insiste. Pe cât de blând putu, începu să explice ce se petrecuse în partea-apropiată. Cu multă vreme în urmă Cass se confruntase cu probabilitatea ca acţiunile ei să fi distrus planete întregi, însă nu avea cum să ştie cât timp trecuse şi Tchicaya putu să vadă rănile redeschizându-se, când îi dădu cifre, când îi descrise scara evacuărilor.

Comprimă maşinaţiunile facţiunilor din *Rindler* în cea mai succintă schiţă, dar clarifică un lucru: vasta majoritate a omenirii nu intenţionase niciodată să distrugă viaţa înzestrată cu raţiune din partea-îndepărtată. Cei mai mulţi oameni doreau în continuare ca incursiunea să fie stopată, însă nu cu preţul unui genocid.

În ciuda veştilor rele care o însoţeau pe *Sarumpaet*, înţelegerea prezenţei navei păru să solidifice sensul realităţii lui Cass. Ea se putea reconecta la partea apropiată. Ea îşi putea imagina şi altceva decât exil şi nebunie.

Când Tchicaya termină de vorbit, ea se ridică.

– Vrei ca ei să evacueze Luciul, astfel ca voi să puteţi prinde acolo viermii Planck?

– Da.

– Şi vrei ca eu să traduc mesajul acesta?

– Dacă poţi.

– Va trebui să fiu în stare să creez vendeki, spuse Cass. (Ea inventase propria terminologie pentru toate detaliile din partea îndepărtată, dar Mediatorul lui Tchicaya trecea lin peste diferenţele acelea.) Nu înţeleg fiziologia perceptuală, însă există o familie de vendeki

cu viață scurtă asociați para-spiridușilor pe care primul meu trib de xennobi o folosea pentru comunicare. Deși nu știu ce vor înțelege din asta descendenții lor...

Mariama lucră împreună cu kitul pentru a realiza interfețe cu software-ul pe care Cass îl utilizase la bordul lui *Oppenheimer* pentru a crea vendekii de comunicare. În acest timp, Tchicaya repeta scenarii cu ea, posibile răspunsuri din partea Coloniștilor. Nu era complet convins de ce dorea Cass lucrul acesta, dar părea să se teamă să nu fie prinsă nepregătită.

– Totu-i gata, anunță Mariama. Pe cât de mult va putea fi gata vreodată...

Apropiară *Sarumpaet* cât mai mult de ruinele lui *Oppenheimer*. Coloniștii continuau să privească răbdător fanionul care-și licărea lexiconul matematic.

– Sper că se-așteaptă realmente la asta, zise Cass. Dacă eu aș flutura un papirus spre Tutankhamon și el ar începe să-mi vorbească, probabil c-aș ieși în goana mare, urlând, din sală și nu m-aș mai întoarce niciodată.

Expedie primii vendeki afară din navă.

'Șaftul zugrăvi o explozie de culoare care se lăți în jurul lor și pălea rapid în timp ce se deplasa. Vendekii aceștia nu dăinuiau mult în mediul sălii; lui Tchicaya, semnalul i se păru slab când ajunse la Coloniști.

Nu era prea slab pentru ca ei să nu-l observe. Țâșniră în acțiune, adunând mai multe echipamente. Dacă Luciul îi determinase să simuleze agitația permanentă, acum era reacția era reală. De când coborâseră de la suprafața avanpostului, Tchicaya nu le mai văzuse corpurile convulsionându-se în asemenea grad.

Reasamblați într-o masă confuză, înarmați cu mașinăriile lor tradiționale – dispozitive de înregistrare, translatori? – găsiseră finalmente un motiv pentru a răspunde.

Tchicaya nu participă la conversație. Cass nu vorbea cu glas tare în limbajul ei nativ, oferind fraze pentru traducere directă, și nici nu exista o rulare a traducerii răspunsurilor. Ea nu ajunsese niciodată suficient de departe pentru a integra limbajul xennob în obișnuita schemă a lucrurilor bazată pe Mediator; lucra pe baza propriului ei dicționar mental de semnale, amintiri ale unor foste conversații, asistență software bazată pe forță brută și presupuneri. Gesticula din întregul corp, se încrunta și emitea suspine și mârâituri, totuși majoritatea acțiunii se derula în interiorul craniului ei simulat.

După aproape douăzeci de minute, se opri pentru a oferi celor doi spectatori un comentariu scurt:

– Se așteptau să vorbesc într-un limbaj străvechi, dar nu erau tocmai siguri care anume va fi. Acum am lămurit asta.

Părea obosită, totuși zâmbea.

Tchicaya era pe punctul de a se lansa într-un torent de laude exagerate, însă Mariama răspunse calm:

– Asta-i bine.

Cass încuviință.

– Cred că se-ncred în mine, într-o măsură mai mare sau mai mică. Cel puțin, sunt de acord să mă asculte.

Își reluă conversația. Vendekii se revărsau înainte și înapoi între Coloniști și puricele deghizat într-o mumie reînviată.

După mai bine de patru ore de la începerea conversației, Cass se așeză pe punte și-și lăsă capul pe brațe. Trei Coloniști părăsiră sala.

Tchicaya aștepta. Hiatul trebuia să aibă un motiv: Coloniștii aduceau alt expert lingvistic, alt dispozitiv de traducere, un dicționar mai bun...

Cass ridică brusc ochii, de parcă uitase complet că de acum nu mai era singură.

– S-a făcut, spuse ea. M-au înțeles.

Luciul în sine nu era foarte valoros pentru gazdele lor, le explică ea, totuși conținea câteva avanposturi din care ei încercaseră să afle mai multe despre ce anume se găsea dincolo de graniță. Nu ei construiseră stratul semnalizator; auziseră istorii despre artefact, despre care se considera că fusese creat de o civilizație anterioară, însă nu dispuseseră niciodată de mijloacele necesare pentru a-i verifica existența. Nu puteau înțelege prea bine natura amenințării pe care le-o descrisese, dar o credeau pe Cass că venise din exteriorul graniței și deciseseră că nu aveau nimic de pierdut dacă ar fi greșit printr-un exces de prudență.

Aveau să permită crearea mlaștinii de gudron. Aveau să înceapă imediat evacuarea Luciului.

Sarumpaet reveni în Luciu pe bucla autostrăzii, escortată de Tännsjö și Hintikka – numele pe care Cass le dăduse la doi Coloniști care însoțiseră fanionul din avanpost. Ea le explicase că se mutase din epava vechiului ei vehicul în acest model nou, mai mic, adus aici de doi colegi care veniseră din tărâmul ei natal; ei consideraseră

derutante multe aspecte ale relatării aceleia, dar nu se aşteptau s-o înţeleagă dacă nu aflau mai multe detalii. Legendele despre Cass abundaseră în nonsensuri evidente pe care speraseră să le risipească, însă erau răbdători şi puteau să aştepte o înţelegere mai completă.

– Ei ştiu că tu eşti creatorul lor? întrebă Mariama.

Cass pufni.

– Ar fi o revendicare cu totul exagerată din partea mea, când n-aveam nici cea mai mică idee despre ce anume cream. Nu le-am povestit însă nimic despre Mimoza. Tot ce le-am spus vreodată a fost că am venit în lumea lor ca să-ncerc să-i opresc coliziunea cu propria mea lume.

Toate avanposturile din Luciu erau localizate nefavorabil pentru scopul lor, aşa că ieşiră de pe autostradă pe o rampă nou-nouţă pe care Tännsjö şi Hintikka o construiră din interior, cu unelte pe care le aduseseră în acest scop. Mai impresionant încă, după ce creaseră ieşirea aceea, Coloniştii expediară un semnal în structură care începu să-şi inverseze asamblarea. Expediţia lor nu mai putea să ajungă acasă prin terminarea buclei în direcţia originală şi se părea că constructorii autostrăzii nu se gândiseră niciodată la posibilitatea de a avea două benzi alăturate care să ducă în direcţii opuse.

Luciul era exact aşa cum şi-l reamintea Tchicaya, dar nu se aşteptase niciodată să vadă viermii Planck năpustindu-se iarăşi de sus asupra lui, aşa cum făcuseră în Fagure, decât dacă ar fi fost momentul dinaintea morţii sale. Luciul era adânc de vreo trei centimetri,

însă Coloniștii nu-i mapaseră niciodată limitele în latitudine sau longitudine. Tchicaya putea doar să spere că dacă alte civilizații xennobe necunoscute Coloniștilor își trimiseseră propriii lor exploratori în regiune, aceștia aveau să vadă mlaștina de gudron apropiindu-se și aveau să fugă.

Sarumpaet lansă nucleul inițiator, care dispăru în pâclă. Pentru câteva minute nu se întâmplă nimic. Apoi apăru o umbră-spiriduși amenințătoare, o pată sură care se lățea peste cer.

Nu-și puteau permite să asiste la mai mult. Coloniștii aveau să monitorizeze de dedesubt mlaștina, dar ei nu aveau să vadă nimic din bătălie, dacă era câștigată aici.

Tännsjö și Hintikka îi conduseră înapoi.

După ce se aflau în tranzit, cu autostrada sigilată în urma lor, Tchicaya o întrebă pe Cass:

– Ce cred ei despre faptul că niște locuitori din partea apropiată au fost cât pe aici să îi distrugă definitiv?

– Le-am spus că vârful Luciului năvălea peste căminele noastre, răspunse ea, ceea ce ne-a alarmat și i-a făcut pe unii dintre noi să acționeze în pripă. Cred c-au putut manifesta empatie față de asta; la răstimpuri, mutațiile climaterice au același efect asupra celor de aici. Înțeleg însă că sunt nițel sceptici față de ideea că viermii Planck ar fi putut ucide totul în calea lor. De asemenea, ei nu prea pricep de ce ne-ar deranja în asemenea măsură avansul Luciului – ținând seama de faptul că noi sosim dintr-un loc chiar mai ostil.

– Ei înțeleg că granița continuă să se extindă? întrebă Mariama. Că noi continuăm să pierdem teritorii?

– Da, răspunse Cass, dar s-au oferit să lucreze alături de noi și să facă tot ce pot pentru a găsi o soluție.

Tchicaya era năucit.

– Nu crezi că problema îi depășește nițel?

Kitul nu descoperise nicio cale de a îngheța granița. Toate dovezile sugerau că expansiunea nu putea fi oprită.

– Bineînțeles că-i depășește, în chiar clipa de față, spuse Cass. Dar ei au ajuns de la zero la asta – gesticulă spre autostrada din jur – în numai șase sute de ani. Mai lasă-le o lună sau două de timp din partea apropiată și vor fi în mod clar cei care vor deschide drumul.

Se întoarseră în locul pe care Mariama îl botezase Orașul Muzeului. Mlaștina de gudron avea nevoie de timp pentru a se stabiliza și până ce viermii Planck nu aveau ori să fie împotmoliți și uciși, ori să nu apară deloc, n-ar fi fost sigur să încerce s-o perforeze și să facă contact cu granița.

Trecuse mai puțin de o milisecundă de când *Sarumpaet* își începuse călătoria. Tchicaya fu încântat să-și imagineze propria versiune din partea-apropiată aflând vestea că viermii Planck fuseseră învinși înainte ca ea să fi avut măcar timp să se neliniștească cu privire la soarta misiunii. Nu făcuse niciun plan ferm pentru inversarea bifurcației sale, deoarece nu se așteptase de fapt să se întoarcă vreodată, însă probabil că Tchicaya-mai-puțin-umblat ar fi fost de acord să fie

subsumat. Dacă nu, el spera doar ca separarea lor definitivă să fie justificată și ei să nu-și reproducă unul celuilalt pașii. Dacă amândoi încercau să se întâlnească cu Rasmah, ar fi fost stânjenitor, deși Tchicaya avea mici îndoieli în privința celui pe care l-ar fi ales ea.

Cass îi dădu Mariamei lecții în limbajul xennobilor. Tchicaya asistă la ele, dar i se părură dificile. Mariama își făcu propria copie de software pentru comunicații bazate pe vendeki și începu s-o convertească în ceva cu care putea lucra un Mediator, totuși completarea lacunelor și formalizarea structurilor limbajului reprezenta o sarcină uriașă.

Tchicaya extinsese 'șaftul lui *Sarumpaet*, construind încăperi dincolo de puntea de observație, astfel încât cei trei pasageri să aibă intimitate. Începu să doarmă mai mult – zilnic, opt până la zece ore din timpul navei. În cele mai multe rânduri, visa că era înapoi la bordul lui *Rindler*. Era straniu să simtă fiori de nostalgie, nu pentru solul ferm și cerurile azurii, ci pentru stele și lumina graniței.

Coloniștii erau extrem de curioși în privința străinilor și doritori să le arate propria lor lume. Ei remorcară *Sarumpaet* de la un grup la altul, de la un loc la altul; dacă i-ar fi lăsat Cass, probabil că ar fi purtat-o într-un tur al tuturor orașelor din tărâmul lor, vorbind cu ea non-stop pe tot drumul. În termenii părții apropiate, istoria lor avea vechimea doar de un an și exploraseră numai câteva mii de kilometri cubici din partea îndepărtată, dar potrivit oricăror măsuri locale, civilizația lor era cu ordine de magnitudine mai vastă decât tot

spațiul locuit. Și ei erau departe de a fi singuri: avuseseră contact direct cu alte douăsprezece specii înzestrate cu rațiune și știau în mod indirect de existența altor sute.

Tchicaya ascultă traducerile lui Cass și se minună de lucrurile pe care le aflau, dar vedea cât de obosită devenea ea și simțea atât o simpatie protectoare față de Cass, cât și o epuizare paralelă, însă mai redusă, a sa. Plonjase nepregătit în partea îndepărtată și indiferent dacă avea sau nu s-o transforme în căminul său, trebuia să iasă la suprafață ca să tragă aer în plămâni.

În a cincizeci și treia lor noapte în oraș, Mariama îl trezi; era în picioare lângă patul lui și-l scutura de braț. Tchicaya miji ochii spre ea și-i ceru ‘șaftului să sporească luminozitatea.

– E vorba despre Cass.

El încuviință din cap.

– Trebuie să iasă cât mai repede. În clipa în care mlaștina de gudron este sigură pentru traversare, începem s-o sfredelim.

Mariama se așeză lângă el pe pat.

– A început să-mi vorbească despre rămânerea aici. Să-și ducă la îndeplinire, într-o formă sau alta, proiectul original; să-nghețe granița și să-mpingă înapoi partea îndepărtată. Orice se poate întreprinde pentru a opri evacuările.

Tchicaya fu oripilat.

– Asta ar putea dura secole!

Se referise desigur la timpul părții îndepărtate, deși, gândindu-se mai bine, se întrebă dacă nu fusese optimist.

– Nu știu la ce se gândește, urmă Mariama. C-o vor crucifica afară, dacă îndrăznește s-apară fără o soluție? Sau poate că-i ceva mult mai personal. Oricum, nu cred că ea poate să reziste atât de mult. Totu-i nelimitat și Cass ia lucrurile în mod prea personal. A trecut deja prin destule. Vrei să-ncerci și s-o convingi să fie rațională?

– Sigur că da.

– Mulțumesc. Mariama zâmbi. Ar fi mai bine s-o faci tu. Dacă i-aș spune eu, aș suna prea mult ca o persoană care intenționează să-i uzurpeze postul.

Tchicaya se întrebă pentru o clipă dacă o înțelesese greșit, dar ea izbutise să fie indirectă fără cel mai vag indiciu de ambiguitate.

– Și de ce i-ai dori postul? o întrebă.

– Sunt pregătită pentru așa ceva, declară Mariama. Este exact motivul pentru care-am venit la bordul lui *Rindler*.

– Ai venit la bordul lui *Rindler* ca să lucrezi cu Tarek la viermii Planck!

– Am venit la bordul lui *Rindler* ca să le ofer oamenilor o alegere, zise ea. Există limite cu privire la felul în care poate fi realizată, complicații pe care nu le-am anticipat niciodată, însă lucrul alături de Colonișți pentru a găsi soluția ar fi un compromis perfect onorabil.

Tchicaya clătină din cap, simulând admirația.

– Prin urmare, vei trăi exact ca un Flexibil, dar îți vei păstra acreditarea de Conservator? Foarte abil.

Vorbi astfel încât să sune ca o glumă, totuși era furios. O putea ierta pentru această aproape batjocoritoare

întoarcere de 180 de grade, lipsită de considerație pentru alții. Detesta însă faptul că, din nou, ea își fixase obiectivul atât de departe față de al lui.

El nu era pregătit să rămână. Nu putea să trăiască cu Mariama printre Colonișți, când sosirea altui om din partea apropiată se afla la o eternitate depărtare. El plănuise să se întâlnească cu Rasmah de cealaltă parte a graniței. Trebuia să vadă stelele, măcar încă o dată.

– O să înnebunești, îi spuse.

Mariama izbucni în râs.

– Exact asta obișnuia să spună maică-mea despre călători. Că rătăcesc de la o planetă la alta, până ce nu-și mai pot reaminti propriile nume.

– Sună romantic, nu? Nu este de mirare că nu ai putut rezista.

Furia lui Tchicaya se destrăma, însă durerea de sub ea dăinuia. Se întinse și o cuprinse pe Mariama în brațe. Nu avea să fie vorba despre o despărțire irevocabilă, atâta timp cât amândoi erau vii, totuși hăul pe care ea plănuia să-l creeze între ei era cel mai larg și cel mai straniu cu care se confruntase el vreodată.

– Ce să-i spun versiunii tale de lângă rinichiul meu? O să creadă că eu te-am silit să te sinucizi.

– Va-nțelege. O să-ți dau un mesager pentru ea.

El se retrase și o ținu la depărtarea brațelor.

– De ce oare trebuie întotdeauna să mergi mai departe decât oricare altul?

– De ce oare trebuie-ntotdeauna să urmezi?

Mariama își trecu mâna peste scalpul lui, apoi se sculă și merse către ușă.

Se opri și se întoarse cu fața la el.

– Înainte de a pleca, vrei să faci dragoste?

Tchicaya amuți. Ea nu vorbise absolut niciodată despre posibilitatea aceea, după ce el pusese capăt primei lor șanse pe Turaev.

– Acum, când sunt într-o măsură mai mare genul tău, urmă Mariama deschizând brațele larg de parcă ar fi dorit să arate o îmbunătățire a aspectului ei.

– Ești într-o măsură mai mare genul meu? repetă el prostește.

Nu putea să detecteze nicio schimbare în ea.

Mariama surâse.

– *Acorporală.*

Tchicaya aruncă perna spre ea. Mariama se retrase, râzând.

El se întinse înapoi pe pat, simțindu-se ușurat. Nimic n-ar fi fost la înălțimea unei așteptări de patru mii de ani. Decât poate o teoremă originală.

Cass stătea pe puntea de observație și asculta răbdător pledoaria lui Tchicaya. Mariama se făcuse nevăzută și până și Coloniștii observaseră finalmente că legenda lor vie începuse să emită jeturi incomprehensibile de vendeki, dacă nu-i acordau, ocazional, câte o zi liberă.

Ea făcuse destule, îi spuse el. Nicio o persoană sănătoasă la minte n-o învinuia pentru lipsa ei de omniscienţă. Planul mimozanilor de accelerare a părții îndepărtate fusese ingenios și ea se străduise curajos să-l facă să funcționeze, dar regulile se schimbaseră și trofeul spre care tinsese se retrăsese în depărtare. Alți

oameni puteau să continue în locul ei; rezultatul final ar fi fost același. Iar dacă ea avea nevoie de izbăvire personală, n-ar fi putut aceasta sosi prin transmiterea cunoștințelor despre partea îndepărtată către cineva odihnit, cineva complet pregătit pentru o a doua trudă îndelungată?

Cass păru calmă, ba chiar ușor neatentă. Tchicaya se întrebă dacă îi auzise cuvintele, dacă n-ar fi trebuit să repete totul de la început.

– Vreau să înot, spuse ea brusc.

– Să înoți?

Cass încuviință cu seriozitate.

– Bine.

Tchicaya începu să gesticuleze spre 'șaft, însă ea îl prinse de braț.

– În apă adevărată, insistă apăsat. Cu molecule adevărate.

Tchicaya îi desprinse strânsoarea degetelor de pe brațul lui și o prinse de umeri.

– Bine. Imediat ce am ieșit, poți face asta.

– Eu înot în apă adevărată; asta sunt eu. Chipul i se contorsionă și emise un geamăt prelung, chinuit. *N-am vrut să fiu schimbată atât de mult!*

– O să te ajut, îi promise el. O să te scot de aici.

În ultima lor zi petrecută în Orașul Muzeului, Cass pilotă pe *Sarumpaet* neescortată prin coridoare și tuneluri, căutând ceva.

– Am întrebat-o pe Hintikka și ea a făcut niște ipoteze inspirate, dar n-am ajuns să investigăm toate

posibilitățile. Coloniștii nu înțeleg realmente grafurile, totuși au un sistem pentru descrierea vendekilor care se mapează destul de bine pe tabloul nostru, dacă știi cum să ții seama de părțile care nu se potrivesc între ele.

Virară de la un perete la altul, scrutând diverse gadgeturi vii: lămpi, aer condiționat, distribuitoare de arome, telefoane para-spiriduși, completatoare de bună dispoziție – numele dat de Mariama veziculelor pline cu vendeki endogeni pe care Coloniștii îi absorbeau pentru a se păstra în condiție de vârf.

Testară gadgeturi și kitul se strădui să deducă structura fină a vendekilor pe care îi conținea. Tchicaya nu avea habar ce căuta Cass. Ea își luase la revedere de la Colonișți ceva mai devreme, predând în mod oficial Mariamei rolul ei diplomatic. Tchicaya nu știa cât de bine fusese tradusă noțiunea respectivă, însă Mariama începuse ea însăși să converseze cu xennobii cu săptămâni în urmă și părea satisfăcută că statutul ei de nou-venită nu va fi un handicap. Fusese pregătită propria ei navă nouă; o botezase în cinstea lui Tarek, în ciuda faptului că el era încă viu. Dar, așa cum atrăsese atenția Mariama, numărul persoanelor moarte era finit.

– Nu tocmai, murmură Cass și îndepărtă nava de ceva al cărui echivalent antropomorf cel mai politicos era probabil o scuipătoare.

Mariama îl privi întrebător pe Tchicaya.

– Nu știu, replică el. Vom ști când îl vom găsi.

Mlaștina de gudron se stabilizase și modelările kitului sugerau că viermii Planck se înecaseră în adâncurile ei. Alte scenarii, mai sumbre, nu puteau fi rulate în totalitate,

însă pe măsură ce *Sarumpaet* avea să înainteze spre graniță, avea să sigileze mlaștina de gudron în urma sa; chiar dacă nava s-ar fi rătăcit, nu avea să lase niciun canal deschis sau ușor accesibil pentru viermii Planck.

Viermii distruseseră aproape cu certitudine interfața de peste graniță, dar el și Cass aveau să construiască una proprie, cât mai apropiată cu putință de cea veche; n-ar fi trebuit să fie greu să atragă atenția echipamentelor din Mâna Stângă.

De acolo aveau să se transmită pe Pfaff. Era pe ruta către Pământ și Tchicaya avea s-o însoțească pe Cass măcar până acolo.

– Ăsta-i, rosti Cass.

Tchicaya ridică ochii la afișajul kitului, care reprezenta un graf, desenat nod cu nod și muchie cu muchie, suprapus peste 'șaftul mai mare care înfățișa împrejurimile lor animate.

Avu nevoie de un moment ca să descopere ce-i arătase ea. Între doi vendeki, care semănau cu lucrături dantelate de fier forjat, exista un strat simplu, îngust, foarte simetric.

Era Graful Diamantului. Starea din care se credea că s-ar fi dezvoltat întregul univers al părții-apropiate. Stabil aici, în această așchie micuță, cuibărit între vendekii potriviți.

Sămânța de inițiere a unui univers, zăcând în rigolă.

Cass făcu un gest către 'șaft și apelă imaginea, apropiind-o, plasând-o în fața lor pe puntea de observație.

– Asta venisem să caut, spuse ea. *Asta* doream să întrezăresc. Atât doar că nu mă așteptasem niciodată că

voi ajunge atât de aproape. Și nu crezusem niciodată că-i vor fi atașate atât de multe.

Surâse nesigur, apoi împinse graful înapoi.

– Cred că sunt gata să plec spre casă.

Referinţe

Teoria Grafului Cuantic este o ficţiune, dar reţelele spin pe care este bazată teoria lui Sarumpaet fac parte dintr-o teorie reală, cunoscută ca „gravitaţia cuantică", formulată de Lee Smolin şi Carlo Rovelli. Există un număr considerabil de lucrări dedicate subiectului; două dintre cele mai cuprinzătoare sunt:

„An Introduction to Spin Foam Models of Quantum Gravity and BF Theory", de John C. Baez, în *Geometry and Quantum Physics*, editată de Helmut Gausterer şi Harald Grosse, Ed. Springer, Berlin, 2000. www.arXiv.org/abs/gr-qc/9905087

şi

„The Future of Spin Networks", de Lee Smolin, în *The Geometric Universe*, editat de S. A. Huggett *et al.*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 1998. www.arXiv.org/abs/gr-qc/9702030

Îi sunt îndatorat lui John Baez, care mi-a explicat câteva puncte cu foarte multă amabilitate, în mod direct, și în același timp a postat numeroase articole în grupul de știri sci.physics.research, făcând aceste idei mai accesibile pentru nespecialiști. Desigur, orice erori comise în descrierea teoriei reale și orice absurdități în imaginarea viitorului mi se datorează numai mie.

Decoerența este un fenomen real și se acceptă aproape în unanimitate că joacă un rol major în absența efectelor cuantice detectabile în obiectele macroscopice. Rolul ei relativ la regulile de superselecție care interzic suprapunerile anumitor stări cuantice este însă mai controversat. Aceste idei sunt discutate în:

Decoherence and the Appearance of a Classical World in Quantum Theory, de D. Giulini, E. Joos, C. Kiefer, J. Kupsch, I. O. Stamatescu și H. D. Zeh, Ed. Springer, Berlin, 1996.

Am aflat despre construcția cunoscută ca Scara lui Schild din:

Gravitation de C. W. Misner, K. S. Thorne și J. A. Wheeler, Ed. W. H. Freeman, New York, 1970.

care citează o conferință nepublicată susținută de Alfred Schild la 19 ianuarie 1970, la Universitatea Princeton.

Materiale suplimentare pentru acest roman pot fi găsite la http://gregegan.customer.netspace.net.au/.